

ປຶ້ມແຜນທີ່
ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ
ຂອງ ສປປ ລາວ

ສະພາບລວມ ແລະ ທ່າອ່ຽງ ຈາກປີ
2005 ຫາ

2015

Lao DECIDE info
www.decide.la
Informing Decisions for Sustainable Development

ປຶ້ມແຜນທີ່ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຂອງ ສປປ ລາວ

ສະພາບລວມ ແລະ ທ່າວ່ຽງ ຈາກປີ 2005 ຫາ 2015

ສູນສະຖິຕິແຫ່ງຊາດ (ສາທາລະນະ ອົງການ ສະຖິຕິ ລາວ), ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ (ກຜທ), ສ ປປ ລາວ, ແລະ ສູນເພື່ອການພັດທະນາ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (CDE), ມະຫາວິທະຍາໄລເບີນ, ປະເທດສະວິດເຊີແລນ, ກັບ Bern Open Publishing (BOP), 2018

ສ້າງ ແລະ ກວດກາໂດຍ:

Michael Epprecht, Nicholas Bosoni, Albrecht Ehrensperger, Hiroko Nagasawa, Juliet Lu, David Studer, Patrizia Vollmar, Rasso Bernhard, ທິລະຄາ ຈັນທະລານຸວົງ, ວິໄລສຸກ ສີສຸລາດ ແລະ ອິນທະເນດ ນໍຣະສິງຫໍ

ສະໜັບສະໜູນໂດຍ: ວົງການເພື່ອການພັດທະນາ ແລະ ການຮ່ວມມື ຂອງປະເທດສະວິດເຊີແລນ

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

ໝາຍເຫດ:

ເສັ້ນເຂດແດນ, ສີ, ສັດສ່ວນ, ແລະ ຂໍ້ມູນອື່ນໆ ທີ່ສະແດງໃນປື້ມແຜນທີ່ ຊຸດນີ້ ບໍ່ໄດ້ຊື້ບອກເຖິງລາຍລະອຽດທາງດ້ານນິຕິກຳໃດໆ ທາງດ້ານເສັ້ນຊາຍແດນ ຫຼື ການຢັ້ງຢືນທີ່ເປັນທາງການ ຫຼື ການຮັບຮອງທາງດ້ານເຂດແດນເຊື່ອມຕໍ່ໃນສ່ວນຂອງລັດຖະບານ ສປປ ລາວ ແຕ່ຢ່າງໃດ.

ລິຂະສິດ ປີ© 2018 ສູນສະຖິຕິແຫ່ງຊາດ (ສຖຕ), ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ (ກຜທ), ສ ປປ ລາວ, ແລະ ສູນເພື່ອການພັດທະນາ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (CDE), ມະຫາວິທະຍາໄລເບີນ, ປະເທດສະວິດເຊີແລນ, ກັບ Bern Open Publishing (BOP).

ປື້ມແຜນທີ່ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມສະບັບນີ້ ແມ່ນໄດ້ຮັບອະນຸຍາດໃນການຈັດພິມທີ່ມີລັກສະນະຕາມມາດຕະຖານສາກົນ 4.0 (Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) License) (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). ທ່ານສາມາດເຂົ້າໄປອ່ານ ຫຼື ດາວໂຫຼດ, ສຳເນົາເກັບ ໄວ້, ນຳໄປໃຊ້, ນຳໄປເຜີຍແຜ່, ຈັດພິມ, ຊອກຂໍ້ມູນ, ແລະ ນຳໄປເຊື່ອມຕໍ່ໃສ່ເນື້ອໃນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບແຜນທີ່ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ນີ້ໄດ້ ແຕ່ຕ້ອງໄດ້ສະເໜີທີ່ມາຂອງຂໍ້ມູນວ່າໃຜເປັນຜູ້ຂຽນ ແລະ ແຫຼ່ງທີ່ມາຂອງຂໍ້ມູນຢ່າງຊັດເຈນ, ລວມເຖິງອົງການ ຈັດຕັ້ງທີ່ຈັດພິມຄື: ສູນເພື່ອການພັດທະນາ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (CDE) ແລະ ສູນສະຖິຕິແຫ່ງຊາດ (ສຖຕ), ສ ປປ ລາວ. ສຳລັບການເອົາຂໍ້ມູນໄປນຳໃຊ້ ຫຼື ການນຳໄປເຜີຍແຜ່ ທີ່ຕິດພັນກັບໜ້າວຽກໃດໜຶ່ງນັ້ນ, ຈະຕ້ອງໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດຈາກຜູ້ຈັດພິມຢ່າງຊັດເຈນ.

ກະກຽມໂດຍ: ສູນສະຖິຕິແຫ່ງຊາດ (ສຖຕ), ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ (ກຜທ), ສ ປປ ລາວ ແລະ ສູນເພື່ອການພັດທະນາ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (CDE), ມະຫາວິທະຍາໄລເບີນ, ປະເທດສະວິດເຊີແລນ

ຜູ້ທີ່ມີສ່ວນໃນການປະກອບສ່ວນ ທັງຜູ້ຂຽນ ແລະ ຜູ້ກວດກາ: Michael Epprecht, Nicholas Bosoni, Albrecht Ehrensperger, Hiroko Nagasawa, Juliet Lu, David Studer, Patrizia Vollmar, Rasso Bernhard, ທິລະຄາ ຈິນທະລານຸວົງ, ວິໄລສຸກ ສີສຸລາດ ແລະ ອິນທະເນດ ນໍຣະສິງຫໍ

ຜູ້ສ້າງແຜນທີ່: Michael Epprecht, David Studer, Patrizia Vollmar, Rasso Bernhard

ອອກແບບໂດຍ: Watcharapol Isarangkul Na Ayuthaya

ຈັດພິມໂດຍ: ປານຄຳ ຈຳປາ ການພິມ, ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ສປປ ລາວ

ສະໜັບສະໜູນໂດຍ: ອົງການເພື່ອການພັດທະນາ ແລະ ການຮ່ວມມືຂອງປະເທດສະວິດເຊີແລນ (SDC)

DOI: <https://doi.org/10.7892/boris.120672>

ISBN (e-print): 978-3-906813-64-6

ISBN (print): 978-3-906813-63-9

ຕິດຕໍ່ສອບຖາມ: ສູນສະຖິຕິແຫ່ງຊາດ (ສຖຕ), ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ (ກຜທ), ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ສປປ ລາວ; www.lsb.gov.la; lstats@lsb.gov.la ສູນເພື່ອການພັດທະນາ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (CDE), ມະຫາວິທະຍາໄລເບີນ, ປະເທດສະວິດເຊີແລນ; www.cde.unibe.ch; publications@cde.unibe.ch www.decide.la

ອ້າງອີງໂດຍ: Epprecht Michael; Bosoni Nicholas; Ehrensperger Albrecht; Nagasawa Hiroko; Lu Juliet; Studer David; Vollmar Patrizia; ແລະ ສີສຸລາດ ວິໄລສຸກ (2018). ປື້ມແຜນທີ່ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຂອງ ສປປ ລາວ: ສະພາບລວມ ແລະ ທ່າວ່ຽງແຕ່ປີ 2005 ຫາ 2015. ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ສປປ ລາວ ແລະ ນະຄອນຫຼວງເບີນ, ປະເທດສະວິດເຊີແລນ: ສູນເພື່ອການພັດທະນາ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ, ມະຫາວິທະຍາໄລເບີນ, ແລະ ສູນສະຖິຕິແຫ່ງຊາດ, ສປປ ລາວ, ກັບ Bern Open Publishing. ຈຳນວນ 124 ໜ້າ.

ສາລະບານ

ລາຍຊື່ຮູບສະແດງ 10

ລາຍຊື່ຕາຕະລາງ 10

ຕົວອັກສອນຫຍໍ້..... 11

ກ່ຽວກັບປື້ມແຜນທີ່ 13

ກ ພາກສະເໜີ 15

ກ1 ການແບ່ງເຂດການປົກຄອງ ແລະ ຜູ້ມີປະເທດ 16

ກ2 ຄວາມສາມາດເຂົ້າເຖິງ..... 18

ຂ ກ່ຽວກັບປະຊາກອນ 21

ຂ1 ການແຈກຢາຍຂອງພົນລະເມືອງ 22

ຂ2 ສັດສ່ວນຂອງຜູ້ເອື້ອຍອີງ 24

ຂ3 ໂຄງສ້າງດ້ານອາຍຸຂອງພົນລະເມືອງ..... 26

ຂ4 ການແຕ່ງຕອງກ່ອນເກນອາຍຸ 28

ຂ5 ສະຖານະພາບການສົມລົດ 30

ຂ6 ຫົວໜ້າຄົວເຮືອນ 32

ຂ7 ຂະໜາດຂອງຄົວເຮືອນ 34

ຄ ການຍົກຍ້າຍ 37

ຄ1 ການຍົກຍ້າຍເຂົ້າ ແລະ ໂຍກຍ້າຍອອກ..... 38

ຄ2 ການຍົກຍ້າຍສຸດທິ..... 40

ງ ການຮູ້ໜັງສື ແລະ ການສຶກສາ 43

ງ1 ຄວາມສາມາດເຂົ້າເຖິງໂຮງຮຽນ 44

ງ2 ການຮູ້ໜັງສື 46

ງ3 ສັດສ່ວນເພດທີ່ຮູ້ໜັງສື..... 48

ງ4 ອັດຕາການເຂົ້າຮຽນສຸດທິ 50

ງ5 ສັດສ່ວນຂອງເພດໃນດ້ານການສຶກສາ 54

ງ6 ເດັກນ້ອຍທີ່ບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນ 56

ງ7 ການເຂົ້າໂຮງຮຽນ 58

ຈ ສຸຂະພາບ 61

ຈ1 ການເຂົ້າເຖິງສິ່ງອໍານວຍຄວາມສະດວກດ້ານສຸຂະພາບ 62

ຈ2 ພົນລະເມືອງທີ່ມີການ 64

ຈ3 ສາເຫດຂອງຄວາມພິການ 66

ຈ4 ອາຍຸຂອງແມ່ຍິງຕອນເກີດລູກຜູ້ທ້າອິດ 68

ສ ຊົນເຜົ່າ ແລະ ສາດສະໜາ.....	71
ສ1 ການແຈກຢາຍຂອງກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າ	72
ສ2 ການແຈກຢາຍປະເພດຂອງກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າ	74
ສ3 ສາດສະໜາຕ່າງໆທີ່ມີຢູ່ໃນຂັ້ນບ້ານ	76
ຊ ກິດຈະກຳດ້ານເສດຖະກິດ	79
ຊ1 ຄວາມສາມາດເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ.....	80
ຊ2 ຜົນລະເມືອງທີ່ໃຊ້ແຮງງານໃນຂະແໜງເສດຖະກິດ	82
ຊ3 ສັດສ່ວນດ້ານເພດຂອງຜົນລະເມືອງທີ່ໃຊ້ແຮງງານໃນຂະແໜງເສດຖະກິດ	84
ຊ4 ການຫວ່າງງານ	86
ຊ5 ຄົວເຮືອນທີ່ມີດິນເຜີ້ອເຮັດກະສິກຳ	88
ຊ6 ຜົນລະເມືອງທີ່ເຮັດວຽກໃຫ້ຕົວເອງ	90
ຊ7 ຜົນລະເມືອງທີ່ໃຊ້ແຮງງານໃນຂະແໜງທີ່ບໍ່ແມ່ນກະສິກຳ.....	92
ຊ8 ຜູ້ໃຊ້ແຮງງານທີ່ບໍ່ຢູ່ໃນຂະແໜງກະສິກຳ	94
ຍ ເງື່ອນໄຂການດຳລົງຊີວິດ.....	97
ຍ1 ທີ່ຢູ່ອາໄສ	98
ຍ2 ສຸຂາພິບານ.....	100
ຍ3 ແຫຼ່ງນ້ຳ.....	102
ຍ4 ເຊື້ອເພີງສຳລັບແຕ່ງກິນ.....	104
ຍ5 ກະແສໄຟຟ້າ	108
ດ ຄວາມທຸກຍາກ ແລະ ຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບ	111
ດ1 ການແຈກຢາຍຂອງຄວາມທຸກຍາກ	112
ດ2 ການປ່ຽນແປງຂອງຄວາມທຸກຍາກ.....	114
ດ3 ຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບ.....	116
ເອກະສານອ້າງອີງ.....	119

ລາຍຊື່ຮູບສະແດງ

ຮູບສະແດງ 1: ຮູບປັດສະໜາຂອງພົນລະເມືອງ ໃນປີ 2005 ແລະ ປີ 2015	25
ຮູບສະແດງ 2: ກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າຕ່າງໆ	27
ຮູບສະແດງ 3: ອັດຕາສ່ວນຂອງບ້ານຕ່າງໆ ຕໍ່ໄລຍະເວລາສະເລ່ຍ ໃນການເດີນທາງໄປຫາໂຮງຮຽນທີ່ໃກ້ທີ່ສຸດ	44
ຮູບສະແດງ 4: ອັດຕາສ່ວນຂອງນັກຮຽນຊັ້ນປະຖົມ (ອາຍຸ 6-11 ປີ) ໂດຍໄລຍະເວລາສະເລ່ຍ ໃນການເດີນທາງໄປຫາໂຮງຮຽນປະຖົມທີ່ໃກ້ທີ່ສຸດ	44
ຮູບສະແດງ 5: ອັດຕາສ່ວນຂອງບ້ານຕ່າງໆ ໂດຍໄລຍະເວລາສະເລ່ຍ ໃນການເດີນທາງໄປຫາສຸກສາລາທີ່ໃກ້ທີ່ສຸດ	62
ຮູບສະແດງ 6: ອັດຕາສ່ວນຂອງພົນລະເມືອງ ໂດຍໄລຍະເວລາສະເລ່ຍ ໃນການເດີນທາງໄປຫາສຸກສາລາທີ່ໃກ້ທີ່ສຸດ	62
ຮູບສະແດງ 7: ອັດຕາສ່ວນຂອງບ້ານຕ່າງໆ ໂດຍໄລຍະເວລາສະເລ່ຍ ໃນການເດີນທາງໄປຫາຕະຫຼາດທີ່ໃກ້ທີ່ສຸດ.....	80
ຮູບສະແດງ 8: ອັດຕາສ່ວນຂອງພົນລະເມືອງ (ທີ່ມີອາຍຸ 10 ປີຂຶ້ນໄປ) ໂດຍໄລຍະເວລາສະເລ່ຍ ໃນການເດີນທາງໄປຫາຕະຫຼາດທີ່ໃກ້ທີ່ສຸດ.....	80

ລາຍຊື່ຕາຕະລາງ

ຕາຕະລາງ 1: ກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າປະເພດຕ່າງໆ	72
ຕາຕະລາງ 2: ການແຈກຢາຍຂອງພົນລະເມືອງ ອີງຕາມກິດຈະກຳຫຼັກ	83
ຕາຕະລາງ 3: ການແຈກຢາຍຂອງພົນລະເມືອງ ອີງຕາມປະເພດຂອງການຈ້າງງານ ແຍກເປັນເພດ.....	90
ຕາຕະລາງ 4: ການແຈກຢາຍຂອງພົນລະເມືອງທີ່ຖືກຈ້າງງານເປັນປົກກະຕິ ໃນກຸ່ມອາຍຸ 10 ປີ ຂຶ້ນໄປ ໃນສາມຂະແໜງ ການຫຼັກ ດ້ານເສດຖະກິດ ແຍກເປັນເພດ.....	93

ຕົວອັກສອນຫຍໍ້

ADB	ທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ
CDE	ສູນເພື່ອການພັດທະນາ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ
CLTS	ສຸຂາລວມໃນຊຸມຊົນ
EFA	ອົງການການສຶກສາເພື່ອທຸກຄົນ
GIS	ລະບົບຂໍ້ມູນທາງພູມິສາດ
GMS	ອານຸພາກພື້ນແມ່ນ້ຳຂອງ
GoL	ລັດຖະບານແຫ່ງ ສປປ ລາວ
IMF	ອົງການກອງທຶນສາກົນ
km	ກິໂລແມັດ (ກມ)
Lao PDR	ສາທາລະນະລະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ
LDC	ບັນດາປະເທດຕ້ອຍພັດທະນາ
LECS	ການສຳຫຼວດການໃຊ້ຈ່າຍ ແລະ ການບໍລິໂພກ ແຫ່ງຊາດ
LPG	ອາຍແກັດສທີ່ເປັນເຊື້ອເລີງແຫຼວ
LSB	ສູນສະຖິຕິແຫ່ງຊາດ (ສຖຕ)
MAF	ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ (ກປ)
masl	ສູງກວ່າລະດັບນ້ຳທະເລ
MDGs	ເປົ້າໝາຍສະຫະສະວັດການພັດທະນາ
MPI	ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ
MW	ຫົວໜ່ວຍ ເມກາວັດ
NER	ອັດຕາການລົງທະບຽນສຸດທິ
NGD	ກົມແຜນທີ່ແຫ່ງຊາດ, ສປປ ລາວ
NSEDP	ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມແຫ່ງຊາດ
OOSC	ເດັກນ້ອຍທີ່ບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນ
PHC	ການສຳຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ
SDC	ອົງການເພື່ອການພັດທະນາ ແລະ ການຮ່ວມມື ຂອງປະເທດສະວິດເຊີແລນ
SDGs	ເປົ້າໝາຍການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ
SIDA	ອົງການ ເພື່ອການພັດທະນາ ແລະ ການຮ່ວມມື ຂອງປະເທດ ສະວີເດັນ
UN	ອົງການສະຫະປະຊາຊາດ
UNCRPD	ສົນທິສັນຍາກ່ຽວກັບສິດທິ ຂອງຄົນພິການ ຂອງອົງການ ສະຫະປະຊາຊາດ
UNFPA	ອົງການສະຫະປະຊາຊາດ ກອງທຶນສຳລັບປະຊາກອນ
UNICEF	ອົງການສະຫະປະຊາຊາດ ກອງທຶນສຳລັບເດັກ
UXO	ອົງການເກັບກູ້ລະເບີດ
WB	ທະນາຄານໂລກ
WHO	ອົງການອະນາໄມໂລກ

ຄຳນຳ

ຂໍ້​ມູນ​ສະ​ຖິ​ຕິ​ທີ່​ມີ​ຄວາມ​ຊັດ​ເຈນ ແມ່ນ​ມີ​ຄວາມ​ສຳ​ຄັນ​ຫຼາຍ​ຕໍ່​ການ​ວາງ​ແຜນ ແລະ ການ​ວາງ​ນະ​ໂຍບາຍ ເຊິ່ງ​ລັດ​ຖະ​ບານ​ແຫ່ງ ສປປ ລາວ ກໍ​ໄດ້​ໃຫ້​ຄວາມ​ເອົາ​ໃຈ​ໃສ່ ແລະ ເນັ້ນ​ໜັກ​ຫຼາຍ​ໃນ​ໄລຍະ​ທີ່​ຜ່ານ​ມາ. ການ​ສຳ​ຫຼວດ​ຜົນ​ລະ​ເມືອງ ແລະ ທີ່​ຢູ່​ອາ​ໄສ ລະ​ດັບ​ຊາດ ແມ່ນ​ແຫຼ່ງ​ຂໍ້​ມູນ​ທີ່​ສຳ​ຄັນ​ທີ່​ສຸດ​ໃນ​ການ​ຕິດ​ຕາມ ແລະ ການ​ວິ​ເຄາະ​ວິ​ໄຈ ສຳ​ລັບ​ການ​ພັດ​ທະນາ​ທາງ​ດ້ານ​ເສດ​ຖະ​ກິດ-ສັງ​ຄົມ ແລະ ຍັງ​ເປັນ​ຜູ້​ຖານ​ທີ່​ໜັ້ນ​ຄົງ​ໃຫ້​ແກ່​ການ​ປັບ​ປຸງ​ຊັດ​ທະ​ສາດ​ໃນ​ການ​ພັດ​ທະນາ​ແບບ​ຍືນ​ຍົງ​ຂອງ​ປະ​ເທດ.

ການ​ສຳ​ຫຼວດ​ຜົນ​ລະ​ເມືອງ ແລະ ທີ່​ຢູ່​ອາ​ໄສ ທົ່ວ​ປະ​ເທດ ຄັ້ງ​ທີ 4 ແມ່ນ​ໄດ້​ຈັດ​ຕັ້ງ​ປະ​ຕິ​ບັດ​ຂຶ້ນ​ໃນ ເດືອນ​ມີ​ນາ ປີ 2015 ໂດຍ​ສູນ​ສະ​ຖິ​ຕິ​ແຫ່ງ​ຊາດ (ສຖຕ) ເຊິ່ງ​ອີງ​ໃສ່​ຂໍ້​ຕົກ​ລົງ​ຂອງ​ນາ​ຍົກ​ລັດ​ຖະ​ມົນ​ຕີ​ແຫ່ງ ສປປ ລາວ ສະ​ບັບ​ເລກ​ທີ 89/ນຍ, ລົງ​ວັນ​ທີ 11 ກັນຍາ ປີ 2013. ຜົນ​ຂອງ​ການ​ສຳ​ຫຼວດ​ຜົນ​ລະ​ເມືອງ ແລະ ທີ່​ຢູ່​ອາ​ໄສ ທົ່ວ​ປະ​ເທດ ແມ່ນ​ການ​ໃຫ້​ຂໍ້​ມູນ​ຫຼັກ​ທາງ​ດ້ານ​ປະ​ຊາກອນ, ເງື່ອນ​ໄຂ​ທາງ​ດ້ານ​ເສດ​ຖະ​ກິດ ແລະ ສັງ​ຄົມ ຂອງ​ຄົວ​ເຮືອນ​ທັງ​ໝົດ​ທີ່​ຢູ່​ໃນ ສປປ ລາວ ແລະ ດ້ວຍ​ເຫດ​ນັ້ນ, ຈຶ່ງ​ເປັນ​ຖານ​ຂໍ້​ມູນ​ຜູ້​ຖານ​ດັ້ງ​ເດີມ​ສະ​ໜອງ​ໃຫ້​ແກ່​ການ​ວາງ​ແຜນ​ໃນ​ການ​ຫຼຸດ​ຜົນ​ອອກ​ຈາກ​ການ​ເປັນ​ປະ​ເທດ​ດ້ອຍ​ພັດ​ທະນາ (LDC), ການ​ຕິດ​ຕາມ ຄວາມ​ຄືບ​ໜ້າ​ຂອງ​ແຜນ​ພັດ​ທະນາ​ເສດ​ຖະ​ກິດ-ສັງ​ຄົມ ແຫ່ງ​ຊາດ ຄັ້ງ​ທີ 8 (NSEDP), ແລະ ການ​ບັນ​ລຸ​ເປົ້າ​ໝາຍ​ພັດ​ທະນາ​ແບບ​ຍືນ​ຍົງ (SDG).

ປື້ມ​ແຜນ​ທີ່ ເສດ​ຖະ​ກິດ-ສັງ​ຄົມ ຂອງ ສປປ ລາວ ສະ​ບັບ​ໃໝ່​ນີ້ ແມ່ນ​ໃຫ້​ຂໍ້​ມູນ​ສະ​ຖິ​ຕິ ກ່ຽວ​ກັບ ການ​ສຳ​ຫຼວດ​ຜົນ​ລະ​ເມືອງ ແລະ ທີ່​ຢູ່​ອາ​ໄສ ທົ່ວ​ປະ​ເທດ ໂດຍ​ມີ​ການ​ເພີ່ມ​ເຕີມ​ຂໍ້​ມູນ​ທາງ​ດ້ານ​ພູ​ມິ​ສາດ ເຊິ່ງ​ສາ​ມາດ​ສັງ​ເກດ​ເບິ່ງ ຂໍ້​ມູນ​ຕ່າງໆ​ໃນ​ຮູບ​ແບບ​ແຜນ​ທີ່​ໄດ້​ຢ່າງ​ຊັດ​ເຈນ​ຂຶ້ນ. ປື້ມ​ແຜນ​ທີ່ ບໍ່​ພຽງ​ແຕ່​ສະ​ແດງ​ເຖິງ​ຂໍ້​ມູນ​ທີ່ ກ່ຽວ​ກັບ ຄຸນ​ລັກ​ສະ​ນະ​ທາງ​ດ້ານ​ເສດ​ຖະ​ກິດ-ສັງ​ຄົມ​ຂອງ​ຜົນ​ລະ​ເມືອງ​ລາວ ໃນ​ປີ 2015 ເທົ່ານັ້ນ, ແຕ່​ກໍ​ຍັງ​ສະ​ແດງ​ໃຫ້​ເຫັນ​ເຖິງ ການ​ປ່ຽນ​ແປງ​ຫຼາຍ​ດ້ານ​ຢູ່​ໃນ​ສັງ​ຄົມ​ໃນ​ຊ່ວງ​ທົດ​ສະ​ວັດ​ທີ່​ຜ່ານ​ມາ ເຊິ່ງ​ສະ​ທ້ອນ​ໃຫ້​ເຫັນ​ເຖິງ ຄວາມ​ຄືບ​ໜ້າ​ໃນ​ການ​ພັດ​ທະນາ​ຫຼາຍ​ທີ່​ສຸດ​ໃນ​ແຕ່​ລະ​ເຂດ​ພື້ນ​ທີ່ ລວມ​ເຖິງ​ບັນ​ດາ​ທ້ອງ​ຖິ່ນ ທີ່​ມີ​ການ​ພັດ​ທະນາ​ຊ້າ.

ຂ້າ​ພະ​ເຈົ້າ ຫວັງ​ຢາງ​ຍິ່ງ​ວ່າ ແຫຼ່ງ​ຂໍ້​ມູນ​ໃໝ່​ໃນ​ຮູບ​ແບບ​ແຜນ​ທີ່​ນີ້ ຈະ​ຖືກ​ນຳ​ໃຊ້​ເຂົ້າ​ໃນ​ການ​ກຳ​ນົດ​ແຜນ​ນະ​ໂຍບາຍ ຢ່າງ​ກວ້າງ​ຂວາງ ເພື່ອ​ເປັນ​ການ​ສືບ​ຕໍ່​ໃນ​ການ​ພັດ​ທະນາ​ປະ​ເທດ​ຊາດ​ໃຫ້​ມີ​ຄວາມ​ເຂັ້ມ​ແຂງ ແລະ ຈະ​ເລີນ​ກ້າວ​ໜ້າ.

ນະ​ຄອນ​ຫຼວງ​ວຽງ​ຈັນ, ສປປ ລາວ

ປອ. ສະ​ໂໜ​ຈັນ ບຸບ​ຜາ
ຫົວ​ໜ້າ​ສູນ​ສະ​ຖິ​ຕິ​ແຫ່ງ​ຊາດ,
ຮອງ​ລັດ​ຖະ​ມົນ​ຕີ ກະ​ຊວງ​ແຜນ​ການ ແລະ ການ​ລົງ​ທຶນ

ບົດ​ນຳ

ດັ່ງ​ທີ່​ພວກ​ເຮົາ​ຮູ້​ນຳ​ກັນ​ວ່າ ທົ່ວ​ໂລກ​ໄດ້​ປະ​ສົບ​ຜົນ​ສຳ​ເລັດ​ໃນ​ການ​ຕໍ່​ສູ້ ຜ່ານ​ຜ່າ​ບົດ​ທົດ​ສອບ​ຂອງ​ມວນ​ມະ​ນຸດ​ໃນ​ຫຼາຍ​ດ້ານ ບໍ່​ວ່າ​ຈະ​ເປັນ​ດ້ານ​ຄວາມ​ທຸກ​ຍາກ, ຄວາມ​ຫົວ​ໃຫຍ່, ເຊື້ອ​ພະ​ຍາດ​ຕ່າງໆ ແລະ ຮວມ​ທັງ​ການ​ກົກ​ໜັງ​ສື. ໃນ​ການ​ເຮັດ​ໃຫ້​ຄວາມ​ທຸກ​ຍາກ ແລະ ຄວາມ​ຫົວ​ໃຫຍ່​ຫຼຸດ​ລົງ​ເຄິ່ງ​ໜຶ່ງ​ໃນ​ທົ່ວ​ໂລກ ຖື​ເປັນ​ໜ້າ​ວຽກ​ທີ່​ມີ​ຄວາມ​ສຳ​ຄັນ​ຫຼາຍ​ໃນ​ໄລຍະ​ແຕ່​ປີ 2000 ຫາ 2015 ເຊິ່ງ​ຖື​ວ່າ​ໄດ້​ມີ​ຜົນ​ສຳ​ເລັດ​ຢ່າງ​ຫຼວງ​ຫຼາຍ​ທີ່​ສຸດ ໂດຍ​ພາຍ​ໃຕ້​ເປົ້າ​ໝາຍ​ສະ​ຫະ​ສະ​ວັດ​ການ​ພັດ​ທະນາ. ການ​ສັງ​ລວມ​ເອົາ​ຕົວ​ເລກ​ສະ​ຖິ​ຕິ ມາ​ເປັນ​ຂໍ້​ມູນ​ທີ່​ຊີ້​ໃຫ້​ເຫັນ​ທ່າ​ອ່ຽງ​ຂອງ​ການ​ພັດ​ທະນາ ເຊິ່ງ​ມັນ​ສາ​ມາດ​ປຽບ​ທຽບ​ໃຫ້​ເຫັນ​ຄວາມ​ປ່ຽນ​ແປງ​ດ້ານ​ຕ່າງໆ​ໄດ້​ນັ້ນ ແມ່ນ​ບໍ່​ເຄີຍ​ມີ​ຈັກ​ເທື່ອ​ໃນ​ປະ​ຫວັດ​ສາດ​ທີ່​ຜ່ານ​ມາ.

ສປປ ລາວ ໄດ້​ກຳ​ນົດ​ແນວ​ທາງ​ທີ່​ມີ​ປະ​ສິດ​ທິ​ຜົນ​ຢ່າງ​ຍິ່ງ​ໃນ​ການ​ນຳ​ພາ​ປະ​ເທດ​ໃຫ້​ຫຼຸດ​ຜົນ​ອອກ​ຈາກ​ຄວາມ​ທຸກ​ຍາກ. ໂດຍ​ອີງ​ຕາມ​ສະ​ພາບ​ເສດ​ຖະ​ກິດ ທີ່​ເປັນ​ຕົວ​ຊີ້​ບອກ​ທາງ​ດ້ານ​ແນວ​ທາງ​ໃນ​ອະ​ນາ​ຄົດ​ຂ້າງ​ໜ້າ, ເປົ້າ​ໝາຍ​ໃນ​ການ​ນຳ​ພາ​ປະ​ເທດ​ໃຫ້​ຫຼຸດ​ຜົນ​ອອກ​ຈາກ​ການ​ເປັນ​ປະ​ເທດ​ດ້ອຍ​ພັດ​ທະນາ ພາຍ​ໃນ​ຕົ້ນ​ຊຸມ​ປີ 2020 ນັ້ນ ຖື​ວ່າ​ໄດ້​ຍືບ​ໃກ້​ເຂົ້າ​ມາ​ແລ້ວ. ໃນ​ປະ​ຈຸ​ບັນ, ປື້ມ​ແຜນ​ທີ່​ເສດ​ຖະ​ກິດ-ສັງ​ຄົມ ຂອງ ສປປ ລາວ ແມ່ນ​ໄດ້​ຖືກ​ຈັດ​ຜົນ​ຕາມ​ກຳ​ນົດ​ເວລາ ແລະ ມັນ​ກໍ​ໄດ້​ຮວບຮວມ​ເອົາ​ສະ​ພາບ​ຂອງ​ການ​ປ່ຽນ​ແປງ​ໃນ​ແຕ່​ລະ​ໄລຍະ​ຂອງ​ແນວ​ທາງ​ການ​ພັດ​ທະນາ​ທີ່​ໄດ້​ວາງ​ໄວ້. ທາງ​ດ້ານ​ລາຍ​ລະ​ອຽດ ໃນ​ການ​ວິ​ເຄາະ​ຂໍ້​ມູນ​ທີ່​ເປັນ​ຕົວ​ຊີ້​ວັດ ດ້ານ​ຕ່າງໆ ເຊິ່ງ​ໄດ້​ຕິດ​ຜິດ​ກັບ​ວຽກ​ງານ​ເສດ​ຖະ​ກິດ-ສັງ​ຄົມ ນັ້ນ ໄດ້​ສົ່ງ​ຜົນ​ໃຫ້​ສາ​ມາດ​ປະ​ສົບ​ຜົນ​ສຳ​ເລັດ​ໃນ​ການ​ສັງ​ລວມ​ຂໍ້​ມູນ ແລະ ການ​ນຳ​ສະ​ເໜີ​ໃນ​ຫຼາຍ​ຮູບ​ຫຼາຍ​ແບບ.

ຂໍ້​ມູນ​ກ່ຽວ​ກັບ​ເສດ​ຖະ​ກິດ-ສັງ​ຄົມ ຂອງ ສປປ ລາວ ໄດ້​ຖືກ​ຈັດ​ວາງ​ອອກ​ມາ​ໃນ​ຮູບ​ແບບ​ຂອງ​ແຜນ​ທີ່ ຈຳ​ນວນ 131 ແຜນ​ທີ່ ທີ່​ສະ​ແດງ​ໃຫ້​ເຫັນ​ໃນ​ຫຼາຍ​ມິດ ເຊິ່ງ​ລ້ວນ​ແຕ່​ໄດ້​ເປັນ​ການ​ກະ​ຕຸກ​ຊຸກ​ຍູ້​ໃຫ້​ແກ່​ຫຼາຍ​ບັນ​ຫາ​ກ່ຽວ​ກັບ​ຄວາມ​ທຸກ​ຍາກ​ທີ່​ຖື​ວ່າ​ຍັງ​ມີ​ຖ້າ​ການ​ແກ້​ໄຂ​ຢ່າງ​ມີ​ປະ​ສິດ​ທິ​ຜົນ​ຢູ່. ປື້ມ​ແຜນ​ທີ່​ສະ​ບັບ​ນີ້ ສະ​ແດງ​ໃຫ້​ເຫັນ ຊ່ອງ​ຫວ່າງ​ຂອງ​ການ​ພັດ​ທະນາ​ປະ​ເທດ​ຂອງ ສປປ ລາວ ເມື່ອ​ທຽບ​ກັບ​ບັນ​ດາ​ປະ​ເທດ​ອື່ນໆ ແມ່ນ​ເຫັນ​ໄດ້​ວ່າ ຫຼຸດ​ລົງ​ຢ່າງ​ໜ້າ​ປະ​ທັບ​ໃຈ. ແນວ​ໃດ​ກໍ​ຕາມ ຢູ່​ພາຍ​ໃນ​ປະ​ເທດ​ກໍ​ມີ​ສິ່ງ​ທີ່​ຍິ່ງ​ໜ້າ​ເປັນ​ຫ້ວງ ຕໍ່​ກັບ​ບັນ​ຫາ​ຄວາມ​ບໍ່​ສະ​ເໝີ​ພາບ ທີ່​ຍັງ​ແຕກ​ໂຕ​ນັ້ນ​ຫຼາຍ​ດ້ານ ເຊິ່ງ​ບັນ​ຫາ​ເຫຼົ່ານີ້ ກໍ​ຈະ​ເປັນ​ບັນ​ຫາ​ທີ່​ການ​ນຳ​ຈະ​ຕ້ອງ​ໄດ້​ນຳ​ໄປ​ສ້າງ​ເປັນ​ແຜນ ໃນ​ການ​ພັດ​ທະນາ​ປະ​ເທດ​ຊາດ​ອີກ​ຕໍ່​ໄປ. ແນວ​ທາງ​ໃນ​ການ​ພັດ​ທະນາ​ປະ​ເທດ​ຂອງ ສປປ ລາວ ຍັງ​ຖື​ວ່າ​ມີ​ຄວາມ​ຈຳ​ເປັນ​ຕ້ອງ​ໄດ້​ເອົາ​ໃຈ​ໃສ່​ລົງ​ເລິກ​ໃນ​ອີກ​ຫຼາຍ​ດ້ານ ເຊິ່ງ​ມັນ​ກໍ​ມີ​ຄວາມ​ຈຳ​ເປັນ​ຕ້ອງ​ໄດ້​ຊອກ​ຫາ​ວິ​ທີ​ທາງ​ທີ່​ດີ ແລະ ສອດ​ຄ່ອງ​ທີ່​ສຸດ ເພື່ອ​ມາ​ເປັນ​ແນວ​ທາງ​ໃນ​ການ​ພັດ​ທະນາ​ປະ​ເທດ. ແຜນ​ທີ່​ຕ່າງໆ​ເຫຼົ່ານີ້ ເປັນ​ເຄື່ອງ​ມື​ທີ່​ມີ​ຄວາມ​ສຳ​ຄັນ​ໃຫ້​ແກ່​ຜູ້​ທີ່​ນຳ​ໄປ​ໃຊ້​ເຂົ້າ​ໃນ​ໜ້າ​ວຽກ​ຕ່າງໆ ເຊິ່ງ​ຖື​ໄດ້​ວ່າ​ມັນ​ເປັນ​ສິ່ງ​ປະ​ຈັກ​ຕາ​ໜຶ່ງ​ທີ່​ມີ​ຄວາມ​ຊັດ​ເຈນ​ທີ່​ສຸດ, ມັນ​ສະ​ແດງ​ໃຫ້​ເຫັນ​ສະ​ພາບ​ການ​ຕ່າງໆ​ໃນ​ແຕ່​ລະ​ຂົງ​ເຂດ ເຊິ່ງ​ຜູ້​ທີ່​ນຳ​ໃຊ້ ສາ​ມາດ​ເບິ່ງ​ບັນ​ຫາ​ຕ່າງໆ​ທາງ​ດ້ານ​ຄວາມ​ທຸກ​ຍາກ​ໄດ້​ໃນ​ຫຼາຍ​ມິດ. ອີງ​ຕາມ​ວາ​ລະ 2030 ສິ່ງ​ເຫຼົ່ານີ້​ຖື​ໄດ້​ວ່າ ເປັນ​ບັນ​ຫາ​ທີ່​ພວກ​ເຮົາ​ກຳ​ລັງ​ປະ​ເຊີນ​ຢູ່ ແລະ ມັນ​ກໍ​ຍັງ​ມີ​ຄວາມ​ທ້າ​ທາຍ​ຫຼາຍ. ໃນ​ສະ​ໄໝ​ທຸກ​ມື້​ນີ້ ມັນ​ເປັນ​ຄວາມ​ຈິງ​ທີ່​ວ່າ ປະ​ຊາກອນ​ທີ່​ທຸກ​ຍາກ ຫຼາຍ​ກວ່າ 70% ໃນ​ທົ່ວ​ໂລກ​ແມ່ນ​ດຳ​ລົງ​ຊີ​ວິດ​ຢູ່​ຕາມ​ບັນ​ດາ​ປະ​ເທດ​ທີ່​ມີ​ລາຍ​ຮັບ​ປານ​ກາງ. ມັນ​ສວມ​ທາງ​ກັບ​ຄວາມ​ເປັນ​ຈິງ​ທີ່ ເງື່ອນ​ໄຂ​ທາງ​ດ້ານ​ເສດ​ຖະ​ກິດ-ສັງ​ຄົມ ໄດ້​ມີ​ການ​ປ່ຽນ​ແປງ​ໄປ​ຢ່າງ​ໄວ​ວາ, ແລະ​ມັນ​ກໍ​ເປັນ​ສິ່ງ​ທີ່ ສປປ ລາວ ຈະ​ຕ້ອງ​ໄດ້​ຖື​ເປັນ ບູ​ລິ​ມະ​ສິດ​ໃນ​ການ​ກຳ​ນົດ​ແຜນ​ພັດ​ທະນາ ໂດຍ​ອີງ​ໃສ່​ບັນ​ດາ​ຂໍ້​ມູນ​ທີ່​ໄດ້​ຜ່ານ​ການ​ວິ​ເຄາະ​ວິ​ໄຈ​ເຫຼົ່ານີ້. ຄຳ​ໝັ້ນ​ສັນ​ຍາ​ທີ່​ລະ​ບຸ​ວ່າ ພວກ​ເຮົາ​ຈະ​ບໍ່​ປະ​ຖິ້ມ​ໃຜ​ໄວ້​ເບື້ອງ​ຫຼັງ ມັນ​ສະ​ທ້ອນ​ໄປ​ທາງ​ແນວ​ທາງ​ໃນ​ການ​ບຸກ​ທະ​ລຸ ແລະ ການ​ກຳ​ນົດ​ນະ​ໂຍບາຍ​ຕ່າງໆ ເພື່ອ​ໃຫ້​ສອດ​ຄ່ອງ​ກັບ​ສະ​ພາບ​ການ​ປ່ຽນ​ແປງ​ຂອງ​ສັງ​ຄົມ.

ປື້ມ​ແຜນ​ທີ່​ເສດ​ຖະ​ກິດ-ສັງ​ຄົມ ຂອງ ສປປ ລາວ ສະ​ບັບ​ນີ້​ໄດ້​ປະ​ກອບ​ມີ​ເລື່ອງ​ລາວ ແລະ ຂໍ້​ມູນ​ກ່ຽວ​ກັບ​ການ​ພັດ​ທະນາ​ທີ່​ໜ້າ​ສົນ​ໃຈ​ຫຼາຍ. ພວກ​ເຮົາ​ຢາກ​ໃຫ້​ຮູ້​ວ່າ​ມັນ​ເປັນ​ອີກ​ທາງ​ເລືອກ​ໜຶ່ງ​ຂອງ​ການ​ເຊື່ອມ​ສຳ​ນູນ​ຂໍ້​ມູນ ທີ່​ຖືກ​ຕ້ອງ ແລະ ຊັດ​ເຈນ.

ດຣ. ຊາ​ບິນ ບິ​ເອ​ຣີ
ຮອງ​ຜູ້​ອຳ​ນວຍ​ການ,
ຫົວ​ໜ້າ​ໜ່ວຍ​ງານ​ຄົ້ນ​ຄວ້າ​ການ​ປ່ຽນ​ແປງ​ດ້ານ​ເສດ​ຖະ​ກິດ-ສັງ​ຄົມ
ສູນ​ເພື່ອ​ການ​ພັດ​ທະນາ ແລະ ສິ່ງ​ແວດ​ລ້ອມ CDE, ມະ​ຫາ​ວິ​ທະ​ຍາ​ໄລ​ເປີນ,
ສະ​ວິດ​ເຊີ​ແລນ

ສຈ. ດຣ. ປີ​ເຕີ້ ແມ​ສະ​ເຊ​ລີ
ຜູ້​ອຳ​ນວຍ​ການ
ສູນ​ເພື່ອ​ການ​ພັດ​ທະນາ ແລະ ສິ່ງ​ແວດ​ລ້ອມ CDE, ມະ​ຫາ​ວິ​ທະ​ຍາ​ໄລ​ເປີນ,
ສະ​ວິດ​ເຊີ​ແລນ

ກຽວກັບ ປຶ້ມແຜນທີ່ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຂອງ ສປປ ລາວ

ນັບແຕ່ປີ 1985, ລັດຖະບານແຫ່ງ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ, ໂດຍຜ່ານ ສູນສະຖິຕິແຫ່ງຊາດ (ສຕູດ), ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການວັດທິພາບ (ກວສກ), ໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການສຳຫຼວດ ຜົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ທົ່ວປະເທດໃນທຸກໆ 10 ປີ. ໃນນັ້ນ ການສຳຫຼວດຜົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ທົ່ວປະເທດ ຄັ້ງທີ 3 ແລະ ທີ 4 ແມ່ນໄດ້ດຳເນີນໃນປີ 2005 ແລະ ປີ 2015 ຕາມລຳດັບ.

ການສຳຫຼວດທັງສອງຄັ້ງທີ່ຜ່ານມາແມ່ນໄດ້ເກັບກຳເອົາຂໍ້ມູນດ້ານປະຊາກອນ ແລະ ຂໍ້ມູນດ້ານທີ່ຢູ່ອາໄສ ຂອງຜົນລະເມືອງທີ່ມີຢູ່ພາຍໃນ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ (ສປປ ລາວ). ຂໍ້ມູນດັ່ງກ່າວ ແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ກັບການວິເຄາະທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ, ການຕິດຕາມ ແລະ ການສ້າງແຜນ ໃນລະດັບຂັ້ນສູນກາງ ລວມທັງຂັ້ນຕ້ອງຖິ່ນ. ການວາງນະໂຍບາຍການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ການຕິດຕາມ ເຊັ່ນ: ຜົນການສຳຫຼວດຜົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ລະດັບຊາດ (NSEDPs), ລວມທັງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ວາລະການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ 2030 ທີ່ກຳນົດໂດຍອົງການສະຫະປະຊາຊາດ (UN) ໃນປີ 2015 ໂດຍ ອີງໃສ່ເປົ້າໝາຍຂອງການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ (SDG) ແມ່ນອາໄສຂໍ້ມູນສະຖິຕິທີ່ມີຄວາມລະອຽດ ເຊັ່ນ: ຜົນການສຳຫຼວດຜົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ລະດັບຊາດ. ຜົນການສຳຫຼວດຜົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ທົ່ວປະເທດ ແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ກັບການວາງແຜນ, ການກຳນົດຄາດໝາຍ, ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ການຕິດຕາມບັນດາໂຄງການພັດທະນາດ້ານໂຄງສ້າງເພື່ອສົ່ງເສີມການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມ ທຸກຍາກໂດຍລວມ, ຄວາມສະເໝີພາບລະຫວ່າງເພດ ລວມທັງ ການປັບປຸງຜົນຖານໂຄງລ່າງ ແລະ ການໃຫ້ ບໍລິການທາງດ້ານສາທາລະນະສຸກ, ການສຶກສາ, ນຳ, ສຸຂະພິບານ ແລະ ຂະແໜງການຄົມມະນາຄົມຂົນສົ່ງ.

ການສຳຫຼວດຜົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ທົ່ວປະເທດ ແມ່ນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັບການສຳຫຼວດໃນຮູບ ແບບຕົວແທນ, ເຊິ່ງເປັນການສຳຫຼວດທີ່ເຈາະຈົງໃນການຈັດນັບຈຳນວນຜົນລະເມືອງທັງໝົດ. ໃນການ ເກັບກຳຂໍ້ມູນແມ່ນມີການຈັດນັບຜົນລະເມືອງທັງໝົດພາຍໃນປະເທດ ລວມທັງຂໍ້ມູນຄຸນລັກສະນະ ຂອງປະຊາກອນສາດ ແລະ ຄຸນລັກສະນະທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ.

ຜົນການສຳຫຼວດຜົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ທົ່ວປະເທດ ແມ່ນຖານຂໍ້ມູນສະຖິຕິທີ່ມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍ. ໃນໄລຍະຂອງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການສຳຫຼວດ, ຜົນລະເມືອງທຸກໆຄັ້ງ ແມ່ນຖືກຈັດນັບຢູ່ຕາມສະຖານ ທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງພວກເຂົາໃນຂະນະນັ້ນ ເຊິ່ງສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຢູ່ໃນບ້ານທີ່ຜົນລະເມືອງດັ່ງກ່າວມີສຳມະໂນຄົວ ຢູ່. ໂດຍການຮວບຮວມຖານຂໍ້ມູນສະຖິຕິການສຳຫຼວດຜົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສທົ່ວປະເທດ ລວມທັງ ຂໍ້ມູນລະອຽດທາງດ້ານຄຸນລັກສະນະປະຊາກອນ ເຊິ່ງເປັນການເພີ່ມການເກັບຮວບຮວມຂໍ້ມູນທີ່ມີຄວາມ ຫຼາກຫຼາຍ ແລະ ເປັນການກ້າວລ່ຽມວິເຄາະເຖິງລາຍລະອຽດໃນຮູບແບບຕ່າງໆໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ. ໃນການບັນລຸຄາດໝາຍນີ້ ຂໍ້ມູນສະຖິຕິຜົນລະເມືອງ ແລະ ຄົວເຮືອນ ແມ່ນໄດ້ຖືກເກັບຮວບຮວມ ແລະ ຄຳ ນວນເປັນຕົວຊີ້ບອກສະເພາະໃນຂັ້ນບ້ານ, ແລ້ວຈັດວາງລົງໃນແຜນທີ່ແຫ່ງຊາດ ແລະ ແຍກອອກເປັນລະດັບ ທົ່ວໜ່ວຍການຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານທີ່ນ້ອຍສຸດເທົ່າທີ່ຈະເປັນໄປໄດ້ (ຂັ້ນບ້ານ). ຂະບວນການຮວບຮວມ ແລະ ການວິໄຈໂດຍການນຳໃຊ້ຜົນຂອງການສຳຫຼວດຜົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ປີ 2005 ສະແດງໃຫ້ເຫັນຢູ່ໃນປຶ້ມແຜນທີ່ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຢູ່ ສປປ ລາວ ໃນປີ 2005 ເຊິ່ງເປັນປຶ້ມແຜນທີ່ ເຫຼັ້ມທຳອິດຂອງ ສປປ ລາວ ແລະ ໄດ້ຈັດຜັນເຜີຍແຜ່ໃນປີ 2008 ທີ່ສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມຫຼາກ ຫຼາຍຂອງຄຸນລັກສະນະທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຂອງຜົນລະເມືອງ ຢູ່ ສປປ ລາວ ໃນຮູບແບບແຜນທີ່ ໃນລະດັບຊາດ (Messerli et al., 2008).

ປຶ້ມແຜນທີ່ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ສະບັບໃໝ່ນີ້ ແມ່ນອີກບາດກ້າວໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນ: ໃນການນຳໃຊ້ຂໍ້ມູນ ຄຸນລັກສະນະປະຊາກອນຕາມເຂດທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງຜົນລະເມືອງທຸກຄັ້ງໃນການສຳຫຼວດຜົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສໃນແຕ່ລະຄັ້ງ, ຂໍ້ມູນການສຳຫຼວດໃນ 2 ຄັ້ງທີ່ຜ່ານມາ (ປີ 2005 ແລະ ປີ 2015) ແມ່ນໄດ້ເຊື່ອມໂຍງທາງດ້ານພູມິສາດ ເຊິ່ງສາມາດຄິດໄລ່, ວິເຄາະວິໄຈ ແລະ ສະແດງການປ່ຽນແປງ ໃນຮູບແບບແຜນທີ່ໃນສັງຄົມລາວ ໂດຍຜ່ານຜົນລະເມືອງໃນເຂດຕ່າງໆ ແລະ ໃນໄລຍະເວລາດັ່ງກ່າວ. ຜົນທີ່ສະແດງອອກໃນແຜນທີ່ຕ່າງໆສະແດງໃຫ້ເຫັນສະພາບລວມຂອງ ສປປ ລາວ ໃນປີ 2015 ຜ່ອມທັງການປ່ຽນແປງແຕ່ປີ 2005 ຫາ 2015 ໄດ້ຊັດເຈນຂຶ້ນຫຼາຍກວ່າ ເມື່ອສົມທຽບໃສ່ກັບການ ສັງເກດເບິ່ງພຽງແຕ່ຂໍ້ມູນສະຖິຕິເທົ່ານັ້ນ ແລະ ກໍຍັງໃຫ້ຂໍ້ມູນທີ່ລະອຽດ ແລະ ສຳຄັນຫຼາຍສຳລັບການ ວາງແຜນພັດທະນາໃນປະຈຸບັນ ແລະ ໃນອະນາຄົດ.

ແຜນທີ່ທັງໝົດ ແມ່ນໄດ້ປັບປຸງໂດຍອີງໃສ່ຂໍ້ມູນສະຖິຕິ ຈາກຜົນຂອງການສຳຫຼວດຜົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ປີ 2005 ແລະ 2015, ຍົກເວັ້ນພຽງແຕ່ແຜນທີ່ພູມິປະເທດ, ຄວາມສາມາດໃນການກຳນົດໄລ ຍະເວລາທີ່ແຕກຕ່າງກັນທາງດ້ານສະຖານທີ່ ລວມທັງ ແຜນທີ່ຄວາມທຸກຍາກ ແລະ ຄວາມບໍ່ເທົ່າທຽມກັນ ເຊິ່ງຮວບຮວມເຂົ້າກັນກັບຄຸນລັກສະນະນະຈຸດທີ່ຕັ້ງບ້ານ ແລະ ຂໍ້ມູນຫົວໜ່ວຍການບໍລິຫານການປົກຄອງ ຈາກກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ (ກປ) ແລະ ຈາກກົມແຜນທີ່ແຫ່ງຊາດ (ກສທ) ຕາມລຳດັບ.

ຂໍ້ມູນຄຸນລັກສະນະທີ່ຕັ້ງທາງດ້ານພູມິສາດຂອງບ້ານ ແມ່ນມີຢູ່ໃນລະບົບການຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານຂອງແຕ່ ລະບ້ານ. ເພື່ອວັດຖຸປະສົງໃນການສະແດງໃຫ້ເຫັນເນື້ອທີ່ທັງໝົດຂອງປະເທດ ເຊິ່ງຖືກຈັດແບ່ງໃຫ້ເປັນ ຮູບແບບທີ່ມີຫຼາຍຫຼ່ຽມໃນແຕ່ລະຈຸດໃຈກາງຂອງບ້ານ. ຮູບຫຼາຍຫຼ່ຽມແມ່ນຄຳການປະເມີນ ແລະ ບໍ່ແມ່ນ ຄຳຕົວແທນເຂດຊາຍແດນຂອງບ້ານ. ສຳລັບລາຍລະອຽດ ເພີ່ມເຕີມຂອງຫົວຂໍ້ນີ້ ໃຫ້ເບິ່ງ (Epprecht et al., 2008).

ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ການສຳຫຼວດຜົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ແມ່ນໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກ ລັດຖະບານແຫ່ງ ສປປ ລາວ ລວມທັງ ການສະໜັບສະໜູນຈາກອົງການເພື່ອການພັດທະນາ ແລະ ການຮ່ວມມືສາກົນ ປະເທດສະວີເດັນ (SIDA) ໃນປີ 2005, ແລະ ອົງການເພື່ອການພັດທະນາ ແລະ ການຮ່ວມມື ຂອງປະເທດສະວິດເຊີແລນ (SDC), ອົງການສະຫະປະຊາຊາດກອງທຶນສຳລັບປະຊາກອນ (UNFPA), ລັດຖະບານແຫ່ງສາທາລະນະລັດ ປະຊາຊົນ ຈີນ, ທະນາຄານໂລກ (WB), ແລະ ອົງການ ສະຫະປະຊາຊາດກອງທຶນສຳລັບເດັກນ້ອຍ (UNICEF) ໃນປີ 2015.

ໃນການສ້າງປຶ້ມແຜນທີ່ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຂອງ ສປປ ລາວ ສະບັບນີ້ຂຶ້ນມາໄດ້ ຕ້ອງຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈ ໃນການຊ່ວຍເຫຼືອ ແລະ ການສະໜັບສະໜູນຈາກຄະນະຜູ້ຊ່ຽວຊານ ແລະ ບັນດາສະຖາບັນຕ່າງໆ. ໃນນັ້ນ ສູນສະຖິຕິແຫ່ງຊາດ ໄດ້ປະກອບຖານຂໍ້ມູນທີ່ສຳຄັນຈາກຜົນຂອງການສຳຫຼວດຜົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ. ໂດຍອີງໃສ່ຂໍ້ມູນດັ່ງກ່າວ ທີ່ມີຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຕົວປ່ຽນ ແລະ ຕົວຊີ້ບອກທີ່ໄດ້ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການ ຄິດໄລ່ຢູ່ໃນປຶ້ມແຜນທີ່ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຂອງ ສປປ ລາວ ສະບັບນີ້. ປຶ້ມແຜນທີ່ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຂອງ ສປປ ລາວ ໄດ້ຖືກສ້າງຂຶ້ນພາຍໃຕ້ກອບຂອງໂຄງການ ລາວ ດີຊາຍ ອິນໂຟ ເຊິ່ງໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນ ຈາກລັດຖະບານແຫ່ງປະເທດສະວິດເຊີແລນ ໂດຍຜ່ານ ອົງການເພື່ອການພັດທະນາ ແລະ ການຮ່ວມມື ຂອງປະເທດສະວິດເຊີແລນ (SDC). ພວກເຮົາຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈ ແລະ ຮູ້ບຸນຄ່າໄປຍັງອົງການ SDC ນະຄອນຫຼວງເປີນທີ່ໄດ້ສືບຕໍ່ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນ ແລະ ຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈກອບຂອງຄວາມ ອຸ່ມໃຈທ້າຍຂອງອົງການເພື່ອການພັດທະນາ ແລະ ການຮ່ວມມືຂອງປະເທດສະວິດເຊີແລນສະວິດ ປະຈຳພາກຜົນແມ່ນຳຂອງ ທີ່ມີສຳນັກງານຕັ້ງຢູ່ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ.

ບັນດາຄະນະຜູ້ຊ່ຽວຊານ ທີ່ໃຫ້ຄວາມຮູ້ທາງດ້ານເຕັກນິກວິຊາການ ໃນການສ້າງປຶ້ມແຜນທີ່ເສດຖະກິດ- ສັງຄົມ ຂອງ ສປປ ລາວ ໂດຍສະເພາະຄະນະຜູ້ຊ່ຽວຊານທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຂຽນປຶ້ມແຜນທີ່ເຫຼັ້ມນີ້ ທຸກທ່ານ.

ປຶ້ມແຜນທີ່ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຂອງ ສປປ ລາວ ມີລັກສະນະຄ້າຍຄືກັນກັບ ຮູບແບບຂອງສະບັບປີ 2005, ເຊິ່ງ ສາມາດສົມທຽບບັນດາຂໍ້ມູນໄດ້ຢ່າງງ່າຍດາຍ. ປຶ້ມແຜນທີ່ເຫຼັ້ມໃໝ່ນີ້ ນຳສະເໜີຮູບແບບແຜນທີ່ສະເພາະ ຂອງສະພາບໂດຍທົ່ວໄປຂອງປີ 2015, ຜ່ອມທັງ ສະພາບຂອງການປ່ຽນແປງຕ່າງໆທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນໄລຍະ 10 ປີ ລະຫວ່າງການສຳຫຼວດທັງ 2 ຄັ້ງ. ເຊິ່ງມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍໃນການເອົາຂໍ້ມູນທີ່ມີຢູ່ມາຮວມເຂົ້າກັນ ກັບ ປຶ້ມແຜນທີ່ແຜນທີ່ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຄັ້ງຫຼ້າສຸດນີ້. ສຳລັບພາກນຳສະເໜີຫຍໍ້ ແມ່ນອີງໃສ່ພາກທົ່ວໄປຂອງ ຄຸນລັກສະນະທາງດ້ານປະຊາກອນສາດຢູ່ ສປປ ລາວ, ຮູບແບບແຜນທີ່ການຍົກຍ້າຍພາຍໃນ ສປປ ລາວ ໄດ້ສະແດງອອກຢູ່ໃນປຶ້ມແຜນທີ່ສະບັບນີ້. ໃນ 2 ພາກດັ່ງກ່າວ ແມ່ນໄດ້ອີງໃສ່ການນຳໃຊ້ເມັດແສງ ເຊິ່ງເປັນຄັ້ງທຳອິດ ທີ່ນຳໃຊ້ດ້ານພາກການສຶກສາ, ຕໍ່ມາແມ່ນທາງດ້ານສາທາລະນະສຸກເຊິ່ງສາມາດສັງເກດ ເຫັນໄດ້ຈາກຂໍ້ມູນການສຳຫຼວດຜົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ທົ່ວປະເທດ. ການແຈກຢາຍຂອງຄຸນລັກສະນະ ຕ່າງໆທາງດ້ານປະຊາກອນຂອງຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ ແລະ ລວມທັງການນັບຖືສາສະໜາ ກໍໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ແລະ ກໍມີຄຳອະທິບາຍເຖິງຄຸນລັກສະນະທາງດ້ານ ເສດຖະກິດຂອງຜົນລະເມືອງ. ໃນ 2 ພາກສຸດທ້າຍ ແມ່ນໄດ້ເນັ້ນໜັກເຖິງ ເງື່ອນໄຂການດຳລົງຊີວິດຂອງຊຸມຊົນທີ່ມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນໃນແຕ່ລະເຂດ ໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ ແລະ ການແຈກຢາຍຂອງຜູ້ທຸກຍາກ ລວມທັງສະພາບການປ່ຽນແປງດ້ານ ຄວາມທຸກຍາກ ຢູ່ ສປປ ລາວ.

ພາກສະເໜີ

ການແບ່ງເຂດການປົກຄອງໃນປີ 2015 ແລະ ພູມິປະເທດ

ສາທາລະນະລັດປະຊາທິໄຕປະຊາຊົນລາວ (ສປປ ລາວ) ແມ່ນປະເທດທີ່ບໍ່ມີຊາຍແດນຕິດຈອດກັບທະເລ ເຊິ່ງຕັ້ງຢູ່ໃນທະວີບອາຊີຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້. ທິດເໜືອມີຊາຍແດນຕິດກັບ ສາທາລະນະລັດປະຊາຊົນຈີນ, ທິດຕາເວັນອອກຕິດກັບສາທາລະນະລັດສິງຄົມ ມີຍົມຫວຽດນາມ, ທິດໃຕ້ຕິດກັບ ຣາຊະອານາຈັກກຳປູເຈຍ, ທິດຕາເວັນຕົກຕິດກັບຣາຊະອານາຈັກໄທ ແລະ ທິດຕາເວັນຕົກສ່ຽງເໜືອຕິດກັບ ສະຫະພາບຮຽນມາ.

ໃນໄລຍະເວລາຂອງການສຳຫຼວດພື້ນລະເມືອງ, ມີນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ແລະ ສາມຕົວເມືອງຫຼັກໄດ້ແກ່ເມືອງ ຫຼວງພະບາງ, ສະຫວັນນະເຂດ ແລະ ປາກເຊ ຄຽງຄູ່ກັບບັນດາເມືອງເທດສະບານຂອງແຂວງ. ທຸກໆເມືອງໃນ ສປປ ລາວ ແມ່ນຢູ່ພາຍໃຕ້ການປົກຄອງຂອງແຂວງ ຫຼື ເມືອງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ, ຍົກເວັ້ນແຕ່ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ເຊິ່ງທຽບເທົ່າກັບແຂວງ.

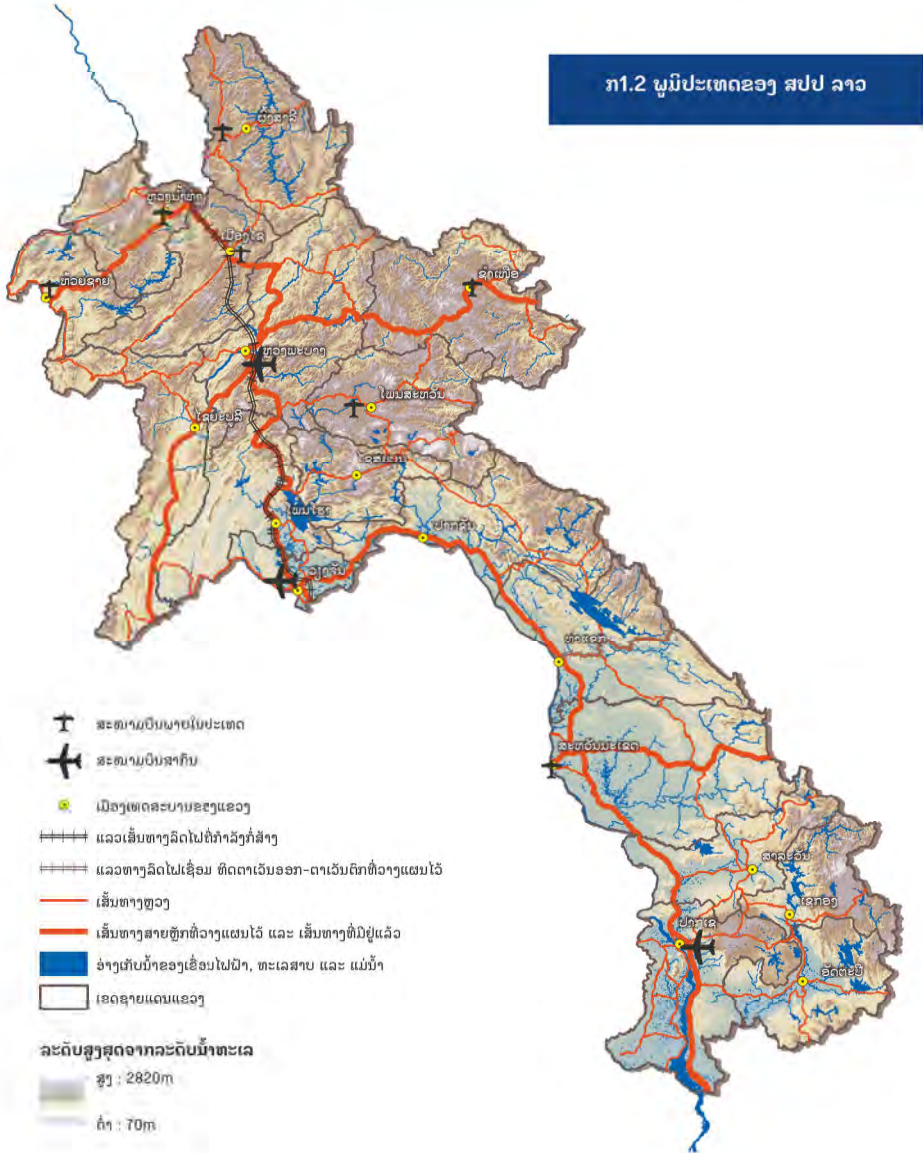
ແຜນທີ່ ກ1.1 ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ການແບ່ງເຂດການປົກຄອງຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ໃນປີ 2015 ລວມທັງຂອບເຂດຊາຍແດນຂອງແຂວງ ແລະ ເມືອງຕ່າງໆ. ການແບ່ງເຂດການປົກຄອງໄດ້ຖືກປັບປຸງຫຼາຍຄັ້ງນັບຕັ້ງແຕ່ໄດ້ມີການສະຖາປະນາເປັນ ປະເທດ ສປປ ລາວ. ການປ່ຽນແປງເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນເພື່ອເປັນການປັບປຸງການບໍລິຫານຂອງລັດຖະບານ ແລະ ການບໍລິຫານສາທາລະນະ, ການພັດທະນາເສດຖະກິດ ແລະ ລັດທະນະທຳທາງສັງຄົມ ໂດຍຜ່ານການຈັດວາງຍຸດທະສາດຂອງຊັບພະຍາກອນຕ່າງໆທີ່ມີຢ່າງຈໍາກັດ.

ສປປ ລາວ ປະກອບດ້ວຍ 17 ແຂວງ ແລະ ໜຶ່ງນະຄອນຫຼວງ. ແຕ່ລະແຂວງໄດ້ແບ່ງອອກເປັນເມືອງໂດຍມີເມືອງທັງໝົດ 148 ເມືອງ, ເຊິ່ງມີເມືອງຕັ້ງໃໝ່ຈໍານວນ 9 ເມືອງນັບຕັ້ງແຕ່ປີ 2015. ຫົວໜ່ວຍການປົກຄອງນ້ອຍສຸດແມ່ນ ຂຶ້ນບ້ານ. ສປປ ລາວ ປະກອບດ້ວຍ 8,507 ບ້ານ, ເຊິ່ງຫຼຸດລົງຈາກ 10,052 ໃນປີ 2005, ເນື່ອງຈາກວ່າ ຈໍານວນບ້ານມີການຮວມເຂົ້າກັນ ແລະ ຮວມບ້ານນ້ອຍໃຫ້ກາຍເປັນບ້ານໃຫຍ່.

ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ເປັນພາກສ່ວນໜຶ່ງຂອງແຂວງວຽງຈັນ ເຊິ່ງສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນເປັນນະຄອນຫຼວງໃນປີ 1989. ໃນປີ 1994 ເຂດພິເສດໄຊສົມບູນ ກໍໄດ້ຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນ ໂດຍມີການຮວມເອົາພາກສ່ວນໜຶ່ງຂອງແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ ແລະ ຊຽງຂວາງ. ເຂດພິເສດໄຊສົມບູນ ແມ່ນຢູ່ພາຍໃຕ້ການປົກຄອງຂອງສູນກາງຈົນເຖິງປີ 2006, ບັນດາເມືອງຕ່າງໆໄດ້ຖືກຈັດສັນເຂົ້າໃໝ່ໃນເຂດດັ່ງກ່າວ ຈົນມາຮອດປີ 2013 ເຂດພິເສດໄຊສົມບູນຈຶ່ງໄດ້ຖືກປະກາດເປັນແຂວງຕັ້ງໃໝ່.

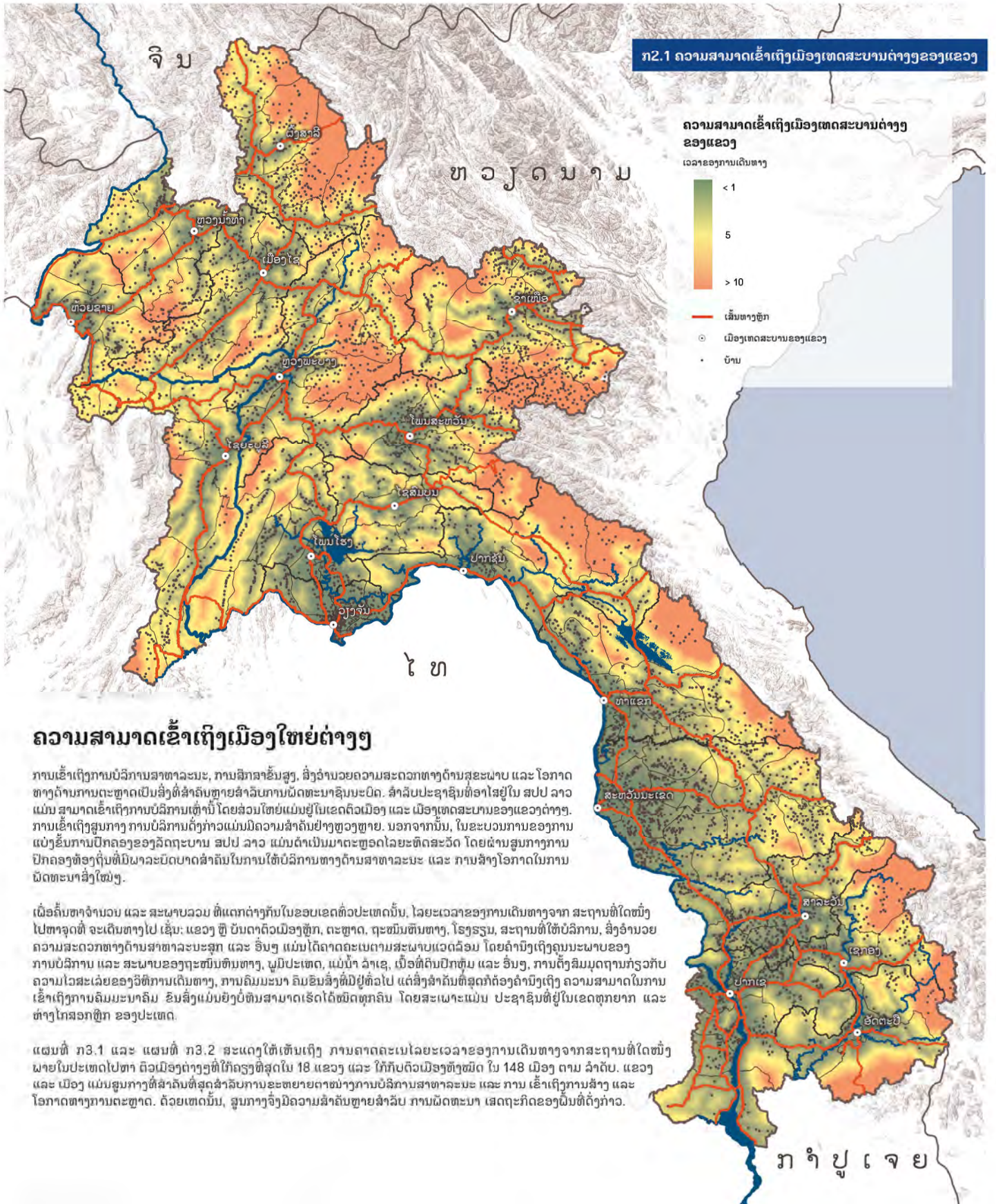
ປະມານສາມສ່ວນສີ່ ຂອງເນື້ອທີ່ ສປປ ລາວ ກວມເອົາພື້ນທີ່ພູດອຍ ທີ່ມີປະຊາກອນອາໄສຢູ່ໜ້ອຍໃນເຂດພູດອຍດັ່ງກ່າວ (ເບິ່ງແຜນທີ່ ກ1.2). ພູທີ່ສູງທີ່ສຸດແມ່ນພູເບ້ຍ ເຊິ່ງຕັ້ງຢູ່ໃນແຂວງຊຽງຂວາງ ມີຄວາມສູງ 2,820 ແມັດ, ແລະ ຈຸດທີ່ຕໍ່າທີ່ສຸດຂອງປະເທດແມ່ນ 70 ແມັດ ຢູ່ລຽບຕາມແມ່ນໍ້າຂອງ ຢູ່ແຂວງຈໍາປາສັກ ເຊິ່ງໃກ້ກັບຊາຍແດນກຳປູເຈຍ. ສປປ ລາວ ມີພື້ນລະເມືອງຈໍານວນ 6.5 ລ້ານຄົນ ອາໄສຢູ່ໃນເນື້ອທີ່ທັງໝົດ 236,800 ກິໂລຕາແມັດ, ສປປ ລາວ ແມ່ນປະເທດໜຶ່ງທີ່ມີຄວາມໜາແໜ້ນຂອງພື້ນ ລະເມືອງໜ້ອຍທີ່ສຸດທຽບກັບບັນດາປະເທດໃນພູມິພາກນີ້. ບໍລິເວນເຂດທົ່ງພຽງມີພື້ນລະເມືອງ ສາມສ່ວນສີ່ຂອງພື້ນລະເມືອງ ທັງໝົດທີ່ອາໄສຢູ່ເຊິ່ງເທົ່າກັບ 25 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງເນື້ອທີ່ປະເທດ ແລະ ກວມເອົາເຂດທົ່ງພຽງໃນເຂດນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ລຽບໂປຕາມແມ່ນໍ້າຂອງ ຈົນຮອດຊາຍແດນຂອງປະເທດກຳປູເຈຍ ເຊິ່ງລວມເຖິງເນື້ອທີ່ຂອງແຂວງສະຫວັນນະເຂດ.

ກ1.2 ພູມິປະເທດຂອງ ສປປ ລາວ

ແຜນທີ່ ກ1.2 ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງ ບັນດາເສັ້ນທາງສາຍຫຼັກຂອງຊາດ ພ້ອມທັງສະແດງໃຫ້ເຫັນຖະໜົນຫົນທາງສາຍຕ່າງໆ. ເສັ້ນທາງທີ່ສໍາຄັນ ແລະ ເສັ້ນທາງຂອງລົດໄຟ. ສປປ ລາວ ອາໄສການຂົນສົ່ງທາງບົກໂດຍນໍ້າໃຊ້ເສັ້ນທາງເປັນຕົ້ນຕໍໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດ. ໃນຊຸມປີຜ່ານມາ, ຖະໜົນຫຼວງ ແລະ ເສັ້ນທາງສາຍຕ່າງໆ ໄດ້ຮັບການປັບປຸງ ແລະ ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງວ່ອງໄວ ຕິດພັນກັບຈໍານວນພາສະນະ ກໍໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍຢູ່ພາຍໃນປະເທດ. ເຖິງແມ່ນວ່າ ເສັ້ນທາງສາຍສາຍມີການເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງຫຼວງຫຼາຍຢູ່ໃນທິດສະວັດທີ່ຜ່ານມາກໍຕາມ ແຕ່ກໍຍັງມີຖະໜົນຫົນທາງຈໍານວນໜຶ່ງທີ່ຍັງມີສະພາບທີ່ເປ່ເປ. ການຄົມມະ ນາຄົມທາງນໍ້າ ກໍແມ່ນເສັ້ນທາງໜຶ່ງທີ່ສໍາຄັນສໍາລັບການຂົນສົ່ງໃນປະເທດ ໂດຍສະເພາະແມ່ນແມ່ນໍ້າຂອງ ແລະ ນໍ້າຈູ ແມ່ນຊ່ອງທາງການຂົນສົ່ງທາງທໍາມະຊາດ ທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນຫຼາຍຕໍ່ກັບການຂົນສົ່ງຂອງບັນດາເຮືອຂົນສົ່ງສິນຄ້າຂະໜາດໃຫຍ່. ສະໜາມບິນສາກົນ ແລະ ສະໜາມບິນພາຍໃນແມ່ນສະແດງຢູ່ໃນຮູບແຜນທີ່. ສປປ ລາວ ມີ ສະໜາມບິນທັງໝົດຈໍານວນ 10 ແຫ່ງ, ໃນນີ້ມີສະໜາມບິນສາກົນຈໍານວນ 3 ແຫ່ງ ເຊິ່ງມີ ສະໜາມບິນສາກົນວັດໄຕ, ສະໜາມບິນສາກົນຫຼວງພະບາງ ແລະ ສະໜາມບິນສາກົນປາກເຊ.

ເຖິງແມ່ນວ່າ ສະພາບພູມິປະເທດກວມເອົາເຂດພູດອຍເປັນສ່ວນໃຫຍ່ ແນວໃດກໍຕາມ ມັນຍັງເປັນສິ່ງທີ່ທ້າທາຍສໍາລັບພື້ນລະເມືອງໃນດ້ານຂອງການຄົມມະນາຄົມຂົນສົ່ງ ແລະ ການນໍາໃຊ້ເນື້ອທີ່ດິນເພື່ອການຜະລິດກະສິກໍາ. ນອກຈາກນັ້ນ, ຍັງເປັນທ່າແຮງທາງດ້ານເສດຖະກິດຂອງປະເທດ ເຊິ່ງມີການນໍາໃຊ້ປະໂຫຍດຈາກສະພາບພູມິປະເທດດັ່ງກ່າວ ໃນການກໍ່ສ້າງອ່າງເກັບນໍ້າ ແລະ ການສ້າງໃຫ້ເປັນໂຮງງານໄຟຜ້າພະລັງນໍ້າ ຕ່າງໆ.

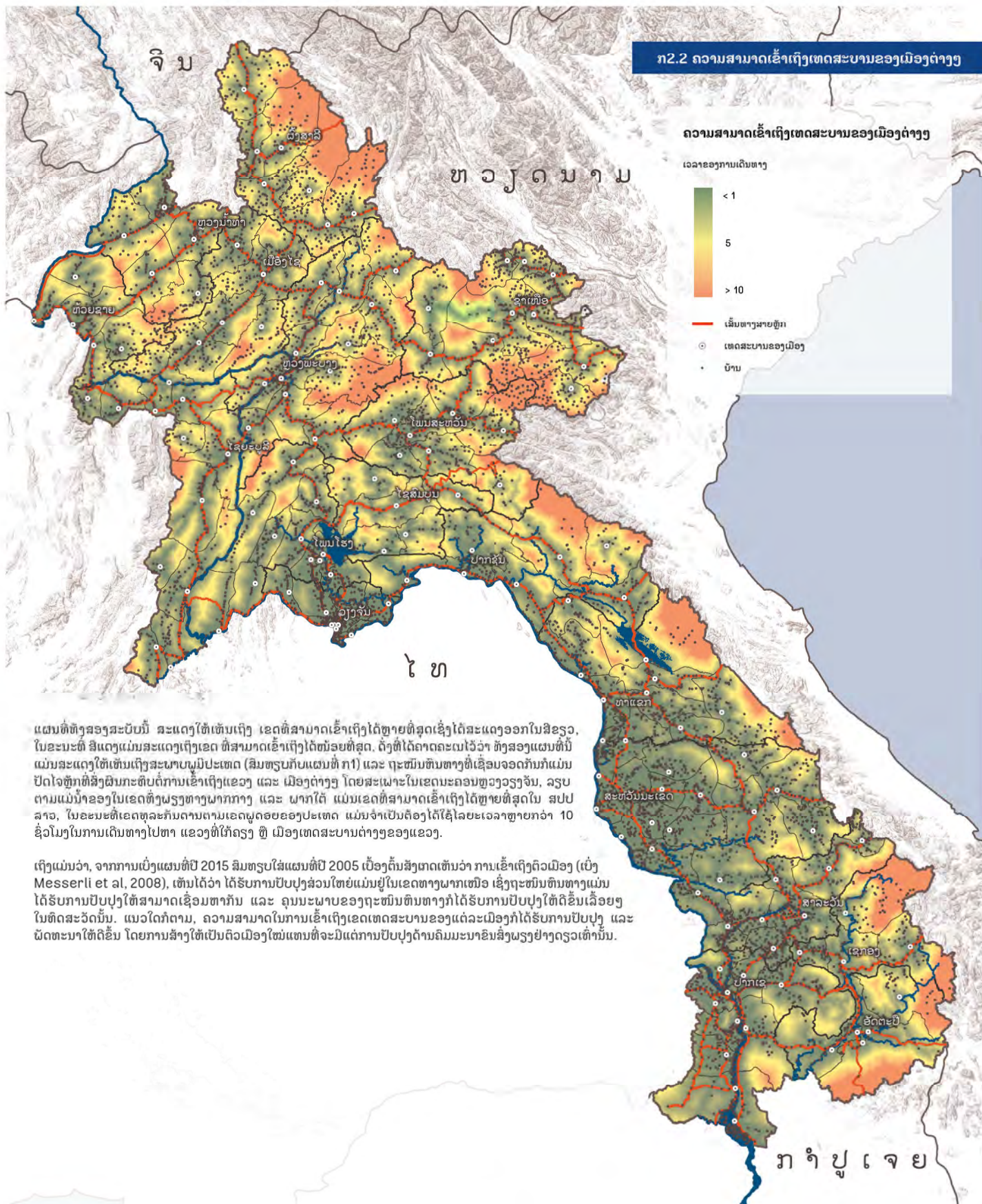
ຄວາມສາມາດເຂົ້າເຖິງເມືອງໃຫຍ່ຕ່າງໆ

ການເຂົ້າເຖິງການບໍລິການສາທາລະນະ, ການສຶກສາຂັ້ນສູງ, ສິ່ງຈໍາເປັນຄວາມສະດວກທາງດ້ານສະຖານະພາບ ແລະ ໂອກາດທາງດ້ານການຕະຫຼາດເປັນສິ່ງທີ່ສໍາຄັນຫຼາຍສໍາລັບການພັດທະນາຊຸມນະບົດ. ສໍາລັບປະຊາຊົນທີ່ອາໄສຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ແມ່ນ ສາມາດເຂົ້າເຖິງການບໍລິການເຫຼົ່ານີ້ໂດຍສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງ ແລະ ເມືອງເທດສະບານຂອງແຂວງຕ່າງໆ. ການເຂົ້າເຖິງສູນກາງ ການບໍລິການຕັ້ງກ່າວແມ່ນມີຄວາມສໍາຄັນຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ. ນອກຈາກນັ້ນ, ໃນຂະບວນການຂອງການແບ່ງຂັ້ນການປົກຄອງຂອງລັດຖະບານ ສປປ ລາວ ແມ່ນດໍາເນີນມາຕະຫຼອດໄລຍະທີ່ດຶງດູດ ໂດຍຜ່ານສູນກາງການປົກຄອງທີ່ອຸ່ນທີ່ມີພາລະບົດບາດສໍາຄັນໃນການໃຫ້ບໍລິການທາງດ້ານສາທາລະນະ ແລະ ການສ້າງໂອກາດໃນການພັດທະນາສິ່ງໃໝ່ໆ.

ເພື່ອຄົ້ນຫາຈໍານວນ ແລະ ສະພາບລວມ ທີ່ແຕກຕ່າງກັນໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດນັ້ນ, ໄລຍະເວລາຂອງການເດີນທາງຈາກສະຖານທີ່ໃດໜຶ່ງໄປຫາຈຸດທີ່ຈະເດີນທາງໄປ ເຊັ່ນ: ແຂວງ ຫຼື ບັນດາຕົວເມືອງຫຼັກ, ຕະຫຼາດ, ຖະໜົນຫົນທາງ, ໂຮງຮຽນ, ສະຖານທີ່ໃຫ້ບໍລິການ, ສິ່ງຈໍາເປັນຄວາມສະດວກທາງດ້ານສາທາລະນະສຸກ ແລະ ອື່ນໆ ແມ່ນໄດ້ຄາດຄະເນຕາມສະພາບແວດລ້ອມ ໂດຍຄໍານຶງເຖິງຄຸນນະພາບຂອງການບໍລິການ ແລະ ສະພາບຂອງຖະໜົນຫົນທາງ, ພູມິປະເທດ, ແມ່ນໍ້າ ລໍາເຊ, ເນື້ອທີ່ດິນປົກຫຸ້ມ ແລະ ອື່ນໆ, ການຕັ້ງສົມມຸດຖານກ່ຽວກັບຄວາມໄວສະເລ່ຍຂອງວິທີການເດີນທາງ, ການຄົມມະນາ ຄົມຂົນສົ່ງທີ່ມີຢູ່ທົ່ວໄປ ແຕ່ສິ່ງສໍາຄັນທີ່ສຸດກໍຕ້ອງຄໍານຶງເຖິງ ຄວາມສາມາດໃນການເຂົ້າເຖິງການຄົມມະນາຄົມ ຂົນສົ່ງແມ່ນຍັງບໍ່ທັນສາມາດເຮັດໄດ້ໝົດທຸກຄົນ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ປະຊາຊົນທີ່ຢູ່ໃນເຂດຫຼກຍາກ ແລະ ຫ່າງໄກສອກຫຼີກ ຂອງປະເທດ.

ແຜນທີ່ ກ3.1 ແລະ ແຜນທີ່ ກ3.2 ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງ ການຄາດຄະເນໄລຍະເວລາຂອງການເດີນທາງຈາກສະຖານທີ່ໃດໜຶ່ງຝາຍໃນປະເທດໄປຫາ ຕົວເມືອງຕ່າງໆທີ່ໃກ້ຄຽງທີ່ສຸດໃນ 18 ແຂວງ ແລະ ໃກ້ກັບຕົວເມືອງທີ່ໜຶ່ງໃນ 148 ເມືອງ ຕາມ ລໍາດັບ. ແຂວງ ແລະ ເມືອງ ແມ່ນສູນກາງທີ່ສໍາຄັນທີ່ສຸດສໍາລັບການຂະຫຍາຍຕາໜ່າງການບໍລິການສາທາລະນະ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງການສ້າງ ແລະ ໂອກາດທາງການຕະຫຼາດ. ດ້ວຍເຫດນັ້ນ, ສູນກາງຈຶ່ງມີຄວາມສໍາຄັນຫຼາຍສໍາລັບ ການພັດທະນາ ເສດຖະກິດຂອງພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວ.

ກ2.2 ຄວາມສາມາດເຂົ້າເຖິງເຂດສະບານຂອງເມືອງຕ່າງໆ

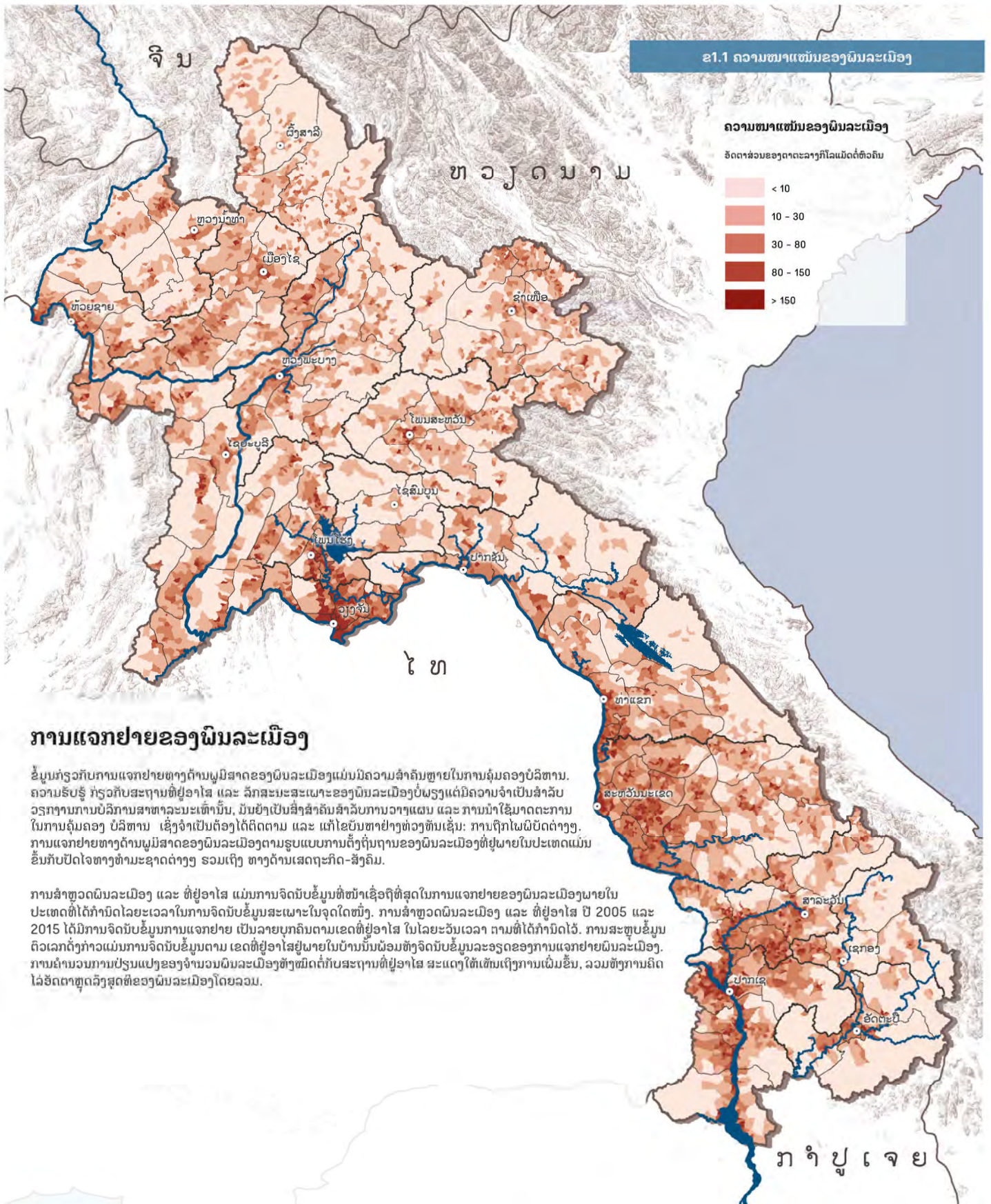
ແຜນທີ່ທັງສອງສະບັບນີ້ ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງ ເຂດທີ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງໄດ້ຫຼາຍທີ່ສຸດເຊິ່ງໄດ້ສະແດງອອກໃນສີຂຽວ. ໃນຂະນະທີ່ ສີແດງແມ່ນສະແດງເຖິງເຂດ ທີ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງໄດ້ໜ້ອຍທີ່ສຸດ. ດັ່ງທີ່ໄດ້ຄາດຄະເນໄວ້ວ່າ ທັງສອງແຜນທີ່ນີ້ ແມ່ນສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງສະພາບພູມິປະເທດ (ສົມທຽບກັບແຜນທີ່ ກ1) ແລະ ຖະໜົນທຶນທາງທີ່ເຊື່ອມຈອດກັນກໍແມ່ນ ປັດໄຈຫຼັກທີ່ສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ການເຂົ້າເຖິງແຂວງ ແລະ ເມືອງຕ່າງໆ ໂດຍສະເພາະໃນເຂດນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ລຽບ ຕາມແມ່ນໍ້າຂອງໃນເຂດທົ່ງພຽງທາງພາກກາງ ແລະ ພາກໃຕ້ ແມ່ນເຂດທີ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງໄດ້ຫຼາຍທີ່ສຸດໃນ ສປປ ລາວ. ໃນຂະນະທີ່ເຂດທຸລະກິນຕາມຕາມເຂດຜູ້ຕອບຂອງປະເທດ ແມ່ນຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ໃຊ້ໄລຍະເວລາຫຼາຍກວ່າ 10 ຊົ່ວໂມງໃນການເດີນທາງໄປຫາ ແຂວງທີ່ໃກ້ຄຽງ ຫຼື ເມືອງເທດສະບານຕ່າງໆຂອງແຂວງ.

ເຖິງແມ່ນວ່າ, ຈາກການເບິ່ງແຜນທີ່ປີ 2015 ສົມທຽບໃສ່ແຜນທີ່ປີ 2005 ເບື້ອງຕົ້ນສັງເກດເຫັນວ່າ ການເຂົ້າເຖິງຕົວເມືອງ (ເບິ່ງ Messerli et al, 2008), ເຫັນໄດ້ວ່າ ໄດ້ຮັບການປັບປຸງສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຢູ່ໃນເຂດທາງພາກເໜືອ ເຊິ່ງຖະໜົນທຶນທາງແມ່ນ ໄດ້ຮັບການປັບປຸງໃຫ້ສາມາດເຊື່ອມຫາກັນ ແລະ ຄຸນນະພາບຂອງຖະໜົນທຶນທາງກໍໄດ້ຮັບການປັບປຸງໃຫ້ດີຂຶ້ນເລື້ອຍໆ ໃນທິດສະວັດນັ້ນ. ແນວໃດກໍຕາມ, ຄວາມສາມາດໃນການເຂົ້າເຖິງເຂດເທດສະບານຂອງແຕ່ລະເມືອງກໍໄດ້ຮັບການປັບປຸງ ແລະ ພັດທະນາໃຫ້ດີຂຶ້ນ ໂດຍການສ້າງໃຫ້ເປັນຕົວເມືອງໃໝ່ແທນທີ່ຈະມີແຕ່ການປັບປຸງດ້ານຄົມມະນາຂົນສົ່ງພຽງຢ່າງດຽວເທົ່ານັ້ນ.

ກ່ຽວກັບປະຊາກອນ

ການແຈກຢາຍຂອງພົນລະເມືອງ

ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບການແຈກຢາຍທາງດ້ານພູມິສາດຂອງພົນລະເມືອງແມ່ນມີຄວາມສໍາຄັນຫຼາຍໃນການຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານ. ຄວາມຮັບຮູ້ ກ່ຽວກັບສະຖານທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ລັກສະນະສະເພາະຂອງພົນລະເມືອງບໍ່ພຽງແຕ່ມີຄວາມຈໍາເປັນສໍາລັບວຽກງານການບໍລິຫານສາທາລະນະເທົ່ານັ້ນ, ມັນຍັງເປັນສໍາຄັນສໍາລັບການວາງແຜນ ແລະ ການນໍາໃຊ້ມາດຕະການໃນການຄຸ້ມຄອງ ບໍລິຫານ ເຊິ່ງຈໍາເປັນຕ້ອງໄດ້ຕິດຕາມ ແລະ ແກ້ໄຂບັນຫາຢ່າງທ່ວງທັນເຊັ່ນ: ການຖືກໄພພິບັດຕ່າງໆ. ການແຈກຢາຍທາງດ້ານພູມິສາດຂອງພົນລະເມືອງຕາມຮູບແບບການຕິ່ງຖິ່ນຖານຂອງພົນລະເມືອງທີ່ຢູ່ພາຍໃນປະເທດແມ່ນຂຶ້ນກັບປັດໄຈທາງທໍາມະຊາດຕ່າງໆ ຮວມເຖິງ ທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ.

ການສໍາຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ແມ່ນການຈັດນັບຂໍ້ມູນທີ່ໜ້າເຊື່ອຖືທີ່ສຸດໃນການແຈກຢາຍຂອງພົນລະເມືອງພາຍໃນປະເທດທີ່ໄດ້ກໍານົດໄລຍະເວລາໃນການຈັດນັບຂໍ້ມູນສະເພາະໃນຈຸດໃດໜຶ່ງ. ການສໍາຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ປີ 2005 ແລະ 2015 ໄດ້ມີການຈັດນັບຂໍ້ມູນການແຈກຢາຍ ເປັນລາຍບຸກຄົນຕາມເຂດທີ່ຢູ່ອາໄສ ໃນໄລຍະວັນເວລາ ຕາມທີ່ໄດ້ກໍານົດໄວ້. ການສະຫຼຸບຂໍ້ມູນຕົວເລກດັ່ງກ່າວແມ່ນການຈັດນັບຂໍ້ມູນຕາມ ເຂດທີ່ຢູ່ອາໄສຢູ່ພາຍໃນບ້ານນັ້ນພ້ອມທັງຈັດນັບຂໍ້ມູນລະອຽດຂອງການແຈກຢາຍພົນລະເມືອງ. ການຄໍານວນການປ່ຽນແປງຂອງຈໍານວນພົນລະເມືອງທັງໝົດຕໍ່ກັບສະຖານທີ່ຢູ່ອາໄສ ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງການເພີ່ມຂຶ້ນ, ລວມທັງການຄິດໄລ່ອັດຕາຫຼຸດລົງສຸດທ້ອງຟ້າຂອງພົນລະເມືອງໂດຍລວມ.

ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ປີ 2015

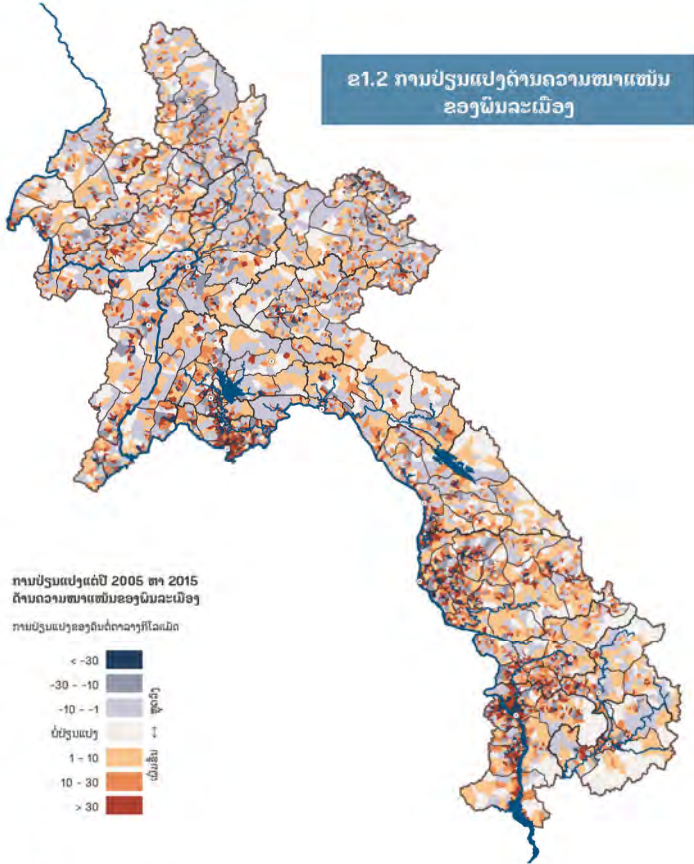
ພົນລະເມືອງປະມານ 6.5 ລ້ານຄົນທີ່ອາໄສຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ໃນປີ 2015 ເຊິ່ງມີການແຈກຢາຍທີ່ບໍ່ສະໝໍ່າສະເໝີໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ ໃນເມື່ອທີ່ທັງໝົດ 236,800 ກິໂລຕາແມັດ. ລັກສະນະຂອງພູມິປະເທດມີບົດບາດທີ່ສໍາຄັນ ແລະ ມີຜົນຕໍ່ກັບການແຈກຢາຍຄວາມໝາແໜ້ນຂອງພົນລະເມືອງ: ເນື້ອທີ່ສ່ວນໃຫຍ່ຂອງປະເທດແມ່ນກວມເອົາເຂດພູດອຍ ເຊິ່ງເປັນເຂດທີ່ມີຄວາມໝາແໜ້ນຂອງພົນລະເມືອງທີ່ຂ້ອນຂ້າງຕໍ່າ, ສໍາລັບເຂດທັງພຽງທີ່ມີຄວາມອຸດົມສົມບູນແມ່ນມີການແຈກຢາຍ ແລະ ມີຄວາມໝາແໜ້ນຂອງພົນລະເມືອງທີ່ສູງກວ່າເຂດພູດອຍ, ເຂດທັງພຽງທາງດ້ານລຸ່ມຂອງປະເທດໂດຍຢູ່ລຽບຕາມສາຂາແມ່ນໍ້າຂອງ ເຊິ່ງກວມເອົາເຂດນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ແລະ ບັນດາເມືອງເທດສະບານຫຼັກຂອງແຂວງ. ຮູບສະແດງແຜນທີ່ 2.1.1 ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງພົນລະເມືອງສ່ວນໃຫຍ່ທີ່ອາໄສຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງເທດສະບານຂອງແຂວງ ແລະ ເຂດອ້ອມຮອບຕົວເມືອງຕ່າງໆຂອງນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ປາກເຊ ແລະ ສະຫວັນນະເຂດ, ຕາມເຂດທັງພຽງໃນເຂດຊົນນະບົດ ຂອງນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ແຂວງສະຫວັນນະເຂດ ແລະ ຈໍາປະສັກ. ປະມານ ໜຶ່ງສ່ວນສີ່ ຂອງພົນລະເມືອງລາວ ອາໄສຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງໃຫຍ່ ແລະ ເຂດເມືອງເທດສະບານ ໃນປີ 2015. ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ແລະ ຕົວເມືອງອື່ນໆຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ມີຂະໜາດນ້ອຍຫຼາຍຖ້າສົມທຽບໃສ່ປະເທດເພື່ອນບ້ານໃກ້ຄຽງ: ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ມີພົນລະເມືອງອາໄສຢູ່ຫຼາຍກວ່າ ເຄິ່ງລ້ານຄົນ ເຊິ່ງຖືວ່າເປັນຕົວເມືອງໃຫຍ່ທີ່ສຸດຂອງປະເທດ, ຮອງລົງມາແມ່ນເມືອງສະຫວັນນະເຂດ, ເມືອງປາກເຊ ແລະ ເມືອງຫຼວງພະບາງ ເຊິ່ງມີພົນລະເມືອງອາໄສຢູ່ປະມານ 50,000 ຫາ 100,000 ຄົນ. ຫຼາຍກວ່າເຄິ່ງໜຶ່ງຂອງເມືອງໃນບັນດາແຂວງທັງໝົດ ແມ່ນມີພົນລະເມືອງຈໍານວນໜ້ອຍກວ່າ 20 ພັນຄົນ ເຊິ່ງບັນດາເມືອງດັ່ງກ່າວນັ້ນ ແມ່ນມີໜຶ່ງບ້ານນ້ອຍທີ່ມີພົນລະເມືອງອາໄສຢູ່ໜ້ອຍກວ່າ 5,000 ຄົນ.

ເນື້ອທີ່ໃນເຂດຕົວເມືອງໃຫຍ່ເຫຼົ່ານີ້ ແລະ ຢູ່ເຂດຊົນນະບົດຂອງແຂວງສະຫວັນນະເຂດ, ຈໍາປາສັກ ແລະ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ແມ່ນມີຄວາມຊັດເຈນສູງທາງດ້ານຄວາມໝາແໜ້ນຂອງພົນລະເມືອງ ໂດຍສະເພາະເຂດພູດອຍທາງພາກເໜືອ ແລະ ເບື້ອງຕາເວັນອອກທາງພາກໃຕ້ຂອງ ສປປ ລາວ ແມ່ນມີຄວາມໝາແໜ້ນຂອງພົນລະເມືອງບໍ່ສູງ ແລະ ການແຈກຢາຍຂອງປະຊາກອນໃນເຂດດັ່ງກ່າວແມ່ນມີພຽງແຕ່ຢູ່ຕາມຮ່ອມພູ ແລະ ເຂດທີ່ມີເສັ້ນທາງຄົມມະນາຄົມຂົນສົ່ງຫຼັກເທົ່ານັ້ນ, (ສົມທຽບໃສ່ແຜນທີ່ 1.2). ອັດຕາສ່ວນຂອງເພດຊາຍຕໍ່ເພດຍິງ ທີ່ອາໄສຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ເທົ່າກັບ 101 ໃນປີ 2015 ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງຂອບເຂດ ຄວາມແຕກຕ່າງຂອງພົນລະເມືອງທີ່ເປັນເພດຊາຍ ຕໍ່ ເພດຍິງ ແມ່ນຕ່າງກັນພຽງເລັກນ້ອຍເທົ່ານັ້ນ. ມີຫຼາຍໆເຂດພາຍໃນປະເທດ ທີ່ມີຈໍານວນເພດຍິງຫຼາຍກວ່າ ເພດຊາຍ (ສິດສ່ວນໜ້ອຍກວ່າ 100 ສະແດງອອກໃນສີນ້ຳຕານ ໃນແຜນທີ່ 2.1.3), ສະແດງໃຫ້ເຫັນໃນເຂດເນື້ອທີ່ຂອງແຂວງຫຼວງນໍ້າທາ, ບໍ່ແກ້ວ ແລະ ສະຫວັນນະເຂດ. ໂຄງປະກອບທາງດ້ານອາຍຸຂອງພົນລະເມືອງລວມເຖິງຮູບແບບການຍົກຍ້າຍຖິ່ນຖານຂອງພົນລະເມືອງ ແມ່ນມີຜົນກະທົບຢ່າງຫຼວງຫຼາຍຕໍ່ສິດສ່ວນຂອງເພດໃນແຕ່ລະເຂດ (ສົມທຽບແຜນທີ່ 2.1.3, ລວມທັງແຜນທີ່ 2.1.1 ແລະ 2.1.2), ບັນດາເຂດທີ່ມີພົນລະເມືອງອາຍຸໜຸ່ມນ້ອຍແມ່ນມີທ່າອ່ຽງທີ່ມີສິດສ່ວນເພດທີ່ສູງກວ່າເຂດທີ່ມີພົນລະເມືອງຜູ້ສູງອາຍຸ ຫຼື ເຂດທີ່ມີການເຄື່ອນຍ້າຍກໍາລັງແຮງງານທີ່ເລືອກສະເພາະເພດນັ້ນ ກໍມີຜົນກະທົບຕໍ່ຄວາມສົມດູນໃນການຈັບພະຍົບ ແລະ ຍົກຍ້າຍຖິ່ນຖານຂອງພົນລະເມືອງ.

ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015

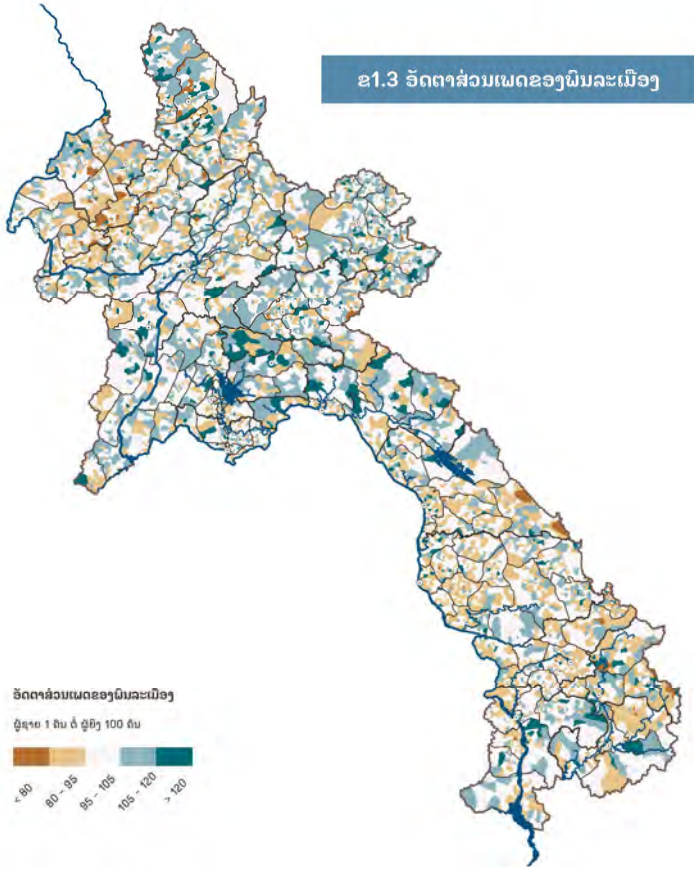
ໂດຍລວມແລ້ວ, ພົນລະເມືອງລາວແມ່ນມີອັດຕາການເພີ່ມຂຶ້ນເທົ່າກັບ 1.45 ສ່ວນຮ້ອຍ ຕໍ່ປີ ໃນລະຫວ່າງປີ 2005 ແລະ 2015 ເຊິ່ງເຫັນໄດ້ວ່າ ມີການຫຼຸດລົງຈາກຄ່າສະເລ່ຍຫຼາຍກວ່າ 2 ສ່ວນຮ້ອຍໃນທົດສະວັດທີ່ຜ່ານມາ. ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງພົນລະເມືອງ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຢູ່ໃນເຂດອ້ອມຮອບຕົວເມືອງເທດສະບານພາຍໃນປະເທດເຊັ່ນ: ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ເຂດ ອ້ອມຮອບ ເທດສະບານແຂວງຈໍາປາສັກ ແລະ ສະຫວັນນະເຂດ. ໂດຍລວມແລ້ວ, ເຂດທ້ອງຖິ່ນທາງພາກໃຕ້ ພົນລະເມືອງໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍກວ່າທາງພາກເໜືອ ເຊິ່ງສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນເຖິງການແຈກຢາຍຄວາມໝາແໜ້ນຂອງພົນລະເມືອງລາວ. ເຂດທີ່ພົນລະເມືອງ ມີຈໍານວນຫຼຸດລົງ ແມ່ນເຫັນໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນທີ່ສຸດຢູ່ຕາມເຂດທຸລະກິນດານ ແລະ ເຂດທ່າງໂກສອກຫຼັກທາງພາກເໜືອ. (ສົມທຽບແຜນທີ່ 2.1 ແລະ 2.2).

ຂ1.2 ການປ່ຽນແປງດ້ານຄວາມໝາແໜ້ນຂອງພົນລະເມືອງ

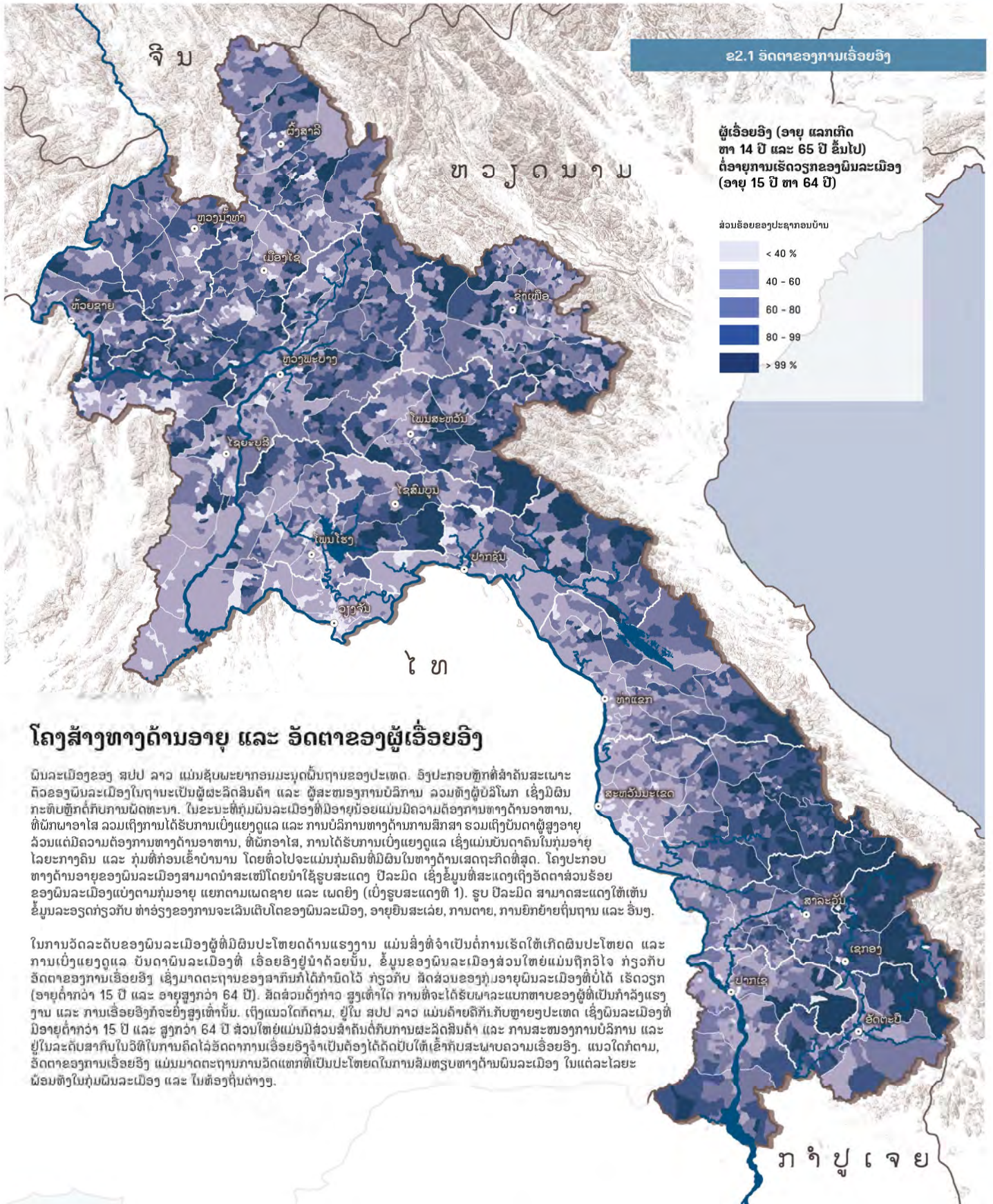

ການປ່ຽນແປງແຕ່ປີ 2005 ຫາ 2015 ດ້ານຄວາມໝາແໜ້ນຂອງພົນລະເມືອງ
ການປ່ຽນແປງຂອງຄົນຕໍ່ຕາແມັດ
ສ່ວນປ່ຽນ
ພົນລະເມືອງ

ຂ1.3 ອັດຕາສ່ວນເພດຂອງພົນລະເມືອງ

ອັດຕາສ່ວນເພດຂອງພົນລະເມືອງ
ອີກສາມ 1 ຄົນ ຕໍ່ ອີກສອງ 100 ຄົນ

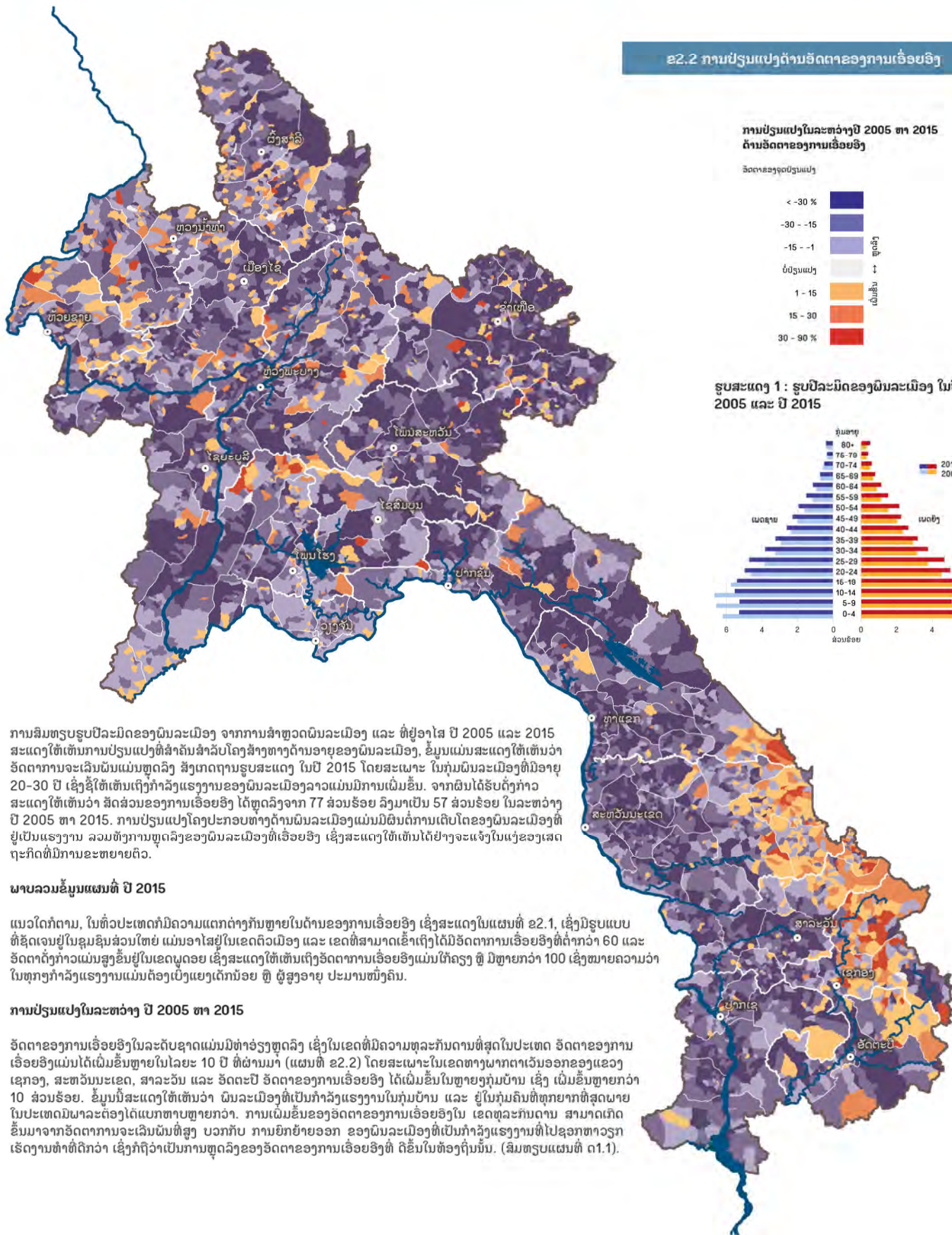

ໂຄງສ້າງທາງດ້ານອາຍຸ ແລະ ອັດຕາຂອງຜູ້ເອື້ອຍອີງ

ພົນລະເມືອງຂອງ ສປປ ລາວ ແມ່ນຊັບພະຍາກອນມະນຸດພື້ນຖານຂອງປະເທດ. ອົງປະກອບຫຼັກທີ່ສໍາຄັນສະເພາະຕົວຂອງພົນລະເມືອງໃນຖານະເປັນຜູ້ຜະລິດສິນຄ້າ ແລະ ຜູ້ສະໜອງການບໍລິການ ລວມທັງຜູ້ບໍລິໂພກ ເຊິ່ງມີຜົນກະທົບຫຼັກຕໍ່ກັບການພັດທະນາ. ໃນຂະນະທີ່ກຸ່ມພົນລະເມືອງທີ່ມີອາຍຸນ້ອຍແມ່ນມີຄວາມຕ້ອງການທາງດ້ານອາຫານ, ທີ່ພັກພາອາໄສ ລວມເຖິງການໄດ້ຮັບການເບິ່ງແຍງດູແລ ແລະ ການບໍລິການທາງດ້ານການສຶກສາ ຮວມເຖິງບັນດາຜູ້ສູງອາຍຸ ລ້ວນແຕ່ມີຄວາມຕ້ອງການທາງດ້ານອາຫານ, ທີ່ພັກພາອາໄສ, ການໄດ້ຮັບການເບິ່ງແຍງດູແລ ເຊິ່ງແມ່ນບັນດາຄົນໃນກຸ່ມອາຍຸ ໄລຍະກາງຄົນ ແລະ ກຸ່ມທີ່ກ່ອນເຂົ້າບໍານານ ໂດຍທົ່ວໄປຈະແມ່ນກຸ່ມຄົນທີ່ມີຜົນໃນທາງດ້ານເສດຖະກິດທີ່ສຸດ. ໂຄງປະກອບທາງດ້ານອາຍຸຂອງພົນລະເມືອງສາມາດນໍາສະເໜີໂດຍນໍາໃຊ້ຮູບສະແດງ ປີລະມິດ ເຊິ່ງຂໍ້ມູນທີ່ສະແດງເຖິງອັດຕາສ່ວນຮ້ອຍຂອງພົນລະເມືອງແບ່ງຕາມກຸ່ມອາຍຸ ແຍກຕາມເພດຊາຍ ແລະ ເພດຍິງ (ເບິ່ງຮູບສະແດງທີ່ 1). ຮູບ ປີລະມິດ ສາມາດສະແດງໃຫ້ເຫັນຂໍ້ມູນລະອຽດກ່ຽວກັບ ທ່າວ່ຽງຂອງການຈະເລີນເຕີບໂຕຂອງພົນລະເມືອງ, ອາຍຸອົນສະເລ່ຍ, ການຕາຍ, ການຍົກຍ້າຍຖິ່ນຖານ ແລະ ອື່ນໆ.

ໃນການວັດລະດັບຂອງພົນລະເມືອງທີ່ມີຜົນປະໂຫຍດດ້ານແຮງງານ ແມ່ນສິ່ງທີ່ຈໍາເປັນຕໍ່ການເຮັດໃຫ້ເກີດຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ການເບິ່ງແຍງດູແລ ບັນດາພົນລະເມືອງທີ່ ເອື້ອຍອີງຢູ່ນໍາດ້ວຍນັ້ນ, ຂໍ້ມູນຂອງພົນລະເມືອງສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຖືກວິໄຈ ກ່ຽວກັບອັດຕາຂອງການເອື້ອຍອີງ ເຊິ່ງມາດຕະຖານຂອງສາກົນກໍໄດ້ກໍານົດໄວ້ ກ່ຽວກັບ ສັດສ່ວນຂອງກຸ່ມອາຍຸພົນລະເມືອງທີ່ບໍ່ໄດ້ ເຮັດວຽກ (ອາຍຸດໍາກວ່າ 15 ປີ ແລະ ອາຍຸສູງກວ່າ 64 ປີ). ສັດສ່ວນດັ່ງກ່າວ ສູງເທົ່າໃດ ການທີ່ຈະໄດ້ຮັບຜາລະແບກຫາບຂອງຜູ້ທີ່ເປັນກໍາລັງແຮງງານ ແລະ ການເອື້ອຍອີງກໍຈະຍິ່ງສູງເທົ່ານັ້ນ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມ, ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ແມ່ນຄ້າຍຄືກັບຫຼາຍປະເທດ ເຊິ່ງພົນລະເມືອງທີ່ມີອາຍຸດໍາກວ່າ 15 ປີ ແລະ ສູງກວ່າ 64 ປີ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນມີສ່ວນສໍາຄັນຕໍ່ກັບການຜະລິດສິນຄ້າ ແລະ ການສະໜອງການບໍລິການ ແລະ ຢູ່ໃນລະດັບສາກົນໃນວິທີໃນການຄິດໄລ່ອັດຕາການເອື້ອຍອີງຈໍາເປັນຕ້ອງໄດ້ດັດປັບໃຫ້ເຂົ້າກັບສະພາບຄວາມເອື້ອຍອີງ. ແນວໃດກໍຕາມ, ອັດຕາຂອງການເອື້ອຍອີງ ແມ່ນມາດຕະຖານການວັດແທກທີ່ເປັນປະໂຫຍດໃນການສົມທຽບທາງດ້ານພົນລະເມືອງ ໃນແຕ່ລະໄລຍະພ້ອມທັງໃນກຸ່ມພົນລະເມືອງ ແລະ ໃນທ້ອງຖິ່ນຕ່າງໆ.

ຂ2.2 ການປ່ຽນແປງດ້ານອັດຕາຂອງການເຮືອຍອີງ

ການສົມທຽບຮູບປີລະນິດຂອງພົນລະເມືອງ ຈາກການສຳຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ປີ 2005 ແລະ 2015 ສະແດງໃຫ້ເຫັນການປ່ຽນແປງທີ່ສຳຄັນສຳລັບໂຄງສ້າງທາງດ້ານອາຍຸຂອງພົນລະເມືອງ, ຂໍ້ມູນແມ່ນສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ອັດຕາການຈະເລີນຜັນແມ່ນຫຼຸດລົງ ສິ່ງເກດຖານຮູບສະແດງ ໃນປີ 2015 ໂດຍສະເພາະ ໃນກຸ່ມພົນລະເມືອງທີ່ມີອາຍຸ 20-30 ປີ ເຊິ່ງຊື່ໃຫ້ເຫັນເຖິງກຳລັງແຮງງານຂອງພົນລະເມືອງລາວແມ່ນມີການເພີ່ມຂຶ້ນ. ຈາກຜົນໄດ້ຮັບດັ່ງກ່າວ ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ສັດສ່ວນຂອງການເຮືອຍອີງ ໄດ້ຫຼຸດລົງຈາກ 77 ສ່ວນຮ້ອຍ ລົງມາເປັນ 57 ສ່ວນຮ້ອຍ ໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015. ການປ່ຽນແປງໂຄງປະກອບທາງດ້ານພົນລະເມືອງແມ່ນມີຜົນຕໍ່ການເຕີບໂຕຂອງພົນລະເມືອງທີ່ ຢູ່ເປັນແຮງງານ ລວມທັງການຫຼຸດລົງຂອງພົນລະເມືອງທີ່ເຮືອຍອີງ ເຊິ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນໄດ້ຢ່າງຈະແຈ້ງໃນແງ່ຂອງເສດຖະກິດທີ່ມີການຂະຫຍາຍຕົວ.

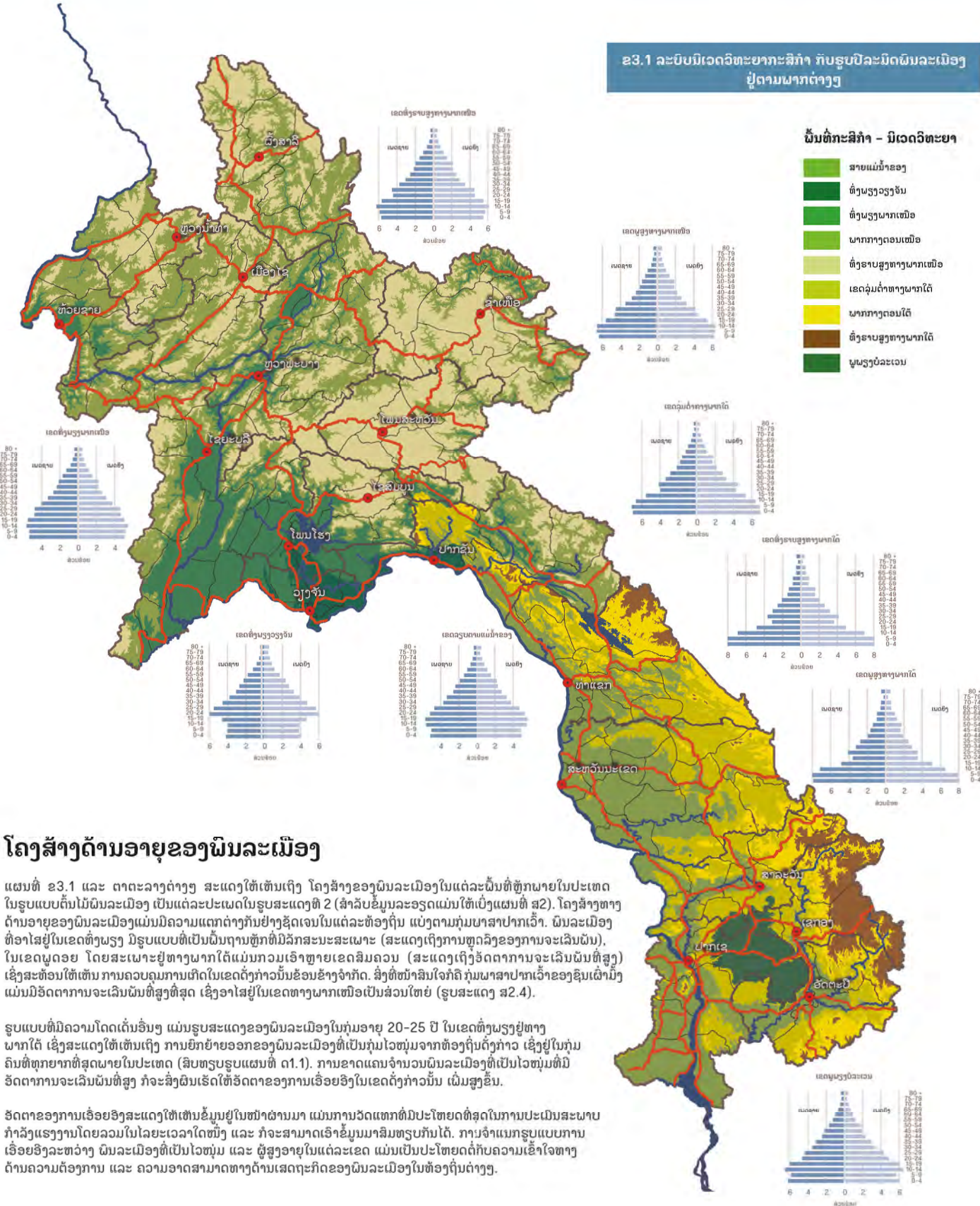
ຜາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ປີ 2015

ແນວໃດກໍ່ຕາມ, ໃນຫົວປະເທດກໍ່ມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນຫຼາຍໃນດ້ານຂອງການເຮືອຍອີງ ເຊິ່ງສະແດງໃນແຜນທີ່ ຂ2.1, ເຊິ່ງມີຮູບແບບ ທີ່ຊັດເຈນຢູ່ໃນຂຸມຊື່ນສ່ວນໃຫຍ່ ແມ່ນອາໄສຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງ ແລະ ເຂດທີ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງໄດ້ມີອັດຕາການເຮືອຍອີງທີ່ຕໍ່າກວ່າ 60 ແລະ ອັດຕາດັ່ງກ່າວແມ່ນສູງຂຶ້ນຢູ່ໃນເຂດພູດອຍ ເຊິ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງອັດຕາການເຮືອຍອີງແມ່ນໃກ້ຄຽງ ຫຼື ມີຫຼາຍກວ່າ 100 ເຊິ່ງໝາຍຄວາມວ່າ ໃນທຸກໆກຳລັງແຮງງານແມ່ນຕ້ອງເບິ່ງແຍງເດັກນ້ອຍ ຫຼື ຜູ້ສູງອາຍຸ ປະມານໜຶ່ງຄົນ.

ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015

ອັດຕາຂອງການເຮືອຍອີງໃນລະດັບຊາດແມ່ນມີທ່າອ່ຽງຫຼຸດລົງ ເຊິ່ງໃນເຂດທີ່ມີຄວາມທຸລະກິນດານທີ່ສຸດໃນປະເທດ ອັດຕາຂອງການ ເຮືອຍອີງແມ່ນໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍໃນໄລຍະ 10 ປີ ທີ່ຜ່ານມາ (ແຜນທີ່ ຂ2.2) ໂດຍສະເພາະໃນເຂດທາງພາກຕາເວັນອອກຂອງແຂວງ ເຊກອງ, ສະຫວັນນະເຂດ, ສາລະວັນ ແລະ ອັດຕະປື ອັດຕາຂອງການເຮືອຍອີງ ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນໃນຫຼາຍໆກຸ່ມບ້ານ ເຊິ່ງ ເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍກວ່າ 10 ສ່ວນຮ້ອຍ. ຂໍ້ມູນນີ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ພົນລະເມືອງທີ່ເປັນກຳລັງແຮງງານໃນກຸ່ມບ້ານ ແລະ ຢູ່ໃນກຸ່ມຄົນທີ່ທຸກຍາກທີ່ສຸດພາຍ ໃນປະເທດມີພາລະຕ້ອງໄດ້ແຍກຫາບຫຼາຍກວ່າ. ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງອັດຕາຂອງການເຮືອຍອີງໃນ ເຂດທຸລະກິນດານ ສາມາດເກີດ ຂຶ້ນມາຈາກອັດຕາການຈະເລີນຜັນທີ່ສູງ ບວກກັບ ການຍົກຍ້າຍອອກ ຂອງພົນລະເມືອງທີ່ເປັນກຳລັງແຮງງານທີ່ໄປຊອກຫາວຽກ ເຮັດງານທຳທີ່ດີກວ່າ ເຊິ່ງກໍ່ຖືວ່າເປັນການຫຼຸດລົງຂອງອັດຕາຂອງການເຮືອຍອີງທີ່ ດີຂຶ້ນໃນທ້ອງຖິ່ນນັ້ນ. (ສົມທຽບແຜນທີ່ ດ1.1).

ຂ3.1 ລະບົບພື້ນທີ່ເວດທະຍາກະສິກໍາ ກັບຮູບປັບລະມິດພົນລະເມືອງ ຢູ່ຕາມພາກຕ່າງໆ

ໂຄງສ້າງດ້ານອາຍຸຂອງພົນລະເມືອງ

ແຜນທີ່ ຂ3.1 ແລະ ຕາຕະລາງຕ່າງໆ ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງ ໂຄງສ້າງຂອງພົນລະເມືອງໃນແຕ່ລະພື້ນທີ່ຫຼັກພາຍໃນປະເທດ ໃນຮູບແບບຕົ້ນໄມ້ພົນລະເມືອງ ເປັນແຕ່ລະປະເພດໃນຮູບສະແດງທີ 2 (ສໍາລັບຂໍ້ມູນລະອຽດແມ່ນໃຫ້ເບິ່ງແຜນທີ່ ສ2). ໂຄງສ້າງທາງ ດ້ານອາຍຸຂອງພົນລະເມືອງແມ່ນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນຢ່າງຊັດເຈນໃນແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນ ແບ່ງຕາມກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າ. ພົນລະເມືອງ ທີ່ອາໄສຢູ່ໃນເຂດທົ່ງພຽງ ມີຮູບແບບທີ່ເປັນພື້ນຖານຫຼັກທີ່ມີລັກສະນະສະເພາະ (ສະແດງເຖິງການຫຼຸດລົງຂອງການຈະເລີນພັນ). ໃນເຂດພູດອຍ ໂດຍສະເພາະຢູ່ທາງພາກໃຕ້ແມ່ນກວມເອົາຫຼາຍເຂດສົມຄວນ (ສະແດງເຖິງອັດຕາການຈະເລີນພັນທີ່ສູງ) ເຊິ່ງສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນ ການຄວບຄຸມການເກີດໃນເຂດດັ່ງກ່າວນັ້ນຂ້ອນຂ້າງຈໍາກັດ. ສິ່ງທີ່ໜ້າສົນໃຈກໍຄື ກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າຂອງຊົນເຜົ່າມົ້ງ ແມ່ນມີອັດຕາການຈະເລີນພັນທີ່ສູງທີ່ສຸດ ເຊິ່ງອາໄສຢູ່ໃນເຂດທາງພາກເໜືອເປັນສ່ວນໃຫຍ່ (ຮູບສະແດງ ສ2.4).

ຮູບແບບທີ່ມີຄວາມໂດດເດັ່ນອື່ນໆ ແມ່ນຮູບສະແດງຂອງພົນລະເມືອງໃນກຸ່ມອາຍຸ 20-25 ປີ ໃນເຂດທົ່ງພຽງຢູ່ທາງ ພາກໃຕ້ ເຊິ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງ ການຍົກຍ້າຍອອກຂອງພົນລະເມືອງທີ່ເປັນກຸ່ມໄວໜຸ່ມຈາກທ້ອງຖິ່ນດັ່ງກ່າວ ເຊິ່ງຢູ່ໃນກຸ່ມ ຄົນທີ່ຫຼາຍກວ່າສຸດພາຍໃນປະເທດ (ສືບທອດຮູບແຜນທີ່ ດ1.1). ການຂາດແຄນຈໍານວນພົນລະເມືອງທີ່ເປັນໄວໜຸ່ມທີ່ມີ ອັດຕາການຈະເລີນພັນທີ່ສູງ ກໍຈະສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ອັດຕາຂອງການເອື້ອຍອົງໃນເຂດດັ່ງກ່າວນັ້ນ ເພີ່ມສູງຂຶ້ນ.

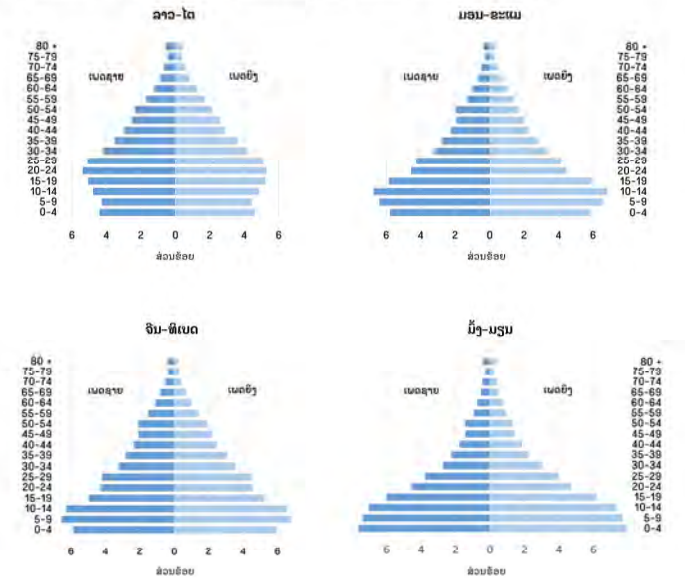
ອັດຕາຂອງການເອື້ອຍອົງສະແດງໃຫ້ເຫັນຂໍ້ມູນຢູ່ໃນໜ້າຜ່ານມາ ແມ່ນການວັດແທກທີ່ມີປະໂຫຍດທີ່ສຸດໃນການປະເມີນສະພາບ ກໍາລັງແຮງງານໂດຍລວມໃນໄລຍະເວລາໃດໜຶ່ງ ແລະ ກໍຈະສາມາດເອົາຂໍ້ມູນມາສືບທອດກັນໄດ້. ການຈໍາແນກຮູບແບບການ ເອື້ອຍອົງລະຫວ່າງ ພົນລະເມືອງທີ່ເປັນໄວໜຸ່ມ ແລະ ຜູ້ສູງອາຍຸໃນແຕ່ລະເຂດ ແມ່ນເປັນປະໂຫຍດຕໍ່ກັບຄວາມເຂົ້າໃຈທາງ ດ້ານຄວາມຕ້ອງການ ແລະ ຄວາມອາດສາມາດທາງດ້ານເສດຖະກິດຂອງພົນລະເມືອງໃນທ້ອງຖິ່ນຕ່າງໆ.

ການປ່ຽນແປງຂອງພົນລະເມືອງ ທີ່ມີອາຍຸນ້ອຍທີ່ສຸດຢູ່ໃນກຸ່ມໄວໜຸ່ມ ແມ່ນຕົວຊີ້ບອກທີ່ສໍາຄັນຂອງການຈະເລີນພັນຂອງພົນລະເມືອງ. ການຫຼຸດລົງຂອງອັດຕາການຈະເລີນພັນ ແມ່ນຊີ້ໃຫ້ເຫັນເຖິງການປັບປຸງທາງດ້ານການເຂົ້າເຖິງການບໍລິການດ້ານສາທາລະນະສຸກ ແລະ ສາມາດສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງລັກສະນະຮູບຮາບໂຄງປະກອບສ້າງທາງດ້ານອາຍຸຂອງພົນລະເມືອງທີ່ມີຢູ່. ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ, ຂະໜາດຄວາມ ສໍາຄັນຂອງກຸ່ມພົນລະເມືອງຜູ້ສູງອາຍຸກໍ່ແມ່ນຕົວຊີ້ບອກກ່ຽວກັບ ອາຍຸຍິນສະເລ່ຍຂອງພົນລະເມືອງ ເຊິ່ງສາມາດເຊື່ອມໂຍງເຂົ້າໃສ່ກັບ ການເບິ່ງແຍງຮັກສາສະພາບ ແລະ ມາດຕະຖານໃນການດໍາລົງຊີວິດຂອງພົນລະເມືອງ.

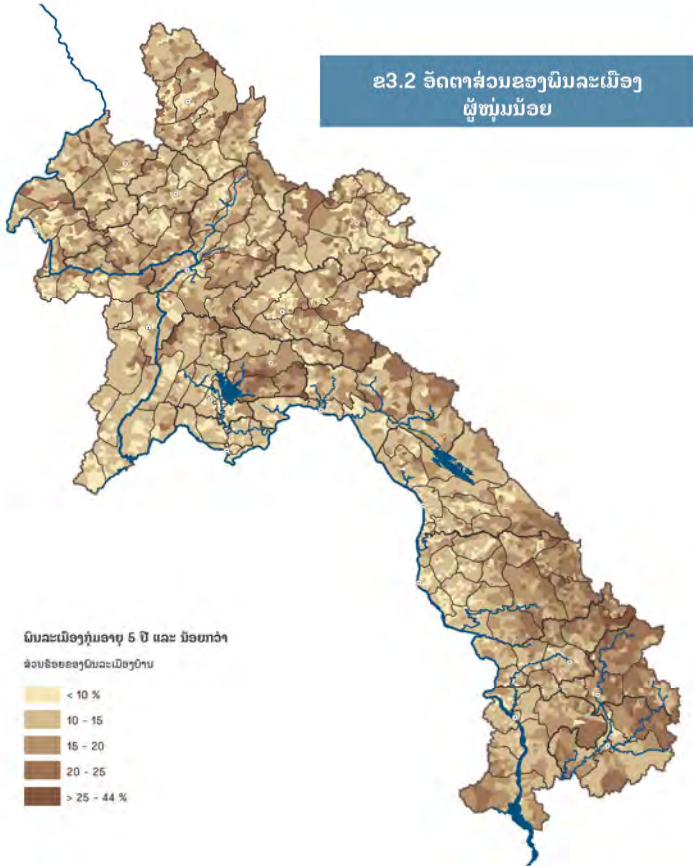
ໃນລະດັບຊາດ ອັດຕາການເຮືອຍອີງຂອງໄວໜຸ່ມ (ຕົວຢ່າງ: ອັດຕາການເຮືອຍອີງຂອງພົນລະເມືອງທີ່ມີອາຍຸຕໍ່າກວ່າ 15 ປີ ຫາກຸ່ມອາຍຸ 15-64 ປີ) ໄດ້ຫຼຸດລົງຈາກ 70 ມາເປັນ 50, ໃນຂະນະດຽວກັນ ອັດຕາການເຮືອຍອີງຂອງກຸ່ມຜູ້ສູງອາຍຸ ບໍ່ມີການປ່ຽນແປງ ເຊິ່ງເທົ່າກັບ 7 ສ່ວນຮ້ອຍ. ໃນໄລຍະເວລາດຽວກັນ, ອັດຕາການຈະເລີນພັນ ໄດ້ຫຼຸດລົງຈາກ 4.5 ສ່ວນຮ້ອຍ ໃນປີ 2005 ມາເປັນ 3.2 ໃນປີ 2015, ເຊິ່ງສາມາດອະທິບາຍ ແລະ ໃຫ້ເຫດຜົນໄດ້ກ່ຽວກັບ ກຸ່ມຄົນໃນໄວຈະເລີນພັນແມ່ນມີການປັບປຸງ ແລະ ການນໍາໃຊ້ວິທີການຄຸມກໍາເນີດແມ່ນແຜ່ຫຼາຍຢ່າງກວ້າງຂວາງ. ພົນລະເມືອງຜູ້ສູງອາຍຸ ຍັງບໍ່ມີການປ່ຽນແປງເຖິງແມ່ນວ່າ ອາຍຸຍິນສະເລ່ຍຂອງພົນລະເມືອງຈະເພີ່ມຂຶ້ນຈາກ 63 ມາເປັນ 65 ປີ ສໍາລັບເພດຍິງ ແລະ ສໍາລັບເພດຊາຍ ເພີ່ມຂຶ້ນຈາກ 59 ມາເປັນ 62 ປີ ໃນລະຫວ່າງ ການສໍາຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສທັງສອງຄັ້ງ.

ພາບລວມຂອງພົນລະເມືອງທີ່ສະແດງໃນຮູບແບບຕົ້ນໄມ້ພົນລະເມືອງ ແບ່ງຕາມເຂດທ້ອງຖິ່ນ (ແຜນທີ່ 23.1) ສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນການແຈກຢາຍຂອງພົນລະເມືອງໄວໜຸ່ມ ແລະ ຜູ້ສູງອາຍຸ ເຊິ່ງສະແດງໃນແຜນທີ່ 23.2 ແລະ 23.3. ໃນເຂດທີ່ອັອມຮອບນິ້ມີຜູ້ເຮືອຍອີງສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນເດັກນ້ອຍ ເຊິ່ງຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ ໄດ້ມີອັດຕາການຈະເລີນພັນທີ່ສູງຢູ່ໃນເຂດດັ່ງກ່າວ, ໃນຂະນະທີ່ຜູ້ສູງອາຍຸກໍ່ມີທ່າວ່ຽງເພີ່ມຂຶ້ນໃນເຂດທົ່ງພຽງທີ່ມີການໃຫ້ບໍລິການທີ່ດີຂຶ້ນ ແລະ ການພັດທະນາໂຄງລ່າງພື້ນຖານຫຼາຍດ້ານ.

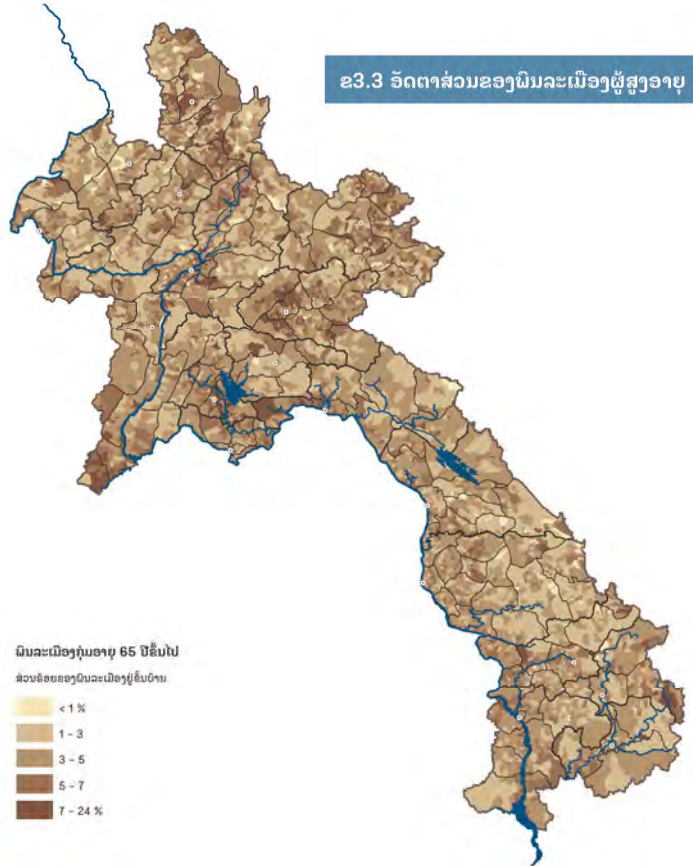
ຮູບສະແດງ 2: ຮູບປີລະນິດຂອງພົນລະເມືອງຂອງກຸ່ມທີ່ໃຊ້ພາສາຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ

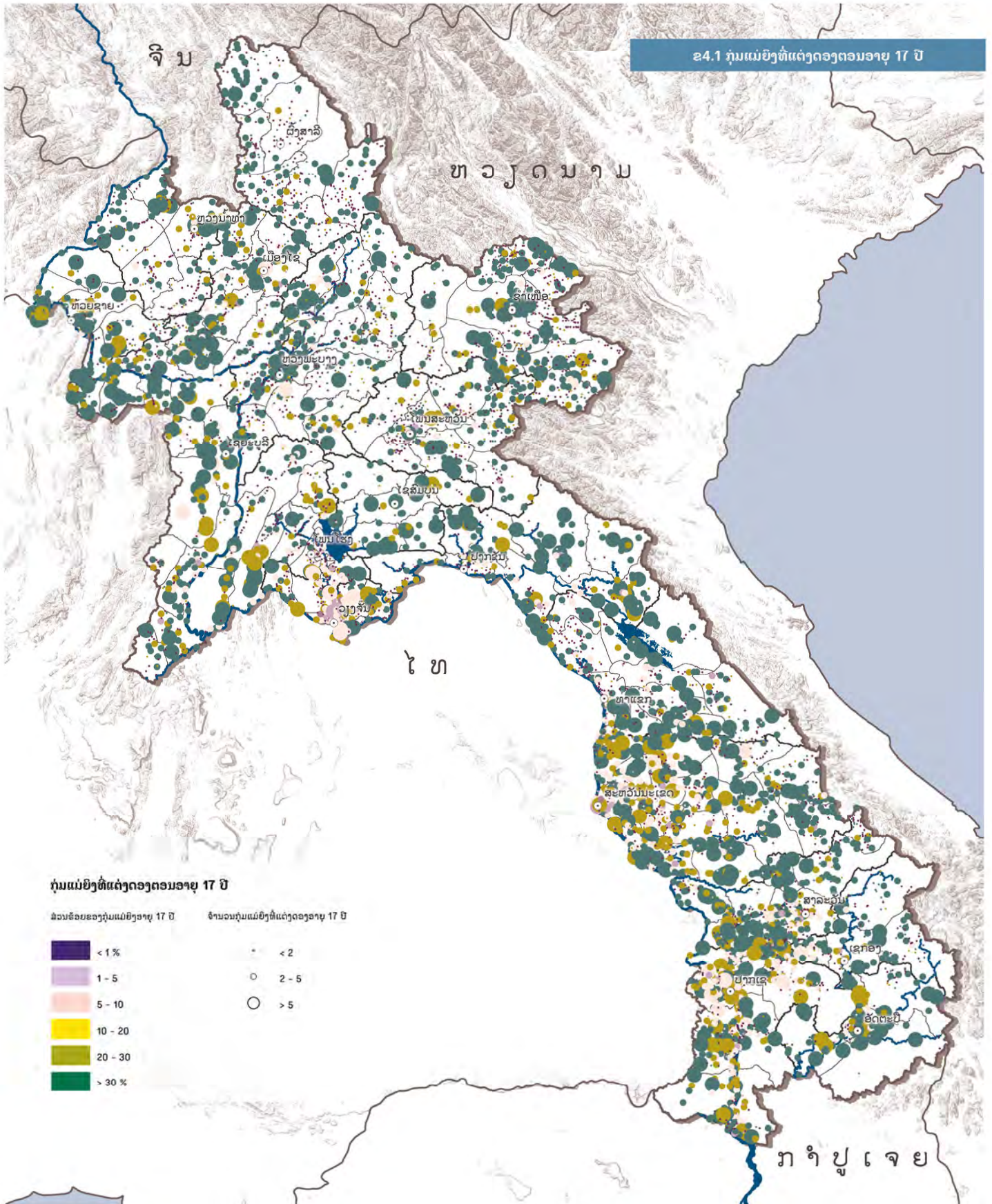
ຂ3.2 ອັດຕາສ່ວນຂອງພົນລະເມືອງຜູ້ໜຸ່ມນ້ອຍ

ຂ3.3 ອັດຕາສ່ວນຂອງພົນລະເມືອງຜູ້ສູງອາຍຸ

ຂໍ້ 4.1 ກຸ່ມແມ່ຍິງທີ່ແຕ່ງດອງຕອນອາຍຸ 17 ປີ

ການແຕ່ງດອງກ່ອນເກນອາຍຸ

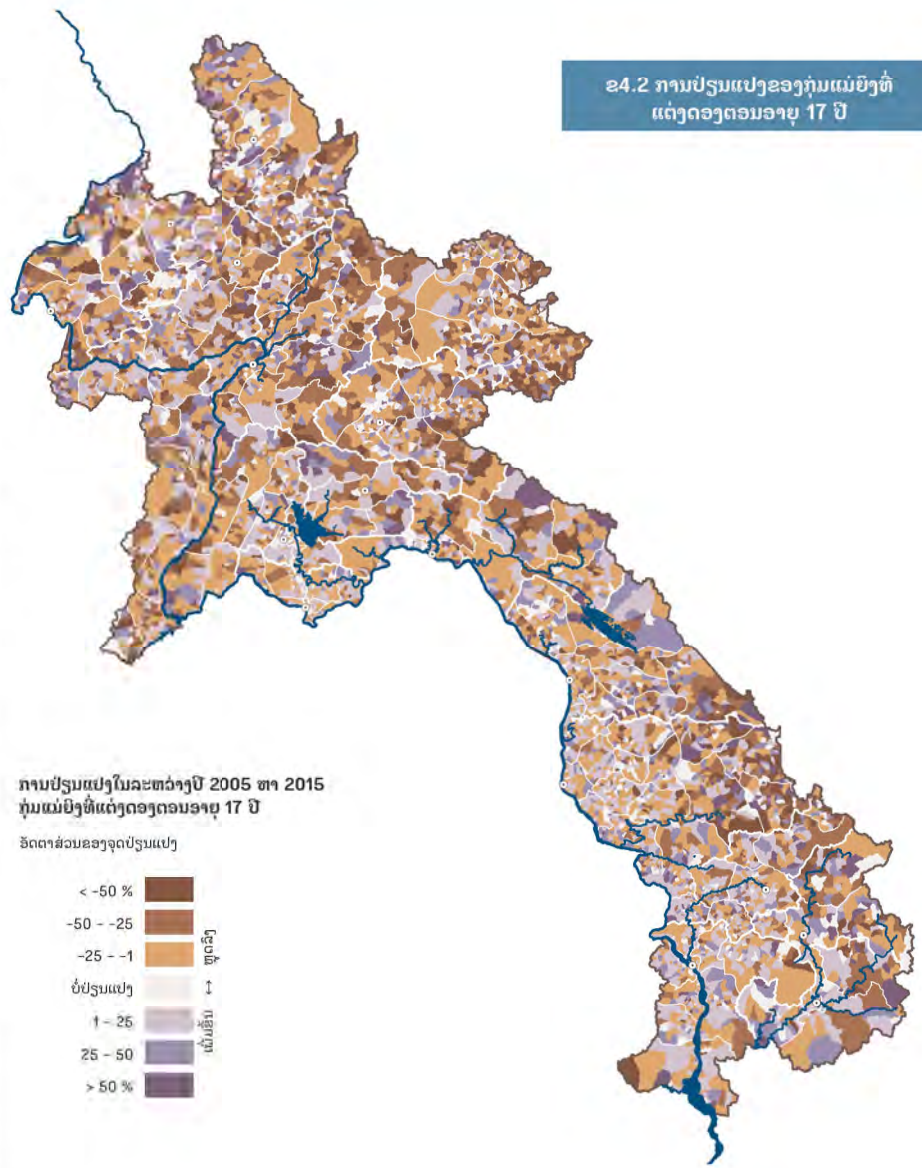
ການແຕ່ງດອງກ່ອນເກນອາຍຸ ຫຼື ການແຕ່ງດອງຂອງເດັກ ແມ່ນໄດ້ຖືກກຳນົດໄວ້ດາມມາດຕະຖານຂອງສາກົນ ເຊິ່ງແມ່ນການແຕ່ງດອງກ່ອນອາຍຸ 18 ປີ. ເຖິງແມ່ນວ່າ ການແຕ່ງດອງກ່ອນເກນອາຍຸ ຈະຖືວ່າເປັນການລະເມີດສິດທິມະນຸດຢູ່ໃນລະດັບສາກົນກໍຕາມ (IPU, WHO), ແຕ່ກໍ່ຜິດເຫັນຫຼາຍ ໂດຍສະເພາະ ຢູ່ບັນດາປະເທດທີ່ກຳລັງພັດທະນາ. ການແຕ່ງດອງກ່ອນເກນອາຍຸ ແມ່ນສະແດງເຖິງ ຜົນລະເມືອງເພດຊາຍ ແລະ ເພດຍິງ ຜູ້ທີ່ແຕ່ງດອງກ່ອນອາຍຸ 18 ປີ.

ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທາງດ້ານສັງຄົມ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍສ່ວນບຸກຄົນຂອງຜົນລະເມືອງທີ່ແຕ່ງດອງກ່ອນເກນອາຍຸແມ່ນຂ້ອນຂ້າງມີຈໍານວນຫຼາຍ. ຜົນລະເມືອງຜູ້ທີ່ແຕ່ງດອງກ່ອນເກນອາຍຸ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນໄດ້ຢຸດການຮຽນ ແລະ ຖືກແຍກອອກຈາກຊີວິດທາງດ້ານສັງຄົມຈາກຄົນອ້ອມຂ້າງເຊິ່ງມີຜົນກະທົບ ບໍ່ພຽງແຕ່ ຕໍ່ສຸຂະພາບຮ່າງກາຍ ແລະ ຈິດໃຈຂອງຜູ້ທີ່ແຕ່ງດອງກ່ອນເກນອາຍຸເທົ່ານັ້ນ, ໂວໜຸ່ມທີ່ມີລະດັບການສຶກສາຕໍ່າ ແລະ ຂາດຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດ ກໍ່ມີຜົນໃນການຫາວຽກເຮັດງານທຳໃນອະນາຄົດຕະຫຼອດເຖິງການດຳລົງຊີວິດຢູ່ໃນສັງຄົມ. ຜົນກະທົບທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນຕໍ່ບັນຫາສຸຂະພາບເຊັ່ນ: ການແຕ່ງດອງໄວຂອງເພດຍິງກໍ່ມີທ່າອ່ຽງໃນການຖືພາທີ່ໄວກວ່າໃນເກນອາຍຸ. ໂດຍອີງຕາມອົງການອະນາໄມໂລກ (WHO), ການຖືພາຂອງແມ່ ແລະ ການເກີດລູກ ແມ່ນກ່ຽວຂ້ອງກັບ ການຕາຍຂອງແມ່ ເຊິ່ງມີຜົນກະທົບສະເພາະຕໍ່ເດັກຍິງທີ່ມີອາຍຸລະຫວ່າງ 15 ຫາ 19 ປີ ຢູ່ໃນບັນດາປະເທດທີ່ກຳລັງພັດທະນາ.

ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ປີ 2015

ການແຕ່ງດອງກ່ອນເກນອາຍຸຜິດເຫັນໄດ້ຫຼາຍຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ແລະ ມັນຕິດຜັນກັບ ຮັດຕາການເກີດລູກຂອງໄວໜຸ່ມທີ່ຂ້ອນຂ້າງສູງ ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ. (ສົມທຽບ ຈ3.1). ໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ, ຫຼາຍກວ່າ 16 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງເດັກຍິງທີ່ມີອາຍຸ 17 ປີ ແລະ ຫຼາຍກວ່າ 5 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງເດັກຊາຍທີ່ມີອາຍຸ 17 ປີ ທີ່ມີການແຕ່ງດອງກ່ອນເກນອາຍຸໃນປີ 2015. ເຖິງແມ່ນວ່າ ຕາມກົດໝາຍຈະມີເກນອາຍຸໃນການແຕ່ງດອງແມ່ນ 18 ປີກໍ່ຕາມ, ແຕ່ວ່າເດັກໃນ ສປປ ລາວ ກໍ່ມີການແຕ່ງດອງກ່ອນອາຍຸ 15 ປີ ຫຼື ອາດນ້ອຍກວ່າ ໃນບາງກຸ່ມຊົນເຜົ່າ (IPU). ໂວໜຸ່ມລາວຜູ້ທີ່ແຕ່ງດອງກ່ອນເກນອາຍຸ ມີທ່າອ່ຽງທີ່ຈະໄດ້ຮັບການສຶກສາທີ່ບໍ່ສູງ ແລະ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນມາຈາກບັນດາຄົວເຮືອນທີ່ທຸກຍາກ. ການແຕ່ງດອງກ່ອນເກນອາຍຸ ແມ່ນຜິດເຫັນຫຼາຍໃນເຂດຊົນນະບົດ ເຊິ່ງຫຼາຍກວ່າ ເຂດຕົວເມືອງ ແລະ ຜິດຫຼາຍຢູ່ໃນເຂດກຸ່ມຊົນເຜົ່າ.

ແຜນທີ່ 2.4.1 ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ການແຈກຢາຍ ຂອງເດັກຍິງທີ່ແຕ່ງດອງຢູ່ໃນອາຍຸ 17 ປີ ໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ. ຈໍານວນເດັກຍິງຕໍ່ບ້ານສະແດງໃນຮູບແບບວົງມົນ ແລະ ສິດສ່ວນຂອງເດັກຍິງທີ່ມີອາຍຸ 17 ປີ ສະແດງອອກໃນຮູບທີ່ເປັນສີ. ຫຼາຍໆເຂດຢູ່ໃນທົ່ວປະເທດມີຫຼາຍກວ່າ 30 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງເດັກຍິງທີ່ແຕ່ງດອງກ່ອນອາຍຸ 18 ປີ. ຂໍ້ມູນນີ້ແມ່ນຜິດເຫັນຫຼາຍຢູ່ໃນທາງພາກໃຕ້ ລວມເຖິງຫຼາຍໆໝູ່ບ້ານຢູ່ທາງພາກເໜືອຕີ: ແຂວງຫົວພັນ, ໄຊຍະບູລີ, ອຸດົມໄຊ ແລະ ຢູ່ທາງພາກຕາເວັນອອກຂອງແຂວງຫຼວງພະບາງ ແລະ ຢູ່ພາກກາງແມ່ນ ແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ. ອັດຕາສ່ວນຂອງເດັກຍິງທີ່ແຕ່ງດອງໃນອາຍຸ 17 ປີແມ່ນສະແດງອອກຢ່າງຊັດເຈນ ແລະ ຜິດເຫັນໜ້ອຍຢູ່ໃນເຂດອ້ອມແອ້ມນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ແລະ ເມືອງປາກເຊ ລວມທັງແຂວງຜົ້ງສາລີ ແລະ ພາກຕາເວັນຕົກຂອງແຂວງຫຼວງພະບາງ.

ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງປີ 2005 ຫາ 2015 ກຸ່ມແມ່ຍິງທີ່ແຕ່ງດອງຕອນອາຍຸ 17 ປີ

ອັດຕາສ່ວນຂອງຈຸດປ່ຽນແປງ

- < -50 %
- 50 -- -25 %
- 25 -- -1 %
- ບໍ່ປ່ຽນແປງ
- 1 -- 25 %
- 25 -- 50 %
- > 50 %

ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015

ແຜນທີ່ 2.4.2 ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ຮູບແບບສະເພາະທີ່ມີການປ່ຽນແປງອັດຕາການແຕ່ງດອງກ່ອນເກນອາຍຸຂອງເດັກຍິງ ໃນການສຳຫຼວດຜົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ລະຫວ່າງປີ 2005 ແລະ 2015. ໂດຍລວມແລ້ວ, ການແຕ່ງດອງກ່ອນເກນອາຍຸຂອງເດັກຍິງແມ່ນໄດ້ຫຼຸດລົງໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ. ແຕ່ກໍ່ມີບາງເຂດທີ່ການແຕ່ງດອງກ່ອນເກນອາຍຸ ມີອັດຕາເພີ່ມຂຶ້ນ ໂດຍສະເພາະແມ່ນແຂວງຫຼວງນໍ້າທາ. ການແຕ່ງດອງກ່ອນເກນອາຍຸທີ່ຫຼຸດລົງສາມາດຜິດເຫັນໄດ້ຫຼາຍຢູ່ໃນເຂດບ້ານທຸກຍາກຢູ່ທາງພາກຕາເວັນອອກຂອງແຂວງສະຫວັນນະເຂດ ແລະ ແຂວງຫົວພັນ.

ໂດຍລວມແລ້ວ ອັດຕາການແຕ່ງດອງກ່ອນເກນອາຍຸ ແມ່ນມີທ່າອ່ຽງຫຼຸດລົງເຊິ່ງຕິດຜັນ ແລະ ກ່ຽວຂ້ອງກັບການປັບປຸງການເຂົ້າເຖິງລະບົບການສຶກສາ ແລະ ມາດຕະຖານເງິນຂອງການດຳລົງຊີວິດ. ການຕິດຕາມເບິ່ງ ການຫຼຸດລົງຂອງການແຕ່ງດອງກ່ອນເກນອາຍຸຢູ່ໃນເຂດທີ່ມີອັດຕາຄວາມທຸກຍາກສູງ (ສົມທຽບແຜນທີ່ 1.1). ເຖິງຈະມີທ່າອ່ຽງທີ່ມີຜົນກະທົບໃນທາງບວກກໍ່ຕາມ, ແຕ່ອັດຕາການແຕ່ງດອງກ່ອນເກນອາຍຸກໍ່ຍັງຜິດເຫັນຫຼາຍໂດຍສະເພາະແມ່ນໃນເຂດຊົນນະບົດ ແລະ ເຂດທຸລະກິນດານ.

ສະຖານະພາບການສົມລົດ

ສະຖານະພາບການສົມລົດແມ່ນຕົວຊີ້ບອກທີ່ສໍາຄັນສໍາລັບການຄາດຄະເນ ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງພົນລະເມືອງ ໃນອະນາຄົດ. ປັດໄຈທາງດ້ານພູມິສາດເຊັ່ນ: ສ່ວນປະກອບຂອງ ເພດ ແລະ ອາຍຸ, ອາຍຸຍິນສະເລ່ຍ ລວມເຖິງປັດໄຈທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ເຊັ່ນ: ດ້ານລາຍຮັບ, ດ້ານການສຶກສາ, ດ້ານການເຄື່ອນຍ້າຍ ແຮງງານ ຕະຫຼອດເຖິງການປະຕິບັດຕາມຮີດຄອງວັດທະນະທໍາ ແລະ ສັງຄົມ ແມ່ນມີບົດບາດທີ່ສໍາຄັນໃນ ການກໍານົດສະຖານະພາບການສົມລົດຂອງພົນລະເມືອງ. ເນື່ອງຈາກວ່າ ປັດໄຈເຫຼົ່ານີ້ມີຄວາມແຕກຕ່າງ ກັນໃນທົ່ວປະເທດ, ການປ່ຽນແປງ ດ່າງທາງດ້ານສະຖານະພາບການສົມລົດຂອງພົນລະເມືອງຈຶ່ງ ສາມາດຄາດຄະເນໄດ້.

ອີງໃສ່ການສໍາຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ປີ 2015, ທຽບເທົ່າສອງໃນສາມຂອງພົນລະເມືອງທີ່ມີ ອາຍຸ 15 ປີ ແລະ ສູງກວ່າ ແມ່ນມີສະຖານະພາບການສົມລົດ, ໜ້ອຍກວ່າໜຶ່ງສ່ວນສາມຂອງພົນລະເມືອງ ແມ່ນຍັງບໍ່ເຄີຍສົມລົດ. ການຢ່າຮ້າງ ຫຼື ການແຍກກັນຢູ່ ແລະ ພົນລະເມືອງທີ່ເປັນໜ້າຍ ແມ່ນເທົ່າກັບ 2.5 ສ່ວນຮ້ອຍ ແລະ 4.1 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງພົນລະເມືອງໃນກຸ່ມອາຍຸ ຕາມລໍາລັບ.

ຮູບແຜນທີ່ດ່າງໆໃນໜ້າຄູ່ນີ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ສ່ວນແບ່ງຂອງປະຊາກອນຂອງບ້ານ ທີ່ມີອາຍຸ 14 ປີຂຶ້ນໄປ ໂດຍອີງໃສ່ການກໍານົດສະຖານະພາບຂອງການສົມລົດ ເຊັ່ນ: ເຄີຍສົມລົດແລ້ວ, ບໍ່ເຄີຍສົມລົດ, ຢ່າຮ້າງ ຫຼື ແຍກກັນຢູ່ ທີ່ໄດ້ມີການປ່ຽນແປງ ໃນໄລຍະຂອງການສໍາຫຼວດພົນລະເມືອງ ໃນລະຫວ່າງປີ 2005 ຫາ 2015.

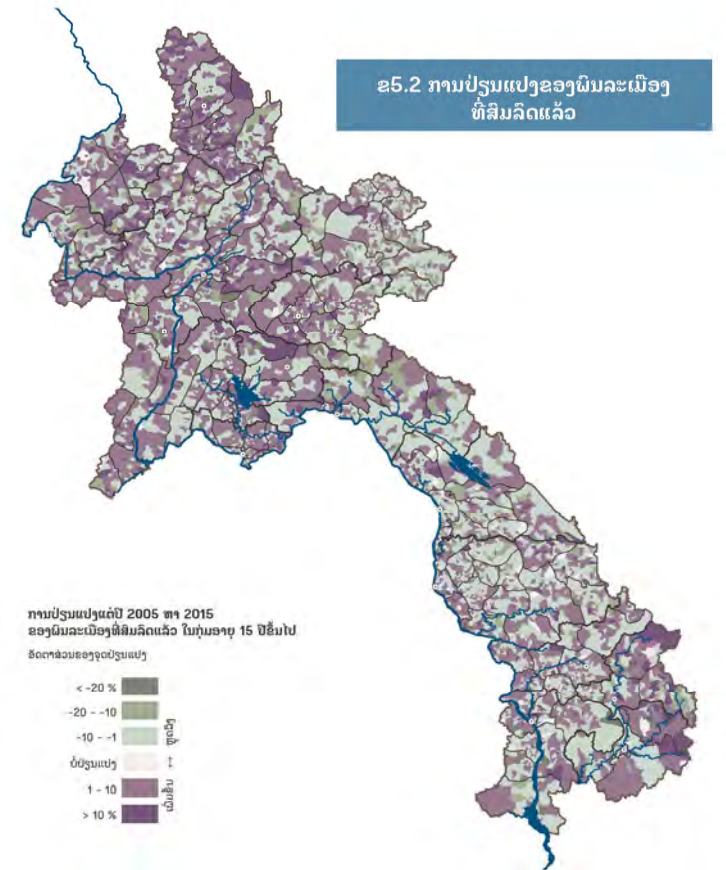
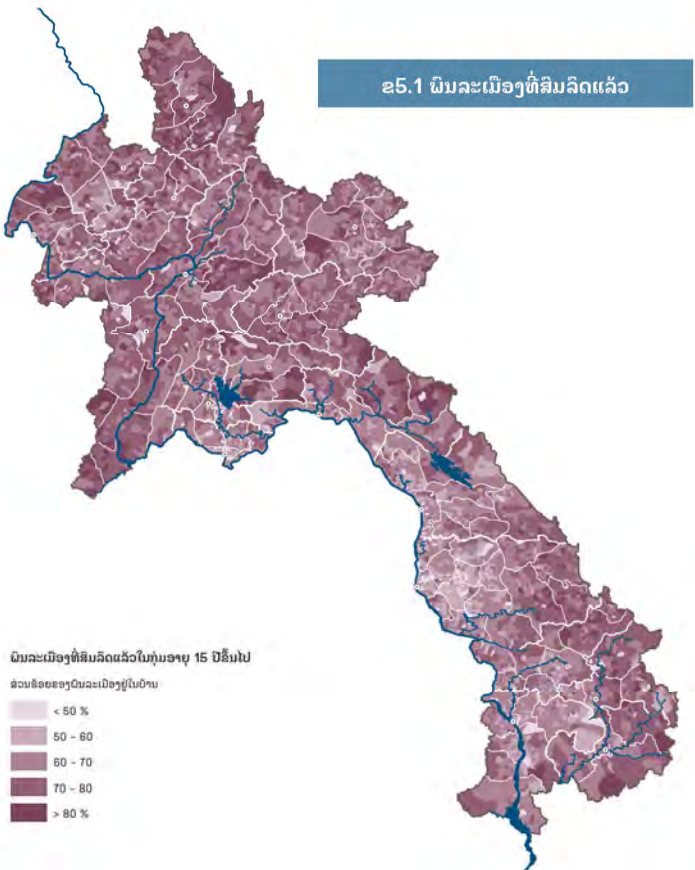
ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ປີ 2015

ແຜນທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ເຂດຕົວເມືອງ, ເຂດຊານເມືອງ ແລະ ເຂດທົ່ງພຽງທີ່ມີການພັດທະນານັ້ນມີ ສັດສ່ວນພົນລະເມືອງທີ່ບໍ່ເຄີຍສົມລົດຫຼາຍກວ່າ ຖ້າສົມທຽບໃສ່ ເຂດທີ່ມີຮີດຄອງປະເພນີແບບດັ້ງເດີມ, ເຂດຫຼະກັນດານ ແລະ ເຂດພູດອຍ. ພົນລະເມືອງ ທີ່ມີທ່າອ່ຽງໃນການສົມລົດ ຂ້ອນຂ້າງຊ້າ ແມ່ນຈັດ ຢູ່ໃນກຸ່ມພົນລະເມືອງທີ່ມີລະດັບການສຶກສາສູງ ຫຼື ຊ່ຽວຊານສະເພາະດ້ານດ່າງໆ ເຊິ່ງແຈກຢາຍຢູ່ຕາມ ເຂດທີ່ໄດ້ຮັບການພັດທະນາ (ສົມທຽບແຜນທີ່ ໑4.5). ສັດສ່ວນຂອງພົນລະເມືອງທີ່ມີສະຖານະພາບ ສົມລົດແລ້ວ ແມ່ນມີການຫຼຸດລົງ ເຊິ່ງເຫັນໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນໃນເຂດທີ່ບໍ່ມີຄວາມດຸ່ນດ່ຽງທາງດ້ານອັດຕາ ສ່ວນຂອງເພດ ໂດຍສະເພາະ ແມ່ນເພດຍິງສ່ວນໃຫຍ່ແລ້ວແມ່ນພົນລະເມືອງທີ່ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ສົມລົດ(ສົມ ທຽບແຜນທີ່ ໑1.3).

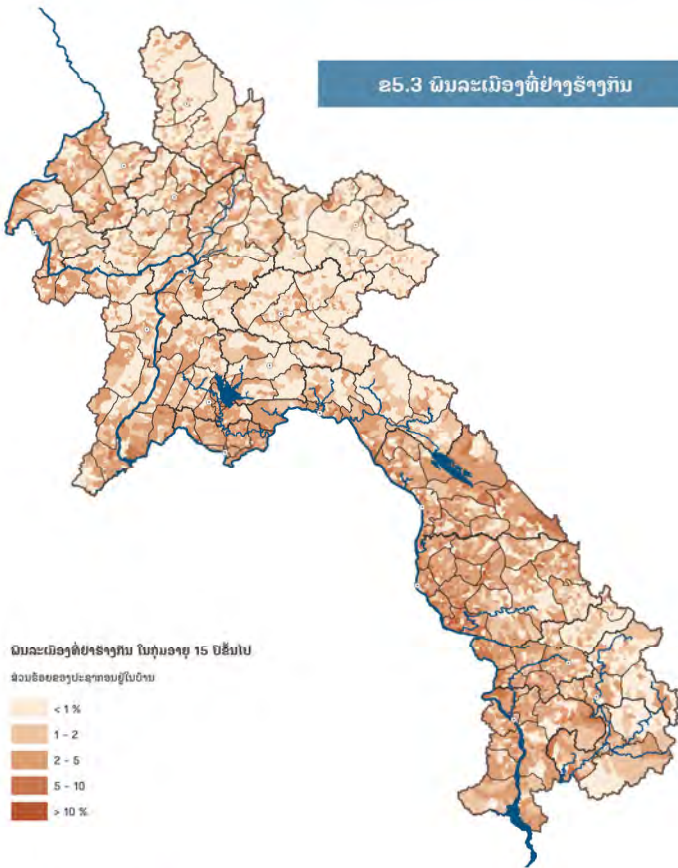
ເຖິງແມ່ນວ່າ ການຢ່າຮ້າງຈະບໍ່ມີຫຼາຍຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ແຕ່ຂໍ້ມູນດັ່ງກ່າວກໍມີພົນຕໍ່ກັບອັດຕາການຢ່າຮ້າງ ພາຍໃນປະເທດ. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ, ອັດຕາການຢ່າຮ້າງແມ່ນເກີດຂຶ້ນຫຼາຍກວ່າໜູ່ຢູ່ທາງພາກໃຕ້ຖ້າສົມທຽບ ໃສ່ພາກເໜືອ ແລະ ການຢ່າຮ້າງແມ່ນສາມາດສັງເກດເຫັນໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນ ຢູ່ໃນເຂດທີ່ມີການພັດທະນາ ແລະ ເຂດທີ່ມີຄວາມໜ້າແໜ້ນຂອງພົນລະເມືອງອາໄສຢູ່. ອັດຕາການຢ່າຮ້າງສູງ ແມ່ນມີຄວາມສອດຄ່ອງ ກັນກັບເຂດທີ່ມີຄວາມໜ້າແໜ້ນຂອງພົນລະເມືອງທີ່ສູງ (ສົມທຽບແຜນທີ່ ໑1.1), ແຕ່ສິ່ງທີ່ໜ້າສົນໃຈກໍຄື ໃນເຂດທີ່ຢູ່ອາໄສ ໂດຍສະເລ່ຍຕໍ່ຫົວຄົນ ແລະ ຄົວເຮືອນ (ເບິ່ງແຜນທີ່ ໑1.1). ການຢ່າຮ້າງກາຍເປັນເລື່ອງ ປົກກະຕິທົ່ວໄປໃນເຂດທີ່ກົດເກນດ້ານຮີດຄອງປະເພນີ ບໍ່ເຂັ້ມງວດຫຼາຍ ເຊິ່ງສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນ ຢູ່ໃນເຂດທີ່ພົນ ລະເມືອງມີຄວາມໜ້າແໜ້ນຫຼາຍ, ເຂດທີ່ມີເຄືອຂ່າຍດ້ານສັງຄົມ ແລະ ການຄວບຄຸມທາງດ້ານສັງຄົມເຫັນວ່າ ມີທ່າອ່ຽງຂອງການຢ່າຮ້າງເກີດຂຶ້ນຫຼາຍກວ່າ ຖ້າສົມທຽບໃສ່ເຂດໜູ່ບ້ານທີ່ມີຮີດຄອງປະເພນີແບບດັ້ງເດີມ.

ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015

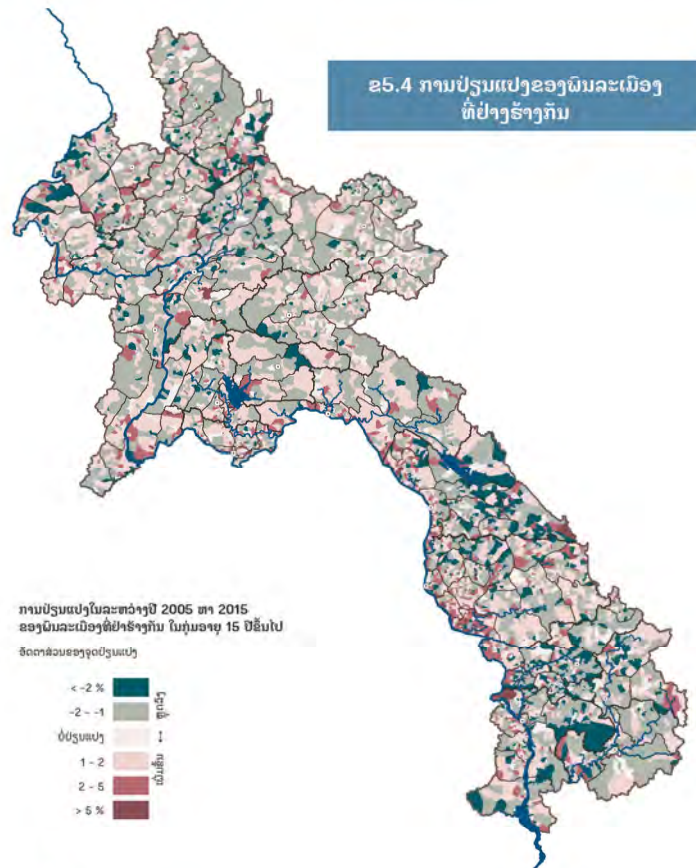
ພົນລະເມືອງທີ່ມີສະຖານະພາບການສົມລົດແລ້ວ ໄດ້ມີສັດສ່ວນເພີ່ມຂຶ້ນຢູ່ເຂດທາງພາກເໜືອ ເຊິ່ງມີ ທິດທາງກົງກັນຂ້າມກັບທາງພາກໃຕ້. ສ່ວນອັດຕາການຢ່າຮ້າງໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ ໃນລະຫວ່າງປີ 2005 ຫາ 2015 ໂດຍສະເພາະຢູ່ໃນເຂດທີ່ພົນລະເມືອງມີຄວາມໜ້າແໜ້ນສູງ ເຊິ່ງລຽບຕາມແຄມແມ່ນໍ້າຂອງ ຈາກທິດໃຕ້ຂອງແຂວງໄຊຍະບູລີ ແລະ ເຂດຫຼກຍາກຂອງແຂວງສະຫວັນນະເຂດ. ກົງກັນຂ້າມ, ຢູ່ແຂວງສາລະວັນ ແລະ ເຂດໃກ້ຄຽງ ອັດຕາການຢ່າຮ້າງຜົດມີທ່າອ່ຽງຫຼຸດລົງຢ່າງຊັດເຈນ.

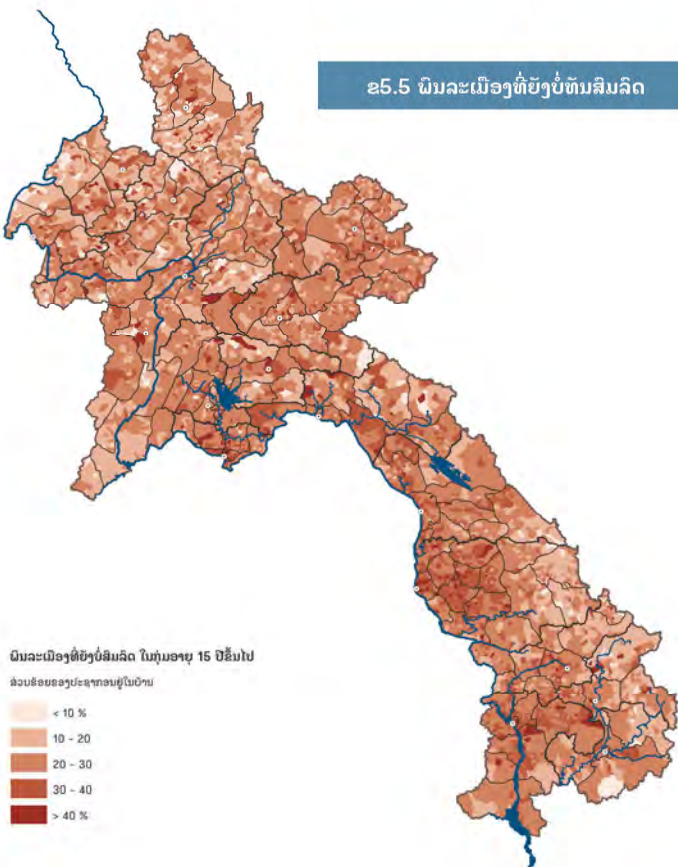
ຂ5.3 ພືນລະເມືອງທີ່ຢ່າງຮ້າງກັນ

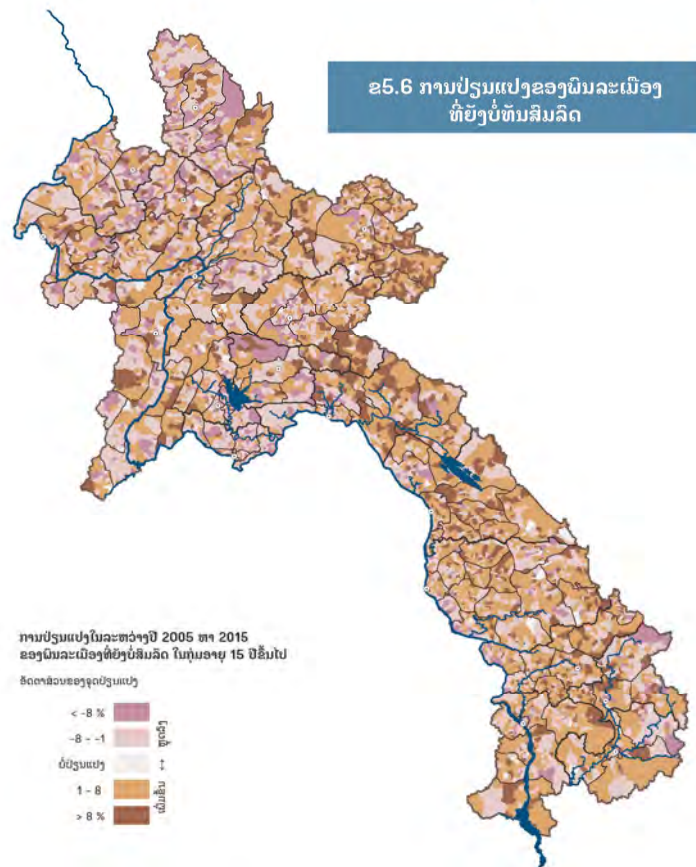
ຂ5.4 ການປ່ຽນແປງຂອງພືນລະເມືອງທີ່ຢ່າງຮ້າງກັນ

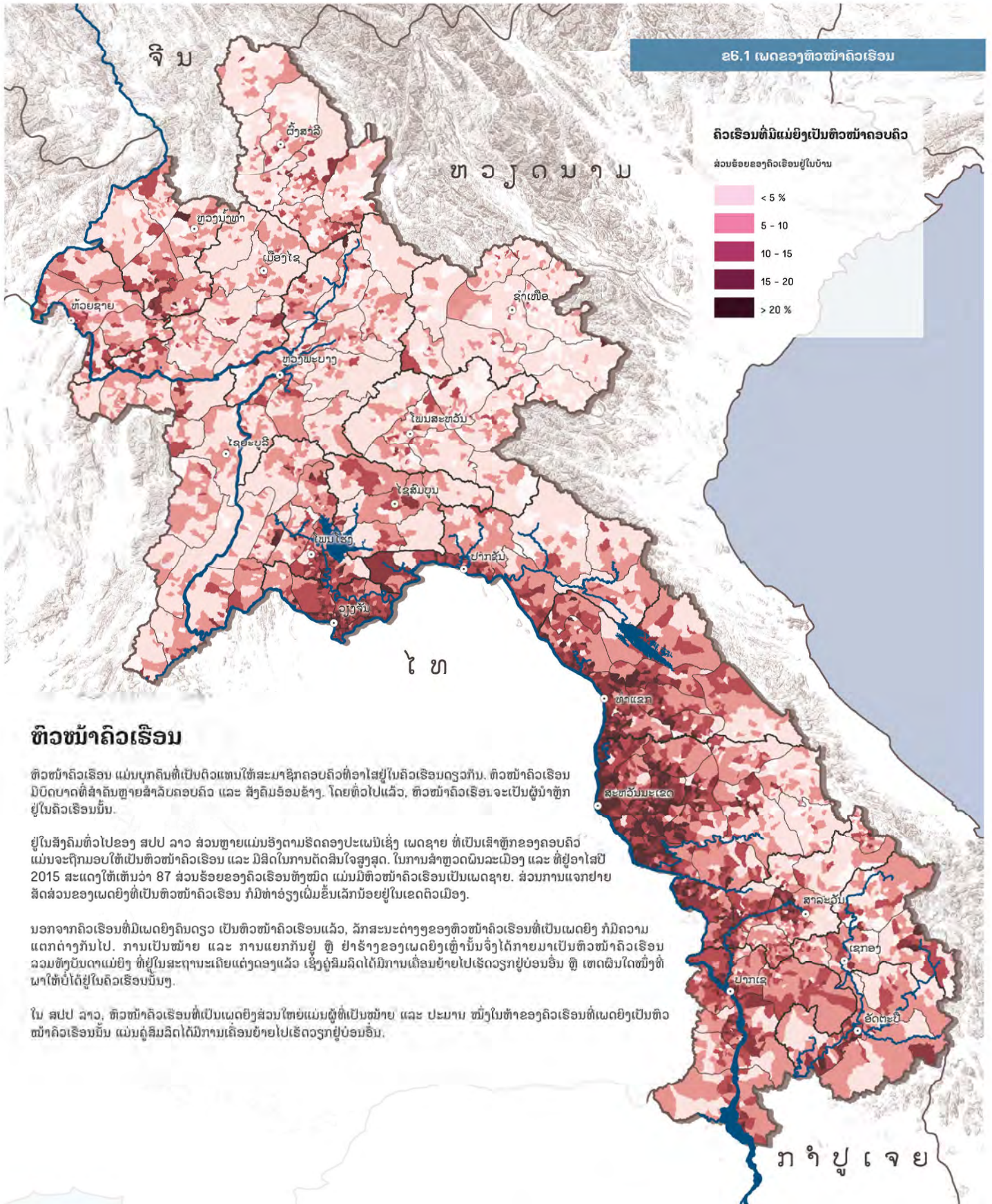

ຂ5.5 ພືນລະເມືອງທີ່ຍັງບໍ່ຫັນສົມລົດ

ຂ5.6 ການປ່ຽນແປງຂອງພືນລະເມືອງທີ່ຍັງບໍ່ຫັນສົມລົດ

ຫົວໜ້າຄົວເຮືອນ

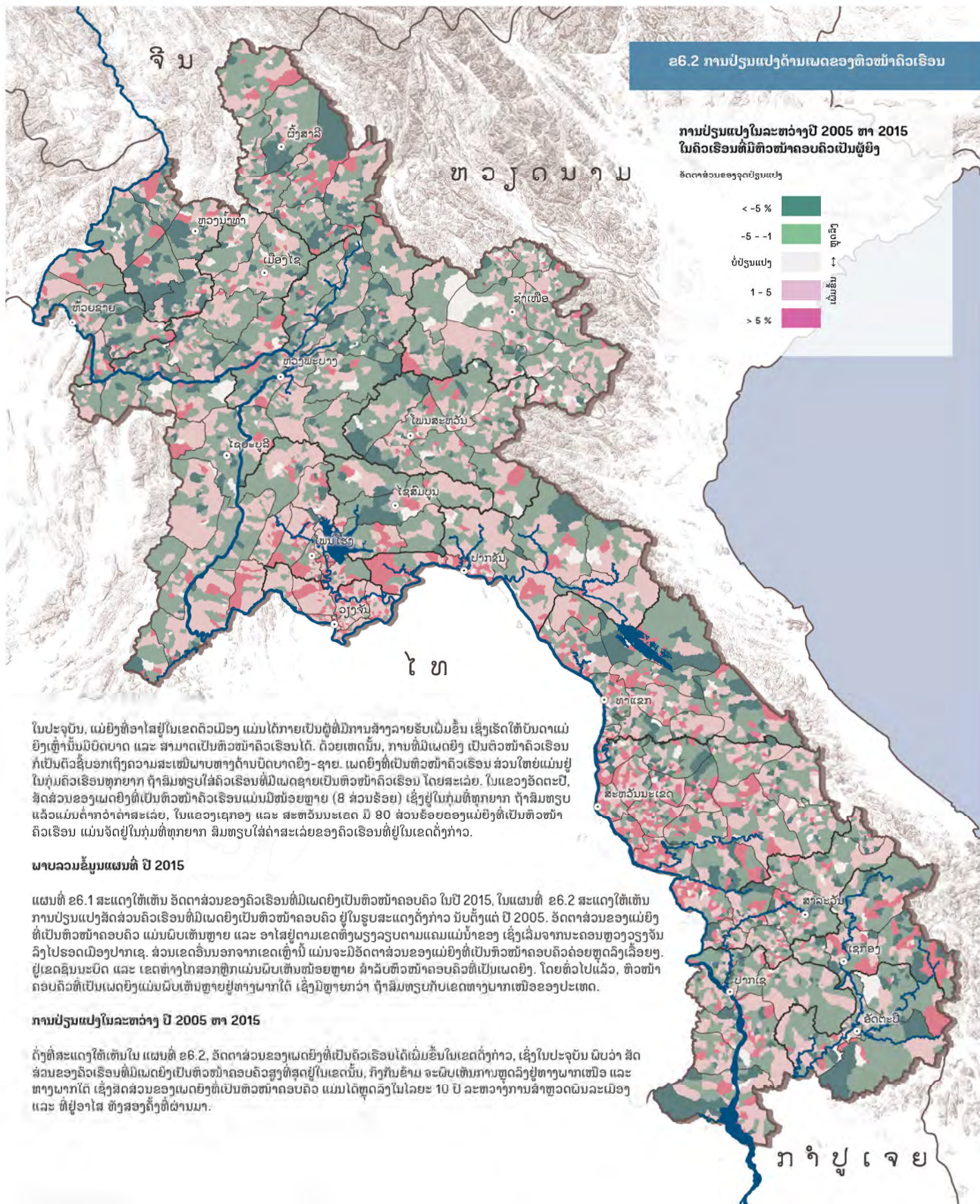
ຫົວໜ້າຄົວເຮືອນ ແມ່ນບຸກຄົນທີ່ເປັນຕົວແທນໃຫ້ສະມາຊິກຄອບຄົວທີ່ອາໄສຢູ່ໃນຄົວເຮືອນດຽວກັນ. ຫົວໜ້າຄົວເຮືອນມີບົດບາດທີ່ສໍາຄັນຫຼາຍສໍາລັບຄອບຄົວ ແລະ ສັງຄົມຮ້ອນຂ້າງ. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ, ຫົວໜ້າຄົວເຮືອນຈະເປັນຜູ້ນໍາຫຼັກຢູ່ໃນຄົວເຮືອນນັ້ນ.

ຢູ່ໃນສັງຄົມທົ່ວໄປຂອງ ສປປ ລາວ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນອີງຕາມຮີດຄອງປະເພນີເຊິ່ງ ເພດຊາຍ ທີ່ເປັນເສົາຫຼັກຂອງຄອບຄົວ ແມ່ນຈະຖືກມອບໃຫ້ເປັນຫົວໜ້າຄົວເຮືອນ ແລະ ມີສິດໃນການຕັດສິນໃຈສູງສຸດ. ໃນການສໍາຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສປີ 2015 ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ 87 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງຄົວເຮືອນທັງໝົດ ແມ່ນມີຫົວໜ້າຄົວເຮືອນເປັນເພດຊາຍ. ສ່ວນການແຈກຢາຍສິດສ່ວນຂອງເພດຍິງທີ່ເປັນຫົວໜ້າຄົວເຮືອນ ກໍມີທ່າວ່ຽງເພີ່ມຂຶ້ນເລັກນ້ອຍຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງ.

ນອກຈາກຄົວເຮືອນທີ່ມີເພດຍິງຄົນດຽວ ເປັນຫົວໜ້າຄົວເຮືອນແລ້ວ, ລັກສະນະຕ່າງໆຂອງຫົວໜ້າຄົວເຮືອນທີ່ເປັນເພດຍິງ ກໍມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນໄປ. ການເປັນໜ້າຍ ແລະ ການແຍກກັນຢູ່ ຫຼື ຢ່າຮ້າງຂອງເພດຍິງເຫຼົ່ານັ້ນຈຶ່ງໄດ້ກາຍມາເປັນຫົວໜ້າຄົວເຮືອນ ລວມທັງບັນດາແມ່ຍິງ ທີ່ຢູ່ໃນສະຖານະເຄີຍແຕ່ງດອງແລ້ວ ເຊິ່ງຄູ່ສົມລົດໄດ້ມີການເຄື່ອນຍ້າຍໄປເຮັດວຽກຢູ່ບ່ອນອື່ນ ຫຼື ເຫດຜົນໃດໜຶ່ງທີ່ພາໃຫ້ບໍ່ໄດ້ຢູ່ໃນຄົວເຮືອນນັ້ນໆ.

ໃນ ສປປ ລາວ, ຫົວໜ້າຄົວເຮືອນທີ່ເປັນເພດຍິງສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຜູ້ທີ່ເປັນໜ້າຍ ແລະ ປະມານ ໜຶ່ງໃນຫ້າຂອງຄົວເຮືອນທີ່ເພດຍິງເປັນຫົວໜ້າຄົວເຮືອນນັ້ນ ແມ່ນຄູ່ສົມລົດໄດ້ມີການເຄື່ອນຍ້າຍໄປເຮັດວຽກຢູ່ບ່ອນອື່ນ.

ຂ6.2 ການປ່ຽນແປງດ້ານເພດຂອງຫົວໜ້າຄົວເຮືອນ

ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງປີ 2005 ຫາ 2015
ໃນຄົວເຮືອນທີ່ມີຫົວໜ້າຄອບຄົວເປັນຜູ້ຍິງ

ອັດຕາສ່ວນຂອງຈຸດປ່ຽນແປງ

< -5 %	ຫຼຸດລົງ
-5 - -1	ຫຼຸດລົງ
ບໍ່ປ່ຽນແປງ	↕
1 - 5	ເພີ່ມຂຶ້ນ
> 5 %	ເພີ່ມຂຶ້ນ

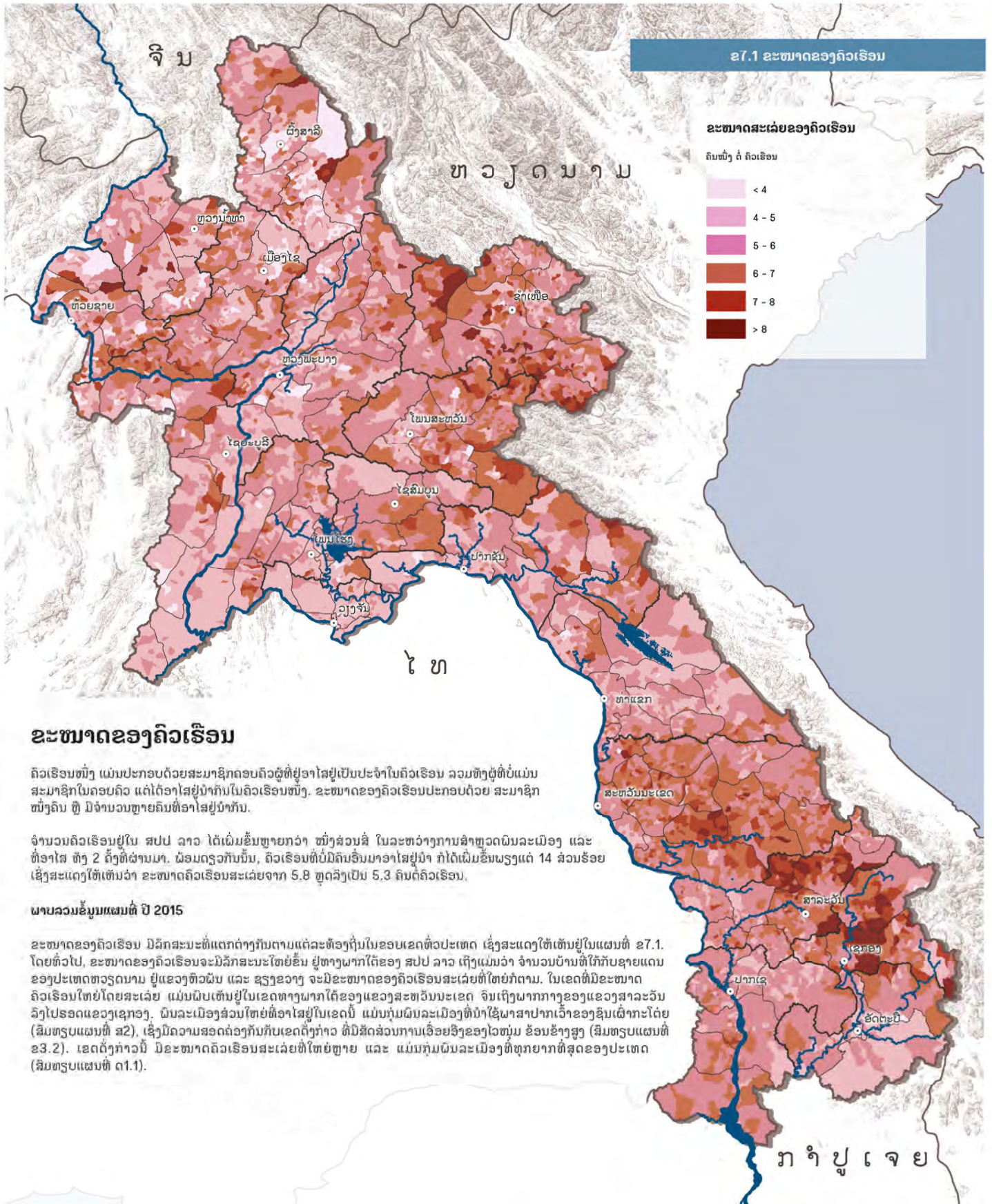
ໃນປະຈຸບັນ, ແມ່ຍິງທີ່ອາໄສຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງ ແມ່ນໄດ້ກາຍເປັນຜູ້ທີ່ມີການສ້າງລາຍຮັບເພີ່ມຂຶ້ນ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ບັນດາແມ່ຍິງເຫຼົ່ານັ້ນມີບົດບາດ ແລະ ສາມາດເປັນຫົວໜ້າຄົວເຮືອນໄດ້. ດ້ວຍເຫດນັ້ນ, ການທີ່ມີເພດຍິງ ເປັນຫົວໜ້າຄົວເຮືອນກໍເປັນຕົວຊີ້ບອກເຖິງຄວາມສະເໝີພາບທາງດ້ານບົດບາດຍິງ-ຊາຍ. ເພດຍິງທີ່ເປັນຫົວໜ້າຄົວເຮືອນ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຢູ່ໃນກຸ່ມຄົວເຮືອນທຸກຍາກ ຖ້າສົມທຽບໃສ່ຄົວເຮືອນທີ່ມີເພດຊາຍເປັນຫົວໜ້າຄົວເຮືອນ ໂດຍສະເລ່ຍ. ໃນແຂວງອັດຕະປື, ສັດສ່ວນຂອງເພດຍິງທີ່ເປັນຫົວໜ້າຄົວເຮືອນແມ່ນມີໜ້ອຍຫຼາຍ (8 ສ່ວນຮ້ອຍ) ເຊິ່ງຢູ່ໃນກຸ່ມທີ່ທຸກຍາກ ຖ້າສົມທຽບແລ້ວແມ່ນຕໍ່າກວ່າລຳສະເລ່ຍ, ໃນແຂວງເຊກອງ ແລະ ສະຫວັນນະເຂດ ມີ 80 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງແມ່ຍິງທີ່ເປັນຫົວໜ້າຄົວເຮືອນ ແມ່ນຈັດຢູ່ໃນກຸ່ມທີ່ທຸກຍາກ ສົມທຽບໃສ່ລຳສະເລ່ຍຂອງຄົວເຮືອນທີ່ຢູ່ໃນເຂດດັ່ງກ່າວ.

ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ປີ 2015

ແຜນທີ່ ຂ6.1 ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ອັດຕາສ່ວນຂອງຄົວເຮືອນທີ່ມີເພດຍິງເປັນຫົວໜ້າຄອບຄົວ ໃນປີ 2015, ໃນແຜນທີ່ ຂ6.2 ສະແດງໃຫ້ເຫັນການປ່ຽນແປງສັດສ່ວນຄົວເຮືອນທີ່ມີເພດຍິງເປັນຫົວໜ້າຄອບຄົວ ຢູ່ໃນຮູບສະແດງດັ່ງກ່າວ ນັບຕັ້ງແຕ່ ປີ 2005. ອັດຕາສ່ວນຂອງແມ່ຍິງທີ່ເປັນຫົວໜ້າຄອບຄົວ ແມ່ນຜົບເຫັນຫຼາຍ ແລະ ອາໄສຢູ່ຕາມເຂດທົ່ງພຽງລຽບຕາມແຄມແມ່ນ້ຳຂອງ ເຊິ່ງເລີ່ມຈາກນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນລົງໄປຮອດເມືອງປາກເຊ. ສ່ວນເຂດອື່ນນອກຈາກເຂດເຫຼົ່ານີ້ ແມ່ນຈະມີອັດຕາສ່ວນຂອງແມ່ຍິງທີ່ເປັນຫົວໜ້າຄອບຄົວຄ່ອຍຫຼຸດລົງເລື້ອຍໆ. ຢູ່ເຂດຊົນນະບົດ ແລະ ເຂດທ່າງໂກສອກຫຼັກແມ່ນຜົບເຫັນໜ້ອຍຫຼາຍ ສຳລັບຫົວໜ້າຄອບຄົວທີ່ເປັນເພດຍິງ. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ, ຫົວໜ້າຄອບຄົວທີ່ເປັນເພດຍິງແມ່ນຜົບເຫັນຫຼາຍຢູ່ທາງພາກໃຕ້ ເຊິ່ງມີຫຼາຍກວ່າ ຖ້າສົມທຽບກັບເຂດທາງພາກເໜືອຂອງປະເທດ.

ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015

ດັ່ງທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນໃນ ແຜນທີ່ ຂ6.2, ອັດຕາສ່ວນຂອງເພດຍິງທີ່ເປັນຫົວໜ້າຄົວເຮືອນໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນໃນເຂດດັ່ງກ່າວ, ເຊິ່ງໃນປະຈຸບັນ ຜົບວ່າ ສັດສ່ວນຂອງຄົວເຮືອນທີ່ມີເພດຍິງເປັນຫົວໜ້າຄອບຄົວສູງທີ່ສຸດຢູ່ໃນເຂດນັ້ນ, ກົງກັນຂ້າມ ຈະຜົບເຫັນການຫຼຸດລົງຢູ່ທາງພາກເໜືອ ແລະ ທາງພາກໃຕ້ ເຊິ່ງສັດສ່ວນຂອງເພດຍິງທີ່ເປັນຫົວໜ້າຄອບຄົວ ແມ່ນໄດ້ຫຼຸດລົງໃນໄລຍະ 10 ປີ ລະຫວ່າງການສຳຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ທັງສອງຄັ້ງທີ່ຜ່ານມາ.

ຂະໜາດຂອງຄົວເຮືອນ

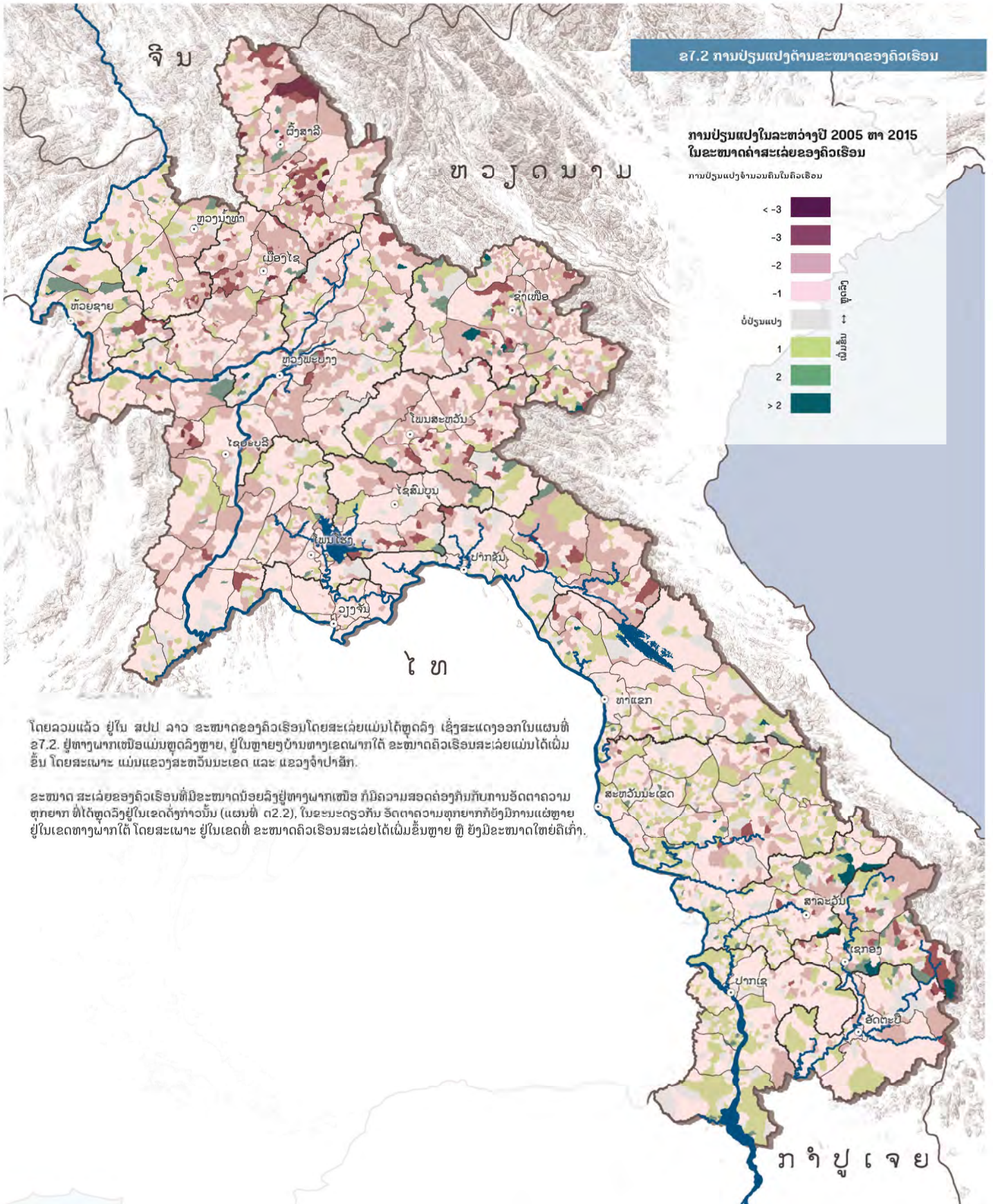
ຄົວເຮືອນໜຶ່ງ ແມ່ນປະກອບດ້ວຍສະມາຊິກຄອບຄົວທີ່ຢູ່ອາໄສຢູ່ເປັນປະຈຳໃນຄົວເຮືອນ ລວມທັງຜູ້ທີ່ບໍ່ແມ່ນສະມາຊິກໃນຄອບຄົວ ແຕ່ໄດ້ອາໄສຢູ່ນຳກັນໃນຄົວເຮືອນໜຶ່ງ. ຂະໜາດຂອງຄົວເຮືອນປະກອບດ້ວຍ ສະມາຊິກໜຶ່ງຄົນ ຫຼື ມີຈຳນວນຫຼາຍຄົນທີ່ອາໄສຢູ່ນຳກັນ.

ຈຳນວນຄົວເຮືອນຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍກວ່າ ໜຶ່ງສ່ວນສີ່ ໃນລະຫວ່າງການສຳຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ອາໄສ ທັງ 2 ດັ້ງທີ່ຜ່ານມາ. ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນ, ຄົວເຮືອນທີ່ບໍ່ມີຄົນອື່ນມາອາໄສຢູ່ນຳ ກໍໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນພຽງແຕ່ 14 ສ່ວນຮ້ອຍ ເຊິ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ຂະໜາດຄົວເຮືອນສະເລ່ຍຈາກ 5.8 ຫຼຸດລົງເປັນ 5.3 ຄົນຕໍ່ຄົວເຮືອນ.

ຜາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ປີ 2015

ຂະໜາດຂອງຄົວເຮືອນ ມີລັກສະນະທີ່ແຕກຕ່າງກັນຕາມແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ ເຊິ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນຢູ່ໃນແຜນທີ່ ຂ7.1. ໂດຍທົ່ວໄປ, ຂະໜາດຂອງຄົວເຮືອນຈະມີລັກສະນະໃຫຍ່ຂຶ້ນ ຢູ່ທາງພາກໃຕ້ຂອງ ສປປ ລາວ ເຖິງແມ່ນວ່າ ຈຳນວນບ້ານທີ່ໃກ້ກັບຊາຍແດນຂອງປະເທດຫວຽດນາມ ຢູ່ແຂວງຫົວພັນ ແລະ ຊຽງຂວາງ ຈະມີຂະໜາດຂອງຄົວເຮືອນສະເລ່ຍທີ່ໃຫຍ່ກໍຕາມ. ໃນເຂດທີ່ມີຂະໜາດຄົວເຮືອນໃຫຍ່ໂດຍສະເລ່ຍ ແມ່ນພົບເຫັນຢູ່ໃນເຂດທາງພາກໃຕ້ຂອງແຂວງສະຫວັນນະເຂດ ຈົນເຖິງພາກກາງຂອງແຂວງສາລະວັນ ລົງໄປຮອດແຂວງເຊກອງ. ພົນລະເມືອງສ່ວນໃຫຍ່ທີ່ອາໄສຢູ່ໃນເຂດນີ້ ແມ່ນກຸ່ມພົນລະເມືອງທີ່ນຳໃຊ້ພາສາປາກເວົ້າຂອງຊົນເຜົ່າກະໂດ້ຍ (ສົມທຽບແຜນທີ່ ສ2). ເຊິ່ງມີຄວາມສອດຄ່ອງກັນກັບເຂດດັ່ງກ່າວ ທີ່ມີສັດສ່ວນການເຄື່ອນຍ້າງຂອງໄວໜຸ່ມ ຂ້ອນຂ້າງສູງ (ສົມທຽບແຜນທີ່ ຂ3.2). ເຂດດັ່ງກ່າວນີ້ ມີຂະໜາດຄົວເຮືອນສະເລ່ຍທີ່ໃຫຍ່ຫຼາຍ ແລະ ແມ່ນກຸ່ມພົນລະເມືອງທີ່ທຸກຍາກທີ່ສຸດຂອງປະເທດ (ສົມທຽບແຜນທີ່ ດ1.1).

ຂ7.2 ການປ່ຽນແປງດ້ານຂະໜາດຂອງຄົວເຮືອນ

ໂດຍລວມແລ້ວ ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ຂະໜາດຂອງຄົວເຮືອນໂດຍສະເລ່ຍແມ່ນໄດ້ຫຼຸດລົງ ເຊິ່ງສະແດງອອກໃນແຜນທີ່ ຂ7.2. ຢູ່ທາງພາກເໜືອແມ່ນຫຼຸດລົງຫຼາຍ, ຢູ່ໃນຫຼາຍໆບ້ານທາງເຂດພາກໃຕ້ ຂະໜາດຄົວເຮືອນສະເລ່ຍແມ່ນໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ ໂດຍສະເພາະ ແມ່ນແຂວງສະຫວັນນະເຂດ ແລະ ແຂວງຈຳປາສັກ.

ຂະໜາດ ສະເລ່ຍຂອງຄົວເຮືອນທີ່ມີຂະໜາດນ້ອຍລົງຢູ່ທາງພາກເໜືອ ກໍມີຄວາມສອດຄ່ອງກັນກັບການອັດຕາຄວາມ ຫຼາຍກາກ ທີ່ໄດ້ຫຼຸດລົງຢູ່ໃນເຂດດັ່ງກ່າວນັ້ນ (ແຜນທີ່ ຕ2.2). ໃນຂະນະດຽວກັນ ອັດຕາຄວາມຫຼາຍກາກກໍຍັງມີການແຜ່ຫຼາຍ ຢູ່ໃນເຂດທາງພາກໃຕ້ ໂດຍສະເພາະ ຢູ່ໃນເຂດທີ່ ຂະໜາດຄົວເຮືອນສະເລ່ຍໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍ ຫຼື ຍັງມີຂະໜາດໃຫຍ່ຄືເກົ່າ.

ການໂຍກຍ້າຍ

ການໂຍກຍ້າຍເຂົ້າ ແລະ ອອກ

ການໂຍກຍ້າຍຖິ່ນຖານຂອງພົນລະເມືອງ ໝາຍເຖິງການເຄື່ອນຍ້າຍຂອງພົນລະເມືອງຈາກເຂດໂດຍທົ່ວໄປ ຢູ່ບ່ອນໃໝ່ ໂດຍມີຄວາມຄິດທີ່ຈະໂຍກຍ້າຍໄປຢູ່ແບບຊົ່ວຄາວ ຫຼື ຖາວອນ. ຢູ່ ສປປ ລາວ ໃນໄລຍະຜ່ານມາເລີຍມີການຈັບພະຍົບ ແລະ ເຄື່ອນຍ້າຍຖິ່ນຖານ ເຊິ່ງມີສາເຫດມາຈາກສົງຄາມ, ຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບທາງດ້ານສິ່ງຄົມ ແລະ ເສດຖະກິດ, ການຂາດເຂີນທາງດ້ານຄວາມສາມາດໃນການເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ, ເຂົ້າເຖິງການສຶກສາ ແລະ ການໃຫ້ບໍລິການທາງສາທາລະນະສຸກຕ່າງໆ.

ເນື່ອງຈາກວ່າ ທາງດ້ານເສດຖະກິດໄດ້ມີການປະຕິຮູບຄືນໃໝ່ໃນຊຸມປີ 1980 ແລະ ເຊິ່ງມັນໄດ້ເຮັດໃຫ້ການລົງທຶນຈາກຕ່າງປະເທດໄຫຼເຂົ້າມາໃນປະເທດ, ສປປ ລາວ ແມ່ນໄດ້ມີການປັບປຸງທາງດ້ານພື້ນຖານໂຄງລ່າງການຄົມມະນະຄົມຂົນສົ່ງ ແລະ ການຂະຫຍາຍກິດຈະກຳທາງດ້ານເສດຖະກິດຕະຫຼອດຮອດຊຸມປີ 1990. ໃນໄລຍະສອງທົດສະວັດທີ່ຜ່ານມາ, ຢູ່ພາຍໃນປະເທດແມ່ນໄດ້ມີຄວາມພະຍາຍາມໃນການຮວມກຸ່ມ ແລະ ຂະຫຍາຍເສດຖະກິດ ແລະ ການຄ້າຢູ່ໃນເຂດລຸ່ມແມ່ນ້ຳຂອງ ເຊິ່ງໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນ ແລະ ພັດທະນາຫຼາຍໃນເຄືອຂ່າຍການຄົມມະນາຄົມຮວມເຖິງບັນດາໂຄງລ່າງພື້ນຖານ. ການຮ່ວມກຸ່ມທາງດ້ານເສດຖະກິດກັບບັນດາປະເທດເພື່ອນບ້ານ ແລະ ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງການອໍານວຍຄວາມສະດວກໃນຕະຫຼາດໂລກ ລວມເຖິງການເຄື່ອນຍ້າຍສິນຄ້າ ແລະ ການເຄື່ອນຍ້າຍພົນລະເມືອງໃນລະຫວ່າງປະເທດ.

ການພັດທະນາເສດຖະກິດຂອງປະເທດໃນໄລຍະທົດສະວັດທີ່ຜ່ານມາ, ຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງ ແລະ ເຂດຊານເມືອງ ໄດ້ກາຍເປັນສູນກາງທີ່ສຳຄັນຫຼາຍສຳລັບ ທາງດ້ານເສດຖະກິດຂອງ ສປປ ລາວ. ເຖິງແມ່ນວ່າ ການໂຍກຍ້າຍຂອງພົນລະເມືອງຈາກເຂດຊຸມນະບົດເຂົ້າມາເຂດຕົວເມືອງຈະມີຫຼາຍຮູບແບບການຂອງເຄື່ອນຍ້າຍຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ, ແຕ່ວ່າ ການໂຍກຍ້າຍພາຍໃນໂດຍສ່ວນໃຫຍ່ແລ້ວ ແມ່ນໂຍກຍ້າຍຈາກເຂດຊຸມນະບົດໄປສູ່ເຂດຊຸມນະບົດເຊັ່ນດຽວກັນ. ການໂຍກຍ້າຍແມ່ນຜິດເຫັນຫຼາຍຢູ່ ໃນກຸ່ມໂວໝູ່ມ ຜູ້ທີ່ຕ້ອງການຊອກຫາວຽກເຮັດງານທຳຢູ່ໃນຂົງເຂດອື່ນ, ການສະໜອງບໍລິການທາງດ້ານ ສາທາລະນະສຸກທີ່ດີກວ່າ ແລະ ການຊອກໂອກາດທາງດ້ານການສຶກສາ. ການໂຍກຍ້າຍພົນລະເມືອງຈຳນວນ ໜຶ່ງແມ່ນມີແຮງຜັກດັນຈາກແຮງບັນດານໃຈ ແລະ ຄວາມກົດດັນທີ່ຈຳເປັນຕ້ອງສົ່ງເງິນລາຍຮັບໃຫ້ແກ່ຄອບຄົວ. ໃນຂະນະທີ່ການໂຍກຍ້າຍຂອງພົນລະເມືອງ ທີ່ມີເຫດຜົນທາງດ້ານການສຶກສາ ແມ່ນຜິດເຫັນຫຼາຍຢູ່ ໃນເຂດຕົວເມືອງຕ່າງໆ. ການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ກໍ່ຍັງມີປະກົດການເຄື່ອນຍ້າຍ ແລະ ເກີດ ຂຶ້ນຢູ່ໃນຂົງເຂດຊຸມນະບົດໄປສູ່ພື້ນທີ່ຊຸມນະບົດເຊັ່ນດຽວກັນ. ການເຄື່ອນຍ້າຍຂອງພົນລະເມືອງໃນເຂດຊຸມນະບົດໂດຍສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນກຸ່ມພົນລະເມືອງທີ່ເຮັດວຽກກ່ຽວກັບ ຂະແໜງການກໍ່ສ້າງຖະໜົນທຶນທາງ, ການພັດທະນາພະລັງງານໄຟຟ້າ, ຫຼະກິດການກະເສດ ແລະ ການຂຸດຄົ້ນບໍ່ແຮ່. ແຮງງານເຫຼົ່ານີ້ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນມີການເຄື່ອນຍ້າຍມາຈາກປະເທດບ້ານໃກ້ເຮືອນຄຽງ ໂດຍສະເພາະແມ່ນແຮງງານທີ່ມາຈາກຈີນ, ຫວຽດນາມ ຫຼື ໄທ ເຊິ່ງຖືກຈ້າງງານໂດຍຜູ້ຮັບເໝົາ ແລະ ນັກລົງທຶນທີ່ມາຈາກປະເທດດຽວກັນ. ການໂຍກຍ້າຍຂອງພົນລະເມືອງ ໃນເຂດຊຸມນະບົດຈຳນວນໜຶ່ງ ກໍ່ເຄື່ອນຍ້າຍອອກໄປເຮັດວຽກຢູ່ໄທ ເຊິ່ງໄດ້ຮັບຄ່າແຮງງານທີ່ສູງກວ່າ ແລະ ການຂ້າມຜ່ານຊາຍແດນກໍ່ມີຄວາມສະດວກ ສະບາຍ.

ໃນການສຳຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ທັງ 2 ຄັ້ງທີ່ຜ່ານມາໃນປີ 2005 ແລະ 2015, ບັນດາຄົວເຮືອນແມ່ນຖືກຖາມ ກ່ຽວກັບການໂຍກຍ້າຍຖິ່ນຖານໃນຊ່ວງໄລຍະເວລາທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ເຊັ່ນ: ການໂຍກຍ້າຍໃນຊ່ວງຊີວິດ, ການໂຍກຍ້າຍຕັ້ງແຕ່ການສຳຫຼວດຄັ້ງທີ່ຜ່ານມາ ໃນປີ 2005 ແລະ ການໂຍກຍ້າຍຖິ່ນຖານໃນ 12 ເດືອນຜ່ານມາ.

ແຜນທີ່ 1.1 ຫາ 1.4 ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ການໂຍກຍ້າຍເຂົ້າ ແລະ ການໂຍກຍ້າຍອອກຂອງພົນລະເມືອງຢູ່ຂັ້ນບ້ານ ລວມເຖິງການປ່ຽນແປງຂອງການເຄື່ອນຍ້າຍອອກ ແລະ ຍ້າຍເຂົ້າຂອງພົນລະເມືອງຕັ້ງແຕ່ ປີ 2005. ໃນການໂຍກຍ້າຍເຂົ້າ ແລະ ອອກຂອງພົນລະເມືອງແມ່ນສະແດງເຖິງ ຈັດຕາສ່ວນຮ້ອຍຂອງພົນລະເມືອງທີ່ຢູ່ໃນບ້ານ. ການປ່ຽນແປງລະຫວ່າງປີ 2005 ຫາ 2015 ແມ່ນຄິດໄລ່ຫາຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງ ຈັດຕາສ່ວນຂອງພົນລະເມືອງທີ່ໄດ້ໂຍກຍ້າຍເຂົ້າ/ອອກ ໃນປີ 2005 ແລະ ຈັດຕາສ່ວນຂອງພົນລະເມືອງທີ່ໄດ້ໂຍກຍ້າຍເຂົ້າ/ອອກ ໃນປີ 2015.

ຮູບແບບຂໍ້ມູນພື້ນທີ່ປີ 2015

ແຜນທີ່ 1.1 ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງ ການໂຍກຍ້າຍເຂົ້າຂອງພົນລະເມືອງຢູ່ຂັ້ນບ້ານ ໃນໄລຍະ 12 ເດືອນກ່ອນການສຳຫຼວດ ໃນປີ 2015. ຢູ່ບາງບ້ານແມ່ນໄດ້ມີການໂຍກຍ້າຍເຂົ້າຂອງພົນລະເມືອງຫຼາຍກວ່າ 10 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງພົນລະເມືອງທີ່ຢູ່ໃນບ້ານດັ່ງກ່າວ. ໂດຍສະເພາະ ແຂວງໄຊສົມບູນ, ອຸດົມໄຊ ແລະ ອັດຕະປື ເຫັນໄດ້ວ່າການໂຍກຍ້າຍເຂົ້າຂອງພົນລະເມືອງມີຈຳນວນຫຼາຍ. ແຜນທີ່ 1.3 ສະແດງໃຫ້ເຫັນການໂຍກຍ້າຍ ອອກຂອງພົນລະເມືອງໃນໄລຍະເວລາດຽວກັນ. ບັນດາໝູ່ບ້ານທີ່ຢູ່ເຂດພາກເໜືອຂອງປະເທດ ແລະ ພາກຕາເວັນຕົກສ່ຽງໃຕ້ ມີຈັດຕາສ່ວນຂອງການໂຍກຍ້າຍອອກທີ່ສູງທຽບກັບພົນລະເມືອງທີ່ຢູ່ໃນເຂດດັ່ງກ່າວນັ້ນ.

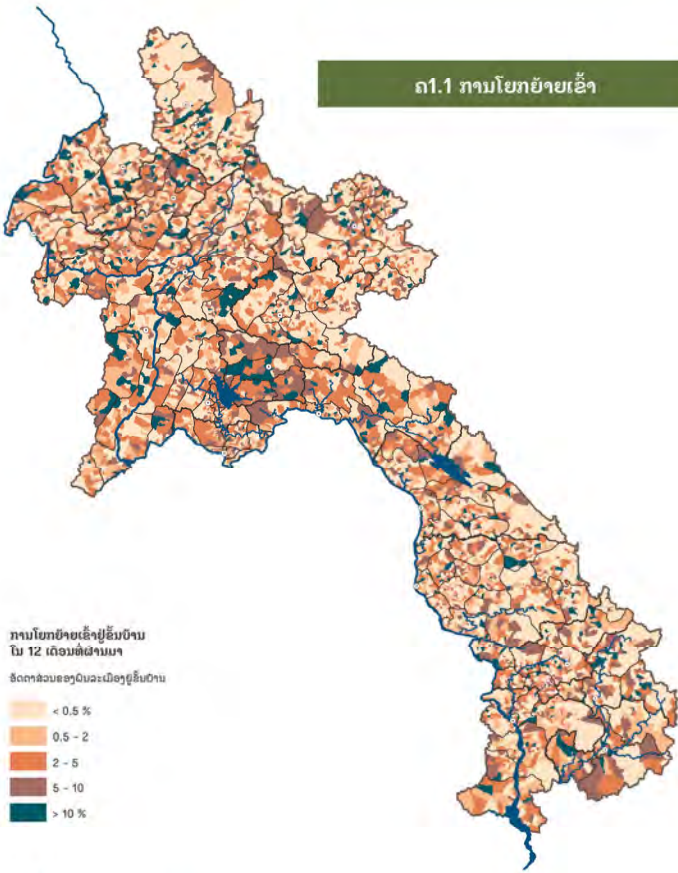
ບັນດາເມືອງເຫດສະບານຂອງແຂວງ ແລະ ເຂດຊານເມືອງ ສະແດງໃຫ້ເຫັນຮູບແບບທີ່ມີຄວາມຫຼາກຫຼາຍໃນການໂຍກຍ້າຍເຂົ້າ ແລະ ຍ້າຍອອກຂອງພົນລະເມືອງ ເຫັນໄດ້ໃນການເຄື່ອນຍ້າຍຢູ່ໃນເຂດດັ່ງກ່າວ.

ສິ່ງທີ່ໜ້າສົນໃຈ ແມ່ນບັນດາບ້ານທີ່ຢູ່ໃນແຂວງໄຊສົມບູນ ແມ່ນມີຈັດຕາສ່ວນຂອງການໂຍກຍ້າຍເຂົ້າ ແລະ ອອກຂອງພົນລະເມືອງທີ່ສູງ. ການເຄື່ອນຍ້າຍອອກ ແລະ ຍ້າຍເຂົ້າທີ່ມີຈັດຕາສ່ວນສູງນັ້ນອາດຈະຕິດພັນກັບ ການປັບປຸງ ແລະ ປ່ຽນແປງທາງດ້ານປະຫວັດສາດຂອງແຂວງດັ່ງກ່າວ ເຊິ່ງຫາກໍ່ເລີ່ມປະກາດການຈັດຕັ້ງເປັນແຂວງໃນທ້າຍປີ 2013. ອີງໃສ່ການສ້າງຕັ້ງເປັນແຂວງດັ່ງກ່າວ ພົນລະເມືອງຈຳນວນໜຶ່ງກໍ່ ໄດ້ເຄື່ອນຍ້າຍອອກ, ຍ້າຍເຂົ້າ ແລະ ພາຍໃນແຂວງກໍ່ຍັງມີການເຮັດວຽກຢູ່ພາຍໃຕ້ສະຖານະໃນ ການຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານໃໝ່ຂອງແຂວງ. ປັດຈຸບັນສຳຄັນອື່ນໆທີ່ພາໃຫ້ເກີດການເຄື່ອນຍ້າຍເຂົ້າ ແລະ ຍ້າຍອອກຂອງພົນລະເມືອງຂອງແຂວງ ອາດມີສາເຫດມາຈາກການສ້າງເຂື່ອນໄຟຟ້າ ນ້ຳຊຸ່ມ 3. ເຊິ່ງຈຳ ເປັນຕ້ອງມີການໂຍກຍ້າຍຖິ່ນຖານຂອງໝູ່ບ້ານອອກຈາກເຂດ ຈ່າງເກີດນ້ຳຂອງໂຮງງານໄຟຟ້າທີ່ຖືກສ້າງຂຶ້ນດັ່ງກ່າວ.

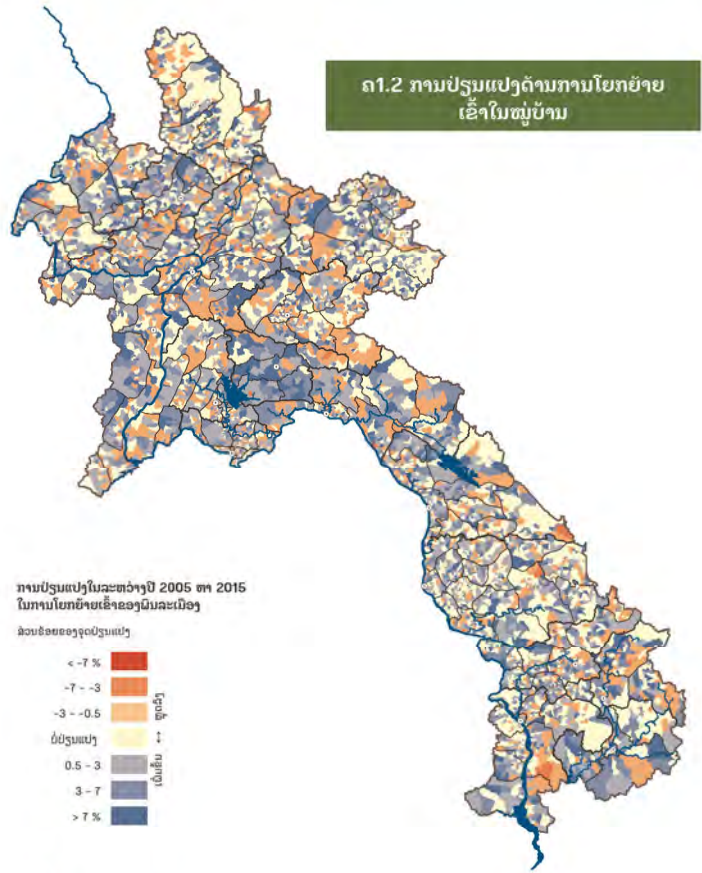
ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015

ແຜນທີ່ 1.2 ແລະ 1.4 ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ລະຫວ່າງປີ 2005 ແລະ 2015 ເຂດທີ່ອາໄສທາງພາກກາງ ແລະ ພາກເໜືອ ເຫັນໄດ້ວ່າການໂຍກຍ້າຍອອກຂອງພົນລະເມືອງໄດ້ເພີ່ມສູງຂຶ້ນ, ໃນຂະນະທີ່ ພາກໃຕ້ແມ່ນບໍ່ມີການປ່ຽນແປງຫຼາຍ. ການປ່ຽນແປງທາງດ້ານການໂຍກຍ້າຍເຂົ້າຂອງພົນລະເມືອງ ໃນປີ 2005 ແລະ 2015 ຢູ່ແຂວງໄຊສົມບູນ ແລະ ແຂວງໄຊຍະບູລີກໍ່ເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍ. ຢູ່ທາງທິດຕາເວັນຕົກຂອງແຂວງບໍລິຄຳໄຊ ຜົນວ່າການໂຍກຍ້າຍເຂົ້າຂອງພົນລະເມືອງແມ່ນຫຼຸດລົງ ເຊິ່ງອາດ ເນື່ອງມາຈາກໂຄງການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໄຟຟ້າ ນ້ຳເລິກ, ການສ້າງໂຮງງານໄຟຟ້າ ຕັ້ງແຕ່ໄລຍະຕົ້ນໃນຊຸມປີ 2000 ເຊິ່ງອາດຈະເຮັດໃຫ້ພົນລະເມືອງມີການໂຍກຍ້າຍຖິ່ນຖານອອກຈາກເຂດດັ່ງກ່າວ.

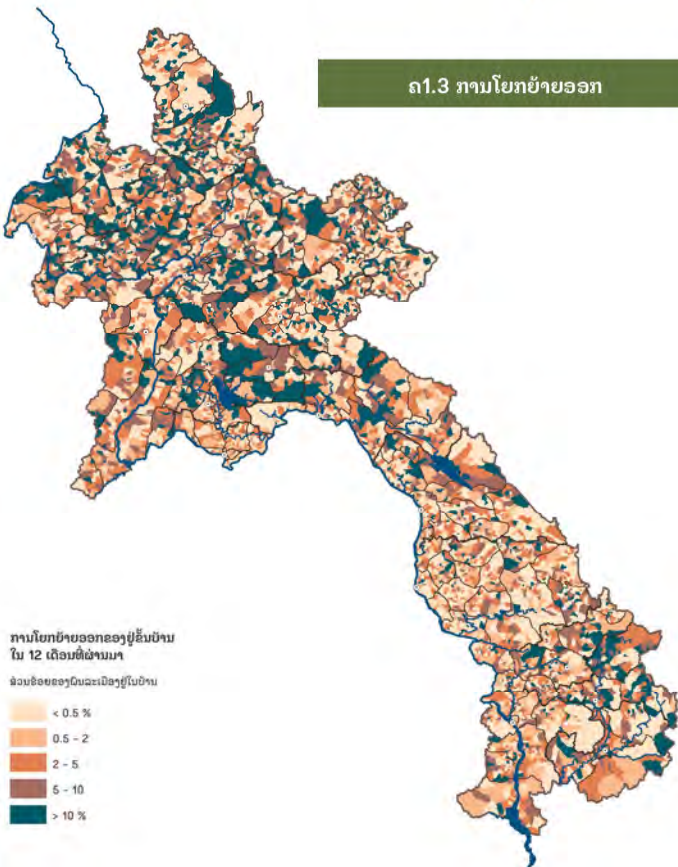
ຄ1.1 ການໂຍກຍ້າຍເຂົ້າ

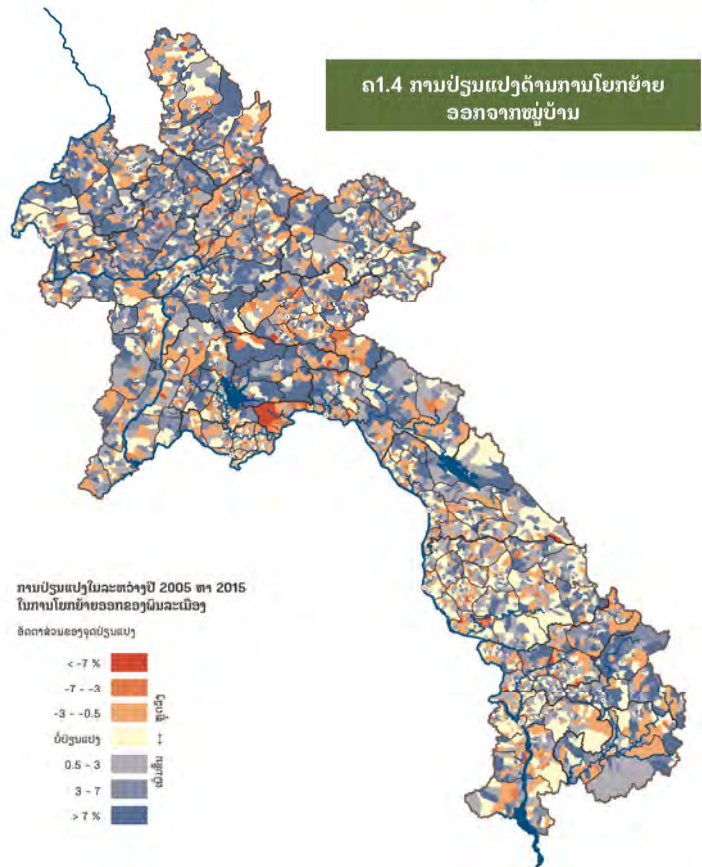
ຄ1.2 ການປ່ຽນແປງດ້ານການໂຍກຍ້າຍເຂົ້າໃນໝູ່ບ້ານ

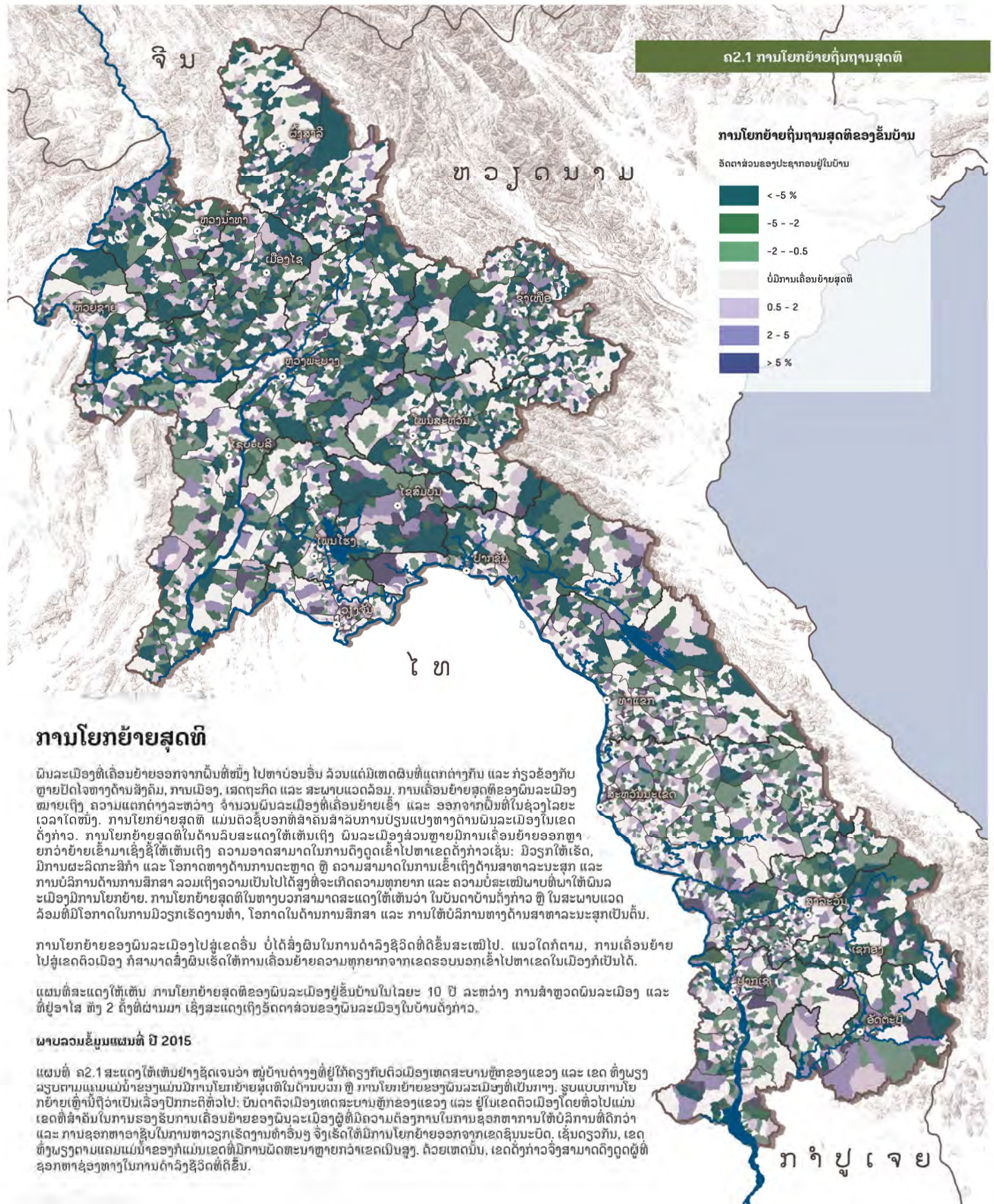

ຄ1.3 ການໂຍກຍ້າຍອອກ

ຄ1.4 ການປ່ຽນແປງດ້ານການໂຍກຍ້າຍອອກຈາກໝູ່ບ້ານ

ຄ2.1 ການໂຍກຍ້າຍຖິ່ນຖານສຸດທິ

ການໂຍກຍ້າຍຖິ່ນຖານສຸດທິຂອງຂັ້ນບ້ານ

ອັດຕາສ່ວນຂອງປະຊາກອນຢູ່ໃນບ້ານ

- <math>< -5\%</math>
- $-5 - -2$
- $-2 - -0.5$
- ບໍ່ມີການເຄື່ອນຍ້າຍສຸດທິ
- $0.5 - 2$
- $2 - 5$
- $> 5\%$

ການໂຍກຍ້າຍສຸດທິ

ພົນລະເມືອງທີ່ເຄື່ອນຍ້າຍອອກຈາກພື້ນທີ່ໜຶ່ງ ໄປຫາບ່ອນອື່ນ ລ້ວນແຕ່ມີເຫດຜົນທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ແລະ ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ຫຼາຍປັດໄຈທາງດ້ານສັງຄົມ, ການເມືອງ, ເສດຖະກິດ ແລະ ສະພາບແວດລ້ອມ. ການເຄື່ອນຍ້າຍສຸດທິຂອງພົນລະເມືອງ ໝາຍເຖິງ ຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງ ຈຳນວນພົນລະເມືອງທີ່ເຄື່ອນຍ້າຍເຂົ້າ ແລະ ອອກຈາກພື້ນທີ່ໃນຊ່ວງໄລຍະ ເວລາໃດໜຶ່ງ. ການໂຍກຍ້າຍສຸດທິ ແມ່ນຕົວຊີ້ບອກທີ່ສຳຄັນສຳລັບການປ່ຽນແປງທາງດ້ານພົນລະເມືອງໃນເຂດ ດັ່ງກ່າວ. ການໂຍກຍ້າຍສຸດທິໃນດ້ານລົບສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງ ພົນລະເມືອງສ່ວນຫຼາຍມີການເຄື່ອນຍ້າຍອອກຫຼາຍ ກວ່າຍ້າຍເຂົ້າມາເຊິ່ງຊື່ໃຫ້ເຫັນເຖິງ ຄວາມອາດສາມາດໃນການດຶງດູດເຂົ້າໄປຫາເຂດດັ່ງກ່າວເຊັ່ນ: ມີວຽກໃຫ້ເຮັດ, ມີການຜະລິດກະສິກໍາ ແລະ ໂອກາດທາງດ້ານການຕະຫຼາດ ຫຼື ຄວາມສາມາດໃນການເຂົ້າເຖິງດ້ານສາທາລະນະສຸກ ແລະ ການບໍລິການດ້ານການສຶກສາ ລວມເຖິງຄວາມເປັນໄປໄດ້ສູງທີ່ຈະເກີດຄວາມຫຼຸກຍາກ ແລະ ຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບທີ່ຜາໃຫ້ພົນລະ ເມືອງມີການໂຍກຍ້າຍ. ການໂຍກຍ້າຍສຸດທິໃນທາງບວກສາມາດສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ໃນບັນດາບ້ານດັ່ງກ່າວ ຫຼື ໃນສະພາບແວດ ລ້ອມທີ່ມີໂອກາດໃນການມີວຽກເຮັດງານທຳ, ໂອກາດໃນດ້ານການສຶກສາ ແລະ ການໃຫ້ບໍລິການທາງດ້ານສາທາລະນະສຸກເປັນຕົ້ນ.

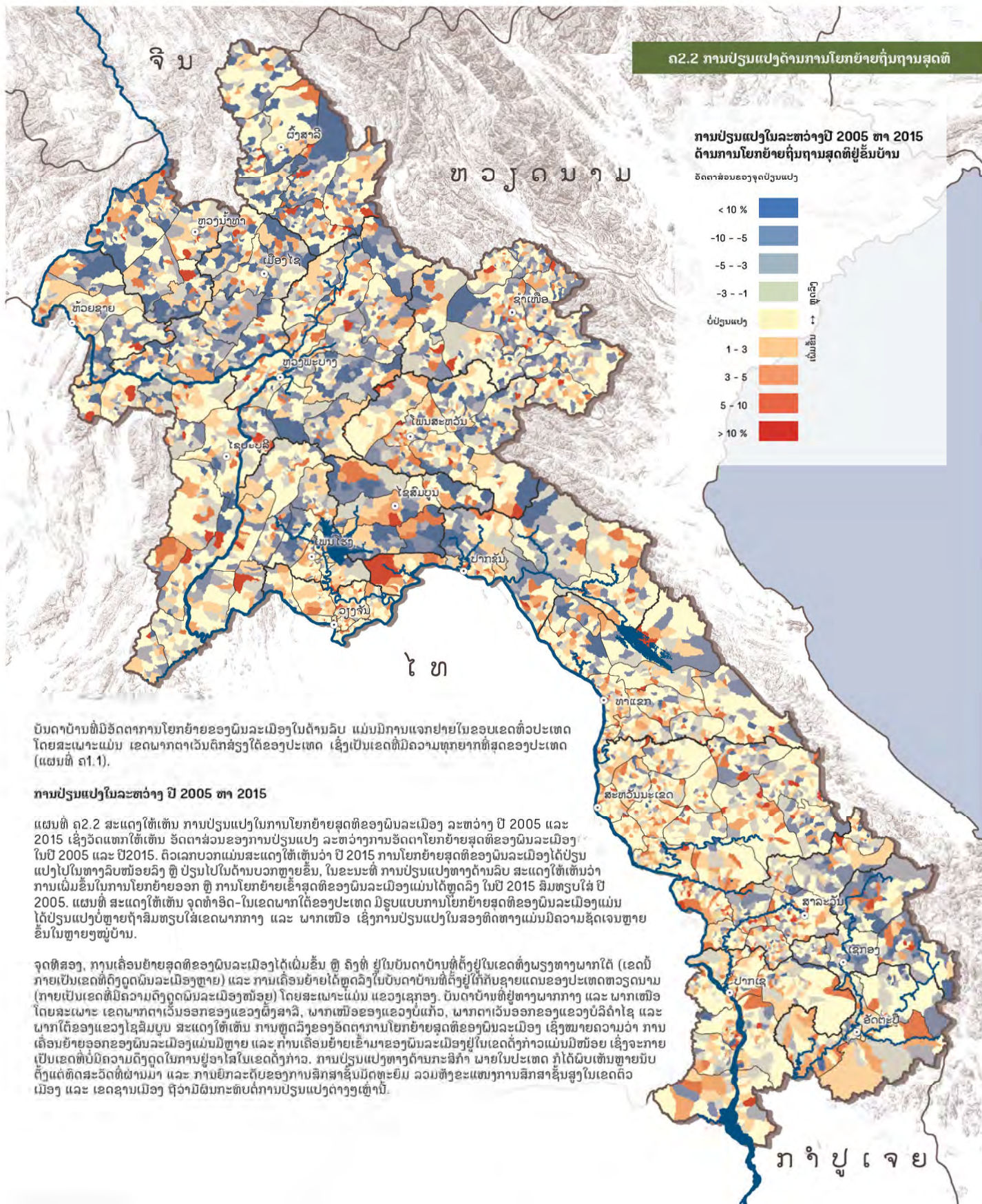
ການໂຍກຍ້າຍຂອງພົນລະເມືອງໄປສູ່ເຂດອື່ນ ບໍ່ໄດ້ສົ່ງຜົນໃນການດຳລົງຊີວິດທີ່ດີຂຶ້ນສະເໝີໄປ. ແນວໃດກໍຕາມ, ການເຄື່ອນຍ້າຍ ໄປສູ່ເຂດຕົວເມືອງ ກໍສາມາດສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ການເຄື່ອນຍ້າຍຄວາມຫຼຸກຍາກຈາກເຂດຮອບນອກເຂົ້າໄປຫາເຂດໃນເມືອງກໍເປັນໄດ້.

ແຜນທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ການໂຍກຍ້າຍສຸດທິຂອງພົນລະເມືອງຢູ່ຂັ້ນບ້ານໃນໄລຍະ 10 ປີ ລະຫວ່າງ ການສຳຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ທັງ 2 ຄັ້ງທີ່ຜ່ານມາ ເຊິ່ງສະແດງເຖິງອັດຕາສ່ວນຂອງພົນລະເມືອງໃນບ້ານດັ່ງກ່າວ.

ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ປີ 2015

ແຜນທີ່ ຄ2.1 ສະແດງໃຫ້ເຫັນຢ່າງຊັດເຈນວ່າ ໜຶ່ງບ້ານຕ່າງໆທີ່ຢູ່ໃກ້ຄຽງກັບຕົວເມືອງເຫດສະບານຫຼັກຂອງແຂວງ ແລະ ເຂດ ທົ່ງພຽງ ລຽບຕາມແຮມແມ່ນ້ຳຂອງແມ່ນມີການໂຍກຍ້າຍສຸດທິໃນດ້ານບວກ ຫຼື ການໂຍກຍ້າຍຂອງພົນລະເມືອງທີ່ເປັນກາງ. ຮູບແບບການໂຍ ກຍ້າຍເຫຼົ່ານີ້ຖືວ່າເປັນເລື່ອງປົກກະຕິຕົວໄປ: ບັນດາຕົວເມືອງເຫດສະບານຫຼັກຂອງແຂວງ ແລະ ຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງໂດຍທົ່ວໄປແມ່ນ ເຂດທີ່ສຳຄັນໃນການຮອງຮັບການເຄື່ອນຍ້າຍຂອງພົນລະເມືອງຜູ້ທີ່ມີຄວາມຕ້ອງການໃນການຊອກຫາການໃຫ້ບໍລິການທີ່ດີກວ່າ ແລະ ການຊອກຫາອາຊີບໃນການຫວຽດເຮັດງານທຳອື່ນໆ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ມີການໂຍກຍ້າຍອອກຈາກເຂດຊຸມນະບົດ, ເຊັ່ນດຽວກັນ, ເຂດ ທົ່ງພຽງຕາມແຮມແມ່ນ້ຳຂອງກໍແມ່ນເຂດທີ່ມີການພັດທະນາຫຼາຍກວ່າເຂດເປັນສູງ. ດ້ວຍເຫດນັ້ນ, ເຂດດັ່ງກ່າວຈຶ່ງສາມາດດຶງດູດຜູ້ທີ່ ຊອກຫາຊ່ອງທາງໃນການດຳລົງຊີວິດທີ່ດີຂຶ້ນ.

ຄ2.2 ການປ່ຽນແປງດ້ານການໂຍກຍ້າຍຖິ່ນຖານສຸດທິ

ບັນດາບ້ານທີ່ມີວັດຕາການໂຍກຍ້າຍຂອງພົນລະເມືອງໃນດ້ານລិບ ແມ່ນມີການແຈກຢາຍໃນຂອບເຂດຕົວປະເທດ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ເຂດພາກຕາເວັນຕົກສ່ຽງໃຕ້ຂອງປະເທດ ເຊິ່ງເປັນເຂດທີ່ມີຄວາມທຸກຍາກທີ່ສຸດຂອງປະເທດ (ແຜນທີ່ ຄ1.1).

ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015

ແຜນທີ່ ຄ2.2 ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ການປ່ຽນແປງໃນການໂຍກຍ້າຍສຸດທິຂອງພົນລະເມືອງ ລະຫວ່າງ ປີ 2005 ແລະ 2015 ເຊິ່ງວັດແທກໃຫ້ເຫັນ ວັດຕາສ່ວນຂອງການປ່ຽນແປງ ລະຫວ່າງການວັດຕາໂຍກຍ້າຍສຸດທິຂອງພົນລະເມືອງ ໃນປີ 2005 ແລະ ປີ 2015. ຕົວເລກບວກແມ່ນສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ປີ 2015 ການໂຍກຍ້າຍສຸດທິຂອງພົນລະເມືອງໄດ້ປ່ຽນແປງໄປໃນທາງລົບໜ້ອຍລົງ ຫຼື ປ່ຽນໄປໃນດ້ານບວກຫຼາຍຂຶ້ນ, ໃນຂະນະທີ່ ການປ່ຽນແປງທາງດ້ານລົບ ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ການເພີ່ມຂຶ້ນໃນການໂຍກຍ້າຍອອກ ຫຼື ການໂຍກຍ້າຍເຂົ້າສຸດທິຂອງພົນລະເມືອງແມ່ນໄດ້ຫຼຸດລົງ ໃນປີ 2015 ສົມທຽບໃສ່ ປີ 2005. ແຜນທີ່ ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ຈຸດທ້າວິດ-ໃນເຂດພາກໃຕ້ຂອງປະເທດ ມີຮູບແບບການໂຍກຍ້າຍສຸດທິຂອງພົນລະເມືອງແມ່ນ ໄດ້ປ່ຽນແປງບໍ່ຫຼາຍຖ້າສົມທຽບໃສ່ເຂດພາກກາງ ແລະ ພາກເໜືອ ເຊິ່ງການປ່ຽນແປງໃນສ່ວນທາງແມ່ນມີຄວາມຊັດເຈນຫຼາຍຂຶ້ນໃນຫຼາຍໆໝູ່ບ້ານ.

ຈຸດທີ່ສອງ, ການເຄື່ອນຍ້າຍສຸດທິຂອງພົນລະເມືອງໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ ຫຼື ຄົງທີ່ ຢູ່ໃນບັນດາບ້ານທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃນເຂດທົ່ງພຽງທາງພາກໃຕ້ (ເຂດນີ້ ກາຍເປັນເຂດທີ່ດຶງດູດພົນລະເມືອງຫຼາຍ) ແລະ ການເຄື່ອນຍ້າຍໄດ້ຫຼຸດລົງໃນບັນດາບ້ານທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃກ້ກັບຊາຍແດນຂອງປະເທດຫວຽດນາມ (ກາຍເປັນເຂດທີ່ມີຄວາມດຶງດູດພົນລະເມືອງໜ້ອຍ) ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ແຂວງເຊກອງ. ບັນດາບ້ານທີ່ຢູ່ທາງພາກກາງ ແລະ ພາກເໜືອ ໂດຍສະເພາະ ເຂດພາກຕາເວັນອອກຂອງແຂວງຜົ້ງສາລີ, ພາກເໜືອຂອງແຂວງບໍ່ແກ້ວ, ພາກຕາເວັນອອກຂອງແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ ແລະ ພາກໃຕ້ຂອງແຂວງໄຊລິມບູນ ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ການຫຼຸດລົງຂອງວັດຕາການໂຍກຍ້າຍສຸດທິຂອງພົນລະເມືອງ ເຊິ່ງໝາຍຄວາມວ່າ ການເຄື່ອນຍ້າຍອອກຂອງພົນລະເມືອງແມ່ນມີຫຼາຍ ແລະ ການເຄື່ອນຍ້າຍເຂົ້າມາຂອງພົນລະເມືອງຢູ່ໃນເຂດດັ່ງກ່າວແມ່ນມີໜ້ອຍ ເຊິ່ງຈະກາຍເປັນເຂດທີ່ບໍ່ມີຄວາມດຶງດູດໃນການຢູ່ອາໄສໃນເຂດດັ່ງກ່າວ. ການປ່ຽນແປງທາງດ້ານກະສິກໍາ ພາຍໃນປະເທດ ກໍໄດ້ຜົບເຫັນຫຼາຍນັບ ຕັ້ງແຕ່ທົດສະວັດທີ່ຜ່ານມາ ແລະ ການຍົກລະດັບຂອງການສຶກສາຊັ້ນມັດທະຍົມ ລວມທັງຂະແໜງການສຶກສາຊັ້ນສູງໃນເຂດຕົວເມືອງ ແລະ ເຂດຊານເມືອງ ຖືວ່າມີຜົນກະທົບຕໍ່ການປ່ຽນແປງດ້ານນີ້ເຫຼົ່ານີ້.

ການຮູ້ໜັງສື ແລະ ການສຶກສາ

ຄວາມສາມາດໃນການເຂົ້າເຖິງໂຮງຮຽນ

ການຮຽນຈົບການສຶກສາສາຍສາມັນໃນແຕ່ລະຊັ້ນຮຽນແມ່ນໜຶ່ງໃນ 17 ຂໍ້ຄົກລົງໃນຕົວໂລກກ່ຽວກັບເປົ້າໝາຍການພັດທະນາ ແບບຍືນຍົງ (SDGs). ຜົນປະໂຫຍດຈາກການລົງທຶນໃສ່ດ້ານການສຶກສາແມ່ນບໍ່ມີຂີດຈຳກັດທາງດ້ານຜົນຕອບແທນຕໍ່ກັບບຸກຄົນ ເຊັ່ນ: ມີການສຶກສາທີ່ດີຂຶ້ນຈະພາໃຫ້ຄົນເຮົາສາມາດສ້າງລາຍຮັບ ແລະ ຄວາມໝັ້ນຄົງໄດ້ ແລະ ກໍຍັງສົ່ງຜົນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ສັງຄົມເຊັ່ນດຽວກັນ: ການສຶກສາປະກອບສ່ວນເຮັດໃຫ້ຄວາມຫຼາຍກາກຫຼຸດລົງ, ທາງດ້ານສາທາລະນະສຸກ ກໍໄດ້ຮັບການປັບປຸງໃຫ້ດີຂຶ້ນ ທັງເປັນການເພີ່ມຄວາມໄດ້ປຽບຂອງຄົນໃນສັງຄົມໂດຍລວມຂຶ້ນອີກດ້ວຍ, ການສຶກສາແມ່ນຕົວຂັບເຄື່ອນທີ່ສຳຄັນໃນການເຕີບໃຫຍ່ຂະຫຍາຍຕົວຂອງປະເທດ. ການເຂົ້າເຖິງໂຮງຮຽນ ແລະ ໂອກາດໃນການເຂົ້າເຖິງການສຶກສາຂັ້ນຕົ້ນ ແມ່ນສິດທິຂອງມະນຸດ ສຳລັບເດັກນ້ອຍຕາມລະບຽບຂອງສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິມະນຸດ ໃນປີ 1948 ເຊິ່ງແມ່ນຈຸດສຳຄັນ ດ້ານການສຶກສາໃນຂັ້ນຕໍ່ໄປ ໃນຊີວິດຂອງພວກເຂົາ, ໃນຂະນະທີ່ບຸກຄົນທີ່ມີການສຶກສາດີ ກໍມີສ່ວນຮ່ວມໃນການນຳໃຊ້ຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດເຂົ້າໃນການຕອບແທນຕໍ່ສັງຄົມໂດຍລວມ.

ລັດຖະບານໄດ້ເນັ້ນໜັກໃສ່ທາງດ້ານການສຶກສາ ແລະ ການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ເຊິ່ງແມ່ນເຄື່ອງ ມີອັນສຳຄັນຕົ້ນຕໍ ເພື່ອການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມຫຼາຍກາກ ແລະ ການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ. ລັດຖະບານ ມີຄວາມພະຍາຍາມສູງໃນການປັບປຸງທາງດ້ານການສຶກສາຂັ້ນຕົ້ນເພື່ອບັນລຸບັນດາເປົ້າໝາຍ ອົງການການສຶກສາເພື່ອທຸກຄົນ (EAF) ແລະ ເປົ້າໝາຍສະຫະສະວັດການພັດທະນາ (MDGs) ໃນທົດສະວັດທີ່ຜ່ານມາ ແລະ ສືບຕໍ່ໃຫ້ເຫັນເປັນຮູບປະທຳໄດ້ ໃນແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມແຫ່ງຊາດ ຄັ້ງທີ 8 (NSEDP) ແລະ ກໍແມ່ນສ່ວນໜຶ່ງໃນຂໍ້ກຳນົດເປົ້າໝາຍຂອງການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ (SDGs). ສປປ ລາວ ມີຄວາມຄືບໜ້າໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕໍ່ກັບບັນດາເປົ້າໝາຍເຫຼົ່ານັ້ນ. ອົງໃສ່ການສຳຫຼວດຜົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ແຫ່ງຊາດ, ຈຳນວນໂຮງຮຽນຊັ້ນປະຖົມໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຈາກ 3,747 ແຫ່ງ ໃນປີ 2005 ມາເປັນ 6,427 ແຫ່ງ ໃນປີ 2015, ເຊິ່ງເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍກວ່າ 70 ສ່ວນຮ້ອຍໃນໄລຍະ 10 ປີ. ເຊັ່ນດຽວກັນ, ຈຳນວນນັກຮຽນຊັ້ນປະຖົມກໍໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຈາກ 589,265 ຄົນ ໃນປີ 2005 ມາເປັນ 814,719 ຄົນ ໃນປີ 2015 ແລະ ອັດຕາການເຂົ້າໂຮງຮຽນສຸດທິ ຊັ້ນປະຖົມກໍເພີ່ມຂຶ້ນຈາກ 66 ສ່ວນຮ້ອຍ ເປັນ 75 ສ່ວນຮ້ອຍ.

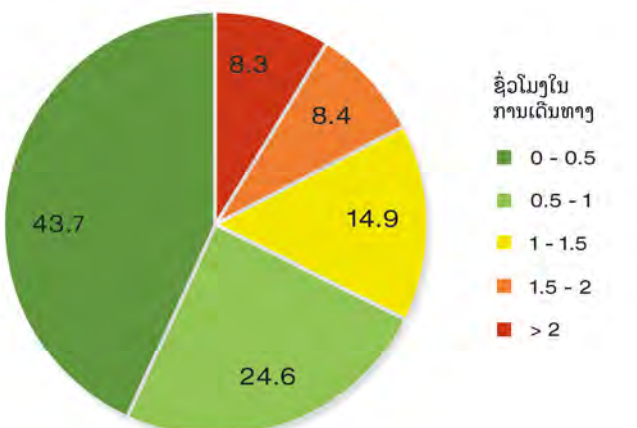
ໃນໄລຍະການສຳຫຼວດຜົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ປີ 2015, ໂຮງຮຽນປະຖົມສຶກສາ ທີ່ມີຢູ່ແຕ່ລະປະເພດໃນຂັ້ນບ້ານແມ່ນໄດ້ຖືກຈັດນັບ. ໃນກໍລະນີ ທີ່ບໍ່ມີຂໍ້ມູນຊັດເຈນ ກ່ຽວກັບທີ່ຕັ້ງຂອງໂຮງຮຽນທີ່ຢູ່ພາຍໃນບ້ານ, ສູນກາງຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານຈະເປັນຜູ້ຕິດສິນ ແລະ ຍັງຢືນແທນ. ການກຳນົດໄລຍະເວລາຈາກສະຖານທີ່ໃດໜຶ່ງ ຫາໂຮງຮຽນ ທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃກ້ທີ່ສຸດ ແມ່ນຄາດຄະເນໂດຍການນຳໃຊ້ຂໍ້ມູນແຜນທີ່ GIS ໃນການເຂົ້າໄປຫາຖະໜົນທຶນທາງ, ປະເພດ ແລະ ເງື່ອນໄຂສະພາບຖະໜົນທຶນທາງ ແລະ ເນື້ອທີ່ອ້ອມຮອບ. ແຜນທີ່ດັ່ງກ່າວສະແດງໃຫ້ເຫັນ ພາບລວມຂອງຄວາມອາດສາມາດໃນການເຂົ້າເຖິງໂຮງຮຽນຊັ້ນປະຖົມສຶກສາໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ.

ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ປີ 2015

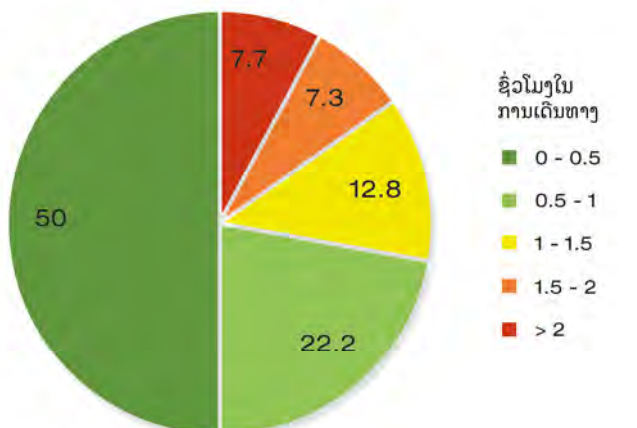
ແຜນທີ່ ໑1 ສະແດງເຖິງ ການແຈກຢາຍທາງດ້ານພູມິສາດຂອງບ້ານຕ່າງໆທີ່ມີໂຮງຮຽນຊັ້ນປະຖົມ. ບວກກັບການຄາດຄະເນທາງດ້ານໄລຍະເວລາຂອງການເດີນທາງໄປຫາໂຮງຮຽນທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃກ້ທີ່ສຸດ. ຢູ່ໃນບ້ານຕ່າງໆທີ່ມີໂຮງຮຽນຊັ້ນປະຖົມ ປະມານ 76 ສ່ວນຮ້ອຍ ໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ. ຂໍ້ມູນດັ່ງກ່າວບໍ່ມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງເຂດຕົວເມືອງ ແລະ ຊົນນະບົດ. ຄວາມສາມາດໃນການເຂົ້າເຖິງໂຮງຮຽນແມ່ນຂຶ້ນຢູ່ກັບຫຼາຍປັດໄຈ ລວມທັງທີ່ຕັ້ງຂອງໂຮງຮຽນທີ່ຢູ່ໃນບ້ານ, ຄຸນນະພາບຂອງໂຄງລ່າງພື້ນຖານໃນການເດີນທາງເຊັ່ນ: ຖະໜົນທຶນທາງ, ຂົວ ແລະ ເຮືອຂ້າມຝາກ ແລະ ສະພາບພູມສັນຖານຢູ່ແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນ. ໂຮງຮຽນແມ່ນກະແຈກກະຈາຍຢູ່ທົ່ວໄປໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ, ເຊິ່ງຖືວ່າຢັ້ງຢາຍຢູ່ຕາມເຂດທີ່ມີຄວາມໜ້າໝາຍຂອງຜົນລະເມືອງ (ແຜນທີ່ 21.1): ການແຈກຢາຍຢູ່ ຂອງໂຮງຮຽນສ່ວນໃຫຍ່ ແມ່ນມີຢູ່ໃນອ້ອມຮອບຕົວເມືອງ ແລະ ຢູ່ຕາມເຂດທີ່ມີຄວາມໜ້າໝາຍຂອງຜົນລະເມືອງເຊັ່ນ: ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ຕົວເມືອງເທດສະບານຫຼັກຂອງແຂວງ ແລະ ຢູ່ຕາມເສັ້ນທາງສາຍຫຼັກ. ເຊິ່ງໝາຍຄວາມວ່າ ເດັກນ້ອຍທີ່ຢູ່ໃນເຂດທ່າງໄກສອກຫຼີກ ແລະ ຫຼະກັນດານ ຂ້ອນຂ້າງວ່າ ຕ້ອງໄດ້ໃຊ້ ເວລາໃນການເດີນທາງໄປຫາໂຮງຮຽນຫຼາຍກວ່າ ເດັກນ້ອຍທີ່ອາໄສຢູ່ໃນເຂດທີ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງໂຮງຮຽນໄດ້, ເຊິ່ງສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນເຖິງສິ່ງທີ່ທ້າທາຍສຳລັບລັດຖະບານໃນການຂະຫຍາຍການເຂົ້າເຖິງໂຮງຮຽນໃນເຂດທ່າງໄກສອກຫຼີກ ແລະ ຫຼະກັນດານ. ແນວໃດກໍຕາມ, ການເຂົ້າເຖິງໂຮງຮຽນທັງໝົດແມ່ນ ມີສູງ, ເຊັ່ນດຽວກັນກັບຢູ່ໃນເຂດຊົນນະບົດ ແລະ ບັນດາໂຮງຮຽນສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນສາມາດເຂົ້າເຖິງໄດ້ພາຍໃນໄລຍະເວລາໜຶ່ງຊົ່ວໂມງ.

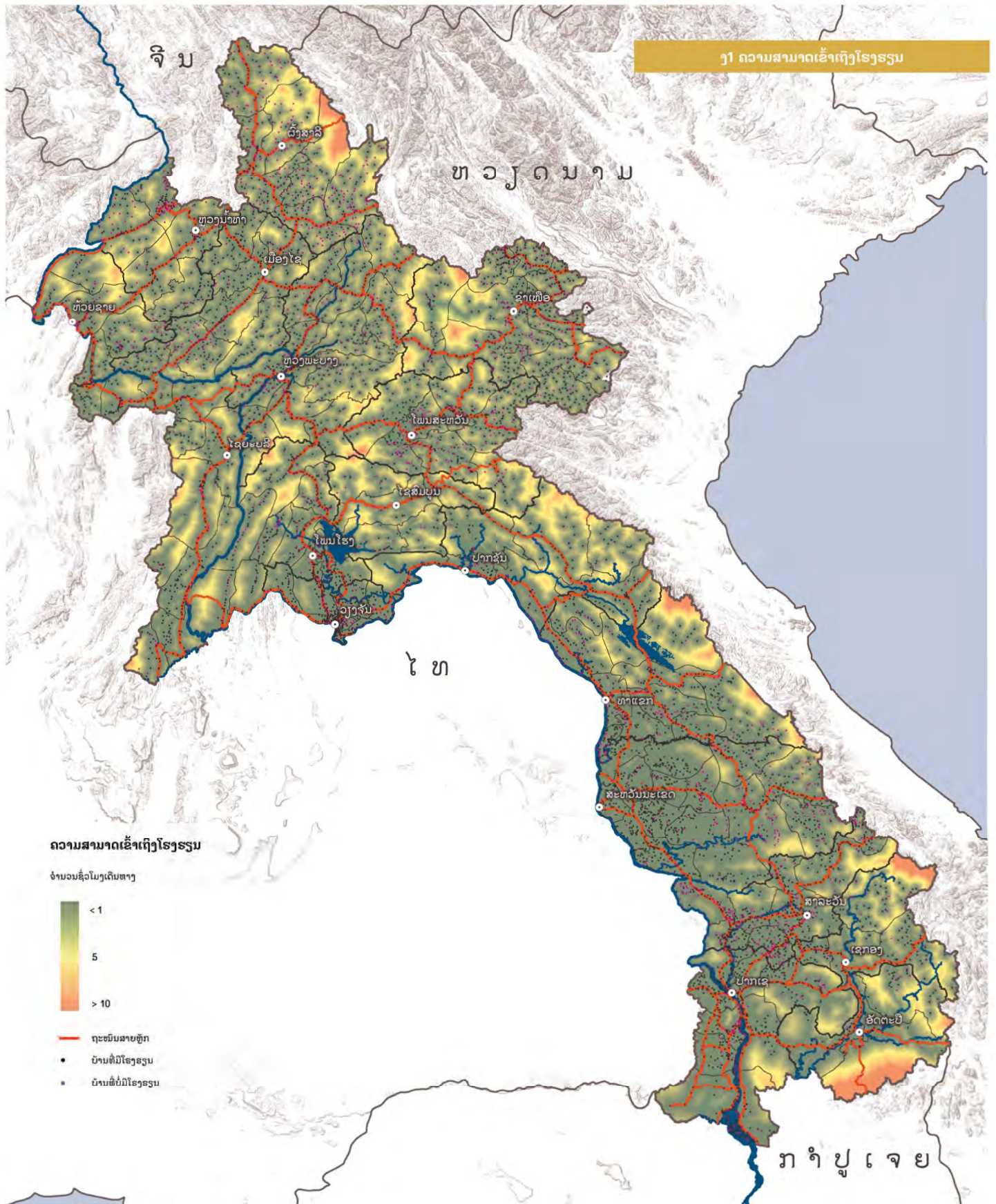
ເດັກນ້ອຍມັກຮຽນຈາກບ້ານຕ່າງໆທີ່ຍັງບໍ່ທັນມີໂຮງຮຽນ ຈຳເປັນຕ້ອງເດີນທາງໄປຫາບ້ານທີ່ມີໂຮງຮຽນຕັ້ງຢູ່ໃກ້ຄຽງໃນເຂດດັ່ງກ່າວ. ແນວໃດກໍຕາມ, ໃນແຜນທີ່ ໑1 ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ໝູ່ບ້ານທີ່ບໍ່ມີໂຮງຮຽນຕັ້ງຢູ່ນັ້ນ ໝາຍຄວາມວ່າ ເດັກນ້ອຍຈຳເປັນຕ້ອງເດີນທາງໄກກວ່າ ແລະ ໃຊ້ໄລຍະເວລາໃນການເດີນທາງເພື່ອໄປຫາບ້ານທີ່ໃກ້ຄຽງ. ບ້ານຕ່າງໆທີ່ບໍ່ມີໂຮງຮຽນແມ່ນພົບເຫັນຫຼາຍຢູ່ໃນເຂດຫຼະກັນດານທ່າງໄກສອກຫຼີກ ເຊິ່ງສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຢູ່ທາງພາກເໜືອ ໃນແຂວງຜົ້ງສາລີ ແລະ ຫຼວງນ້ຳທາ ລວມທັງແຂວງສະຫວັນນະເຂດ ແລະ ໜ້ອຍກວ່າໝູ່ ແມ່ນຢູ່ທາງພາກໃຕ້ໃນແຂວງສາລະວັນ ແລະ ແຂວງເຊກອງ. ຄວາມສາມາດໃນການເຂົ້າເຖິງໂຮງຮຽນແມ່ນມີຜົນກະທົບທີ່ສຳຄັນຕໍ່ກັບການເຂົ້າໂຮງຮຽນ, ອັດຕາການປະລະການຮຽນ ຫຼື ການລົງທະບຽນເຂົ້າໂຮງຮຽນທີ່ຊ້າກວ່າກຳນົດ ສິ່ງຜິດຕໍ່ປະສິດທິພາບຂອງການຮຽນທີ່ຕໍ່າລົງໃນຊ່າງຊີວິດການຮຽນ.

ຮູບສະແດງ 3: ສ່ວນແບ່ງຂອງໝູ່ບ້ານທີ່ໃຊ້ເວລາສະເລ່ຍໃນການເດີນທາງໄປຫາໂຮງຮຽນປະຖົມທີ່ໃກ້ທີ່ສຸດ

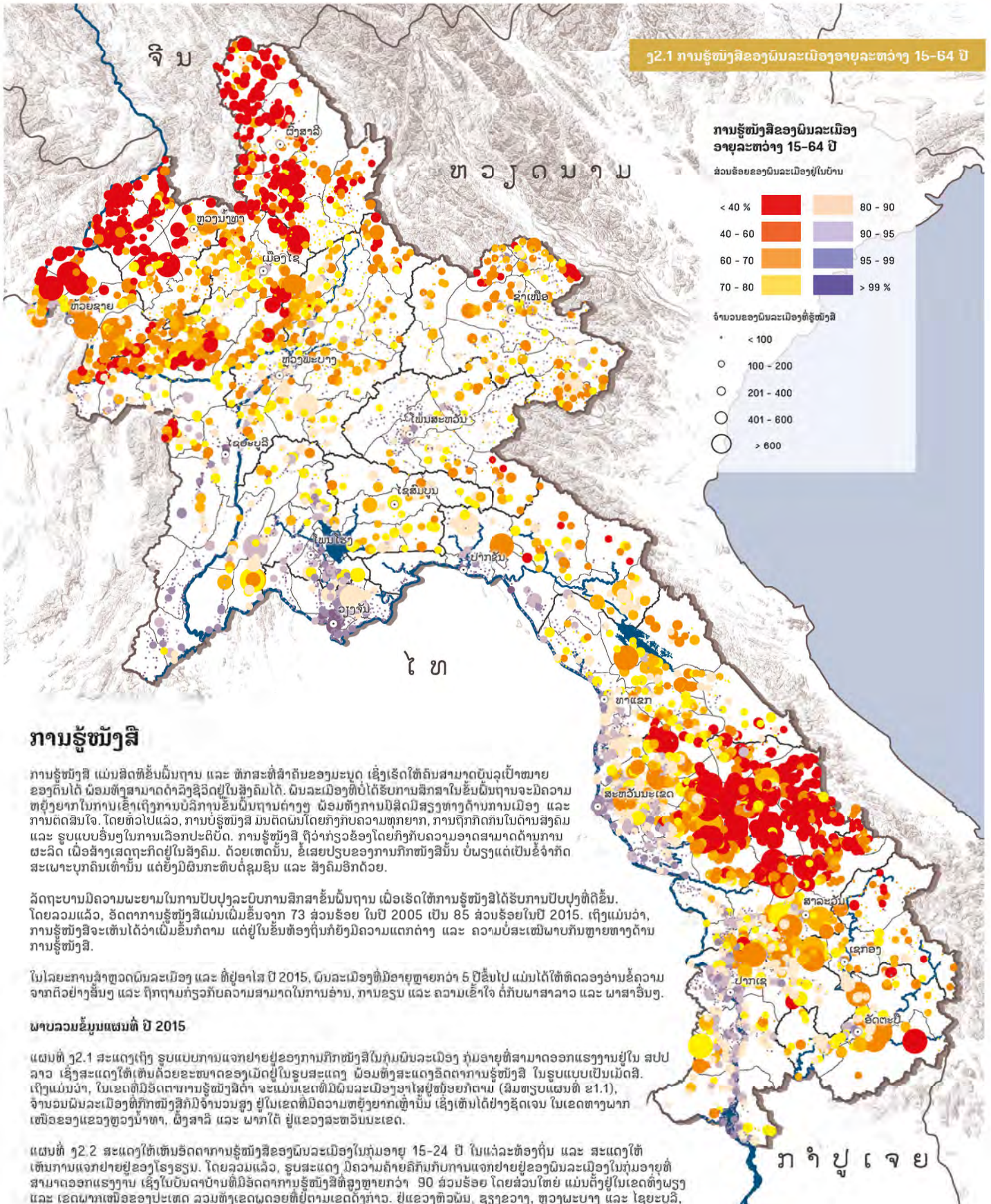

ຮູບສະແດງ 4: ສ່ວນແບ່ງຂອງນັກຮຽນ (ອາຍຸ 6-11 ປີ) ທີ່ໃຊ້ເວລາສະເລ່ຍໃນການເດີນທາງໄປຫາໂຮງຮຽນປະຖົມທີ່ໃກ້ທີ່ສຸດ

ຽ2.1 ການຮູ້ໜັງສືຂອງພົນລະເມືອງອາຍຸລະຫວ່າງ 15-64 ປີ

ການຮູ້ໜັງສື

ການຮູ້ໜັງສື ແມ່ນສິດທິຂັ້ນພື້ນຖານ ແລະ ທັກສະທີ່ສຳຄັນຂອງມະນຸດ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ຄົນສາມາດບັນລຸເປົ້າໝາຍຂອງຕົນໄດ້ ຜ່ອມທັງສາມາດດຳລົງຊີວິດຢູ່ໃນສັງຄົມໄດ້. ພົນລະເມືອງທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບການສຶກສາໃນຂັ້ນພື້ນຖານຈະມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການເຂົ້າເຖິງການບໍລິການຂັ້ນພື້ນຖານຕ່າງໆ ຜ່ອມທັງການມີສິດມີສຽງທາງດ້ານການເມືອງ ແລະ ການຕັດສິນໃຈ. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ, ການບໍ່ຮູ້ໜັງສື ມັນຕິດພັນໂດຍກົງກັບຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ, ການຖືກກັກກັນໃນດ້ານສັງຄົມ ແລະ ຮູບແບບອື່ນໆໃນການເລືອກປະຕິບັດ. ການຮູ້ໜັງສື ຖືວ່າກ່ຽວຂ້ອງໂດຍກົງກັບຄວາມອາດສາມາດດ້ານການຜະລິດ ເພື່ອສ້າງເສດຖະກິດຢູ່ໃນສັງຄົມ. ດ້ວຍເຫດນັ້ນ, ຂໍເສຍປຽບຂອງການກຶກໜັງສືນັ້ນ ບໍ່ພຽງແຕ່ເປັນຂໍ້ຈຳກັດສະເພາະບຸກຄົນເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຍັງມີຜົນກະທົບຕໍ່ຊຸມຊົນ ແລະ ສັງຄົມອີກດ້ວຍ.

ລັດຖະບານມີຄວາມພະຍາມໃນການປັບປຸງລະບົບການສຶກສາຂັ້ນພື້ນຖານ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການຮູ້ໜັງສືໄດ້ຮັບການປັບປຸງທີ່ດີຂຶ້ນ. ໂດຍລວມແລ້ວ, ອັດຕາການຮູ້ໜັງສືແມ່ນເພີ່ມຂຶ້ນຈາກ 73 ສ່ວນຮ້ອຍ ໃນປີ 2005 ເປັນ 85 ສ່ວນຮ້ອຍໃນປີ 2015. ເຖິງແມ່ນວ່າ, ການຮູ້ໜັງສືຈະເຫັນໄດ້ວ່າເພີ່ມຂຶ້ນກໍຕາມ ແຕ່ຢູ່ໃນຂັ້ນຕ່ຳກ່ຽວກັບຍັງມີຄວາມແຕກຕ່າງ ແລະ ຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບກັນຫຼາຍທາງດ້ານການຮູ້ໜັງສື.

ໃນໄລຍະການສຳຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ປີ 2015, ພົນລະເມືອງທີ່ມີອາຍຸຫຼາຍກວ່າ 5 ປີຂຶ້ນໄປ ແມ່ນໄດ້ໃຫ້ທິດລວງອ່ານຂໍ້ຄວາມຈາກຕົວຢ່າງສັ້ນໆ ແລະ ຖືກຕາມກ່ຽວກັບຄວາມສາມາດໃນການອ່ານ, ການຂຽນ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈ ຕໍ່ກັບພາສາລາວ ແລະ ພາສາອື່ນໆ.

ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ປີ 2015

ແຜນທີ່ ຽ2.1 ສະແດງເຖິງ ຮູບແບບການແຈກຢາຍຢູ່ຂອງການກຶກໜັງສືໃນກຸ່ມພົນລະເມືອງ ກຸ່ມອາຍຸທີ່ສາມາດອອກແຮງງານຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ເຊິ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນດ້ວຍຂະໜາດຂອງເມັດຢູ່ໃນຮູບສະແດງ ຜ່ອມທັງສະແດງອິດຕາການຮູ້ໜັງສື ໃນຮູບແບບເປັນເມັດສີ. ເຖິງແມ່ນວ່າ, ໃນເຂດທີ່ມີອັດຕາການຮູ້ໜັງສືຕ່ຳ ຈະແມ່ນເຂດທີ່ມີພົນລະເມືອງອາໄສຢູ່ໜ້ອຍກໍຕາມ (ສົມທຽບແຜນທີ່ ຂ 1.1), ຈຳນວນພົນລະເມືອງທີ່ກຶກໜັງສືກໍມີຈຳນວນສູງ ຢູ່ໃນເຂດທີ່ມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກເທົ່ານັ້ນ ເຊິ່ງເຫັນໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນ ໃນເຂດທາງຝາກເໜືອຂອງແຂວງຫຼວງນໍ້າທາ, ຜົງສາລີ ແລະ ຝາກໄຕ້ ຢູ່ແຂວງສະຫວັນນະເຂດ.

ແຜນທີ່ ຽ2.2 ສະແດງໃຫ້ເຫັນອັດຕາການຮູ້ໜັງສືຂອງພົນລະເມືອງໃນກຸ່ມອາຍຸ 15-24 ປີ ໃນແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ສະແດງໃຫ້ເຫັນການແຈກຢາຍຢູ່ຂອງໂຮງຮຽນ. ໂດຍລວມແລ້ວ, ຮູບສະແດງ ມີຄວາມຄ້າຍຄືກັນກັບການແຈກຢາຍຢູ່ຂອງພົນລະເມືອງໃນກຸ່ມອາຍຸທີ່ສາມາດອອກແຮງງານ ເຊິ່ງໃນບັນດາບ້ານທີ່ມີອັດຕາການຮູ້ໜັງສືທີ່ສູງຫຼາຍກວ່າ 90 ສ່ວນຮ້ອຍ ໂດຍສ່ວນໃຫຍ່ ແມ່ນຕັ້ງຢູ່ໃນເຂດທ້ອງຝຽງ ແລະ ເຂດຝາກເໜືອຂອງປະເທດ ລວມທັງເຂດພູດອຍທີ່ຢູ່ຕາມເຂດດັງກ້າວ. ຢູ່ແຂວງຫົວພັນ, ຊຽງຂວາງ, ຫຼວງພະບາງ ແລະ ໄຊຍະບູລີ,

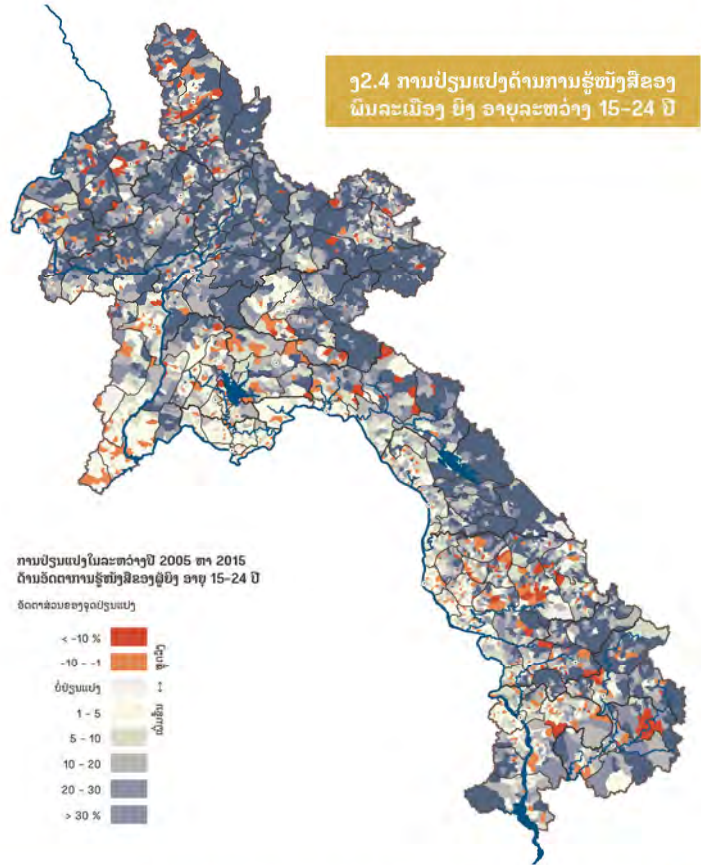
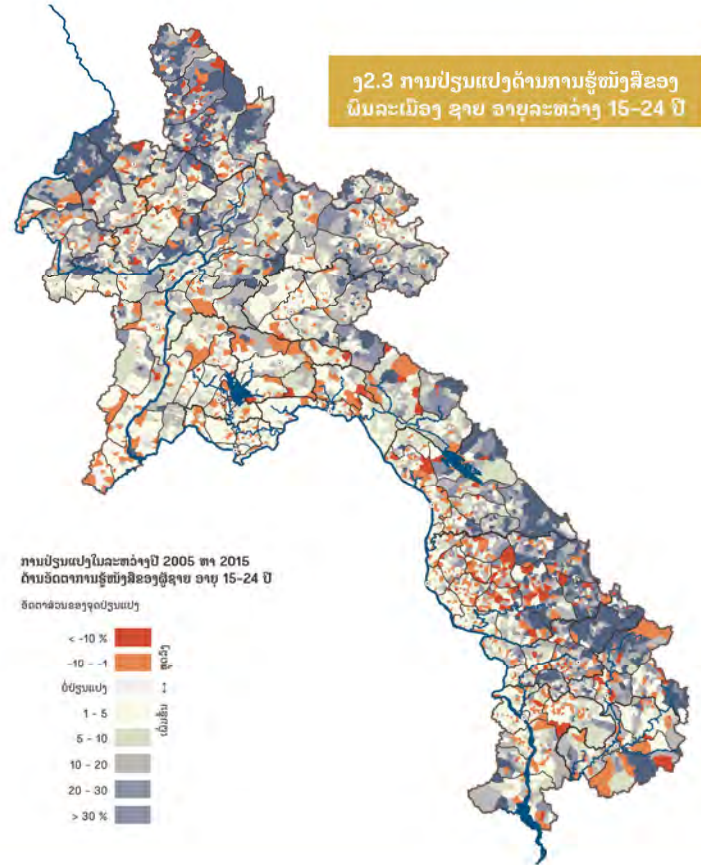
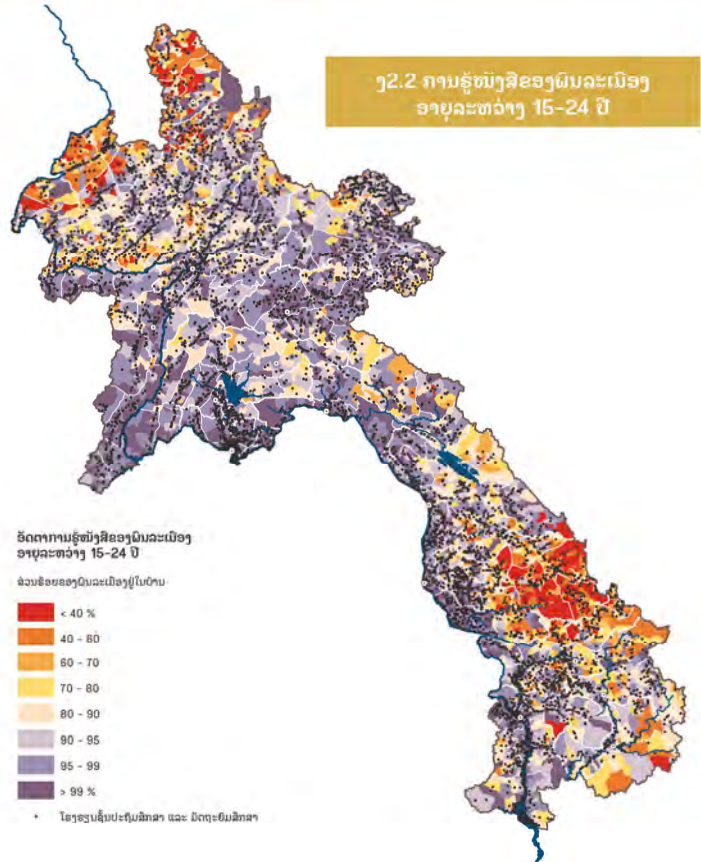
ບ້ານສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນມີອັດຕາການຮູ້ໜັງສືສູງໃນກຸ່ມຜົນລະເມືອງທີ່ເປັນໄວໜຸ່ມ ແລະ ກຸ່ມຄົນໄວກາງຄົນ. ຄວາມແຕກຕ່າງຂອງບາງທ້ອງຖິ່ນເຫຼົ່ານີ້ ແມ່ນມີອັດຕາການຮູ້ໜັງສືທີ່ຕ່ຳຫຼາຍ ເຊິ່ງເຂດດັ່ງກ່າວມີຜົນລະເມືອງໜ້ອຍກວ່າ 50 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງກຸ່ມຄົນອາຍຸລະຫວ່າງ 15 ຫາ 24 ປີ ທີ່ສາມາດອ່ານອອກຂຽນໄດ້. ໃນເຂດດັ່ງກ່າວ ໂດຍສະເພາະພາກເໜືອຂອງແຂວງຫຼວງນໍ້າທາ, ຜົງສາລີ ແລະ ບາງສ່ວນໃນພາກເໜືອຂອງແຂວງບໍ່ແກ້ວ ແລະ ທາງພາກຕາເວັນອອກ ສອງສ່ວນສາມຂອງແຂວງສະຫວັນນະເຂດ. ໃນເຂດເຫຼົ່ານີ້ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນເຂດທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ເຊິ່ງມີຄວາມແຕກຕ່າງທາງດ້ານພາສາປາກເວົ້າ ກັບພາສາທີ່ນໍາໃຊ້ເຂົ້າໃນການສົດສອນຢູ່ໃນໂຮງຮຽນສາມັນ. ອັດຕາການຮູ້ໜັງສືມີຜົນກະທົບຢ່າງຊັດເຈນ ເນື່ອງຈາກພາສາຜົນເມືອງ ທີ່ມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນຢູ່ໃນກຸ່ມຊົນເຜົ່າ. ອັດຕາການຮູ້ໜັງສື ມີສູງຢູ່ໃນເຂດ ທີ່ມີຜົນລະເມືອງທີ່ມີກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າລາວ-ໄຕ (95 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງເພດຊາຍ ແລະ 92 ສ່ວນຮ້ອຍ ສໍາລັບເພດຍິງ ທີ່ຮູ້ໜັງສື). ໃນຂະນະທີ່ອັດຕາການຮູ້ໜັງສືແມ່ນມີຕ່ຳຢູ່ໃນເຂດຊົນນະບົດທາງໂກສອກຫຼີກ ເຊິ່ງເປັນເຂດທີ່ຢູ່ອາໄສດັ້ງເດີມຂອງຜົນລະເມືອງກຸ່ມຊົນເຜົ່າຈີນ-ທິເບດ (57 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງເພດຊາຍ ແລະ 47 ສ່ວນຮ້ອຍ ສໍາລັບເພດຍິງ ທີ່ຮູ້ໜັງສື) (ສົມທຽບແຜນທີ່ສ1 ແລະ ສ2).

ອັດຕາການຮູ້ໜັງສືແມ່ນມີສູງ (ຫຼາຍກວ່າ 90 ສ່ວນຮ້ອຍ) ຢູ່ໃນກຸ່ມເພດຍິງ ແລະ ເພດຊາຍໃນເຂດຕົວເມືອງ. ໃນເຂດຊົນນະບົດ, ຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງເພດ ມີທ່າອ່ຽງທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ໂດຍສະເພາະຢູ່ໃນເຂດຊົນນະບົດທີ່ບໍ່ມີທິນທາງເຂົ້າເຖິງໄດ້ຕະຫຼອດປີ, ມີພຽງ 62 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງຜົນລະເມືອງທີ່ສາມາດອ່ານ ແລະ ຂຽນໄດ້, ສົມທຽບໃສ່ 81 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງຜົນລະເມືອງທີ່ເປັນເພດຊາຍຢູ່ໃນເຂດດັ່ງກ່າວ.

ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015

ແນວໃດກໍຕາມ, ການຮູ້ໜັງສື ແມ່ນໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ແລະ 2015 ເຊິ່ງສ່ວນຫຼາຍອັດຕາການຮູ້ໜັງສືໃນທຸກເຂດ ແມ່ນໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນໃນລະດັບປານກາງ ຫາ ຕ່ຳ ເຊິ່ງສາມາດສັງເກດເຫັນໄດ້ເຖິງການປ່ຽນແປງທີ່ມີໃນທິດທາງບວກ. ການປ່ຽນແປງໃນທິດທາງ ທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນນີ້ແມ່ນຜົນເຫັນທັງເພດຍິງ ແລະ ເພດຊາຍ ເຊິ່ງສະແດງອອກໃນຮູບແຜນທີ່ ໓.2.3 ແລະ ໓.2.4 ຕາມລຳດັບ.

ການເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງຈະແຈ້ງຂອງການຮູ້ໜັງສືນີ້ ຖືວ່າເຫັນໄດ້ໃນທຸກພາກຂອງປະເທດ ໂດຍສະເພາະໃນເຂດທຸລະກິນດານ ເຖິງແມ່ນວ່າ ຈະມີການປ່ຽນແປງທີ່ເຫັນໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນວ່າອັດຕາການຮູ້ໜັງສືຫຼຸດລົງກໍຕາມ. ໃນບາງທ້ອງຖິ່ນທີ່ຍັງບໍ່ທັນມີການປ່ຽນແປງຫຼາຍ ໂດຍສະເພາະ ໃນເຂດທົ່ງພຽງຫຼັກກອງຂອງປະເທດລຽບຕາມເຂດຊາຍແດນຕິດກັບປະເທດໄທ ແມ່ນມີອັດຕາການຮູ້ໜັງສືເພີ່ມຂຶ້ນໃນປີ 2005.

ສັດສ່ວນເພດທີ່ຮູ້ໜັງສື

ການຮູ້ໜັງສືໃນຂອງເພດຊາຍຢູ່ ສປປ ລາວ ໃນປີ 2015 (90 ສ່ວນຮ້ອຍ) ຍັງຄົງສູງກວ່າເພດຍິງ (80 ສ່ວນຮ້ອຍ) ຈາກການສຳຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ປີ 2015. ແມ່ຍິງທີ່ມີການສຶກສາ ແລະ ຫັກສະໃນການອ່ານອອກຂຽນໄດ້ ແມ່ນມີຜົນກະທົບທາງດ້ານບວກພວກເຂົາເຈົ້າເອງ, ຕໍ່ຄອບຄົວ ຂອງພວກເຂົາ ແລະ ຕໍ່ສິ່ງຄົມອ້ອມຂ້າງໂດຍລວມນຳດ້ວຍ. ເດັກນ້ອຍທີ່ມີແມ່ ຜູ້ທີ່ຮູ້ໜັງສື ແມ່ນມີທ່າອ່ຽງ ໃນການໄດ້ຮັບໂພສະນະການທີ່ດີກວ່າ ແລະ ເດັກກຳມີໂອກາດໄດ້ຮັບການສຶກສາຫຼາຍກວ່າ. ດ້ວຍເຫດນັ້ນ, ລະດັບການສຶກສາ ແລະ ການຮູ້ໜັງສືຂອງແມ່ຍິງແມ່ນມີບົດບາດທີ່ສຳຄັນຫຼາຍໃນການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມ ທຸກຍາກ.

ການນຳໃຊ້ຂໍ້ມູນຈາກການສຳຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ປີ 2015 ແລະ 2005 ກ່ຽວກັບ ເພດ, ອາຍຸ ແລະ ການຮູ້ໜັງສືຂອງພົນລະເມືອງທີ່ມີອາຍຸ 5 ປີຂຶ້ນໄປ, ສັດສ່ວນເພດຂອງພົນລະເມືອງທີ່ຮູ້ໜັງສື ໃນກຸ່ມອາຍຸສະເພາະແມ່ນສາມາດຄິດໄລ່ໄດ້ໃນລະດັບການປ່ຽນແປງທີ່ເກີດຂຶ້ນຢູ່ໃນໄລຍະຂອງການສຳຫຼວດ ປີ 2015 ແລະ 2005.

ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງອັດຕາການຮູ້ໜັງສື ສາມາດສັງເກດໄດ້ທັງເພດຍິງ ແລະ ເພດຊາຍ ໃນໄລຍະທີ່ຜ່ານມາ ລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015: ອັດຕາການຮູ້ໜັງສືຂອງເພດຍິງໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນປະມານ 16 ສ່ວນຮ້ອຍ ຕັ້ງແຕ່ປີ 2005, ໃນຂະນະທີ່ ການຮູ້ໜັງສືຂອງເພດຊາຍແມ່ນໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນປະມານ 7 ສ່ວນຮ້ອຍໃນໄລຍະນັ້ນ ເຊິ່ງຊີ້ໃຫ້ເຫັນ ຄວາມກ້າວໜ້າຂອງການຮູ້ໜັງສື ແລະ ການຫຼຸດຜ່ອນຊ່ອງວ່າງຂອງສັດສ່ວນດ້ານເພດ.

ສັດສ່ວນດ້ານເພດຂອງພົນລະເມືອງທີ່ຮູ້ໜັງສືລວມທັງທ່າອ່ຽງຂອງການປ່ຽນແປງ ແມ່ນມີຄວາມກ່ຽວຂ້ອງ ກັບ ທີ່ຕັ້ງທາງດ້ານພູມິສາດທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ແລະ ຄວາມແຕກຕ່າງທາງດ້ານກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າ ແລະ ລະດັບຂອງຄວາມທຸກຍາກ.

ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ປີ 2015

ແຜນທີ່ ໓.1 ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງ ອັດຕາສ່ວນຂອງການຮູ້ໜັງສືຂອງເພດຊາຍ ຕໍ່ ເພດຍິງ ໃນກຸ່ມພົນລະ ເມືອງທີ່ມີອາຍຸ 15 ຫາ 24 ປີ ໃນປີ 2015. ອັດຕາການຮູ້ໜັງສືຂອງເພດຊາຍແມ່ນມີສູງກວ່າ ຢູ່ໃນເຂດສີຝ້າ ຂະນະທີ່ສີແດງຊີ້ໃຫ້ເຫັນເຂດ ທີ່ມີອັດຕາການຮູ້ໜັງສືຂອງເພດຍິງສູງກວ່າ ເພດຊາຍ. ໂດຍລວມແລ້ວ, ຄວາມແຕກຕ່າງຂອງສັດສ່ວນເພດ ທີ່ມີອັດຕາການຮູ້ໜັງສື ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນເພດຊາຍ ເຊິ່ງເປັນເລື່ອງທີ່ໜ້າ ແປກທີ່ມີຢູ່ຫຼາຍເຂດຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ມີສັດສ່ວນດ້ານເພດຂອງແມ່ຍິງທີ່ຮູ້ໜັງສືໃນລະດັບຕໍ່າ. ແນວໃດກໍຕາມ, ຄວາມບໍ່ດຸ່ນດ່ຽງດ້ານການຮູ້ໜັງສື ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນພົບເຫັນຢູ່ໃນກຸ່ມເພດຊາຍ ໂດຍສະເພາະໃນເຂດຫ່າງໄກ ແລະ ຕິດກັບຊາຍແດນຂອງປະເທດຈີນ ໃນແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ ແລະ ຜັງສາລີ ລວມທັງ ແຂວງທີ່ຢູ່ທາງພາກ ໃຕ້ທີ່ມີຊາຍແດນໃກ້ກັບປະເທດຫວຽດນາມ. ເຂດດັ່ງກ່າວ ແມ່ນມີສັດສ່ວນ ທີ່ແຕກໂຕນກັນຫຼາຍໃນເພດຍິງ ທີ່ຮູ້ໜັງສື. (ຫຼາຍກວ່າ 150 ສ່ວນຮ້ອຍ). ຂະນະດຽວກັນ, ຢູ່ທາງພາກຕາເວັນຕົກຂອງປະເທດ ໂດຍສະເພາະ ໃນເຂດຕົວເມືອງເຫັນວ່າ ຊ່ອງວ່າງຂອງເພດໃນການຮູ້ໜັງສືແມ່ນ ຫຼຸດລົງຫຼາຍ.

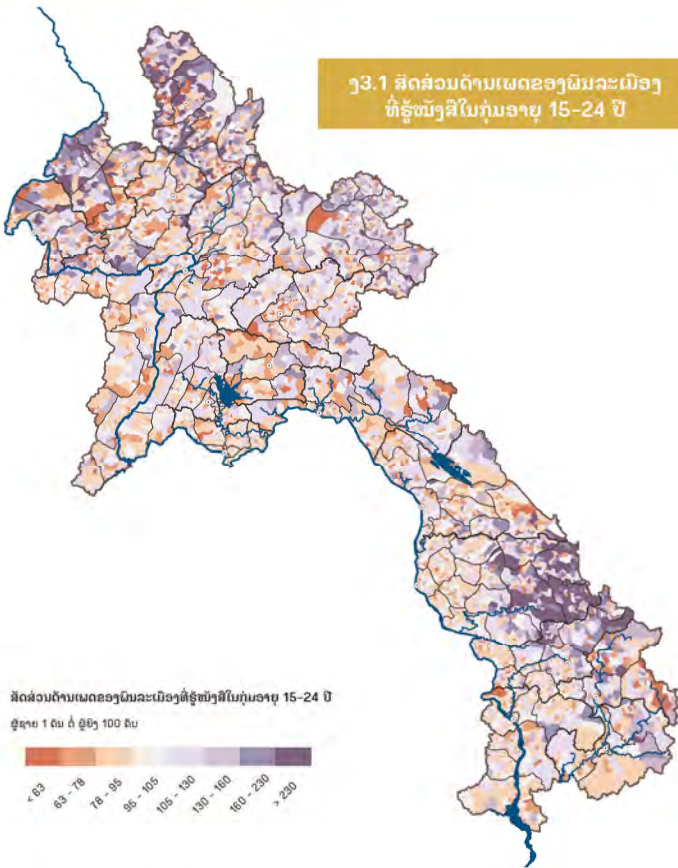
ພົນລະເມືອງໃນກຸ່ມອາຍຸ 25 - 64 ປີ, ຄວາມບໍ່ດຸ່ນດ່ຽງແມ່ນພົບຫຼາຍຢູ່ໃນກຸ່ມເພດຊາຍ ຍົກເວັ້ນ ຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງ ແລະ ຊານເມືອງ. ການຮູ້ໜັງສືຂອງເພດຊາຍແມ່ນເຫັນໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນ ວ່າມີຫຼາຍກວ່າ ເພດຍິງ ເຊິ່ງສະແດງອອກດ້ວຍ ສີຝ້າເຂັ້ມໃນແຜນທີ່ ໓.3. ຮູບແບບທີ່ພົບເຫັນຫຼາຍ ແມ່ນຢູ່ໃນເຂດທ້ອງ ດິນທາງພາກເໜືອ ແລະ ພາກໃຕ້ ເຊິ່ງເປັນເຂດ ທີ່ມີອັດຕາການຮູ້ໜັງສືຍັງຢູ່ໃນລະດັບທີ່ຕໍ່າ (ເບິ່ງແຜນທີ່ ໓.1). ຄວາມຄືບໜ້າໃນການຫຼຸດຊ່ອງວ່າງ ທາງດ້ານເພດ ໃນການຮູ້ໜັງສື ຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າໄດ້ມີການເພີ່ມ ຂຶ້ນຢ່າງຊັດເຈນ ໃນເຂດ ສີແດງເຂັ້ມໃນແຜນທີ່ ໓.1 ສົມທຽບໃສ່ ໓.3, ແຕ່ກໍຍັງເຫັນວ່າເຂດດັ່ງກ່າວ ຍັງບໍ່ແຕກຕ່າງຫຼາຍ.

ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015

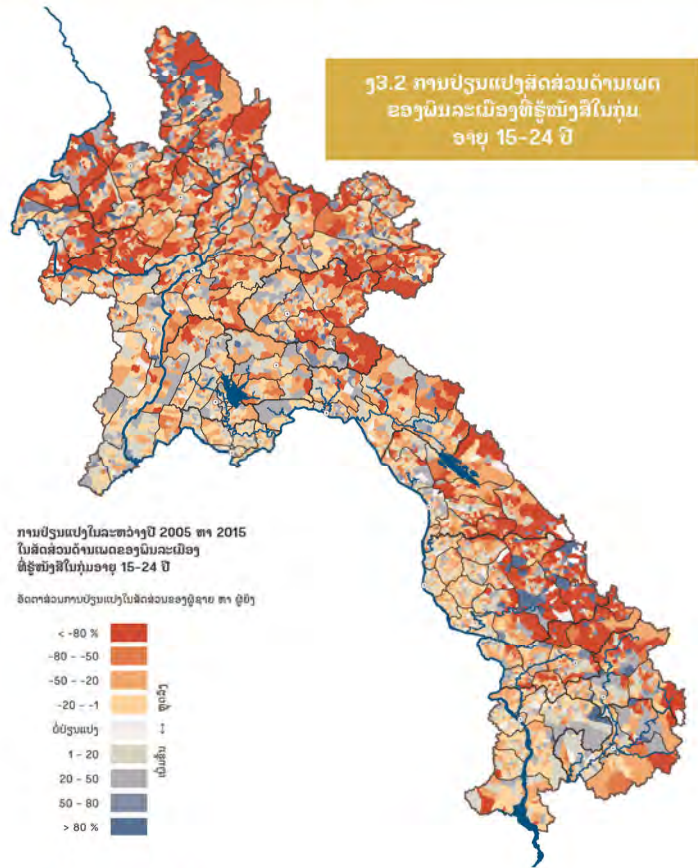
ແຜນທີ່ ໓.2 ແລະ ໓.4 ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ສັດສ່ວນດ້ານເພດຂອງພົນລະເມືອງທີ່ຮູ້ໜັງສືໃນກຸ່ມອາຍຸ 15-24 ປີ ແລະ ພົນລະເມືອງທີ່ຢູ່ໃນໄວທີ່ສາມາດອອກແຮງງານທີ່ມີອາຍຸລະຫວ່າງ 25 - 64 ປີ ແມ່ນມີ ການປ່ຽນແປງໃນໄລຍະ 10 ປີ ລະຫວ່າງ 2005 ແລະ 2015. ດັ່ງທີ່ໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນຢູ່ໃນແຜນທີ່ ທີ່ມີສີແດງ ສັດສ່ວນຂອງເພດຊາຍໄດ້ຫຼຸດລົງໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ ໂດຍສະເພາະ ຢູ່ໃນເຂດດັ່ງກ່າວກໍຍັງ ໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນຄວາມບໍ່ສົມດູນກັນທາງດ້ານເພດ ຫຼາຍສົມຄວນ. ສິ່ງນີ້ ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ຄວາມຄືບໜ້າ ໃນການຫຼຸດຊ່ອງວ່າງທາງດ້ານເພດໃນການຮູ້ໜັງສືແມ່ນເຮັດໄດ້ດີຫຼາຍ ໃນເຂດທີ່ມີຄວາມແຕກໂຕນກັນ.

ສົມທຽບໃສ່ພົນລະເມືອງໃນກຸ່ມໄວໜຸ່ມ, ຄວາມບໍ່ແຕກໂຕນທາງດ້ານເພດຂອງພົນລະເມືອງທີ່ຮູ້ໜັງສືແມ່ນ ໄດ້ຫຼຸດລົງ ຫຼາຍກວ່າ ກຸ່ມພົນລະເມືອງທີ່ມີອາຍຸສູງ. ເຊິ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນຄວາມຄືບໜ້າໃນການຫຼຸດຜ່ອນ ຊ່ອງວ່າງດ້ານເພດ ມີທ່າອ່ຽງຄ່ອຍໆ ຫຼຸດລົງໃນບາງເຂດ ເຊິ່ງເກີດຂຶ້ນຢູ່ໃນເຂດທີ່ມີຄວາມແຕກໂຕນໃນການ ຮູ້ໜັງສືລະຫວ່າງ ເພດຊາຍ ແລະ ເພດຍິງ. ແນວໃດກໍຕາມ ຄວາມແຕກໂຕນດ້ານເພດທີ່ເພີ່ມສູງຂຶ້ນນັ້ນ ສະແດງອອກຢູ່ໃນຈຸດສີຝ້າເຂັ້ມ ເຊິ່ງສາມາດຈຳແນກໃຫ້ເຫັນໄດ້ໃນເຂດທີ່ມີການຮູ້ໜັງສື ຢູ່ຕາມບ້ານທົ່ວໄປ ທີ່ມີຢູ່ໃນເຂດທຸລະກິນດານ ເຊິ່ງເປັນເຂດທີ່ຍັງໜ້າເປັນທ່ວງ.

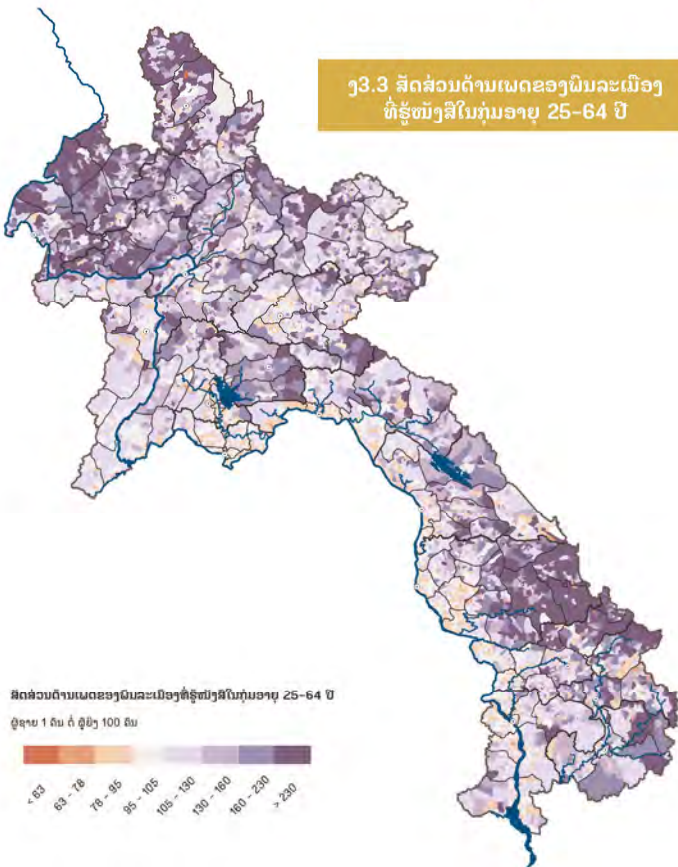
ງ3.1 ສິດສ່ວນດ້ານເພດຂອງພົນລະເມືອງທີ່ຮູ້ໜັງສືໃນກຸ່ມອາຍຸ 15-24 ປີ

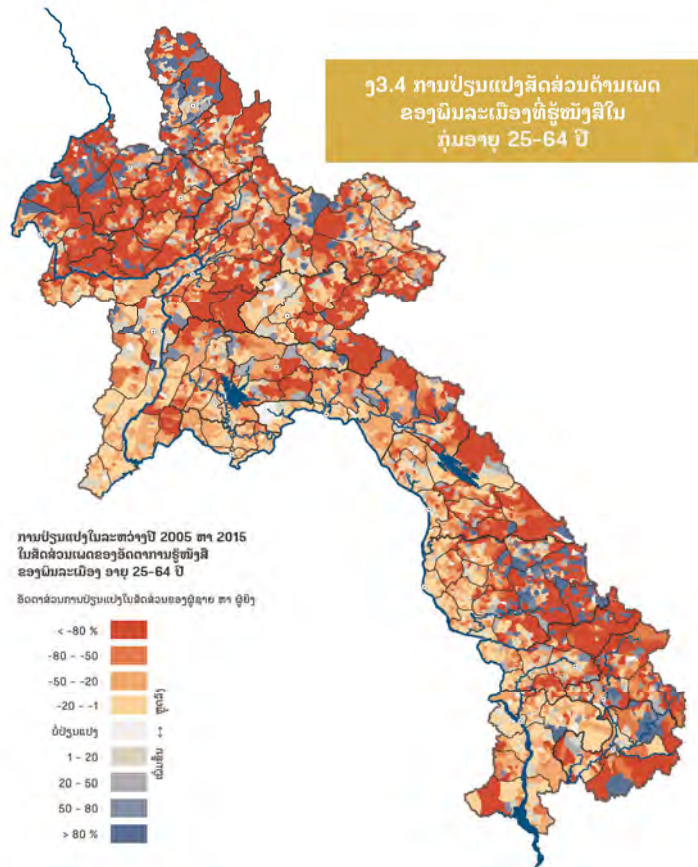
ງ3.2 ການປ່ຽນແປງສິດສ່ວນດ້ານເພດຂອງພົນລະເມືອງທີ່ຮູ້ໜັງສືໃນກຸ່ມອາຍຸ 15-24 ປີ

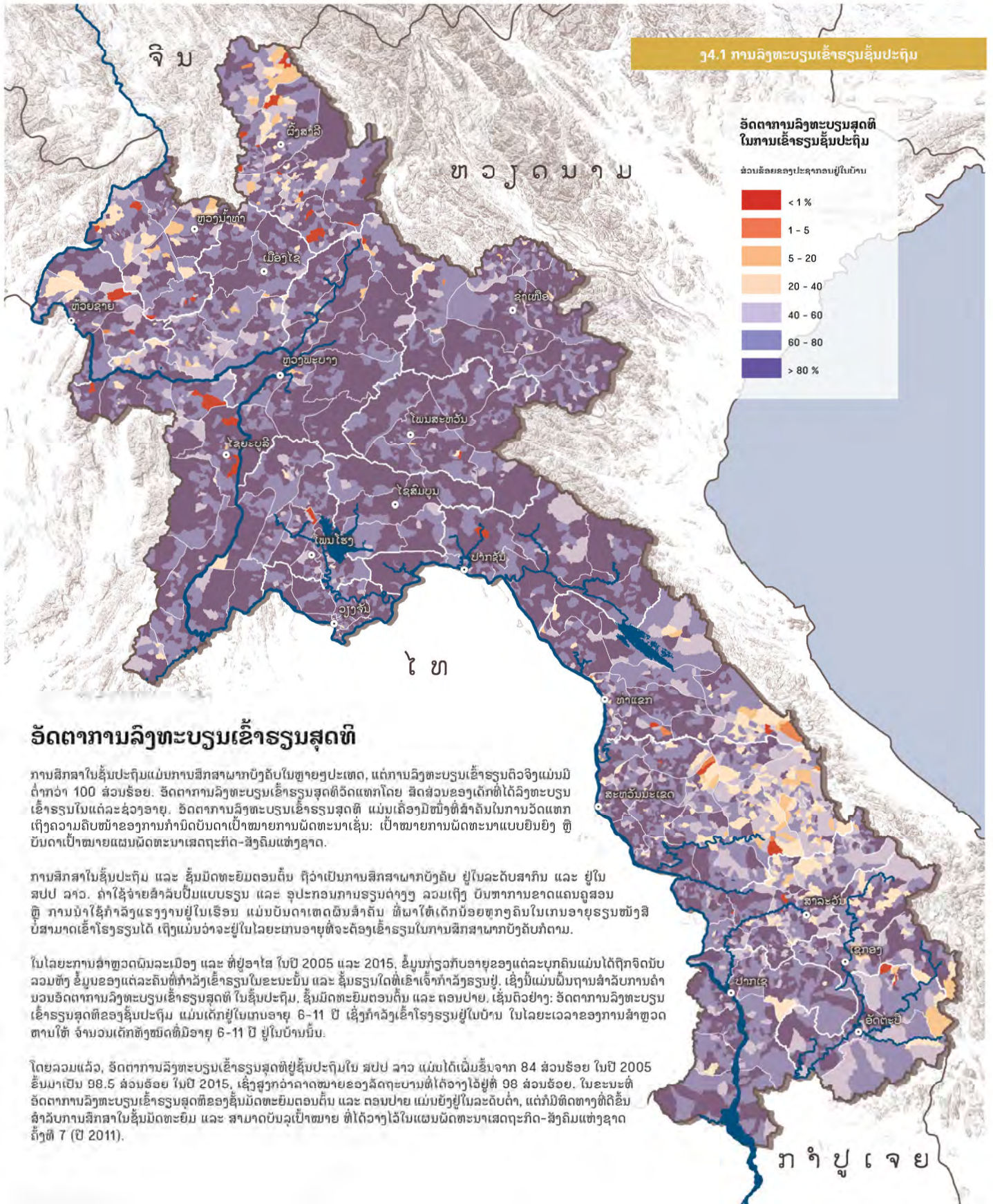
ງ3.3 ສິດສ່ວນດ້ານເພດຂອງພົນລະເມືອງທີ່ຮູ້ໜັງສືໃນກຸ່ມອາຍຸ 25-64 ປີ

ງ3.4 ການປ່ຽນແປງສິດສ່ວນດ້ານເພດຂອງພົນລະເມືອງທີ່ຮູ້ໜັງສືໃນກຸ່ມອາຍຸ 25-64 ປີ

ງ4.1 ການລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນຊັ້ນປະຖົມ

**ອັດຕາການລົງທະບຽນສຸດທິ
ໃນການເຂົ້າຮຽນຊັ້ນປະຖົມ**

ສ່ວນຮ້ອຍຂອງປະຊາກອນຢູ່ໃນບ້ານ

< 1%
1 - 5
5 - 20
20 - 40
40 - 60
60 - 80
> 80%

ອັດຕາການລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນສຸດທິ

ການສຶກສາໃນຊັ້ນປະຖົມແມ່ນການສຶກສາພາກບັງຄັບໃນຫຼາຍໆປະເທດ, ແຕ່ການລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນຕົວຈິງແມ່ນມີ ຕໍ່າກວ່າ 100 ສ່ວນຮ້ອຍ. ອັດຕາການລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນສຸດທິວັດແທກໂດຍ ສິດສ່ວນຂອງເດັກທີ່ໄດ້ລົງທະບຽນ ເຂົ້າຮຽນໃນແຕ່ລະຊ່ວງອາຍຸ. ອັດຕາການລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນສຸດທິ ແມ່ນເຄື່ອງມືໜຶ່ງທີ່ສໍາຄັນໃນການວັດແທກ ເຖິງຄວາມຄືບໜ້າຂອງການກໍານົດບັນດາເປົ້າໝາຍການພັດທະນາເຊັ່ນ: ເປົ້າໝາຍການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ຫຼື ບັນດາເປົ້າໝາຍແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມແຫ່ງຊາດ.

ການສຶກສາໃນຊັ້ນປະຖົມ ແລະ ຊັ້ນມັດທະຍົມຕອນຕົ້ນ ຖືວ່າເປັນການສຶກສາພາກບັງຄັບ ຢູ່ໃນລະດັບສາກົນ ແລະ ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ. ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍສໍາລັບປຶ້ມແບບຮຽນ ແລະ ຈຸປະກອນການຮຽນຕ່າງໆ ລວມເຖິງ ບັນຫາການຂາດແຄນຄູສອນ ຫຼື ການນໍາໃຊ້ກຳລັງແຮງງານຢູ່ໃນເຮືອນ ແມ່ນບັນດາເຫດຜົນສໍາຄັນ ທີ່ພາໃຫ້ເດັກນ້ອຍຫຼຽນຄົນໃນເກນອາຍຸຮຽນໜັງສື ບໍ່ສາມາດເຂົ້າໂຮງຮຽນໄດ້ ເຖິງແມ່ນວ່າຈະຢູ່ໃນໄລຍະເກນອາຍຸທີ່ຈະຕ້ອງເຂົ້າຮຽນໃນການສຶກສາພາກບັງຄັບກໍຕາມ.

ໃນໄລຍະການສໍາຫຼວດພົ້ນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ໃນປີ 2005 ແລະ 2015, ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບອາຍຸຂອງແຕ່ລະບຸກຄົນແມ່ນໄດ້ຖືກຈັດນັບ ລວມທັງ ຂໍ້ມູນຂອງແຕ່ລະຄົນທີ່ກຳລັງເຂົ້າຮຽນໃນຂະນະນັ້ນ ແລະ ຊັ້ນຮຽນໃດທີ່ເຂົາເຈົ້າກຳລັງຮຽນຢູ່. ເຊິ່ງນີ້ແມ່ນພື້ນຖານສໍາລັບການຄຳ ນວນອັດຕາການລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນສຸດທິ ໃນຊັ້ນປະຖົມ, ຊັ້ນມັດທະຍົມຕອນຕົ້ນ ແລະ ຕອນປາຍ, ເຊັ່ນຕົວຢ່າງ: ອັດຕາການລົງທະບຽນ ເຂົ້າຮຽນສຸດທິຂອງຊັ້ນປະຖົມ ແມ່ນເດັກຢູ່ໃນເກນອາຍຸ 6-11 ປີ ເຊິ່ງກຳລັງເຂົ້າໂຮງຮຽນຢູ່ໃນບ້ານ ໃນໄລຍະເວລາຂອງການສໍາຫຼວດ ຫານໃຫ້ ຈໍານວນເດັກທັງໝົດທີ່ມີອາຍຸ 6-11 ປີ ຢູ່ໃນບ້ານນັ້ນ.

ໂດຍລວມແລ້ວ, ອັດຕາການລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນສຸດທິຢູ່ຊັ້ນປະຖົມໃນ ສປປ ລາວ ແມ່ນໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຈາກ 84 ສ່ວນຮ້ອຍ ໃນປີ 2005 ຂຶ້ນມາເປັນ 98.5 ສ່ວນຮ້ອຍ ໃນປີ 2015. ເຊິ່ງສູງກວ່າລາດໝາຍຂອງລັດຖະບານທີ່ໄດ້ວາງໄວ້ຢູ່ທີ່ 98 ສ່ວນຮ້ອຍ. ໃນຂະນະທີ່ ອັດຕາການລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນສຸດທິຂອງຊັ້ນມັດທະຍົມຕອນຕົ້ນ ແລະ ຕອນປາຍ ແມ່ນຍັງຢູ່ໃນລະດັບຕໍ່າ, ແຕ່ກໍມີທິດທາງທີ່ດີຂຶ້ນ ສໍາລັບການສຶກສາໃນຊັ້ນມັດທະຍົມ ແລະ ສາມາດບັນລຸເປົ້າໝາຍ ທີ່ໄດ້ວາງໄວ້ໃນແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມແຫ່ງຊາດ ຄັ້ງທີ 7 (ປີ 2011).

ສະພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ໃນປີ 2015

ແຜນທີ່ດ່າງຢູ່ໃນໜ້ານີ້ ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງ ອັດຕາການລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນສຸດທິ ໃນປີ 2015 ຂອງ ຊັ້ນປະຖົມ, ຊັ້ນມັດທະຍົມຕອນຕົ້ນ ແລະ ຕອນປາຍ ລວມທັງ ຮູບແບບການປ່ຽນແປງໃນຊ່ວງໄລຍະ 10 ປີ ຂອງການສຳຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ. ອັດຕາການລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນແມ່ນຫຼຸດລົງ ຫຼາຍລະຫວ່າງ ຊັ້ນປະຖົມ ແລະ ຊັ້ນມັດທະຍົມຕອນຕົ້ນ ແລະ ຫຼຸດລົງຕື່ມອີກໃນຊັ້ນມັດທະຍົມຕອນປາຍ. ແນວໃດກໍຕາມ, ໃນລັກສະນະຮູບແບບນີ້ ແມ່ນຍັງມີຄວາມສອດຄ່ອງກັນໃນຂອບເຂດທີ່ປະເທດ: ອັດຕາ ການລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນທີ່ຢູ່ໃນລະດັບຕໍ່າ ສະແດງອອກໃນເຂດທ່າງໂກທາງພາກເໜືອ ແລະ ເຂດພູດອຍ ທາງພາກຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້, ກົງກັນຂ້າມ ອັດຕາການລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນແມ່ນມີສູງຢູ່ໃນເຂດລຽບຕາມ ແຄມແມ່ນ້ຳຂອງ ແລະ ພື້ນທີ່ຢູ່ໃນເຂດທາງພາກເໜືອ. ອັດຕາການລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນສຸດທິໃນຊັ້ນ ປະຖົມຢູ່ໃນລະດັບຕໍ່າໂດຍສະເພາະໃນເຂດທາງພາກຕາເວັນອອກຂອງແຂວງສະຫວັນນະເຂດ ແລະ ພື້ນທີ່ເຫຼັກໜ້ອຍເປັນບາງຈຸດ ໃນເຂດພາກກາງ ແລະ ເຂດທາງພາກເໜືອຂອງແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ ແລະ ຜັງສາລີ ຕາມລຳດັບ (ແຜນທີ່ ໑4.1). ໃນເຂດເຫຼົ່ານີ້ ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງ ອັດຕາການລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນສຸດທິ ທີ່ຢູ່ໃນລະດັບຕໍ່າຫຼາຍ ແລະ ໜ້ອຍກວ່າ 50 ສ່ວນຮ້ອຍ ເຖິງແມ່ນວ່າ ຄວາມສາມາດໃນການເຂົ້າເຖິງ ໂຮງຮຽນໃນເຂດເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນຂ້ອນຂ້າງດີກໍຕາມ (ເບິ່ງແຜນທີ່ ໑1).

ການລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນຢູ່ຊັ້ນມັດທະຍົມຕົ້ນ ແລະ ແມ່ນແຕ່ມັດທະຍົມປາຍ (ແຜນທີ່ ໑4.3 ແລະ ໑4.5) ເຫັນວ່າຍັງຕໍ່າຫຼາຍຢູ່ທົ່ວແຂວງພາກເໜືອ ເຊັ່ນ: ຫຼວງນ້ຳທາ, ບໍ່ແກ້ວ ແລະ ຜັງສາລີ ແລະ ຫາງຢູ່ພາກ ຕາເວັນອອກລຽບຕາມຊາຍແດນຕິດກັບປະເທດຫວຽດນາມ ລວມທັງເຄິ່ງໜຶ່ງທາງພາກຕາເວັນອອກ ແລະ ເຂດພາກໃຕ້ຂອງແຂວງສະຫວັນນະເຂດ, ສາລະວັນ, ເຊກອງ ແລະ ອັດຕະປື. ການລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນຢູ່ ໃນລະດັບຕໍ່າໂດຍສະເພາະ ຊັ້ນມັດທະຍົມຕອນຕົ້ນ ຢູ່ຕາມເຂດພູສູງຂອງແຂວງຄຳມ່ວນ ແລະ ບໍລິຄຳໄຊ. ກົງກັນຂ້າມ, ຢູ່ເຂດທາງພາກເໜືອ ພັດມີອັດຕາການລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນທີ່ຢູ່ໃນລະດັບສູງຫຼາຍ ໃນແຂວງ ດ່າງຢູ່ເຊັ່ນ: ແຂວງຫົວພັນ, ຊຽງຂວາງ, ຫຼວງພະບາງ ແລະ ວຽງຈັນ ລວມທັງ ເຂດທາງພາກກາງຂອງ ສປປ ລາວ ເຊັ່ນ: ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ແລະ ແຂວງບໍລິຄຳໄຊ.

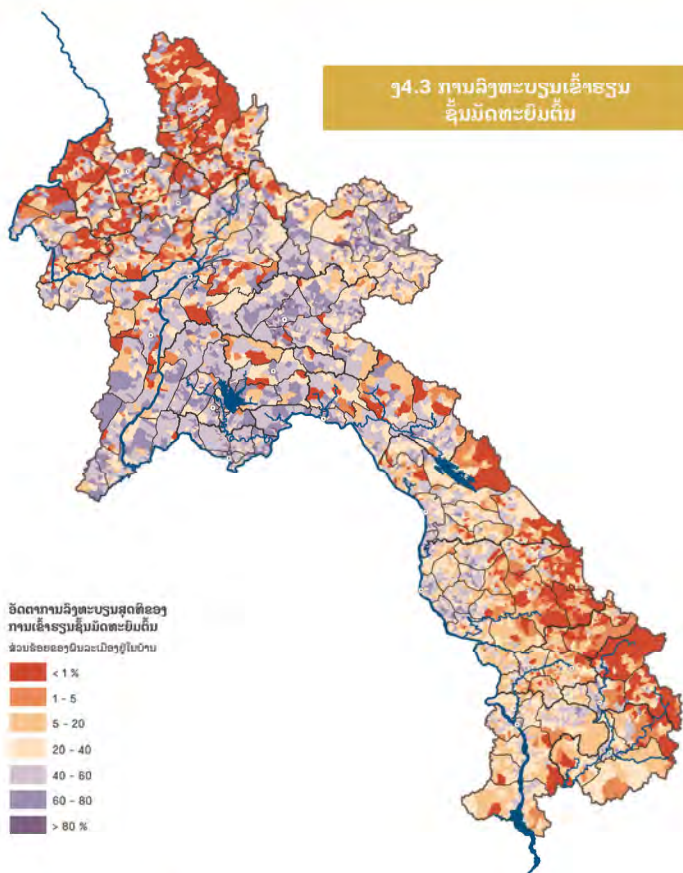
ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015

ຈຸດທີ່ເປັນສີແດງ-ຂຽວຢູ່ໃນແຜນທີ່ ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງ ການປ່ຽນແປງຂອງອັດຕາການລົງທະບຽນເຂົ້າ ຮຽນສຸດທິ ໃນໄລຍະ 10 ປີ ຂອງການສຳຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ: ຈຸດສີແດງ ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງ ການຫຼຸດລົງຂອງອັດຕາການລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນສຸດທິ, ໃນຂະນະທີ່ ຈຸດສີຂຽວສະແດງເຖິງ ການເພີ່ມ ຂຶ້ນຂອງອັດຕາການລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນສຸດທິ.

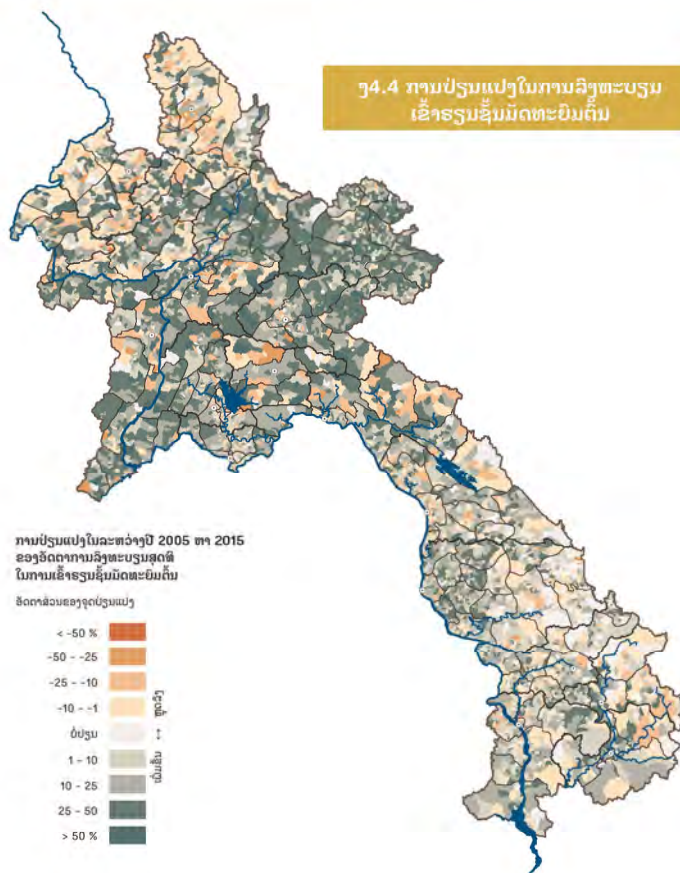
ໂດຍລວມແລ້ວ ສະພາບການປ່ຽນແປງທີ່ເຫັນໄດ້ຊັດເຈນ ແມ່ນການລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນໃນຊັ້ນປະຖົມ (ແຜນທີ່ ໑4.2), ການລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນສູງ ຢູ່ໃນບັນດາບ້ານທີ່ຢູ່ໃນເຂດຫຼະກັນດານ, ເຂດພູສູງທາງພາກເໜືອຂອງປະເທດ ລວມທັງເຂດພາກໃຕ້. ການສົ່ງເສີມດ້ານການສຶກສາໃນຊັ້ນປະຖົມຢູ່ ໃນເຂດດັ່ງກ່າວ ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງການເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງຊັດເຈນ. ໃນຫຼາຍເຂດພື້ນທີ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງ ໄດ້ມີການປ່ຽນແປງໃນລະດັບປານກາງ ແລະ ໄດ້ປັບຂັ້ນ-ລົງ ຕາມອັດຕາການລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນສຸດທິ. ໃນເຂດເຫຼົ່ານີ້ ຖືວ່າເປັນເຂດທີ່ມີອັດຕາການລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນສຸດທິ ທີ່ຂ້ອນຂ້າງສູງຢູ່ໃນປີ 2005.

ການສົມທຽບລັກສະນະຮູບແບບການປ່ຽນແປງຂອງອັດຕາການລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນສຸດທິໃນຊັ້ນປະຖົມ ແລະ ຊັ້ນມັດທະຍົມຕອນຕົ້ນ (ແຜນທີ່ ໑4.2 ແລະ ໑4.4), ສະແດງອອກຄື: ອັດຕາການລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນ ສຸດທິໃນຊັ້ນປະຖົມຫຼາຍເຂດ ແມ່ນໄດ້ປ່ຽນແປງເລິກນ້ອຍ ຫຼື ບໍ່ໄດ້ປ່ຽນແປງເລີຍ ແລະ ອັດຕາການ ລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນສຸດທິໃນຊັ້ນມັດທະຍົມຕອນຕົ້ນ ແມ່ນໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍ ເຊິ່ງສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນເຖິງ ຜົນຂອງອັດຕາການລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນສຸດທິໃນຊັ້ນປະຖົມໃນໄລຍະຜ່ານມາແມ່ນໄດ້ຖືກປັບປຸງໃຫ້ດີຂຶ້ນ ເຊິ່ງມີຜົນຕໍ່ການລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນໃນຊັ້ນມັດທະຍົມໃນປະຈຸບັນ.

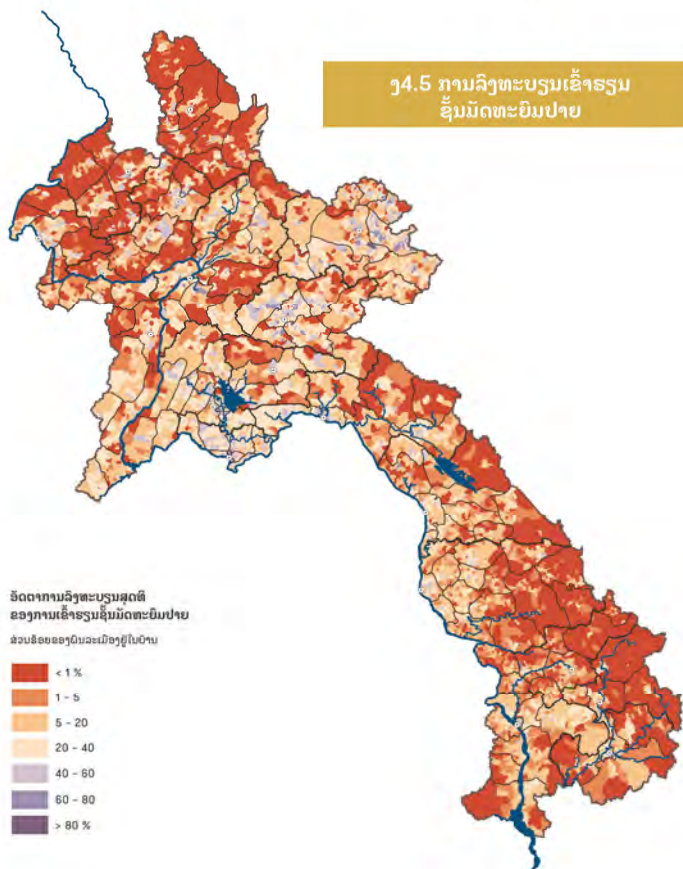
໘4.3 ການລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນ ຊັ້ນມັດທະຍົມຕົ້ນ

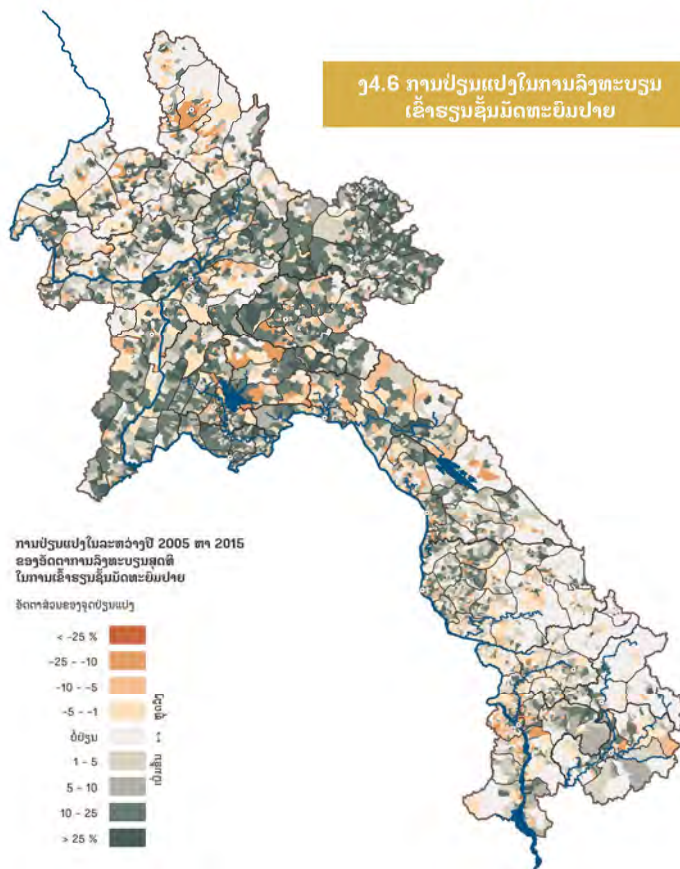
໘4.4 ການປ່ຽນແປງໃນການລົງທະບຽນ ເຂົ້າຮຽນຊັ້ນມັດທະຍົມຕົ້ນ

໘4.5 ການລົງທະບຽນເຂົ້າຮຽນ ຊັ້ນມັດທະຍົມປາຍ

໘4.6 ການປ່ຽນແປງໃນການລົງທະບຽນ ເຂົ້າຮຽນຊັ້ນມັດທະຍົມປາຍ

ສັດສ່ວນດ້ານເພດໃນການສຶກສາ

ເປົ້າໝາຍໃນທົ່ວໂລກ ດ້ານການສຶກສາເພື່ອທຸກຄົນ (ອົງການຍຸເນສໂກ້, ປີ 2015) ແລະ ເປົ້າໝາຍການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ (ອົງການສະຫະປະຊາຊາດເພື່ອການພັດທະນາ) ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ສາມາດເຂົ້າເຖິງດ້ານການສຶກສາຢ່າງເທົ່າທຽມກັນ ສໍາລັບ ເດັກຊາຍ ແລະ ເດັກຍິງ. ຄວາມສະເໝີພາບທາງດ້ານເພດໃນດ້ານການສຶກສາ ແມ່ນມີຄວາມໂດດເດັ່ນ ແລະ ມາດຕະຖານທາງດ້ານ ວັດທະນະທໍາໃນການໃຫ້ບູລິມະສິດເດັກຊາຍໄດ້ຮັບການສຶກສາ, ຂະນະທີ່ ເດັກຍິງແມ່ນມີບົດບາດ ຕາມຮີດຄອງປະເພນີໃນການຊ່ວຍເຮັດວຽກເຮືອນ ແລະ ກ້າວເຂົ້າສູ່ການເປັນແມ່ເພື່ອລ້ຽງລູກ.

ເຖິງວ່າຈະມີຄວາມກ້າວໜ້າໃນການຫຼຸດຜ່ອນຊ່ອງຫວ່າງທາງດ້ານເພດກ່ຽວກັບການສຶກສາຢູ່ ສປປ ລາວ ກໍ່ຕາມ, ຄວາມບໍ່ເທົ່າທຽມຍັງມີຢູ່ໃນທຸກລະດັບຂັ້ນຂອງການສຶກສາ ແລະ ມີຊ່ອງຫວ່າງຫຼາຍຂຶ້ນເລື້ອຍໆຢູ່ໃນການສຶກສາລະດັບສູງຂຶ້ນໄປອີກ.

ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ປີ 2015

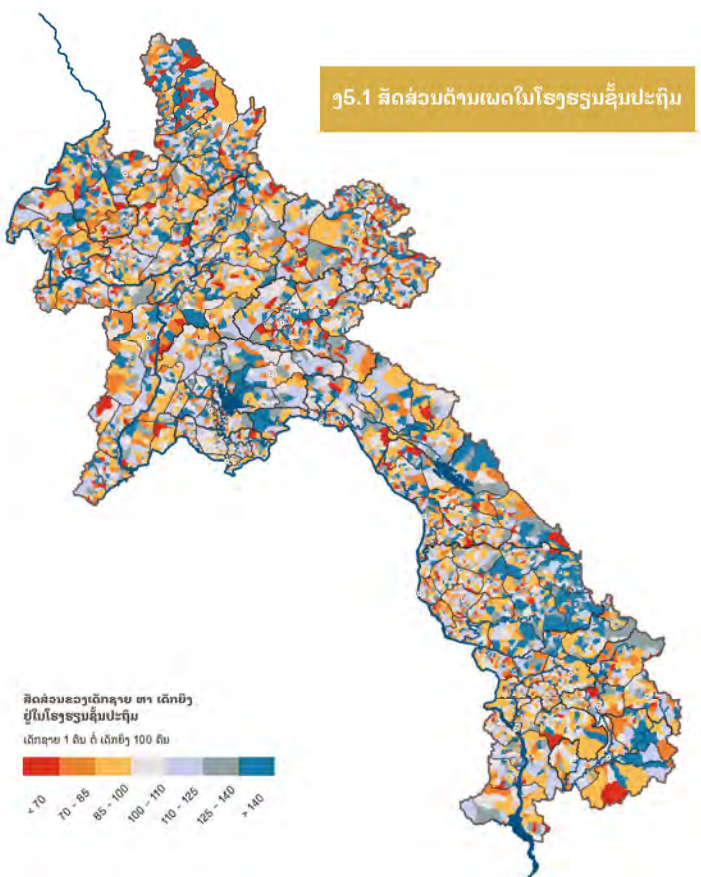
ແຜນທີ່ ໑5.1 ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງ ສັດສ່ວນຂອງນັກຮຽນເພດຊາຍຕໍ່ເພດຍິງໃນຊັ້ນປະຖົມ. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ແມ່ນຈະມີບໍ່ເທົ່າທຽມທາງດ້ານເພດຂອງນັກຮຽນສູງກວ່າ 100, ໝາຍຄວາມວ່າ ມີເດັກຊາຍທີ່ຢູ່ໃນໂຮງຮຽນຫຼາຍກວ່າເດັກຍິງ. ໂດຍສະເພາະ ບັນດາບ້ານທີ່ມີຊ່ອງຫວ່າງທາງດ້ານເພດສູງ ແມ່ນມີບໍ່ເທົ່າທຽມຫຼາຍຢູ່ແຂວງທາງພາກເໜືອ ທີ່ໃກ້ກັບເຂດຊາຍແດນປະເທດຈີນເຊັ່ນ: ແຂວງຜົ້ງສາລີ ແລະ ຫຼວງນໍ້າທານອກນັ້ນກໍ່ຍັງມີ ແຂວງ ສະຫວັນນະເຂດ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ທາງເຂດຊາຍແດນທີ່ຕິດກັບປະເທດຫວຽດນາມຜ່ອມຫ່ຽງຢູ່ເຂດທາງພາກໃຕ້ຂອງ ສປປ ລາວ.

ຄວາມບໍ່ເທົ່າທຽມທາງດ້ານເພດ ສະແດງໃຫ້ໄດ້ຊັດເຈນຫຼາຍຂຶ້ນ ຢູ່ໃນລະດັບການສຶກສາທີ່ສູງຂຶ້ນ. ຢູ່ໃນເຂດທຸລະກັນດານ, ມີນັກຮຽນສ່ວນໜ້ອຍເຂົ້າໂຮງຮຽນໃນຊັ້ນມັດທະຍົມ (ສະແດງອອກຢູ່ບໍລິເວນທີ່ເປັນສີຂາວ ໃນແຜນທີ່ ໑5.3 ແລະ ໑5.5), ນອກຈາກນັ້ນ, ຄວາມບໍ່ເທົ່າທຽມທາງດ້ານເພດຂອງເດັກຊາຍຢູ່ໃນໂຮງຮຽນຊັ້ນມັດທະຍົມແມ່ນໄດ້ສະແດງອອກຢ່າງຫຼວງຫຼາຍຢູ່ຕາມເຂດພູສູງ ແລະ ເຂດທຸລະກັນດານໃນເຂດທົ່ງພຽງ, ເຊິ່ງເປັນເຂດທີ່ມີພົນລະເມືອງອາໄສຢູ່ໜ້າແໜ້ນ ແລະ ຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງ ເຫັນວ່າສັດສ່ວນດ້ານເພດມີຄວາມເທົ່າທຽມກັນຫຼາຍກວ່າ.

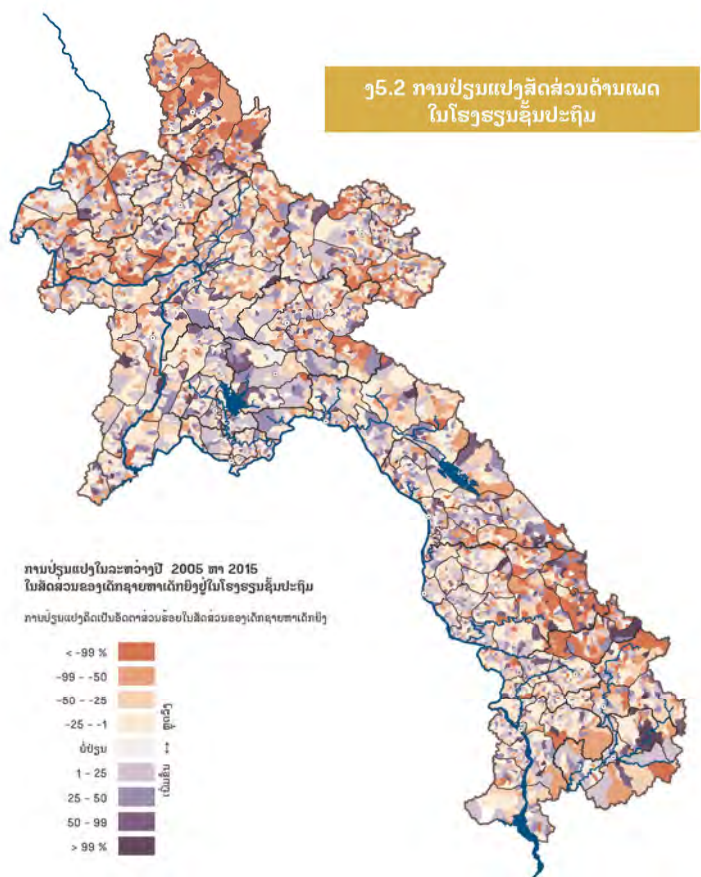
ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015

ແຜນທີ່ ໑5.2 ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງ ການປ່ຽນແປງຂອງອັດຕາສ່ວນຂອງເພດຊາຍຕໍ່ກັບເພດຍິງຢູ່ໃນໂຮງຮຽນຊັ້ນປະຖົມໃນໄລຍະ 10 ປີຜ່ານມາ. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ, ສັດສ່ວນດ້ານເພດແມ່ນໄດ້ຮັບການປັບປຸງ ແລະ ໄດ້ເອື້ອອໍານວຍຕໍ່ເດັກຍິງຢູ່ໃນຫຼາຍເຂດຂອງປະເທດ (ສະແດງອອກໂດຍ ຮູບສະແດງໃນການປ່ຽນແປງທີ່ຫຼຸດລົງຂອງສັດສ່ວນທາງດ້ານເພດ, ໃນຈຸດທີ່ເປັນສີແດງ), ໂດຍສະເພາະເຂດທີ່ມີສັດສ່ວນເອື້ອອໍານວຍໃຫ້ແກ່ເພດຊາຍຫຼາຍທີ່ສຸດ. ນີ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນຄວາມກ້າວໜ້າໃນການຫັນໄປຕາມທິດທາງທີ່ເໝາະສົມ, ແຕ່ວ່າ ຍັງຈໍາເປັນຕ້ອງໄດ້ປັບປຸງເພີ່ມຕື່ມອີກໃນອະນາຄົດ ໂດຍສະເພາະ ຢູ່ໃນເຂດທຸລະກັນດານທີ່ສຸດຂອງປະເທດ. ມັນເປັນສິ່ງທີ່ໜ້າສົນໃຈຫຼາຍ ທີ່ ຄວາມກ້າວໜ້າໃນການເຂົ້າໂຮງຮຽນຂອງເພດຍິງ ແມ່ນເຫັນໄດ້ວ່າເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງຊັດເຈນໃນລະດັບການສຶກສາຊັ້ນມັດທະຍົມ.

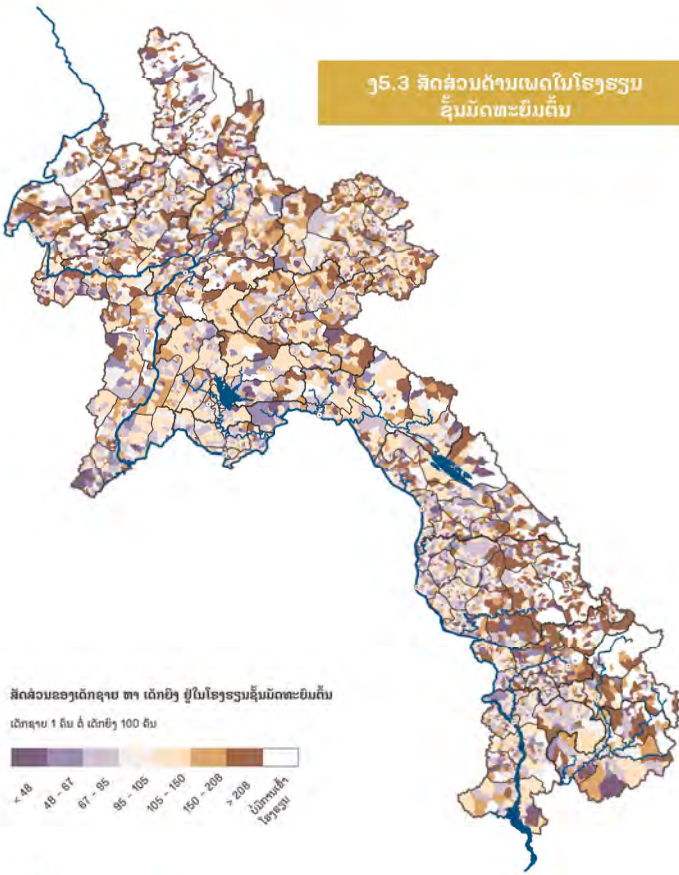
໑5.1 ສັດສ່ວນດ້ານເພດໃນໂຮງຮຽນຊັ້ນປະຖົມ

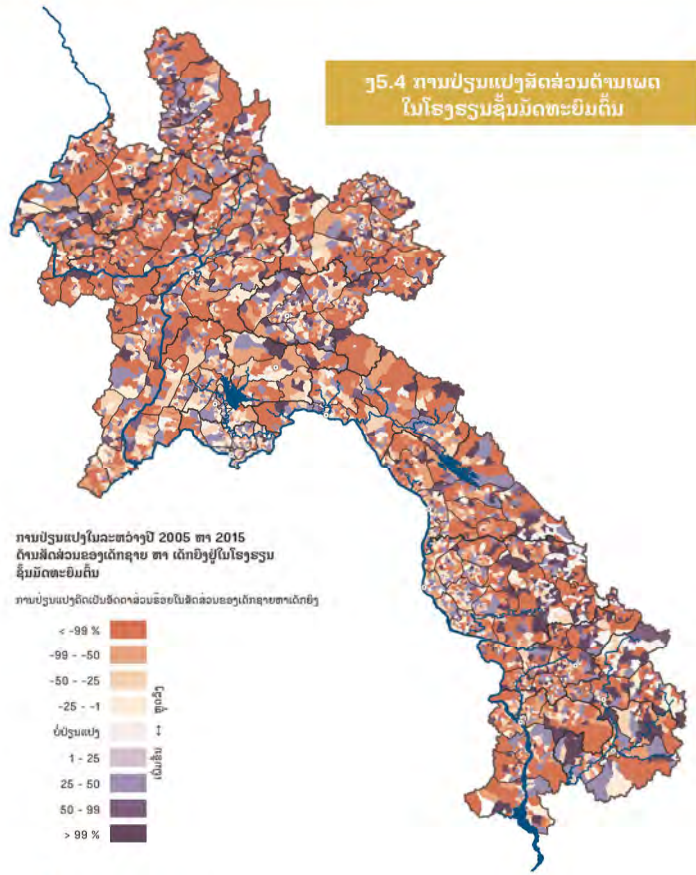
໑5.2 ການປ່ຽນແປງສັດສ່ວນດ້ານເພດໃນໂຮງຮຽນຊັ້ນປະຖົມ

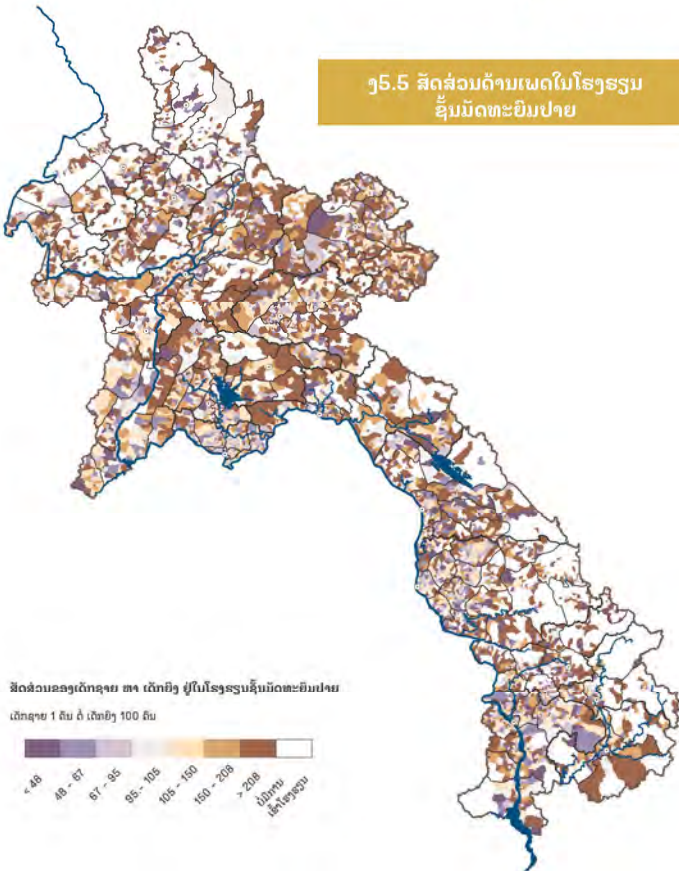
ງ5.3 ສັດສ່ວນດ້ານເພດໃນໂຮງຮຽນ ຊັ້ນມັດທະຍົມຕົ້ນ

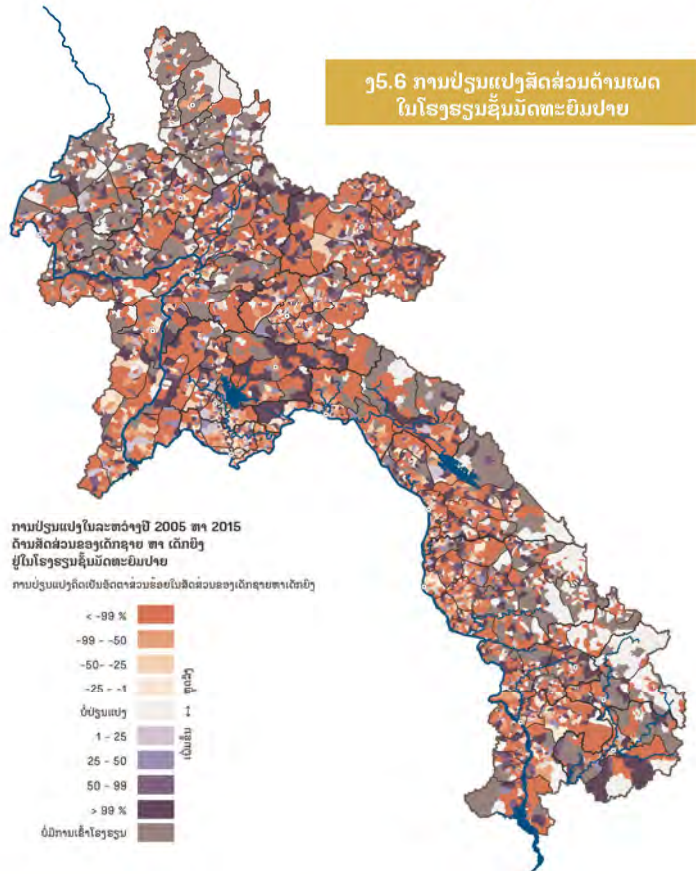
ງ5.4 ການປ່ຽນແປງສັດສ່ວນດ້ານເພດ ໃນໂຮງຮຽນຊັ້ນມັດທະຍົມຕົ້ນ

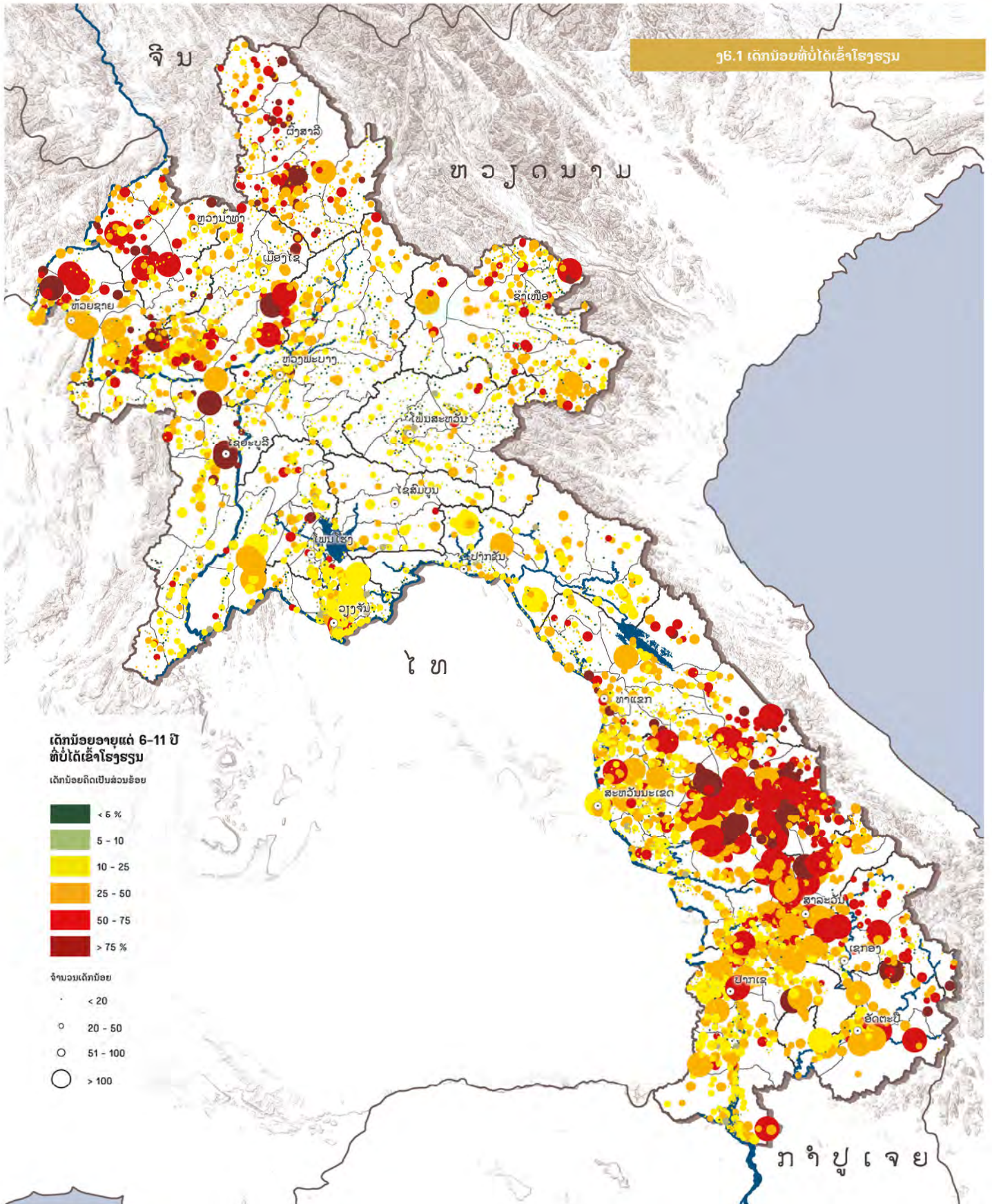
ງ5.5 ສັດສ່ວນດ້ານເພດໃນໂຮງຮຽນ ຊັ້ນມັດທະຍົມປາຍ

ງ5.6 ການປ່ຽນແປງສັດສ່ວນດ້ານເພດ ໃນໂຮງຮຽນຊັ້ນມັດທະຍົມປາຍ

ຖ6.1 ເດັກນ້ອຍທີ່ບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນ

ເດັກທີ່ບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນ

ເດັກໃນເກນອາຍຸເຂົ້າໂຮງຮຽນ ແມ່ນອາດຈະບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນ ເນື່ອງມາຈາກຫຼາຍເຫດຜົນ: ໃນເຂດທ່າງໂກສອກຫຼີກ ເຊິ່ງອາດຈະບໍ່ມີໂຮງຮຽນທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃນເຂດນັ້ນ, ບາງຄົວເຮືອນກໍອາດຈະຕ້ອງການນໍາໃຊ້ແຮງງານຂອງເດັກມາຊ່ວຍວຽກຄອບຄົວ, ເຊິ່ງອາດໃຫ້ຄວາມສໍາຄັນກັບວຽກອື່ນຫຼາຍກວ່າການສຶກສາ ແລະ ເຫດຜົນອື່ນໆທີ່ມີຄວາມເປັນໄປໄດ້. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ, ເຮົາເວົ້າເຖິງເດັກທີ່ບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນ (OOSC) ເຊິ່ງມາຈາກຄົວເຮືອນທີ່ມີຄວາມທຸກຍາກ ຢູ່ໃນເຂດຊົນນະບົດທ່າງໂກສອກຫຼີກ. ເດັກນ້ອຍທີ່ຢູ່ໃນເຂດກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າຂອງຊົນເຜົ່າທີ່ໃຊ້ພາສາ ແຕກຕ່າງກັບການສົດສອນຢູ່ໃນໂຮງຮຽນ ກໍມີຄວາມສ່ຽງເຊັນດຽວກັນ. ເດັກທີ່ບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນ ເນື່ອງຈາກການຂາດເຂີນທາງດ້ານສະພາບແວດລ້ອມທີ່ເໝາະສົມດ້ານການສຶກສາ (ຄັງອໍານວຍຄວາມສະດວກໃນໂຮງຮຽນ, ຄູ-ອາຈານ), ຄວາມຫຍຸ້ງຍາກລໍາບາກ ທີ່ເປັນອຸປະສັກໃນການໃຊ້ພາສາ, ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທີ່ຈໍາເປັນໃນການຮຽນລວມທັງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທາງກົງ ແລະ ໂອກາດ, ເນື່ອງມາຈາກພາລະພາຍໃນຄອບຄົວ ຫຼື ຍ້ອນວ່າຍັງບໍ່ທັນເຫັນຄຸນຄ່າຂອງການສຶກສາຫຼາຍເທົ່າທີ່ຄວນ.

ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ປີ 2015

ໃນຫຼາຍທິດສະວັດທີ່ຜ່ານມາ, ເຖິງແມ່ນວ່າຈໍານວນໂຮງຮຽນ ແລະ ອັດຕາການເຂົ້າຮຽນສຸດທິ ຈະເພີ່ມຂຶ້ນຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ກໍຕາມ, ຍັງມີເດັກນ້ອຍຈໍານວນໜຶ່ງທີ່ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນຕາມປົກກະຕິ. ແຜນທີ່ ໑6.1 ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ການແຈກຢາຍຢູ່ຂອງເດັກທີ່ບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນ ໃນອາຍຸລະຫວ່າງ 6 ຫາ 11 ປີ ເຊິ່ງແມ່ນກຸ່ມຜົນລະເມືອງທີ່ຢູ່ໃນເກນອາຍຸເຂົ້າຮຽນຊັ້ນປະຖົມ.

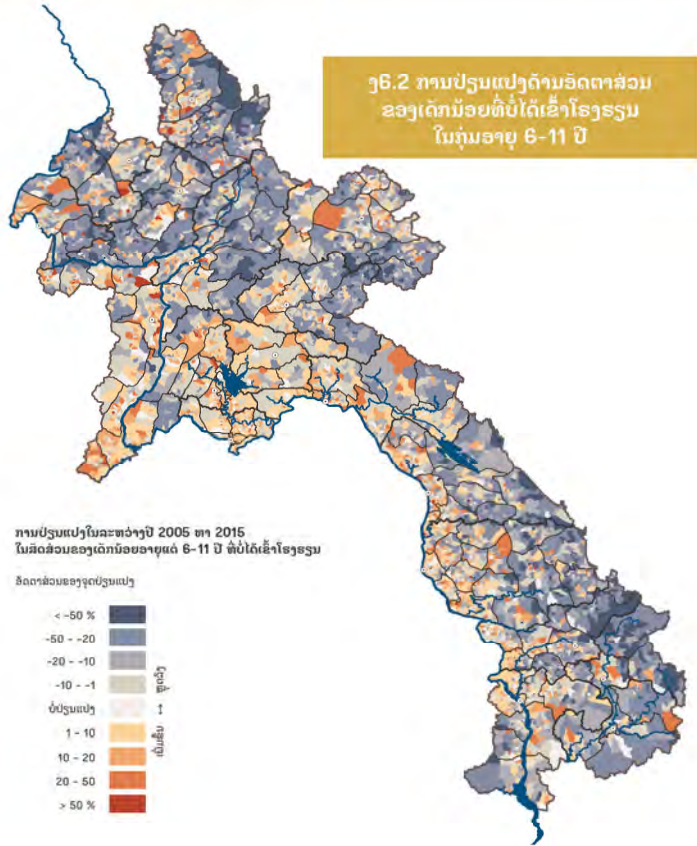
ສັດສ່ວນຂອງເດັກໃນເກນອາຍຸເຂົ້າຮຽນໃນຊັ້ນປະຖົມ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນຢູ່ໃນຫຼາຍໜູ່ບ້ານທາງພາກຕາເວັນຕົກສ່ຽງເໜືອ ແລະ ພາກເໜືອ ລວມທັງຢູ່ທາງເບື້ອງຕາເວັນອອກຂອງພາກໃຕ້, ເຊິ່ງສະແດງອອກໃນຈຸດທີ່ມີສີແດງໃນແຜນທີ່ ໑6.1. ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນເຂດທ່າງໂກສອກຫຼີກທຸລະກິນດານ ເຊິ່ງຜົນເຫັນຫຼາຍໃນກຸ່ມຜົນລະເມືອງທີ່ໃຊ້ພາສາຊົນເຜົ່າໃນການປາກເວົ້າ. ກຸ່ມຜົນລະເມືອງທີ່ໃຊ້ພາສາຈີນ-ທິເບດ ເປັນພາສາປາກເວົ້າອັດຕາຂອງເດັກທີ່ບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນຫຼາຍກວ່າໜູ່, ຮອງລົງມາແມ່ນຢູ່ໃນກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າອນ-ຂະແມ ແລະ ໃນກຸ່ມຊົນເຜົ່າມົ້ງ (ສົມທຽບແຜນທີ່ ໑2). ໃນດ້ານຈໍານວນຂໍ້ມູນຂອງເດັກທີ່ບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຢູ່ໃນແຂວງສະຫວັນນະເຂດ, ສາລະວັນ ແລະ ຈໍາປາສັກ ເຊິ່ງເຫັນໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນໃນຈຸດທີ່ມີຢູ່ໃນບ້ານໃຫຍ່ຕ່າງໆທີ່ມີອັດຕາ ແລະ ຈໍານວນເດັກທີ່ບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນສູງ.

ແຜນທີ່ ໑6.3 ສະແດງໃຫ້ເຫັນຊ່ອງວ່າງຂອງເພດໃນເດັກອາຍຸລະຫວ່າງ 6 ຫາ 11 ປີ ທີ່ບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນ ເຊິ່ງຜົນເຫັນຢູ່ໃນເຂດທີ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງ ແລະ ໃນເຂດທີ່ໜຽວໆທີ່ມີເດັກຊາຍບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນຫຼາຍກວ່າ ແລະ ຢູ່ໃນເຂດທຸກຍາກ (ເບິ່ງແຜນທີ່ ໑1.1) ໂດຍສະເພາະ ໃນພາກຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້ ແລະ ພາກເໜືອຂອງ ສປປ ລາວ, ໂດຍທົ່ວໄປແມ່ນມີເດັກຍິງທີ່ບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນຫຼາຍກວ່າ ເຊິ່ງມີນສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນເຖິງຮູບແບບຂອງຊ່ອງວ່າງດ້ານເພດໃນການສຶກສາຊັ້ນປະຖົມ (ແຜນທີ່ ໑5.1).

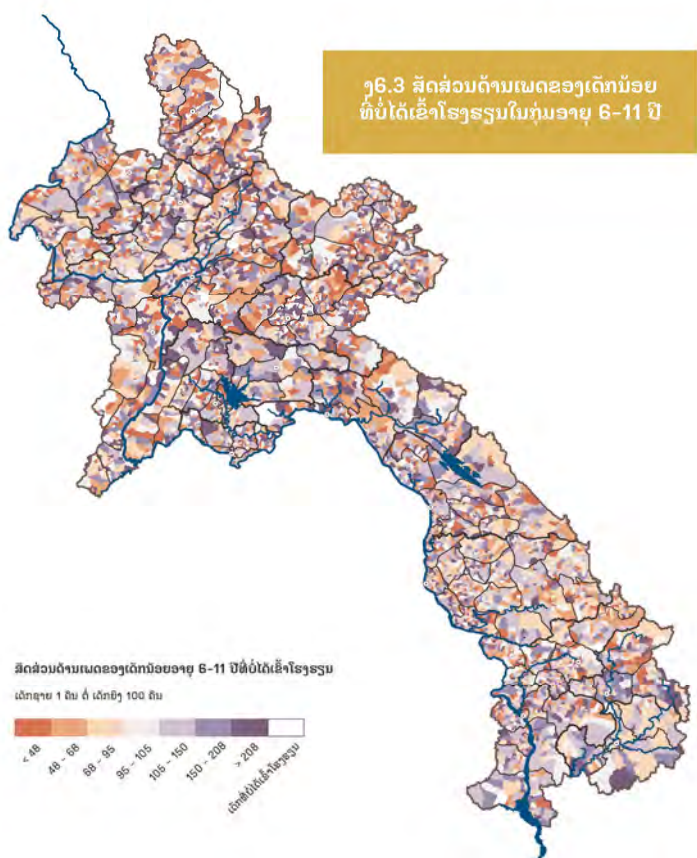
ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015

ແຜນທີ່ ໑6.2 ສະແດງໃຫ້ເຫັນອັດຕາການບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນຂອງເດັກທີ່ຢູ່ໃນກຸ່ມອາຍຸ 6 ຫາ 11 ປີ ໃນແຕ່ລະບ້ານທີ່ມີການປ່ຽນແປງຫຼາຍ ຢູ່ໃນທິດສະວັດທີ່ຜ່ານມາ. ຮູບແບບທີ່ມີຄວາມໂດດເດັ່ນແມ່ນອັດຕາຂອງການບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນຂອງເດັກໄດ້ຫຼຸດລົງ ເຊິ່ງຜົນເຫັນໃນເຂດທາງພາກເໜືອ ແລະ ເບື້ອງຕາເວັນອອກທາງພາກໃຕ້ຂອງ ສປປ ລາວ ເຊິ່ງມີການປ່ຽນແປງເລັກນ້ອຍ ແລະ ໄດ້ປະປົນກັນຢູ່ຕາມເຂດທັງພຽງຂອງປະເທດ. ເຂດທີ່ເຫັນວ່າຫຼຸດລົງຫຼາຍທີ່ສຸດ ແມ່ນເຂດທີ່ມີອັດຕາການບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນຂອງເດັກຢູ່ໃນລະດັບສູງໃນເມືອງກ່ອນ ເຊິ່ງເປັນເຂດທີ່ຈໍາເປັນຕ້ອງໄດ້ຮັບການ ປັບປຸງສູງທີ່ສຸດເຊັ່ນດຽວກັນ.

໑6.2 ການປ່ຽນແປງດ້ານອັດຕາສ່ວນຂອງເດັກນ້ອຍທີ່ບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນໃນກຸ່ມອາຍຸ 6-11 ປີ

໑6.3 ສັດສ່ວນດ້ານເພດຂອງເດັກນ້ອຍທີ່ບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນໃນກຸ່ມອາຍຸ 6-11 ປີ

ການເຂົ້າໂຮງຮຽນ

ການເຂົ້າໂຮງຮຽນ ຖືວ່າມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ສຸດຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ໃນໂຮງຮຽນຊັ້ນປະຖົມ ແລະ ຊັ້ນມັດທະຍົມ. ເດັກທຸກຄົນທີ່ມີອາຍຸໃນລະຫວ່າງ 6 ຫາ 16 ປີ ແມ່ນຄວນຈະໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນ.

ໃນໄລຍະຂອງການສຳຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ທົ່ວປະເທດ, ພົນລະເມືອງທີ່ມີອາຍຸ 6 ປີຂຶ້ນໄປ ແມ່ນຖືກເກັບກຳຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບ ການເຂົ້າໂຮງຮຽນໃນປະຈຸບັນ. ໂດຍລວມແລ້ວ, ສອງສ່ວນຫ້າຂອງເດັກທີ່ມີອາຍຸລະຫວ່າງ 6 ຫາ 16 ປີ ແມ່ນໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນ ໃນປີ 2015 ເຊິ່ງໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຈາກສອງສ່ວນສາມ ໃນປີ 2005. ຫຼາຍກວ່າເຄິ່ງໜຶ່ງຂອງເດັກເຫຼົ່ານັ້ນແມ່ນບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນໃນປີ 2015 ເຊິ່ງຈຳນວນໜຶ່ງແມ່ນໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນໃນໄລຍະຜ່ານມາ, ແຕ່ກໍໄດ້ຢຸດເຊົາ ຫຼື ອອກໂຮງຮຽນກ່ອນທີ່ຈະຈົບການສຶກສາໃນພາກບັງຄັບ.

ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ປີ 2015

ແຜນທີ່ດ່າງໆ ຢູ່ໃນໜ້ານີ້ ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ອັດຕາການເຂົ້າໂຮງຮຽນຂອງພົນລະເມືອງໃນກຸ່ມອາຍຸ 6, 10 ແລະ 15 ປີ, ເຊິ່ງມີການປັບປ່ຽນບັນດາຕົວຊີ້ບອກເຫຼົ່ານີ້ ຕັ້ງແຕ່ປີ 2005 ເຊິ່ງສາມາດສັງເກດເຫັນໄດ້ໃນຫຼາຍຮູບແບບ.

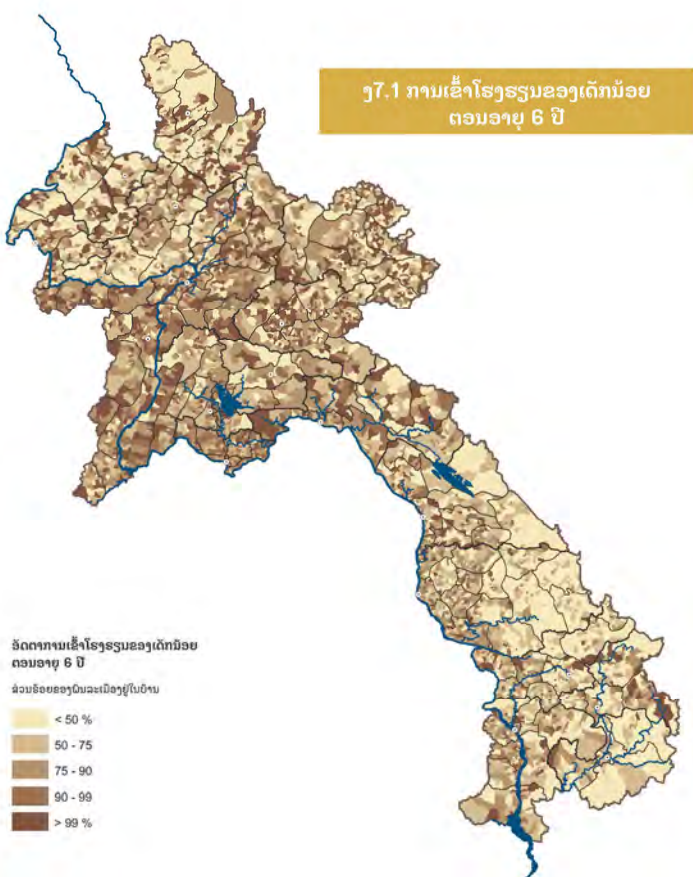
ຈຸດທຳອິດ, ການເຂົ້າໂຮງຮຽນແມ່ນໄດ້ຫຼຸດລົງເລື້ອຍໆຕາມເກນອາຍຸ, ການເຂົ້າໂຮງຮຽນແມ່ນເລີ່ມຕົ້ນຢູ່ໃນລະດັບຕໍ່າໃນເກນອາຍຸ 6 ປີ, ອັດຕາການລົງທະບຽນເຂົ້າໂຮງຮຽນຂອງກຸ່ມອາຍຸ 10 ປີ ແມ່ນມີຫຼາຍຢູ່ໃນຫຼາຍເຂດຂອງ ສປປ ລາວ ແລະ ອັດຕາການລົງທະບຽນເຂົ້າໂຮງຮຽນໄດ້ຫຼຸດລົງໃນກຸ່ມເດັກທີ່ມີອາຍຸ 15 ປີ. ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ເດັກຫຼາຍຄົນໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນຊ້າກວ່າເກນອາຍຸ. ໝາຍວ່າ ການເລີ່ມຕົ້ນເຂົ້າໂຮງຮຽນແມ່ນຫຼັງຈາກອາຍຸ 6 ປີ ແລະ ການອອກໂຮງຮຽນແມ່ນ ກ່ອນການຮຽນຈົບການສຶກສາໃນຊັ້ນມັດທະຍົມ.

ຈຸດທີສອງ, ຮູບແບບທີ່ມີຄວາມເດັ່ນ ແລະ ຊັດເຈນ: ເຂດທີ່ມີການລົງທະບຽນເຂົ້າໂຮງຮຽນຊ້າກວ່າກຳນົດແມ່ນຢູ່ໃນເຂດທີ່ຫ່າງໄກທາງພາກເໜືອ ແລະ ພາກຕາເວັນຕົກສ່ຽງເໜືອ ລວມທັງເຂດທາງພາກຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້ຂອງ ສປປ ລາວ. ການເຂົ້າໂຮງຮຽນຕອນອາຍຸ 10 ປີ ແມ່ນຖືວ່າຊ້າຫຼາຍຢູ່ໃນເຂດທາງພາກຕາເວັນອອກຂອງແຂວງສະຫວັນນະເຂດ ເຊິ່ງເປັນໜຶ່ງໃນເຂດ ທີ່ມີຄວາມທຸກຍາກທີ່ສຸດພາຍຂອງປະເທດ (ເບິ່ງແຜນທີ່ ດ1.1). ການລົງທະບຽນເຂົ້າໂຮງຮຽນໃນກຸ່ມອາຍຸ 15 ປີ ແມ່ນຄ້າຍຄືກັບຮູບຮ່າງຂອງການເຂົ້າໂຮງຮຽນທີ່ຊ້າກວ່າກຳນົດ- ໃນເຂດທີ່ມີເດັກເລີ່ມຕົ້ນເຂົ້າໂຮງຮຽນຊ້າ ແມ່ນມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ສູງທີ່ພວກເຂົາເຈົ້າຈະ ອອກໂຮງຮຽນກ່ອນຮຽນຈົບ. ໃນເຂດດັ່ງກ່າວນັ້ນແມ່ນມີຜູ້ທີ່ທຸກຍາກຫຼາຍ ແລະ ສ່ວນໃຫຍ່ບໍ່ແມ່ນ ກຸ່ມພົນລະເມືອງທີ່ໃຊ້ພາສາລາວ ທີ່ອາໄສຢູ່ໃນເຂດດັ່ງກ່າວ.

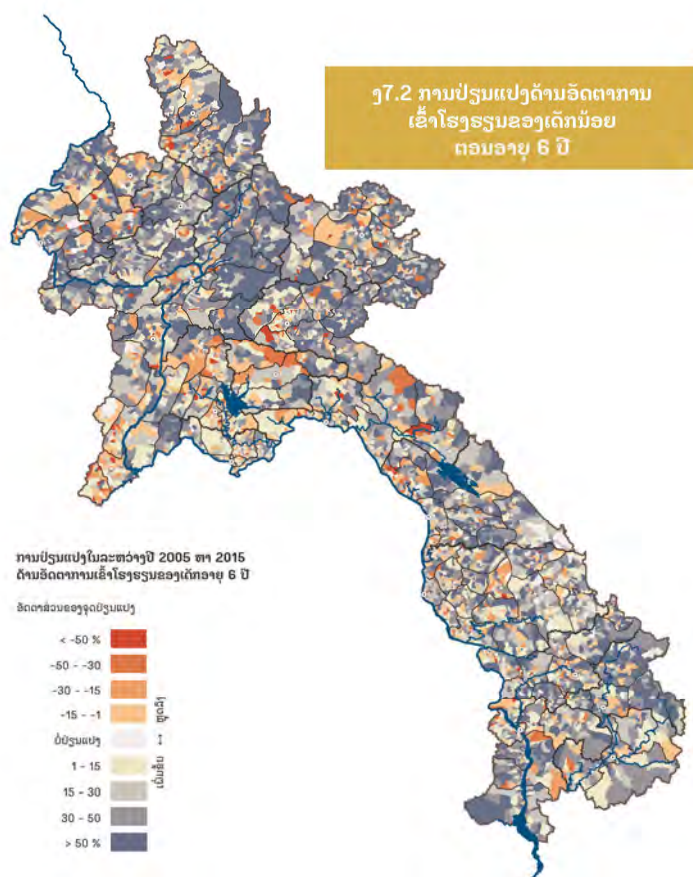
ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015

ແຜນທີ່ ໗7.2, ໗7.4 ແລະ ໗7.6 ສະແດງເຖິງ ການປ່ຽນແປງຂອງອັດຕາການເຂົ້າໂຮງຮຽນໃນເກນອາຍຸທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນັ້ນ ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015. ໂດຍລວມແລ້ວ, ຈຸດທີ່ມີສີຝ້າ ໝາຍເຖິງເຂດທີ່ມີອັດຕາການເຂົ້າໂຮງຮຽນເພີ່ມຂຶ້ນ, ນອກຈາກນີ້ ກໍມີບາງເຂດທີ່ມີອັດຕາການເຂົ້າໂຮງຮຽນຫຼຸດລົງ. ໃນໄລຍະດັ່ງກ່າວນີ້, ອັດຕາການເຂົ້າໂຮງຮຽນແມ່ນໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍໃນເຂດທີ່ມີຄວາມທຸກຍາກຂອງປະເທດ ແລະ ອັດຕາການເຂົ້າໂຮງຮຽນຢູ່ໃນບາງເຂດທາງພາກເໜືອກໍໄດ້ຫຼຸດລົງ. ໃນກຸ່ມເດັກອາຍຸ 10 ປີ ໂດຍລວມເຫັນວ່າຢູ່ໃນເຂດທີ່ມີຄວາມທຸກຍາກ ແລະ ຫຼະກັນດານຂອງປະເທດ ແຕ່ກໍມີຄວາມກ້າວໜ້າຫຼາຍທີ່ສຸດ ແລະ ສາມາດທຽບເທົ່າກັບເຂດອື່ນໆ, ແລະ ເຂດທີ່ຍັງມີອັດຕາການເຂົ້າໂຮງຮຽນຢູ່ໃນລະດັບສູງຄືເກົ່າ ແມ່ນພົບຫຼາຍຢູ່ໃນເຂດທັງພຽງຂອງປະເທດ. ຮູບແບບທີ່ມີອັດຕາການເຂົ້າໂຮງຮຽນຂອງກຸ່ມອາຍຸ 15 ປີ ແມ່ນບໍ່ມີຄວາມໂດດເດັ່ນ ເຖິງແມ່ນວ່າ ຈະມີການເພີ່ມຂຶ້ນຢູ່ທາງພາກຕາເວັນອອກຂອງແຂວງສະຫວັນນະເຂດ ແລະ ເພີ່ມຫຼາຍຢູ່ທາງພາກເໜືອ. ການເຂົ້າໂຮງຮຽນກໍມີການຫຼຸດລົງ ຢູ່ທາງພາກຕາເວັນຕົກຂອງແຂວງສາລະວັນ ແລະ ແຂວງເຊກອງ ລວມທັງຫຼາຍໆເຂດທາງພາກຕາເວັນຕົກສ່ຽງເໜືອຂອງ ສປປ ລາວ.

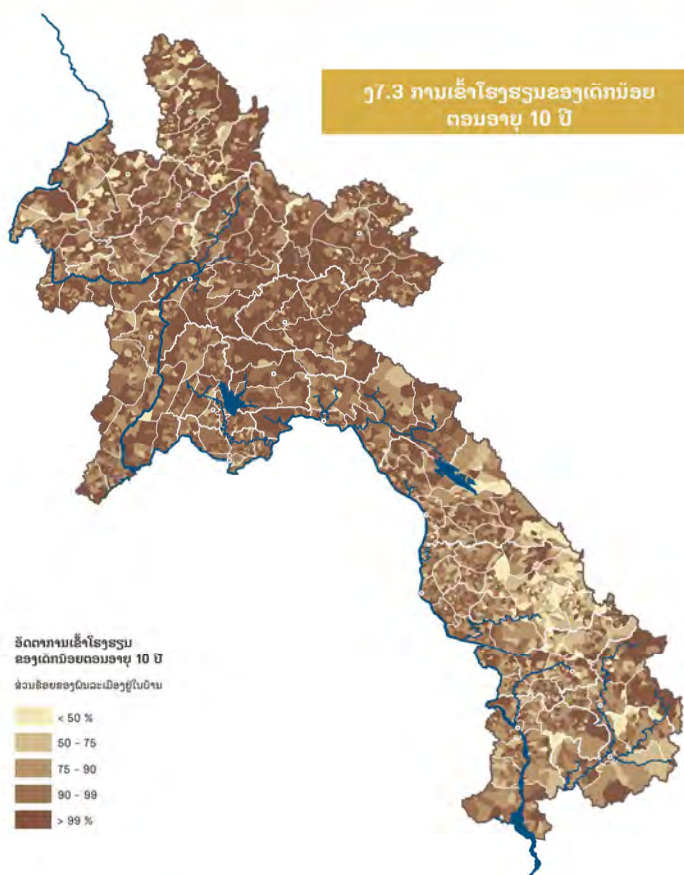
໗7.1 ການເຂົ້າໂຮງຮຽນຂອງເດັກນ້ອຍ ຕອນອາຍຸ 6 ປີ

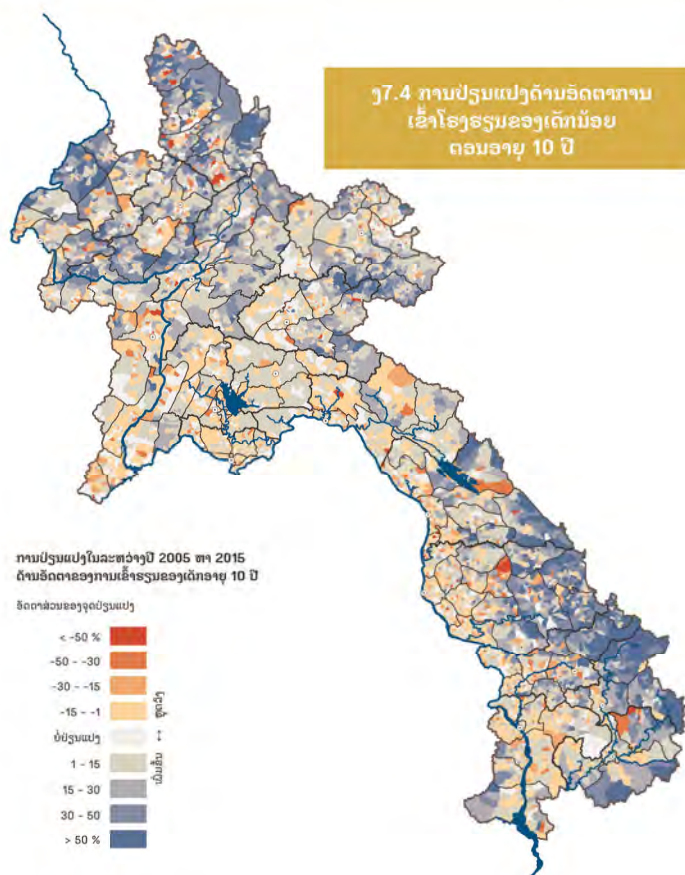
໗7.2 ການປ່ຽນແປງດ້ານອັດຕາການ ເຂົ້າໂຮງຮຽນຂອງເດັກນ້ອຍ ຕອນອາຍຸ 6 ປີ

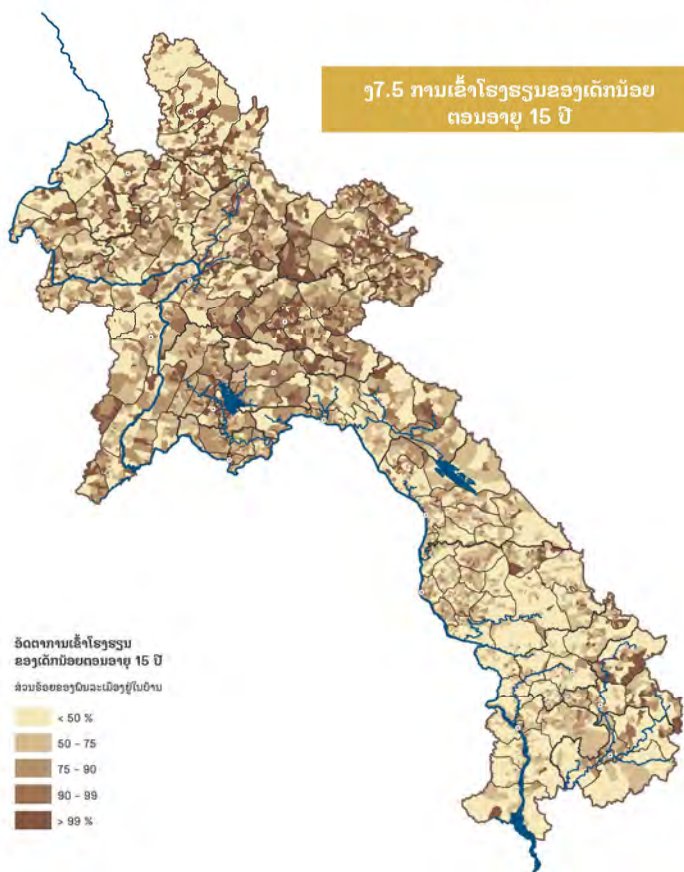
ງ7.3 ການເຂົ້າໂຮງຮຽນຂອງເດັກນ້ອຍ
ຕອນອາຍຸ 10 ປີ

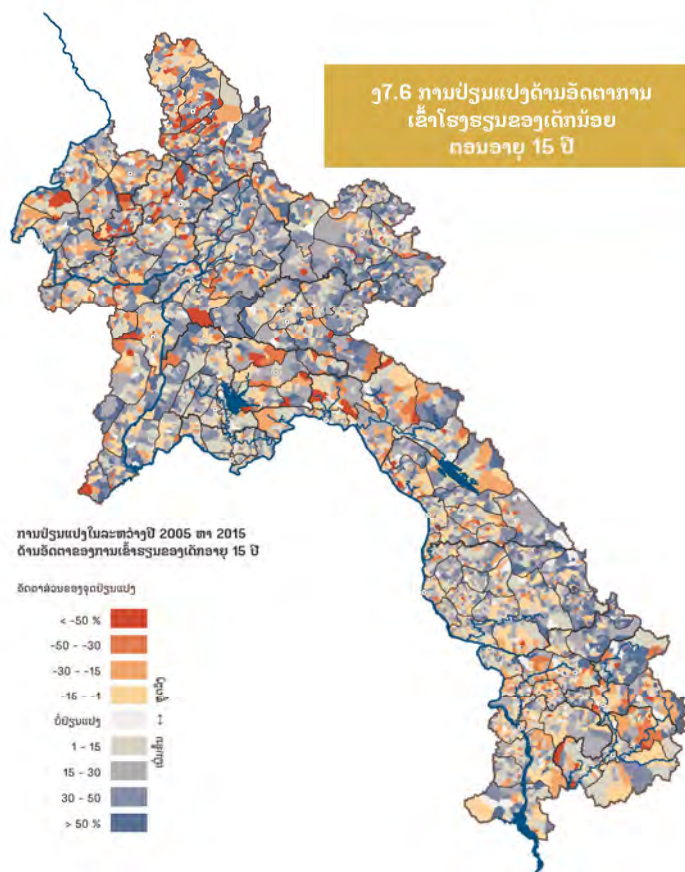
ງ7.4 ການປ່ຽນແປງດ້ານວັດຕາການເຂົ້າໂຮງຮຽນຂອງເດັກນ້ອຍ
ຕອນອາຍຸ 10 ປີ

ງ7.5 ການເຂົ້າໂຮງຮຽນຂອງເດັກນ້ອຍ
ຕອນອາຍຸ 15 ປີ

ງ7.6 ການປ່ຽນແປງດ້ານວັດຕາການເຂົ້າໂຮງຮຽນຂອງເດັກນ້ອຍ
ຕອນອາຍຸ 15 ປີ

ສຸຂະພາບ

ຄວາມສາມາດເຂົ້າເຖິງດ້ານສາທາລະນະສຸກ

ການເຂົ້າເຖິງບໍລິການດ້ານສາທາລະນະສຸກ ຖືເປັນການປະກອບສ່ວນສໍາຄັນໃນການມີສຸຂະພາບທີ່ດີຂຶ້ນ ແລະ ມີຜົນກະທົບໂດຍທາງອ້ອມຕໍ່ກັບການພັດທະນາຊຸມນະບົດໂດຍລວມ. ການທີ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງການບໍລິການດ້ານສາທາລະນະສຸກໄດ້, ໝາຍວ່າ ຄົນເຈັບຢູ່ໃນເຂດທີ່ອາໄສຊອກຫາບ່ອນປິ່ນປົວ ແລະ ສາມາດປົກສາແພດໄດ້ງ່າຍ ແລະ ວ່ອງໄວຂຶ້ນກວ່າເກົ່າ ກ່ອນທີ່ອາການເຈັບປ່ວຍຈະມີຄວາມຮຸນແຮງ ແລະ ຈໍາເປັນຕ້ອງໄດ້ຮັບການປິ່ນປົວຢ່າງຈິງຈັງຫຼາຍຂຶ້ນ. ການທີ່ໄດ້ຢູ່ໃກ້ກັບສະຖານທີ່ ບໍລິການດ້ານສາທາລະນະສຸກ ເປັນສິ່ງທີ່ສໍາຄັນຜິເສດຕໍ່ກັບສະມາຊິກໃນຊຸມຊົນທີ່ບໍ່ສາມາດເດີນທາງ ເນື່ອງຈາກມີອາການບາດເຈັບ, ອາຍຸສູງ ຫຼື ເຫດຜົນອື່ນໆ. ດັ່ງນັ້ນ, ຍຸດທະສາດການຂະຫຍາຍຕາໜ່າງດ້ານສາທາລະນະສຸກ, ຢາປິວພະຍາດ ແລະ ຫ້ອງກວດພະຍາດ ຈຶ່ງໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍ ໄປຄຽງຄູ່ກັບການພັດທະນາປະເທດ.

ໃນການສໍາຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ປີ 2015, ນາຍບ້ານແມ່ນໄດ້ຖືກຖາມກ່ຽວກັບຂໍ້ມູນຢູ່ໃນບ້ານວ່າ ມີສຸກສາລາ, ໂຮງໝໍ ຫຼື ບໍ່. ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມກ່ຽວກັບ ຄຸນນະພາບ ຫຼື ການໃຫ້ການບໍລິການດ້ານສາທາລະນະສຸກແມ່ນບໍ່ໄດ້ມີການເກັບກໍາ. ຄວາມສາມາດໃນການເຂົ້າເຖິງການໃຫ້ບໍລິການດ້ານສາທາລະນະສຸກ ແມ່ນຄິດໄລ່ໄດ້ດ້ວຍໄລຍະເວລາຂອງການເດີນທາງຈາກຈຸດໃດໜຶ່ງໄປຫາສະຖານທີ່ການໃຫ້ບໍລິການທີ່ໃກ້ຄຽງທີ່ສຸດຢູ່ພາຍໃນປະເທດ ໃນປີ 2015.

ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ປີ 2015

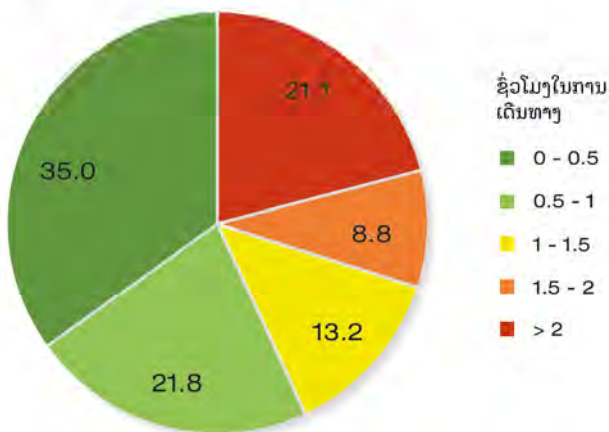
ໂດຍລວມແລ້ວ, 19 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງພົນລະເມືອງທັງໝົດສາມາດເຂົ້າເຖິງການໃຫ້ບໍລິການທາງດ້ານສາທາລະນະສຸກທີ່ຢູ່ພາຍໃນໜ່ວຍຂອງຕົນ. ປະມານ 22 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງບ້ານໃນເຂດຕົວເມືອງຖືວ່າມີສຸກສາລາ ຫຼື ໂຮງໝໍ, ໃນຂະນະທີ່ ບ້ານໃນເຂດຊຸມນະບົດທີ່ມີເສັ້ນທາງເຂົ້າເຖິງມີພຽງແຕ່ 16 ສ່ວນຮ້ອຍ ແລະ 12 ສ່ວນຮ້ອຍຢູ່ໃນບ້ານຊຸມນະບົດທີ່ບໍ່ມີເສັ້ນທາງເຂົ້າເຖິງ.

ແຜນທີ່ ຈ1 ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ການແຈກຢາຍຢູ່ຂອງການໃຫ້ບໍລິການດ້ານສາທາລະນະສຸກໃນ ສປປ ລາວ ເຊິ່ງສາມາດຄາດຄະເນໄລຍະເວລາໃນການເດີນທາງໄປຫາສຸກສາລາ ຫຼື ໂຮງໝໍທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃກ້ຄຽງທີ່ສຸດ. ແຜນທີ່ຍັງສະແດງໃຫ້ເຫັນ ໂຄງລ່າງພື້ນຖານໃນການຄົ້ນຄວ້າຄົມ, ຖະໜົນທິນທາງທີ່ສະແດງ ທີ່ເປັນເສັ້ນສີແດງ.

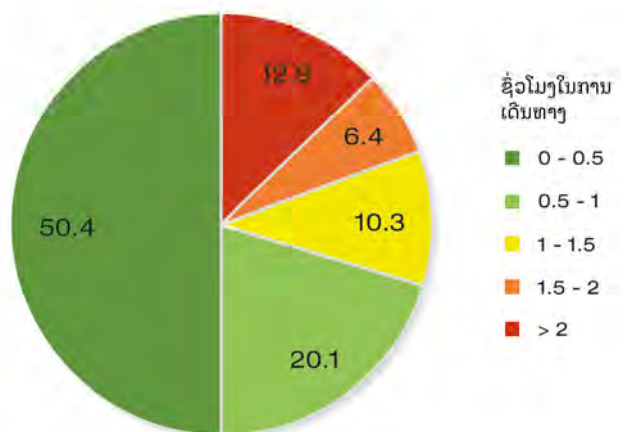
ສິ່ງອໍານວຍຄວາມສະດວກດ້ານສາທາລະນະສຸກ ແມ່ນສາມາດເຂົ້າເຖິງໄດ້ຢ່າງງ່າຍດາຍໃນນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ. ຕາມເມືອງທີ່ຕັ້ງຢູ່ລຽບຕາມແຄມແມ່ນໍ້າຂອງ, ໃນເຂດທີ່ງຽບງາງທາງພາກໃຕ້ ແລະ ຕາມຖະໜົນສາຍຫຼັກ. ສິ່ງອໍານວຍຄວາມສະດວກດ້ານສາທາລະນະສຸກ ແມ່ນມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການເຂົ້າເຖິງ ໂດຍສະເພາະຢູ່ໃນເຂດພູດອຍຕາມຊາຍແດນຂອງປະເທດຫວຽດນາມ ເຊັ່ນ: ຢູ່ທາງພາກເໜືອມີແຂວງຜົ້ງສາລີ ແລະ ແຂວງຫົວພັນ, ຢູ່ພາກກາງມີ ແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ ແລະ ຄໍາມ່ວນ ແລະ ຢູ່ເຂດພາກໃຕ້ກໍແມ່ນ ແຂວງເຊກອງ ແລະ ອັດຕະປື. ທາງພາກຕາເວັນອອກຂອງແຂວງຫຼວງພະບາງ ລວມທັງ ພາກໃຕ້ຂອງແຂວງອັດຕະປື ແມ່ນເຂດທີ່ສິ່ງອໍານວຍຄວາມສະດວກດ້ານສາທາລະນະສຸກ ມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການເຂົ້າເຖິງໄດ້. ໃນບາງເຂດຈໍາເປັນຕ້ອງໃຊ້ເວລາຫຼາຍກວ່າ 10 ຊົ່ວໂມງຈຶ່ງໄປຮອດບ່ອນປິ່ນປົວ ຫຼື ຮ້ານຂາຍຢາ.

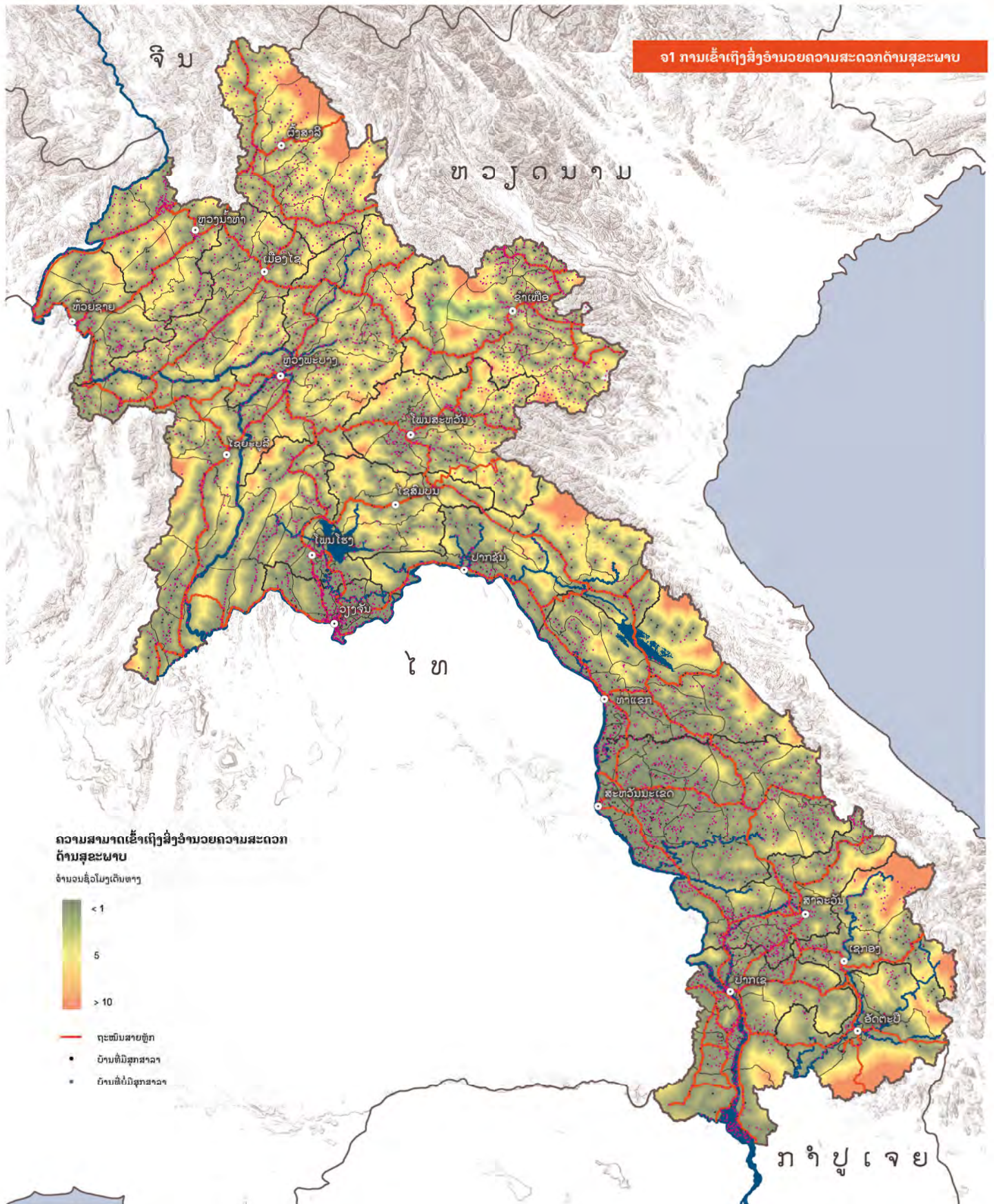
ໃນບາງເຂດ ການເຂົ້າເຖິງບ່ອນໃຫ້ບໍລິການດ້ານສາທາລະນະສຸກແມ່ນມີໜ້ອຍຫຼາຍ ເຊັ່ນ: ເຂດພາກໃຕ້ຂອງແຂວງຫົວພັນ, ພາກຕາເວັນອອກຂອງແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ ແລະ ຄໍາມ່ວນ ລວມເຖິງ ພາກຕາເວັນອອກຂອງແຂວງເຊກອງ ເຊິ່ງເປັນເຂດທີ່ມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກຂອງປະເທດ (ເບິ່ງແຜນທີ່ ດ1.1), ຊຶ່ງໃຫ້ເຫັນຄວາມສໍາຄັນກັນລະຫວ່າງ ຄວາມສາມາດໃນການເຂົ້າເຖິງການໃຫ້ບໍລິການດ້ານສາທາລະນະສຸກ ແລະ ຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ.

ຮູບສະແດງ 5: ສ່ວນແບ່ງຂອງໜ່ວຍບ້ານທີ່ໃຊ້ເວລາສະເລ່ຍໃນການເດີນທາງໄປຫາໂຮງຮຽນປະຖົມທີ່ໃກ້ທີ່ສຸດ

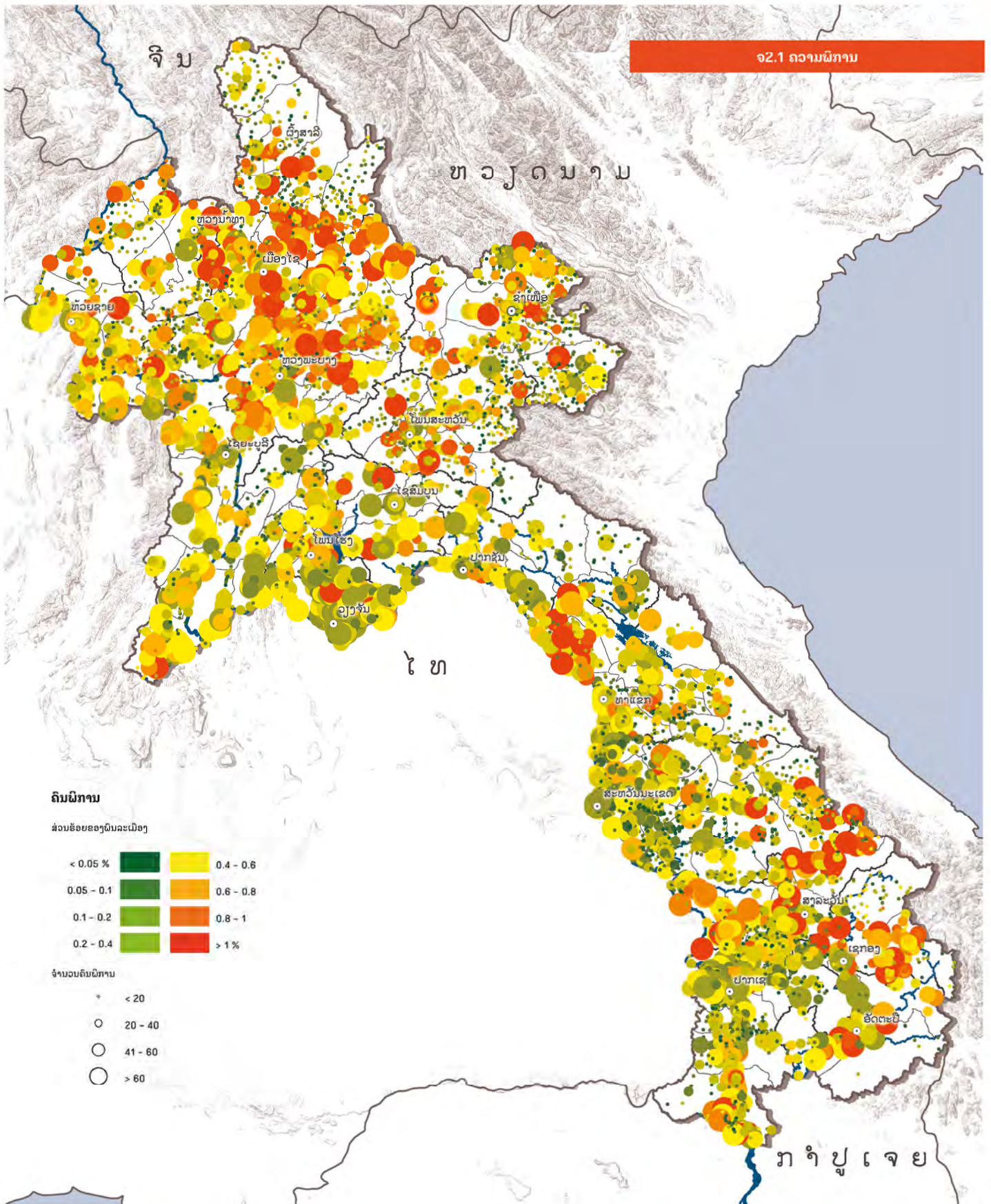

ຮູບສະແດງ 6: ສ່ວນແບ່ງຂອງພົນລະເມືອງທີ່ໃຊ້ເວລາສະເລ່ຍໃນການເດີນທາງໄປຫາສຸກສາລາທີ່ໃກ້ທີ່ສຸດ

ຈ2.1 ຄວາມພິການ

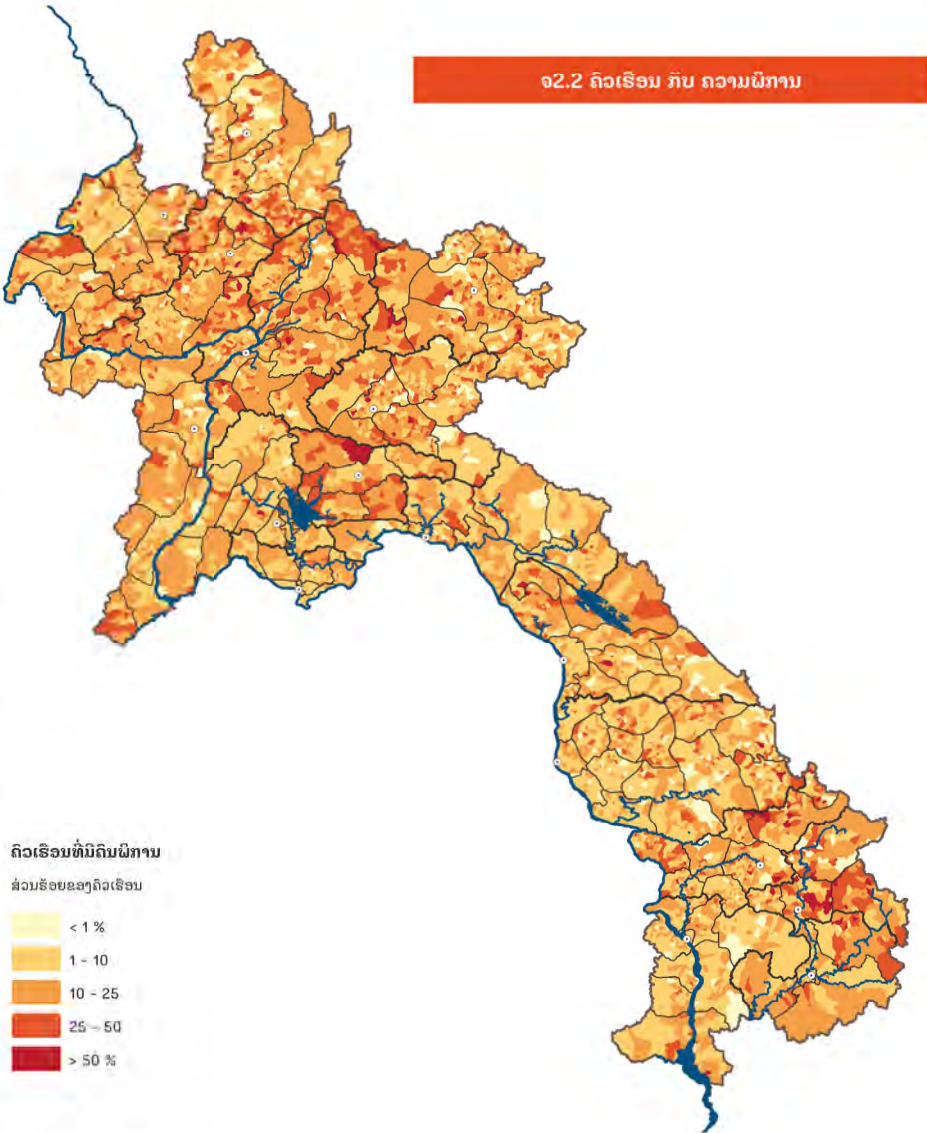
ຜົນລະເມືອງທີ່ມີຄວາມພິການ

ອົງຕາມກອງປະຊຸມຂອງອົງການສະຫະປະຊາຊາດ ວ່າດ້ວຍສິດທິຂອງຄົນພິການ (UNCRPD), "ຜູ້ທີ່ມີການລວມທັງຜູ້ທີ່ມີບັນຫາໃນໄລຍະຍາວ, ບັນຫາທາງຈິດໃຈ, ຄວາມບົກຜ່ອງທາງດ້ານສະຕິປັນຍາ ຫຼື ທາງດ້ານກາຍະພາບໃນການສຳພັນ ເຊິ່ງເປັນອຸປະສັກຕ່າງໆ ທີ່ອາດພາໃຫ້ເກີດມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະ ການດຳລົງຊີວິດຢູ່ໃນສິ່ງຄົມ ບົນພື້ນຖານສິດທິທຽບກັບຜູ້ອື່ນໆທົ່ວໄປ" (UN, 2006). ເຊັ່ນດຽວກັນກັບ ດຳລັດກ່ຽວກັບຄົນພິການຂອງສປປ ລາວ ປີ 2014, ລັດຖະບານໄດ້ກຳນົດຜົນລະເມືອງຜູ້ທີ່ມີຄວາມພິການຄື "ຜູ້ທີ່ມີບັນຫາທາງດ້ານກາຍະພາບ, ຄວາມບົກຜ່ອງທາງດ້ານສະຕິປັນຍາ ຫຼື ເສຍຈິດ ລວມທັງຄວາມຜິດປົກກະຕິດ້ານຮ່າງກາຍ, ການໄດ້ຍິນ ແລະ ການປາກເວົ້າ ແລະ ຄວາມບົກຜ່ອງໃນໄລຍະຍາວ ເຊິ່ງເປັນອຸປະສັກໃນການໃຊ້ຊີວິດປະຈຳວັນຂອງພວກເຂົາ ແລະ ການເຂົ້າຮ່ວມກິດຈະກຳຕ່າງໆຢູ່ໃນສິ່ງຄົມບົນພື້ນຖານສິດທິທຽບກັບຄົນທົ່ວໄປ" (ດຳລັດກ່ຽວກັບຄົນພິການ ຢູ່ສປປ ລາວ, 2014).

ຜູ້ພິການ ຖືວ່າຕ້ອງປະເຊີນກັບຄວາມຫ້າຫາຍໃນຊີວິດຫຼາຍກວ່າຄົນປົກກະຕິ. ໃນຫຼາຍປະເທດທີ່ມີຄວາມຄ້າຍຄືກັນກັບ ສປປ ລາວ ເຊິ່ງແມ່ນບັນດາປະເທດທຸກຍາກ, ນອກນັ້ນ ມາດຕະຖານດ້ານການຄົມມະນາຄົມ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງການບໍລິການສາທາລະນະສຸກກໍເຊັ່ນກັນ, ເຊິ່ງຖືວ່າຍັງຂາດໂອກາດດ້ານການສຶກສາ ແລະ ການຝຶກອົບຮົມວິຊາຊີບດ້ານຕ່າງໆ ທີ່ເປັນສິ່ງທ້າທາຍສຳລັບໝົດທຸກຄົນ. ຄົນພິການຈະປະເຊີນກັບຄວາມຫ້າຫາຍຫຼາຍກວ່າໃນເຂດທີ່ເສດຖະກິດຂອງໂລກໄດ້ຮັບການພັດທະນາ. ຂໍ້ມູນຂ້າງເທິງນີ້ ແມ່ນແບບແຜນທີ່ມີຢູ່ໃນສິ່ງຄົມຕໍ່ກັບ ຜົນລະເມືອງທີ່ມີຄວາມພິການ ເຊິ່ງເປັນເລື່ອງປົກກະຕິທົ່ວໄປຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ (Hinton and Rutherford, 2014).

ແນວໃດກໍຕາມ, ລັດຖະບານລາວ ໄດ້ຊຸກຍູ້ ແລະ ໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອ ເຊິ່ງຖືວ່າກຳລັງດຳເນີນໄປສູ່ນະໂຍບາຍທີ່ສາມາດຄອບຄຸມຫຼາຍຂຶ້ນໃນຂະແໜງການຕ່າງໆ ເພື່ອເປັນການຮັບປະກັນສິດທິຂັ້ນພື້ນຖານຂອງຄົນພິການຢູ່ທົ່ວປະເທດ.

ໃນແຕ່ລະຄັ້ງຂອງການສຳຫຼວດຜົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ທັງໃນປີ 2005 ແລະ 2015, ແບບສອບຖາມ ກ່ຽວກັບ ຄວາມພິການແມ່ນໄດ້ຖືກຖາມຕໍ່ຜູ້ທີ່ຕອບແບບສອບຖາມ. ໃນປີ 2005, ຜູ້ທີ່ຕອບແບບສອບຖາມແມ່ນຖືກຖາມແບບງ່າຍດາຍວ່າ ມີຄົນພິການທີ່ອາໄສຢູ່ໃນຄົວເຮືອນ ຫຼື ບໍ່ ເຊິ່ງມີຄຳຖາມທີ່ກ່ຽວກັບ ປະເພດຂອງຄວາມພິການຮວມຢູ່ນຳ (ການຈັດໝວດໝູ່ "ພິການຄາ", "ຫູໜວກ ຫຼື ປາກກົກ", "ພິການແຂນ ຫຼື ຂາ", "ພິການຊ້າຊ້ອນ", ແລະ "ພິການດ້ານອື່ນໆ"). ໃນການສຳຫຼວດ ປີ 2015, ແບບສອບຖາມໄດ້ເພີ່ມຕື່ມ ກ່ຽວກັບລະດັບຂອງຄວາມພິການໃນການເບິ່ງເຫັນ, ການໄດ້ຍິນ, ການຍ່າງ, ການຈິຈຳ, ການຊ່ວຍເຫຼືອຕົນເອງ ແລະ ການສື່ສານ ເຊິ່ງແນໃສ່ຄວາມສາມາດໃນການປະກອບອາຊີບຫຼາຍຂຶ້ນ. ຜູ້ທີ່ມີຄວາມພິການແມ່ນຈະຖືກບັນທຶກ ຖ້າພົບເຫັນຄວາມພິການຢ່າງໜ້ອຍໜຶ່ງປະເພດ ຕາມທີ່ກ່າວມາ.

ຜົນລະເມືອງທີ່ມີຄົນພິການ ສ່ວນຮ້ອຍຂອງຄົວເຮືອນ ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ປີ 2015

ອີງໃສ່ການສຳຫຼວດຜົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ປີ 2015, ມີຈຳນວນຄົນພິການທັງໝົດຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ 160,881 ຄົນ, ຄິດເປັນອັດຕາສ່ວນຮ້ອຍເທົ່າກັບ 2.8 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງຜົນລະເມືອງທັງໝົດ. ການເພີ່ມຈຳນວນຂອງຄົນພິການເຫັນວ່າ ມີ 2.5 ສ່ວນຮ້ອຍຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງ, 2.9 ສ່ວນຮ້ອຍຢູ່ໃນເຂດຊຸມນະບົດທີ່ມີເສັ້ນທາງເຂົ້າເຖິງ ແລະ 3.3 ສ່ວນຮ້ອຍ ຢູ່ໃນເຂດຊຸມນະບົດທີ່ບໍ່ມີເສັ້ນທາງເຂົ້າເຖິງ, ເຊິ່ງສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນຄວາມເຊື່ອມໂຍງ ລະຫວ່າງ ຈຳນວນຂອງຄົນພິການທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ຄວາມສາມາດທົ່ວໄປໃນການເຂົ້າເຖິງສະຖານທີ່ຕ່າງໆເຫຼົ່ານີ້.

ແຜນທີ່ 2.1 ສະແດງເຖິງ ອັດຕາສ່ວນຂອງຄົນພິການຕໍ່ຜົນລະເມືອງທັງໝົດທີ່ຢູ່ໃນບ້ານ ເຊິ່ງສະແດງໃນເຂດທີ່ມີສີ, ລວມທັງຈຳນວນທັງໝົດຂອງຄົນພິການຕໍ່ບ້ານ ໂດຍສະແດງໃຫ້ເຫັນໃນຈຸດທີ່ມີຂະໜາດວົງມົນ. ໝູ່ບ້ານທີ່ຢູ່ໃນເຂດພາກຕາເວັນຕົກສ່ຽງໃຕ້ ແລະ ພາກຕາເວັນອອກສ່ຽງເໜືອ ໂດຍສະເພາະ ແຂວງຫຼວງພະບາງ, ໄຊສົມບູນ ແລະ ອັດຕະປື ໄດ້ສະທ້ອນເຖິງ ລະດັບຄວາມເຂັ້ມຂອງຄວາມພິການຂອງຜົນລະເມືອງ. ດັ່ງທີ່ໄດ້ສະແດງໃນແຜນທີ່ 2.2, ໃນບາງກໍລະນີແມ່ນມີຫຼາຍກວ່າ 50 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງຄົວເຮືອນທີ່ຢູ່ໃນໝູ່ບ້ານ ທີ່ແຈ້ງໃຫ້ຮູ້ວ່າ ຢ່າງໜ້ອຍມີຄົນພິການໜຶ່ງຄົນຢູ່ໃນບ້ານດັ່ງກ່າວ. ໃນຂັ້ນແຂວງ, ຈຳນວນຂອງຜົນລະເມືອງທີ່ມີຄວາມພິການໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍໃນກຸ່ມຄົນທີ່ມີອາຍຸຫຼາຍກວ່າ 5 ປີ ເຊິ່ງເທົ່າກັບ 4.2 ສ່ວນຮ້ອຍໃນແຂວງຫຼວງພະບາງ, 4 ສ່ວນຮ້ອຍຢູ່ແຂວງໄຊສົມບູນ ແລະ ມີ 3.7 ສ່ວນຮ້ອຍຢູ່ໃນແຂວງອັດຕະປື. ຜູ້ບາງເຂດເຫຼົ່ານີ້ ຍັງຖືວ່າແມ່ນເຂດທີ່ມີອັດຕາຄວາມທຸກຍາກສູງ.

ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ພິການ

ຄວາມພິການຂອງຄົນທີ່ພິການປະມານ 161 ພັນຄົນ ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ໃນປີ 2015 ແມ່ນມີຫຼາຍສາເຫດ. ໃນໄລຍະການສຳຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ປີ 2015, ຜູ້ທີ່ຕອບແບບສອບຖາມແມ່ນຖືກຖາມກ່ຽວກັບສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ພິການຂອງສະມາຊິກຢູ່ໃນຄົວເຮືອນ. ການຈັດໝວດໝູ່ຂອງສາເຫດຫຼັກຂອງຄວາມພິການ ໄດ້ແກ່: ເປັນມາຕັ້ງແຕ່ກຳເນີດ, ເກີດຈາກອຸບັດຕິເຫດ, ເກີດຈາກການເຈັບປ່ວຍ, ຈາກລະເບີດບໍ່ທັນແຕກ, ຍ້ອນສົງຄາມ ແລະ ອື່ນໆ. ການປ່ຽນແປງທີ່ສຳຄັນອື່ນໜຶ່ງ ຈາກການສຳຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສຄັ້ງທີ່ຜ່ານມາ ໃນປີ 2005 ແມ່ນໄດ້ລວມເຖິງຄົນທີ່ມີສາເຫດມາຈາກລະເບີດທີ່ບໍ່ທັນແຕກ ເຊິ່ງເປັນສາເຫດທີ່ສຳຄັນຂອງຄວາມພິການຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ.

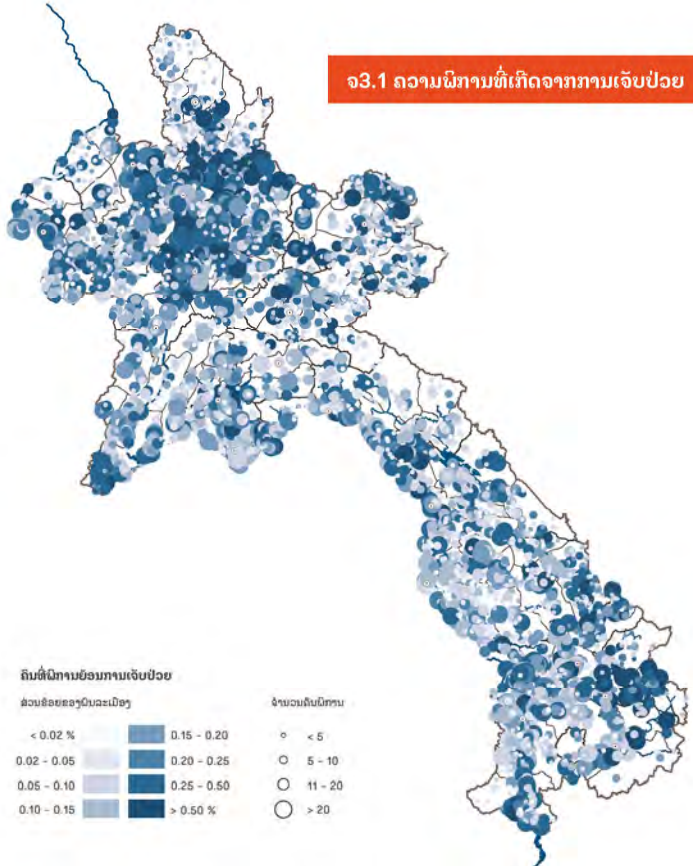
ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ປີ 2015

ໃນແຜນທີ່ ຈ3.1 ຫາ ຈ3.6 ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ການແຈກຢາຍຢູ່ຂອງພົນລະເມືອງທີ່ມີຄວາມພິການແບ່ງຕາມສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ພິການຂອງພວກເຂົາ. ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ພິການຍ້ອນການເກີດອຸປະຕິເຫດ ເປັນເລື່ອງປົກກະຕິທີ່ມີບຫຼາຍຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງ ແລະ ເຂດທີ່ມີຄວາມໜາແໜ້ນຂອງພົນລະເມືອງ, ເຊິ່ງລວມແລ້ວມີພຽງ 5 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງຄົນທີ່ພິການຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ.

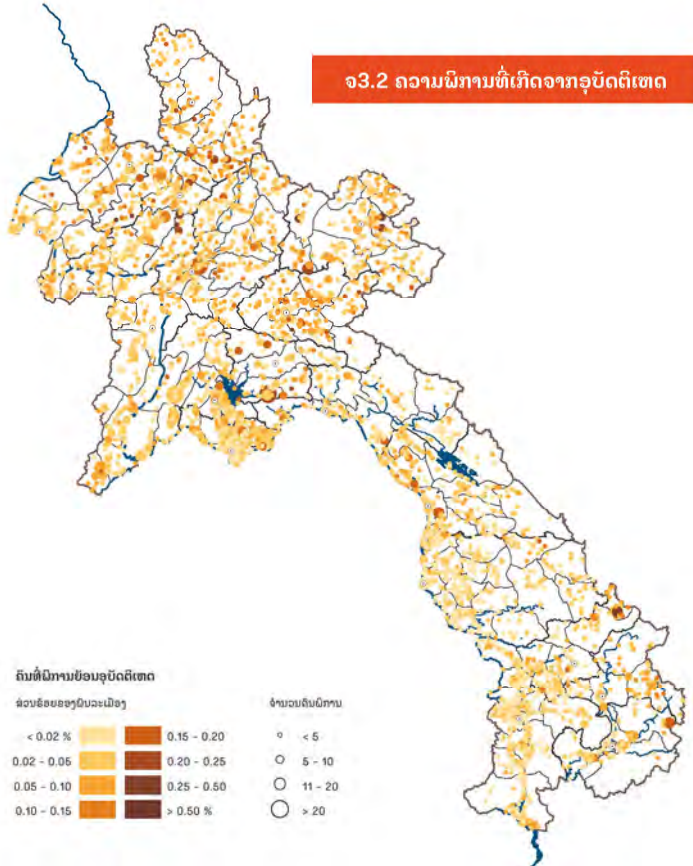
ຄົນພິການ ທີ່ມີການມາຕັ້ງແຕ່ກຳເນີດ ຫຼື ການເຈັບປ່ວຍ ແມ່ນພົບເຫັນຫຼາຍໃນທົ່ວປະເທດ ແລະ ພິການມາຕັ້ງແຕ່ກຳເນີດແມ່ນມີເກືອບເຄິ່ງໜຶ່ງຂອງຄົນພິການທັງໝົດພາຍໃນປະເທດ (49.48 ສ່ວນຮ້ອຍ). ການເຈັບປ່ວຍທີ່ເປັນສາເຫດເຮັດໃຫ້ ພິການແມ່ນມີຫຼາຍກວ່າ ໜຶ່ງສ່ວນສາມຂອງພົນລະເມືອງຢູ່ໃນແຂວງອັດຕະປື (34.2 ສ່ວນຮ້ອຍ) ແລະ ແຂວງໄຊສົມບູນ (35.2 ສ່ວນຮ້ອຍ) ນອກນັ້ນ ຄົນພິການທີ່ເປັນມາຕັ້ງແຕ່ກຳເນີດ ກໍມີຜົນເທົ່າ ໜຶ່ງສ່ວນຫ້າຂອງພົນລະເມືອງຂອງແຂວງຫົວພັນ (24 ສ່ວນຮ້ອຍ) ແລະ ໄຊຍະບູລີ (20 ສ່ວນຮ້ອຍ).

ຄົນພິການທີ່ມີສາເຫດຍ້ອນລະເບີດບໍ່ທັນແຕກ ສະແດງໃຫ້ເຫັນໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ ໂດຍສະເພາະຢູ່ແຂວງຊຽງຂວາງ ເຊິ່ງເປັນເຂດທີ່ມີລະເບີດຕິກໃສ່ຫຼາຍທີ່ສຸດໃນປາງສົງຄາມ, ເຂດທີ່ມີຄົນພິການຍ້ອນລະເບີດບໍ່ທັນແຕກເທົ່າກັບ 2.1 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງພົນລະເມືອງທັງໝົດພາຍໃນແຂວງ. ແຂວງຊຽງຂວາງຍັງເປັນເຂດ ທີ່ມີຄົນພິການຫຼາຍກວ່າ 7 ສ່ວນຮ້ອຍ ທີ່ມີສາເຫດມາຈາກສະໄໝສົງຄາມ ແລະ ເປັນແຂວງທີ່ມີອັດຕາສ່ວນຂອງຄົນພິການທີ່ສູງທີ່ສຸດທຽບໃສ່ແຂວງອື່ນໆ.

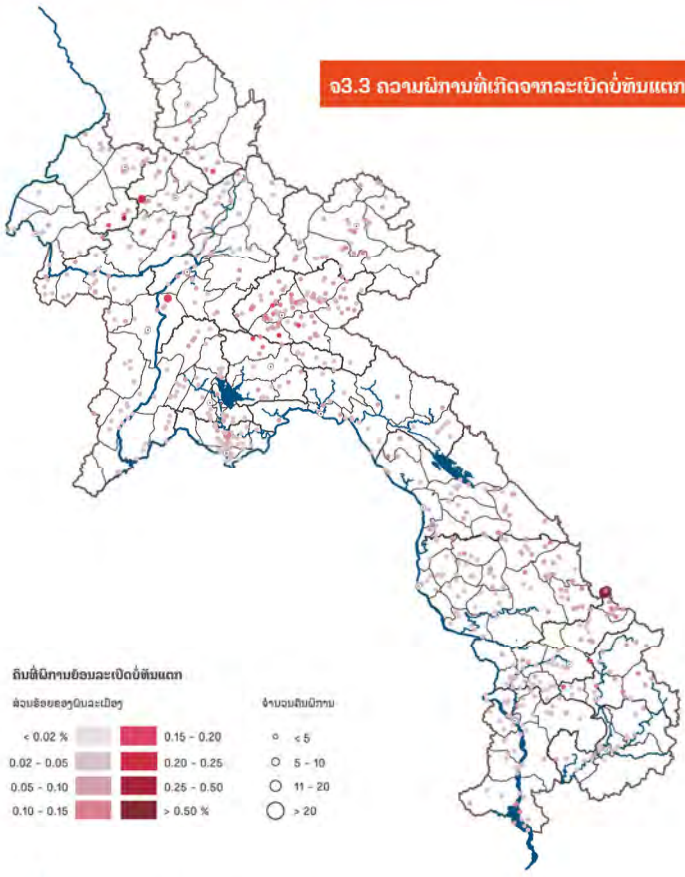
ຈ3.1 ຄວາມພິການທີ່ເກີດຈາກການເຈັບປ່ວຍ

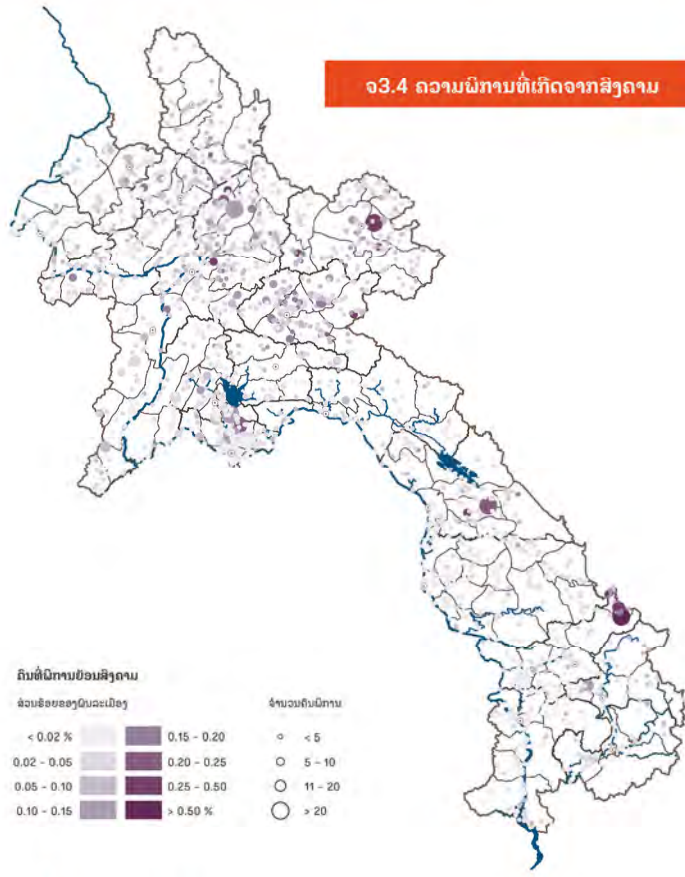
ຈ3.2 ຄວາມພິການທີ່ເກີດຈາກອຸບັດຕິເຫດ

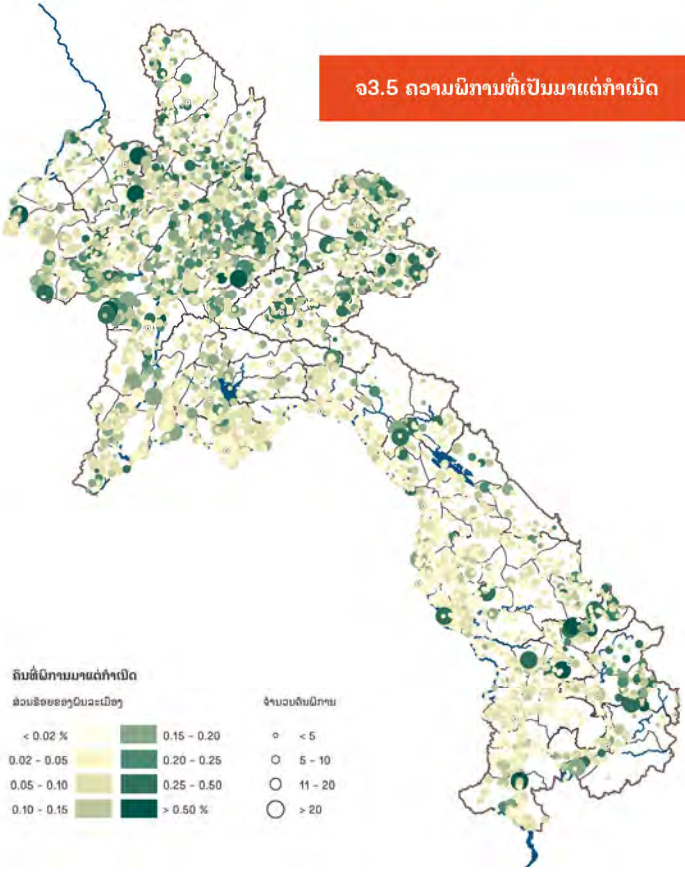
ຈ3.3 ຄວາມພິການທີ່ເກີດຈາກລະເບີດບໍ່ທັນແຕກ

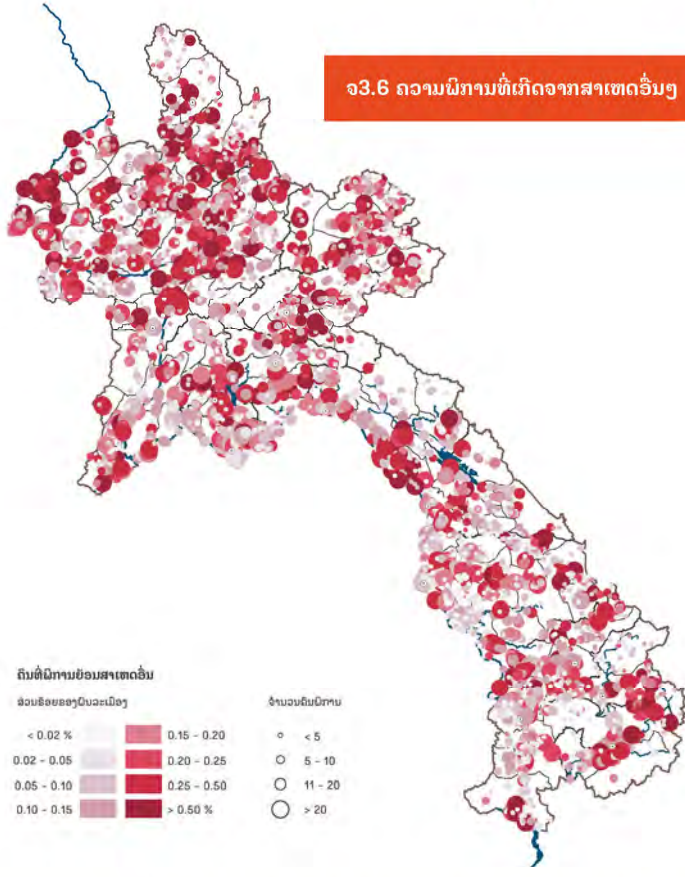
ຈ3.4 ຄວາມພິການທີ່ເກີດຈາກສິ່ງຕາມ

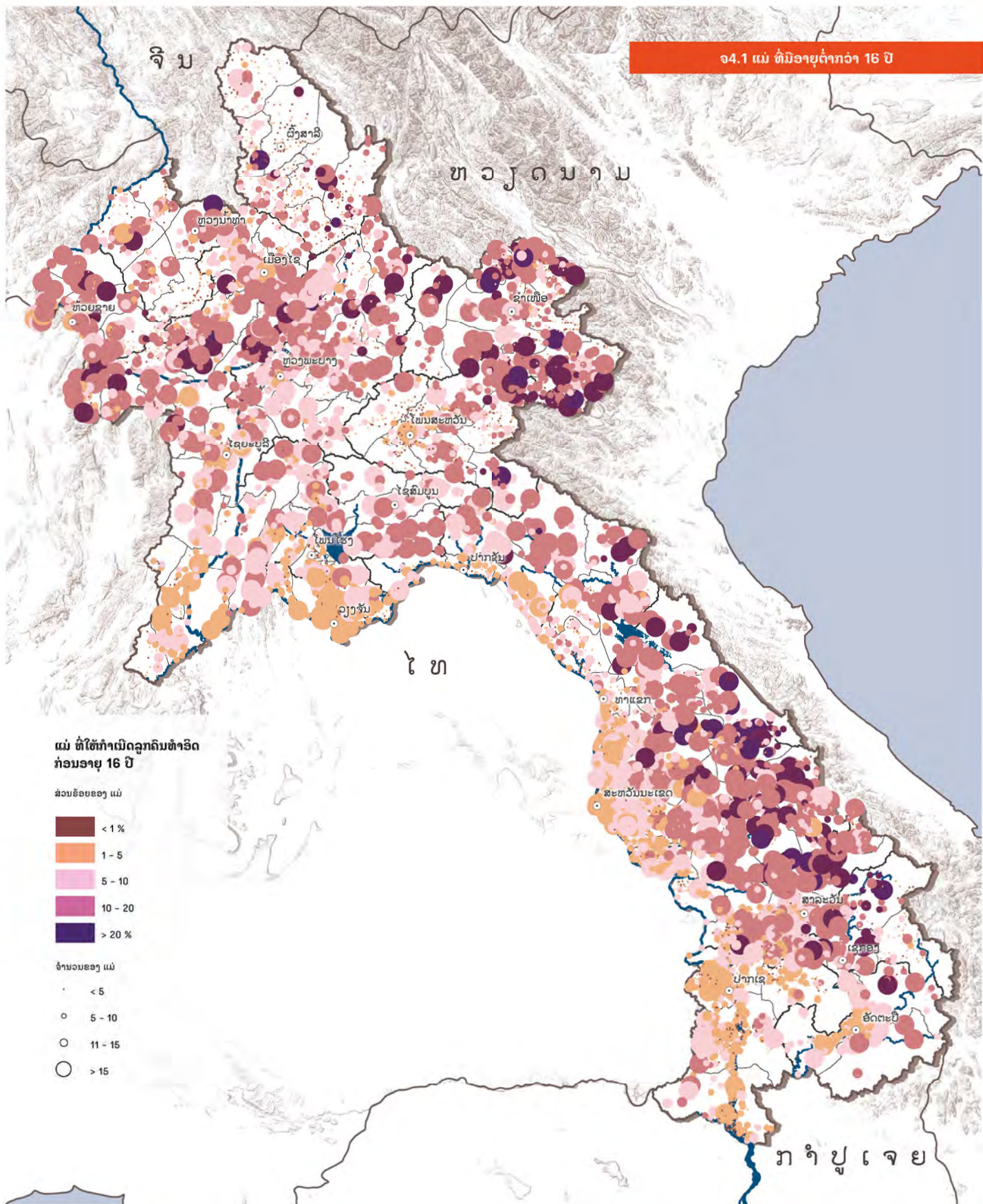
ຈ3.5 ຄວາມພິການທີ່ເປັນມາແຕ່ກຳເນີດ

ຈ3.6 ຄວາມພິການທີ່ເກີດຈາກສາເຫດອື່ນໆ

໑4.1 ແມ່ ທີ່ມີອາຍຸຕໍ່າກວ່າ 16 ປີ

ອາຍຸຕອນເກີດລູກຜູ້ທຳອິດ

ການເກີດລູກໃນຊ່ວງອາຍຸທີ່ຍັງນ້ອຍ ແມ່ນມີຄວາມສ່ຽງຕໍ່ຄວາມຜິດປົກກະຕິຂອງເດັກ ແລະ ສ່ຽງຕໍ່ການຕາຍຂອງແມ່ ແລະ ເດັກອີກດ້ວຍ. ນອກນັ້ນ, ການໃຫ້ກຳເນີດລູກກ່ອນໄວອັນຄວນ ຍັງສົ່ງຜົນໃຫ້ຄວາມສາມາດທາງດ້ານການເຄື່ອນໄຫວຫຼຸດລົງ ພ້ອມທັງເຮັດໃຫ້ໂອກາດທີ່ຈະຍົກລະດັບດ້ານການສຶກສາ ແລະ ຫັກສະດ້ານຕ່າງໆ ກໍຄືການມີຄຸນນະພາບຊີວິດທີ່ດີຂຶ້ນ ຕ້ອງຫຼຸດຖອຍລົງໄດ້. ດ້ວຍເຫດນັ້ນ, ເກນອາຍຸຂອງແມ່ທີ່ຈະເກີດລູກຜູ້ທຳອິດນັ້ນ ບໍ່ພຽງແຕ່ຈະມີຜົນຕໍ່ອັດຕາການຈະເລີນພັນຂອງປະເທດເທົ່ານັ້ນ, ແຕ່ຍັງແມ່ນຕົວຊີ້ບອກທາງດ້ານສຸຂະພາບ ແລະ ຄວາມສົມບູນຂອງແມ່ ແລະ ເດັກນ້ອຍນຳອີກດ້ວຍ.

ສປປ ລາວ ມີອັດຕາການເກີດລູກຂອງໄວໜຸ່ມສູງທີ່ສຸດໃນເຂດພູມິພາກອາຊີຕາເວັນອອກ ແລະ ປາຊີຟິກ ເຊິ່ງມີຄ່າສະເລ່ຍເທົ່າກັບ 1,000 ຄົນ ຕໍ່ ການເກີດລູກ 76 ຄົງ ຂອງແມ່ຍິງທີ່ມີອາຍຸລະຫວ່າງ 15-19 ປີ. ລຳດັບຕໍ່ໄປແມ່ນຢູ່ໃນປະເທດກຳປູເຈຍ (57), ຝີລິບປິນ (57) ແລະ ໄທ (51) (ອົງການອະນາໄມໂລກ WHO, 2018). ໂດຍສະເລ່ຍ, ແມ່ຍິງທີ່ເກີດລູກຜູ້ທຳອິດມີອາຍຸ 21 ປີ ເຊິ່ງຢູ່ໃນລະດັບຕໍ່າທີ່ສຸດຢູ່ໃນອາຊີຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້, ໃນປະເທດຫວຽດນາມ (22.6), ກຳປູເຈຍ (22.8) ແລະ ໄທ (23.3) (ໜ່ວຍສືບຮາຊະການລັບອາເມຣິກາ CIA, 2018). ນອກຈາກນັ້ນ, ເຖິງຈະມີການເກັບກຳຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບອັດຕາການຕາຍຂອງເດັກທີ່ມີອາຍຸຕໍ່າກວ່າ 5 ປີ ທີ່ຫຼຸດລົງຈາກ 170 ຕໍ່ 1,000 ຄົນ ໃນປີ 1992 ມາເປັນ 79 ຕໍ່ 1,000ຄົນ ໃນປີ 2011, ສປປ ລາວ ກໍຍັງແມ່ນໜຶ່ງໃນປະເທດທີ່ມີອັດຕາການຕາຍຂອງເດັກສູງທີ່ສຸດໃນອາຊີຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້ (ອົງການຢູນີເຊັບ UNICEF, 2018).

ໃນການສຳຫຼວດຜົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ປີ 2015, ໄດ້ມີການເກັບກຳຂໍ້ມູນດ້ານ ອາຍຸຕອນເກີດລູກຜູ້ທຳອິດຂອງແມ່ຍິງ ທີ່ມີອາຍຸລະຫວ່າງ 15 ຫາ 49 ປີທັງໝົດ.

ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ໃນປີ 2015

ແຜນທີ່ 4.2 ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ອາຍຸສະເລ່ຍຂອງແມ່ຍິງຕອນເກີດລູກຜູ້ທຳອິດຢູ່ຂັ້ນບ້ານ. ອາຍຸຕອນເກີດລູກຜູ້ທຳອິດແມ່ນມີສູງທີ່ສຸດຢູ່ໃນເຂດທົ່ງພຽງ ລຽບດາມແຄມແມ່ນ້ຳຂອງ ແລະ ໃນເຂດຕົວເມືອງ; ໝູ່ບ້ານທີ່ຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງເຫດສະບານຫຼັກຂອງນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ອາຍຸສະເລ່ຍຂອງແມ່ຍິງທີ່ເກີດລູກຜູ້ທຳອິດແມ່ນສູງທີ່ສຸດ. ຮູບສະແດງນີ້ແມ່ນເລື່ອງປົກກະຕິ ຢູ່ໃນເຂດທົ່ງພຽງ ແລະ ເຂດຕົວເມືອງ ແມ່ນມີທ່າອ່ຽງໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດຫຼາຍກວ່າເຂດອື່ນໆ ໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ, ແລະ ແມ່ຍິງໃນເຂດດັ່ງກ່າວ ກໍໄດ້ໃຊ້ເວລາກັບການຮຽນຫຼາຍປີ ຫຼື ເວົ້າອີກຢ່າງໜຶ່ງວ່າ ເຂົາເຈົ້າໃຊ້ເວລາໃນການສຶກສາໃນສາຂາວິຊາຊີບຕ່າງໆ ແລະ ການຫາວຽກເຮັດງານທຳຂອງພວກເຂົາ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ແກ່ຍາວເວລາຂອງການເປັນແມ່ອອກໄປ.

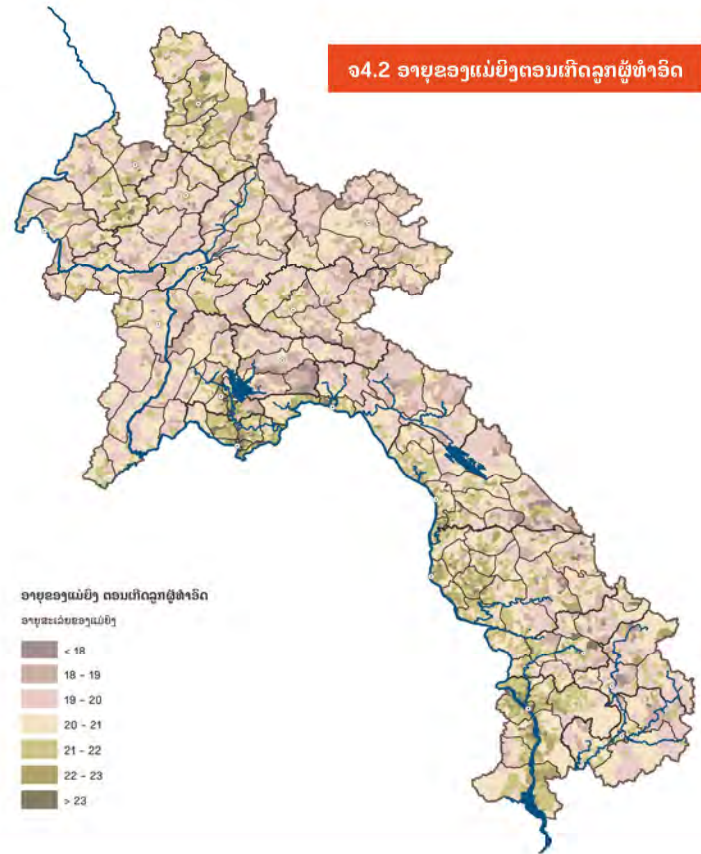
ຮູບແບບທີ່ໜ້າສົນໃຈ ແມ່ນພົບເຫັນຢູ່ໃນແຂວງຜົ້ງສາລີ ແລະ ຫຼວງນ້ຳທາ: ເຖິງແມ່ນວ່າເຂດພູດອຍເຫຼົ່ານີ້ຈະເປັນເຂດທີ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງ ແລະ ໄດ້ຮັບການພັດທະນາໜ້ອຍກວ່າເຂດທົ່ງພຽງ, ແຕ່ກໍມີບາງເມືອງທີ່ເຫັນວ່າ ອາຍຸສະເລ່ຍຂອງແມ່ຍິງໃນຕອນເກີດລູກຜູ້ທຳອິດແມ່ນສູງ.

ແຜນທີ່ 4.1 ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງການແຈກຢາຍຢູ່ຂອງຈຳນວນ ແລະ ອັດຕາສ່ວນຂອງແມ່ຕອນເກີດລູກຜູ້ທຳອິດກ່ອນອາຍຸ 16 ປີ. ໝູ່ບ້ານທີ່ຢູ່ເຂດພູດອຍ ທາງພາກເໜືອທີ່ມີຊາຍແດນໃກ້ກັບປະເທດຫວຽດນາມ ລວມທັງຫຼາຍໆບ້ານຂອງແຂວງສາລະວັນ ແລະ ສະຫວັນນະເຂດ ມີອັດຕາສ່ວນຂອງແມ່ຕອນເກີດລູກຜູ້ທຳອິດກ່ອນ 16 ປີ ຢູ່ໃນລະດັບທີ່ສູງ. ເຊິ່ງບໍ່ແມ່ນເລື່ອງແປກໃນເຂດເຫຼົ່ານີ້ ທີ່ຖືວ່າຍັງເປັນເຂດຫຼາຍກວ່າປະເທດ (ເບິ່ງແຜນທີ່ 1.1), ຊຶ່ງໃຫ້ເຫັນ ຄວາມສຳພັນກັນໃນທິດທາງບວກລະຫວ່າງອັດຕາສ່ວນ ຂອງແມ່ຕອນເກີດລູກຜູ້ທຳອິດກ່ອນອາຍຸ 16 ປີ ແລະ ມາດຕະຖານການດຳລົງຊີວິດທົ່ວໄປຢູ່ໃນໝູ່ບ້ານ.

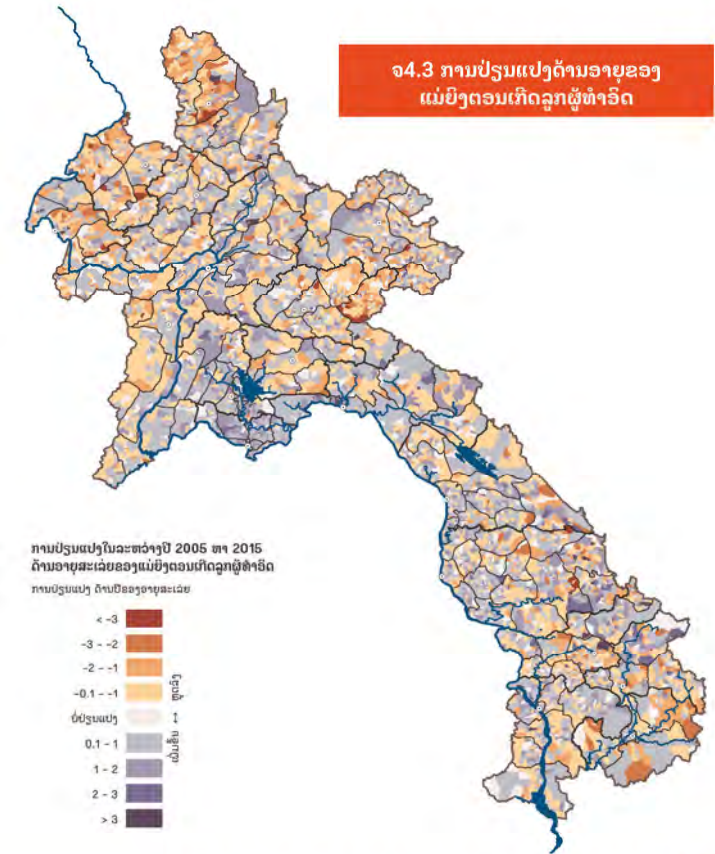
ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015

ແຜນທີ່ 4.3 ສະແດງໃຫ້ເຫັນການປ່ຽນແປງດ້ານ ອາຍຸສະເລ່ຍຂອງແມ່ຕອນເກີດລູກຜູ້ທຳອິດໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015. ການເພີ່ມຂຶ້ນທີ່ສຳຄັນຖືກຈັດບັນທຶກໄວ້ຢູ່ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ເຊິ່ງເຫັນວ່າ ອາຍຸສະເລ່ຍຂອງແມ່ຕອນເກີດລູກຜູ້ທຳອິດໄດ້ເພີ່ມສູງຂຶ້ນຢູ່ທຸກໆແຂວງ . ແຂວງວຽງຈັນ ແລະ ບໍລິຄຳໄຊ ກໍເຫັນວ່າໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນສູງເຊັ່ນດຽວກັນ ເຖິງແມ່ນວ່າຈະບໍ່ສູງເທົ່າກັບຢູ່ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ. ກົງກັນຂ້າມ, ຫຼາຍແຂວງທາງພາກເໜືອ ເຊັ່ນ ແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ, ຊຽງຂວາງ, ບໍ່ແກ້ວ ແລະ ຜົ້ງສາລີ ອາຍຸສະເລ່ຍຂອງແມ່ຕອນເກີດລູກຜູ້ທຳອິດແມ່ນໄດ້ຫຼຸດລົງ.

ຈ4.2 ອາຍຸຂອງແມ່ຍິງຕອນເກີດລູກຜູ້ທຳອິດ

ຈ4.3 ການປ່ຽນແປງດ້ານອາຍຸຂອງແມ່ຍິງຕອນເກີດລູກຜູ້ທຳອິດ

ຊົນເຜົ່າ ແລະ ສາສະໜາ

ການແຈກຢາຍຂອງກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າ

ສປປ ລາວ ເປັນປະເທດທີ່ມີຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ເຊິ່ງມີຫຼາຍກວ່າ 50 ກຸ່ມຊົນເຜົ່າແຕກຕ່າງກັນ ທີ່ເກີດ ແລະ ອົບພະຍົບມາຈາກຫຼາຍທ້ອງຖິ່ນໃນພູມິພາກເປັນເວລາຫຼາຍສະຕະວັດ. ໃນປະຈຸບັນ, ຜົນລະເມືອງລາວປະກອບດ້ວຍ 49 ຊົນເຜົ່າ ທີ່ເປັນທາງການ. ການຈຳແນກປະເພດຂອງກຸ່ມຊົນເຜົ່າຕ່າງໆພາຍໃນປະເທດໄດ້ດຳເນີນໄປຕາມຊ່ວງໄລຍະເວລາທີ່ແຕກຕ່າງກັນໃນຫຼາຍທົດສະວັດທີ່ຜ່ານມາ. ໃນທ້າຍຊຸມປີ 1950, ລັດຖະບານສະໄໝນັ້ນໄດ້ ຈັດແບ່ງກຸ່ມຜົນລະເມືອງອອກເປັນ 3 ກຸ່ມຫຼັກຄື: ລາວລຸ່ມ (ຜູ້ທີ່ອາໄສຢູ່ເຂດທົ່ງພຽງ), ລາວເທິງ (ຜູ້ທີ່ອາໄສຢູ່ຕາມເປັນນຸ) ແລະ ລາວສູງ (ຜູ້ທີ່ອາໄສຢູ່ຕາມເຂດພູສູງ). ຈຸດປະສົງໃນການ ຈັດແບ່ງກຸ່ມນີ້ແມ່ນ ເພື່ອເສີມສ້າງຄວາມເປັນເອກະພາບແຫ່ງຊາດພາຍຫຼັງໄດ້ຮັບເອກະລາດຈາກຝຣັ່ງ. ການຈັດແບ່ງກຸ່ມຢ່າງເປັນທາງການໃຫ້ເປັນລະບົບລະບຽບນີ້ກໍໄດ້ສິ້ນສຸດລົງພາຍຫຼັງທີ່ນຳໃຊ້ລັດຖະທຳມະນູນສະບັບໃໝ່ ໃນປີ 1991 ເຊິ່ງຜົນລະເມືອງລາວແມ່ນໄດ້ແບ່ງອອກເປັນ 4 ກຸ່ມໃຫຍ່ຕາມໝວດພາສາປາກເວົ້າ.

ຄວາມໝາຍຂອງກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າ ໝາຍເຖິງ ການຈັດໝວດໝູ່ ທີ່ຂຶ້ນກັບຊົນເຜົ່າໃຫຍ່ທີ່ອາໄສຢູ່ຮ່ວມກັນບົນພື້ນຖານຂອງພາສາປາກເວົ້າເປັນຫຼັກ. ໃນ 4 ກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າປະກອບມີ ລາວ-ໂຕ (ໂຕ-ກະໂຕ), ມອນ-ຂະເມ (ອອສໂຕ-ເອເຊຍຕິກ), ມົ້ງ-ມຽນ (ມົ້ງ-ຢາວ, ແມ້ວ-ຢາວ), ແລະ ຈີນ-ຕີເບດ (ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຈີນ-ພະມ້າ). ໃນນັ້ນ ລາວ-ໂຕ ແມ່ນກວມເອົາສ່ວນສາມຂອງຜົນລະເມືອງທັງໝົດ ແລະ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນອາໄສຢູ່ໃນເຂດທົ່ງພຽງ ອາໄສເຮັດການຜະລິດກະສິກຳຢູ່ຕາມທົ່ງພຽງ ແລະ ລຽບຕາມແຄມແມ່ນ້ຳຂອງ. ຜົນລະເມືອງ ລາວ-ໂຕ ຢູ່ໃນເຂດ ຊົນນະບົດແມ່ນປູກເຂົ້າຢູ່ຕາມເຂດທົ່ງພຽງ. ໃນຂະນະທີ່ ຄອບຄົວທີ່ບໍ່ແມ່ນ ລາວ-ໂຕ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນປູກຝັງເຮັດນາປີ ໂດຍເນັ້ນໃສ່ການປູກເຂົ້ານາໃນເຂດສູງຊັນ ແລະ ໃຊ້ຮ່ວມກັບການປູກພືດຊະນິດອື່ນໆເຊັ່ນ ປູກສາລີ, ປູກມັນຕົ້ນ ຫຼື ລ້ຽງສັດ.

ແຜນທີ່ 1 ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ການແຈກຢາຍຂອງບັນດາບ້ານທີ່ແບ່ງຕາມກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າຫຼັກໃນບ້ານ, ເຊິ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນ ໃນສີທີ່ແຕກຕ່າງກັນ. ໃນເຂດ ທີ່ມີສີເຂັ້ມສະແດງເຖິງ ບ້ານທີ່ມີຜົນລະເມືອງທີ່ມີພຽງໜຶ່ງກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າ (ຫຼາຍກວ່າ 99 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງຜົນລະເມືອງ), ເຂດສີຈາງ ສະແດງເຖິງບ້ານທີ່ມີໜຶ່ງກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າຫຼາຍກວ່າ 80 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງ ຜົນລະເມືອງ. ເຂດສີເທົາ ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງບ້ານທີ່ບໍ່ຢູ່ໃນ 4 ກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າ ເຊິ່ງຫຼາຍກວ່າ 80 ສ່ວນຮ້ອຍ ແລະ ຍັງເອີ້ນວ່າເປັນ ບ້ານທີ່ມີຫຼາຍຊົນເຜົ່າຢູ່ຮ່ວມກັນ.

ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ໃນປີ 2015

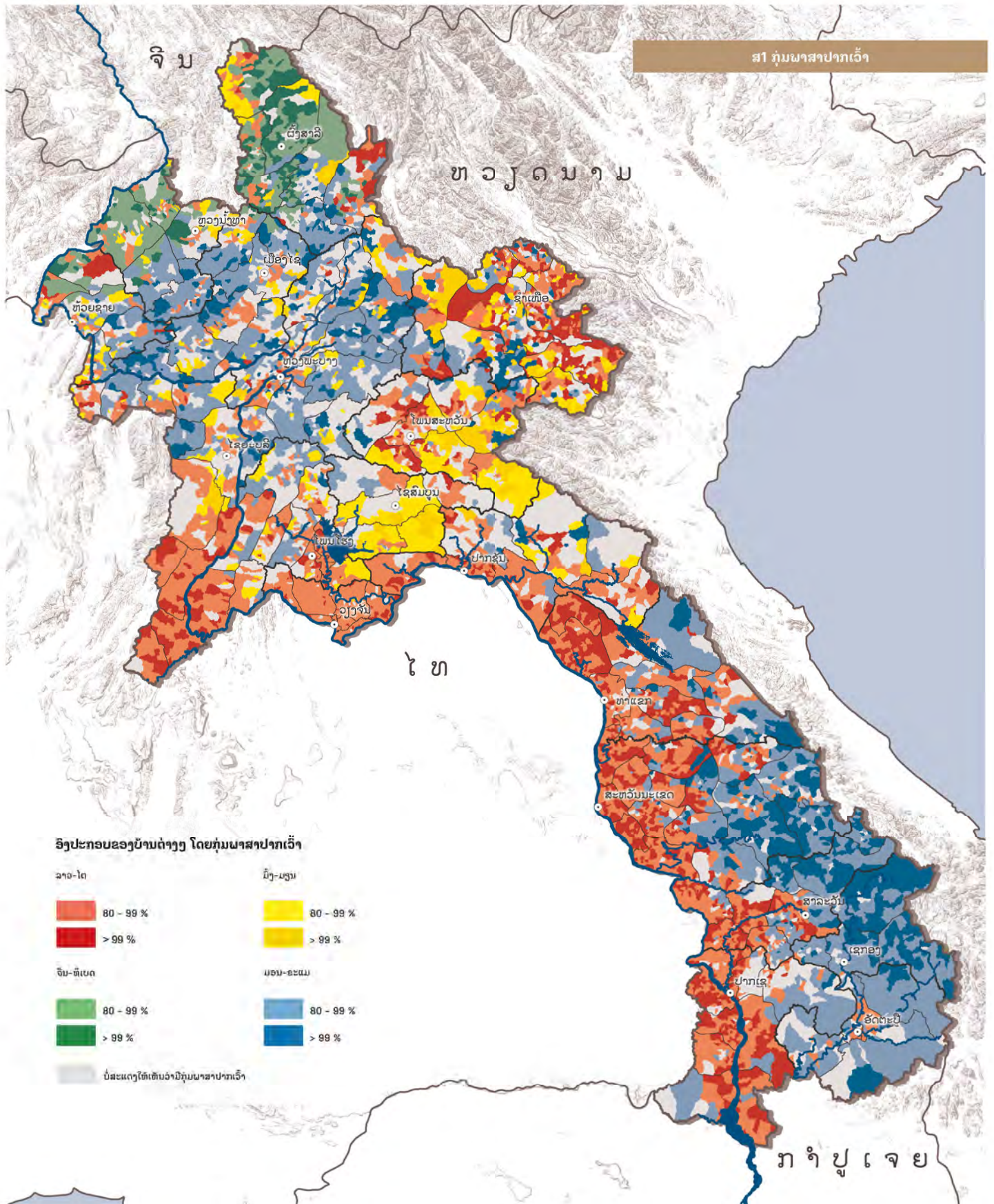
ໃນບາງລັກສະນະຂອງຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ທີ່ມີຄວາມໂດດເດັ່ນ ແລະ ສາມາດສັງເກດເຫັນໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນຄື: ຈຸດທີ່ໜຶ່ງ, ສາມາດສັງເກດເຫັນໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນວ່າ ບ້ານສ່ວນໃຫຍ່ໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ ແມ່ນອາໄສຢູ່ໂດຍຜົນລະເມືອງທີ່ມີກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າດຽວ (ມີຫຼາຍກວ່າ 80 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງຜົນລະເມືອງທີ່ຢູ່ໃນບ້ານ). ຈຸດທີ່ສອງ, ໃນເຂດພາກເໜືອ ແລະ ພາກໃຕ້ ສະແດງເຖິງ ຮູບແບບ ທີ່ແຕກຕ່າງກັນຂອງກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າ: ເຂດພາກໃຕ້ແມ່ນແບ່ງອອກເປັນ 2 ກຸ່ມຄື: ລາວ-ໂຕ ແລະ ມອນ-ຂະເມ, ໃນຂະນະທີ່ ພາກກາງ ແລະ ພາກເໜືອ ແມ່ນມີ 4 ກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າ. ຈຸດທີ່ສາມ, ບັນດາບ້ານທີ່ປະກອບດ້ວຍຫຼາກຫຼາຍກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນພົບເຫັນຫຼາຍຢູ່ໃນເຂດພາກກາງ ແລະ ພາກເໜືອຂອງປະເທດ; ໃນຫຼາຍໝູ່ບ້ານຂອງແຂວງບໍລິຄຳໄຊ ເຊັ່ນ: ບໍ່ມີກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າກວມເອົາຫຼາຍກວ່າ 80 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງຜົນລະເມືອງທີ່ຢູ່ໃນບ້ານ.

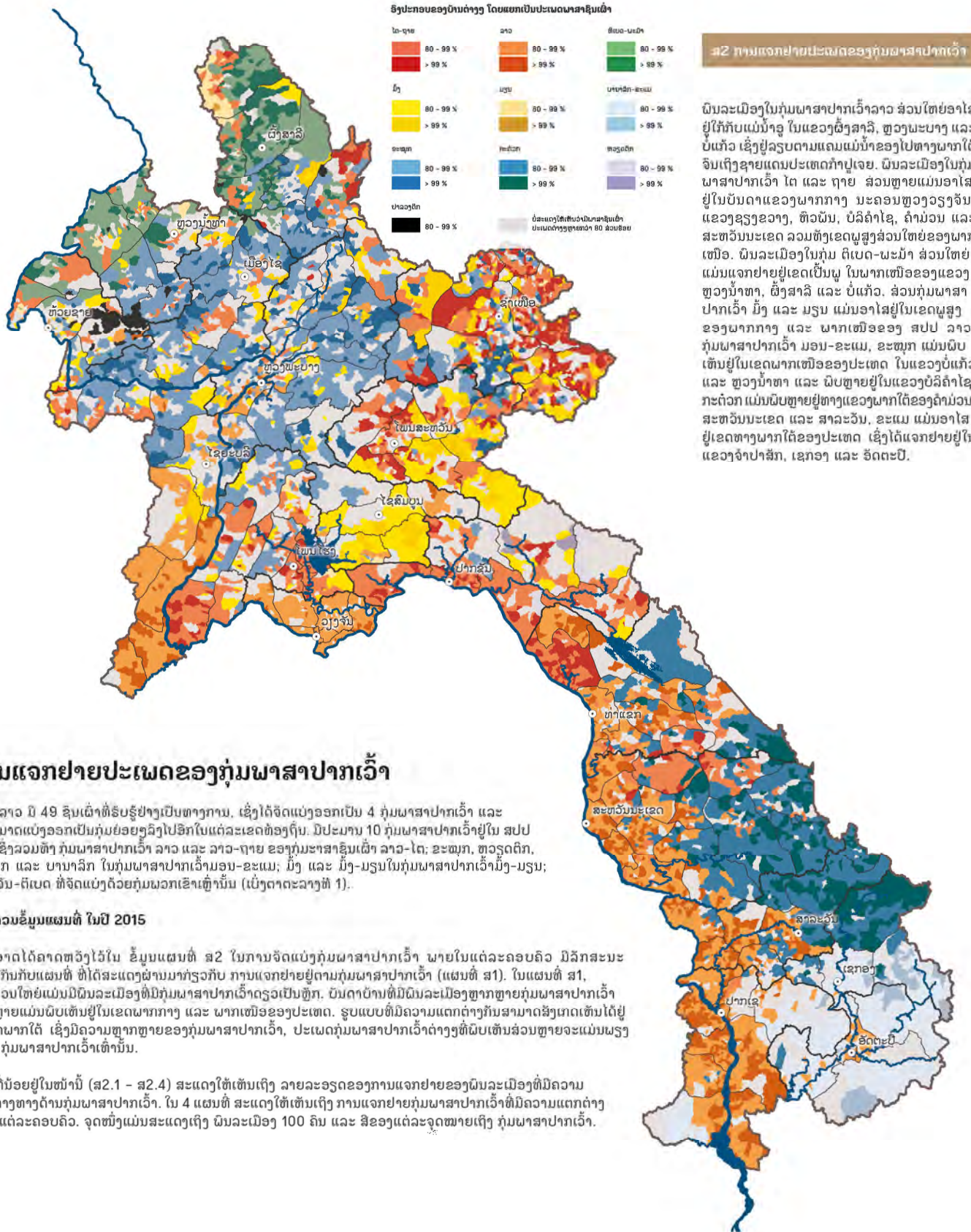
ກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າ ລາວ-ໂຕ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນອາໄສຢູ່ໃນເຂດທົ່ງພຽງ ແລະ ເຂດທາງພາກຕາເວັນອອກຂອງແຂວງຫົວພັນ; ກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າ ມອນ- ຂະເມ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຢູ່ໃນເຂດຊົນນະບົດຂອງພາກເໜືອ ແລະ ພາກໃຕ້; ກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າ ມົ້ງ-ມຽນ ແມ່ນຖືກພົບເຫັນຫຼາຍຢູ່ໃນເຂດພູສູງພາກເໜືອ, ໃນຂະນະທີ່ ກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າ ຈີນ-ພະມ້າ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນອາໄສຢູ່ ໃນເຂດພູສູງຊັນໃນເຂດພາກເໜືອຂອງແຂວງຜົ້ງສາລີ, ຫຼວງນໍ້າທາ ແລະ ບໍ່ເກົວ.

ຕາຕະລາງ 1 : ກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າປະເພດຕ່າງໆ

ກຸ່ມຜົນລະເມືອງທີ່ໃຊ້ພາສາຊົນເຜົ່າ	ພາສາຊົນເຜົ່າແຍກເປັນປະເພດ	ກຸ່ມຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ
ລາວ - ໂຕ	1. ລາວ	ລາວ
	2. ໂຕ - ໂຫ	ລູໂຫ, ໂຕ, ຍວນລີ້, ຢາງ, ເຊົາ, ໂຕເໜືອ, ລາວ (ຢູ່ແຂວງຫົວພັນ, ຊຽງຂວາງ, ບໍລິຄຳໄຊ, ແຂວງວຽງຈັນ, ເມືອງຫີນບູນ ແຂວງຄຳມ່ວນ)
ມອນ - ຂະເມ	3. ຂະໝຸກ	ຂະໝຸ, ຜາຍ, ສິງມູນ, ຜົງ ຢູ່ແຂວງຫົວພັນ, ຊຽງຂວາງ, ບໍລິຄຳໄຊ, ແຂວງວຽງຈັນ; ແຖນ, ໂຈຕູ; ຄູ້ (ໄຊຍະບູລີ)
	4. ປາວງຸດິກ	ລາແມດ, ບິດ, ຊາມເຖົາ
	5. ກະດ້ວກ	ກາດັງ, ມາກົງ, ຄູ້, ດະໂອຍ, ກະຕູ, ກະຮຽງ, ສິວຍ, ປາກໍ
	6. ບານາລິກ - ຂະເມ	ຈຽ, (ລາວນ), ຕຽງ, ເຢ, ມາວ, ຮາລັກ, ໂອຍ, ເຈງ, ເຊດາງ, ຫຍາ, ເຮອັນ, ລະວີ, ຂະເມ
	7. ຫວຽດດິກ	ຕູ້ນ, ຫາວນ, ເໜືອງ, ຄູ້, (ຍົກເວັ້ນແຂວງໄຊຍະບູລີ), ຜົງ (ຍົກເວັ້ນ ຜົງທີ່ຕັ້ງຂຶ້ນໂດຍເຜົ່າ ຂະໝຸກ)
ຈີນ - ຕີເບດ	8. ຕີເບດ - ພະມ້າ	ອາຂ່າ, ຊິງລີ້, ລາຮ, ສິລາ, ຮານປີ້, ໂລໂລ, ໂຫ
ມົ້ງ - ມຽນ	9. ມົ້ງ	ມົ້ງ
	10. ມຽນ	ມົວ ມຽນ

ສ້າງຈາກຂໍ້ມູນ Messerli et al., 2008

ການແຈກຢາຍປະເພດຂອງກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າ

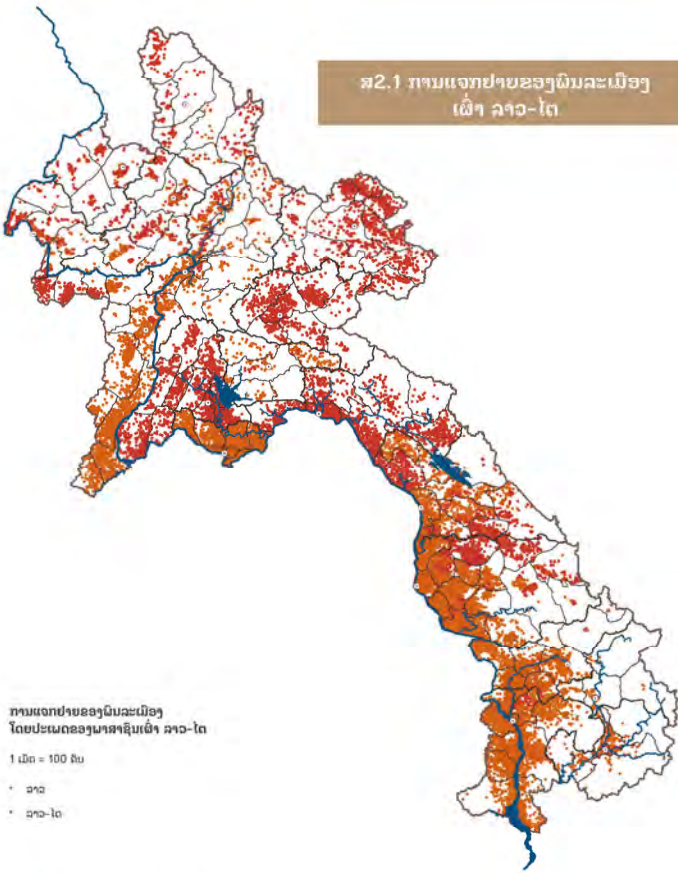
ສປປ ລາວ ມີ 49 ຊົນເຜົ່າທີ່ຮັບຮູ້ຢ່າງເປັນທາງການ. ເຊິ່ງໄດ້ຈັດແບ່ງອອກເປັນ 4 ກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າ ແລະ ຍັງສາມາດແບ່ງອອກເປັນກຸ່ມຍ່ອຍລຽງໄປອີກໃນແຕ່ລະເຂດທ້ອງຖິ່ນ. ມີປະມານ 10 ກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ເຊິ່ງລວມທັງ ກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າ ລາວ ແລະ ລາວ-ຖາຍ ຂອງກຸ່ມພາສາຊົນເຜົ່າ ລາວ-ໄຕ; ຂະໝຸກ, ຫຼວງຄຸດຕິກ, ກະດ້ວກ ແລະ ບານາລິກ ໃນກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າມອນ-ຂະແມ; ມົ້ງ ແລະ ມົ້ງ-ມຽນໃນກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າມົ້ງ-ມຽນ; ແລະ ຈັນ-ຕິເບດ ທີ່ຈັດແບ່ງດ້ວຍກຸ່ມພວກເຂົາເຫຼົ່ານັ້ນ (ເບິ່ງຕາຕະລາງທີ 1).

ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ໃນປີ 2015

ດັ່ງທີ່ອາດໄດ້ຄາດຫວັງໄວ້ໃນ ຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ສ2 ໃນການຈັດແບ່ງກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າ ພາຍໃນແຕ່ລະຄອບຄົວ ມີລັກສະນະຄ້າຍຄືກັນກັບແຜນທີ່ ທີ່ໄດ້ສະແດງຜ່ານມາກ່ຽວກັບ ການແຈກຢາຍຢູ່ຕາມກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າ (ແຜນທີ່ ສ1). ໃນແຜນທີ່ ສ1, ບ້ານສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນພົບພົນລະເມືອງທີ່ມີກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າດຽວເປັນຫຼັກ. ບັນດາບ້ານທີ່ມີພົນລະເມືອງຫຼາກຫຼາຍກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າສ່ວນຫຼາຍແມ່ນພົບເຫັນຢູ່ໃນເຂດພາກກາງ ແລະ ພາກເໜືອຂອງປະເທດ. ຮູບແບບທີ່ມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນສາມາດສັງເກດເຫັນໄດ້ຢູ່ໃນເຂດພາກໃຕ້ ເຊິ່ງມີຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າ, ປະເພດກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າຕ່າງໆທີ່ພົບເຫັນສ່ວນຫຼາຍຈະແມ່ນພຽງແຕ່ 2 ກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າເທົ່ານັ້ນ.

ແຜນທີ່ນ້ອຍຢູ່ໃນໜ້ານີ້ (ສ2.1 - ສ2.4) ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງ ລາຍລະອຽດຂອງການແຈກຢາຍຂອງພົນລະເມືອງທີ່ມີຄວາມແຕກຕ່າງທາງດ້ານກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າ. ໃນ 4 ແຜນທີ່ ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງ ການແຈກຢາຍກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າທີ່ມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນໃນແຕ່ລະຄອບຄົວ. ຈຸດໜັງແມ່ນສະແດງເຖິງ ພົນລະເມືອງ 100 ຄົນ ແລະ ສີຂອງແຕ່ລະຈຸດໝາຍເຖິງ ກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າ.

ສ2.1 ການແຈກຢາຍຂອງພື້ນລະເມືອງ
ເຜົ່າ ລາວ-ໄຕ

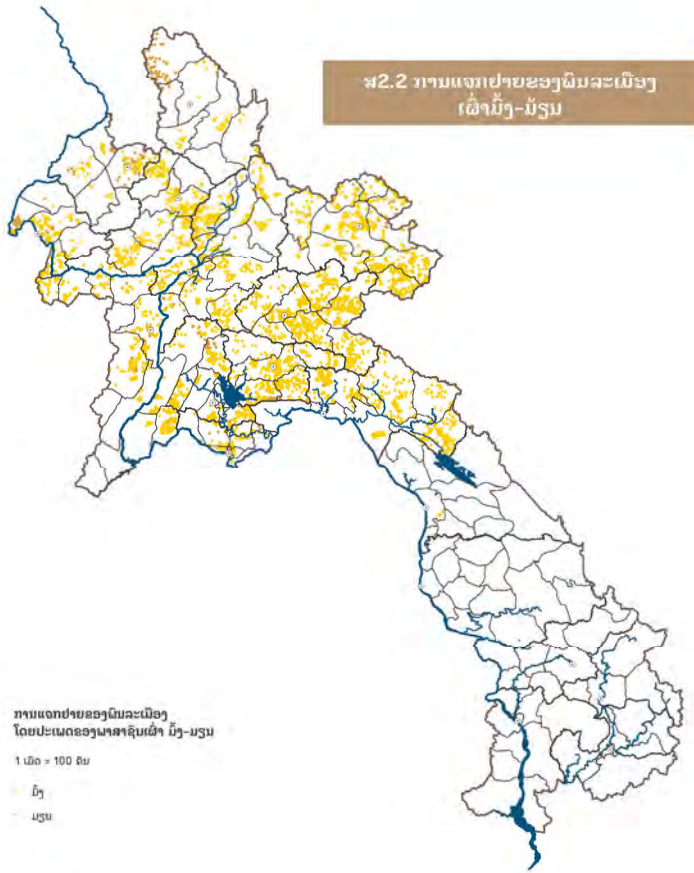

ການແຈກຢາຍຂອງພື້ນລະເມືອງ
ໂດຍປະເພດຂອງພາສາຊົນເຜົ່າ ລາວ-ໄຕ

1 ເມັດ = 100 ຄົນ

- ລາວ
- ລາວ-ໄຕ

ສ2.2 ການແຈກຢາຍຂອງພື້ນລະເມືອງ
ເຜົ່າມົ້ງ-ມຽນ

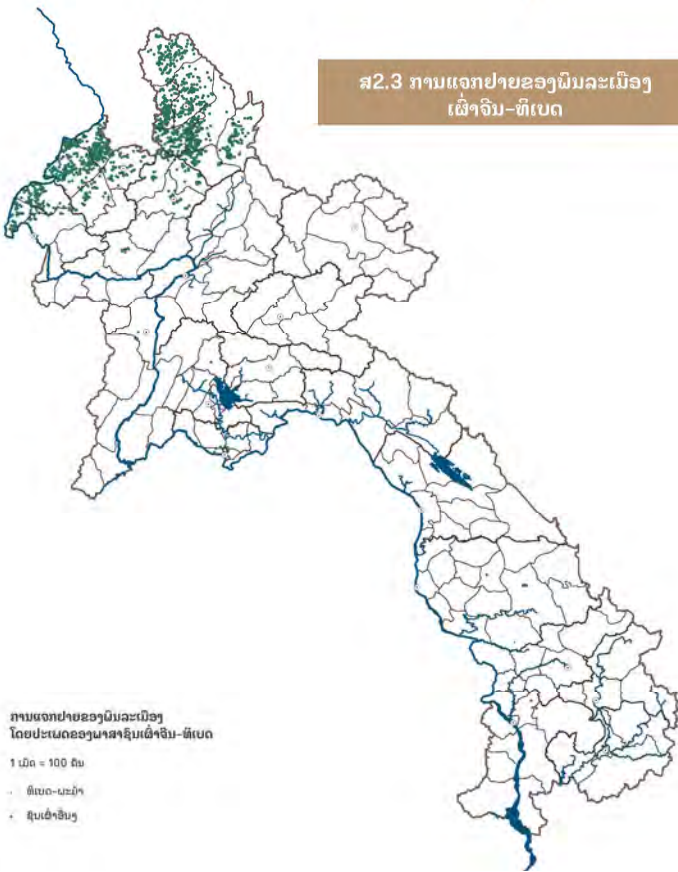

ການແຈກຢາຍຂອງພື້ນລະເມືອງ
ໂດຍປະເພດຂອງພາສາຊົນເຜົ່າ ມົ້ງ-ມຽນ

1 ເມັດ = 100 ຄົນ

- ມົ້ງ
- ມຽນ

ສ2.3 ການແຈກຢາຍຂອງພື້ນລະເມືອງ
ເຜົ່າຈີນ-ຫີເບດ

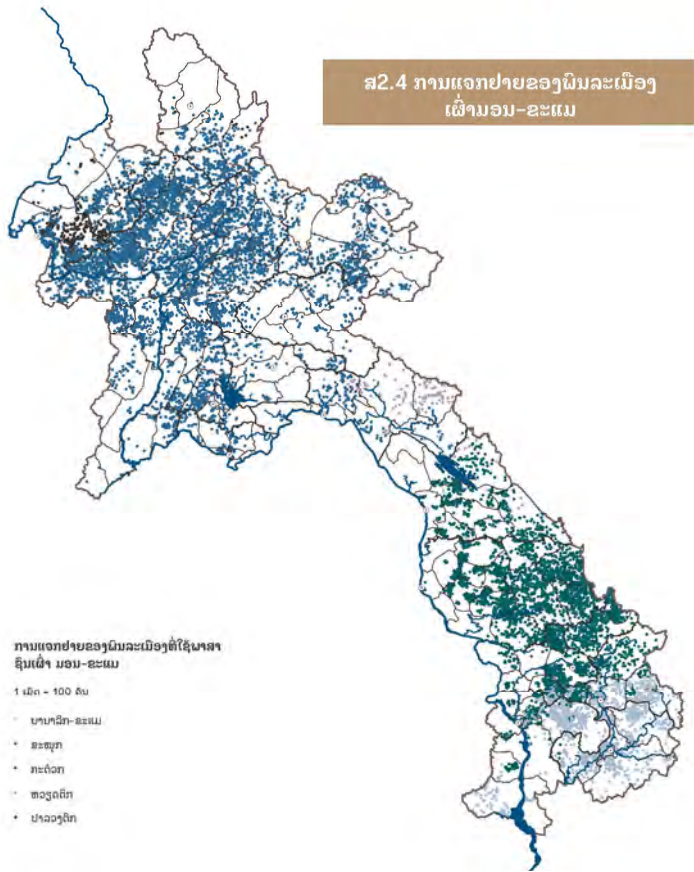

ການແຈກຢາຍຂອງພື້ນລະເມືອງ
ໂດຍປະເພດຂອງພາສາຊົນເຜົ່າຈີນ-ຫີເບດ

1 ເມັດ = 100 ຄົນ

- ຫີເບດ-ນະມົ້ງ
- ຊົນເຜົ່າອື່ນໆ

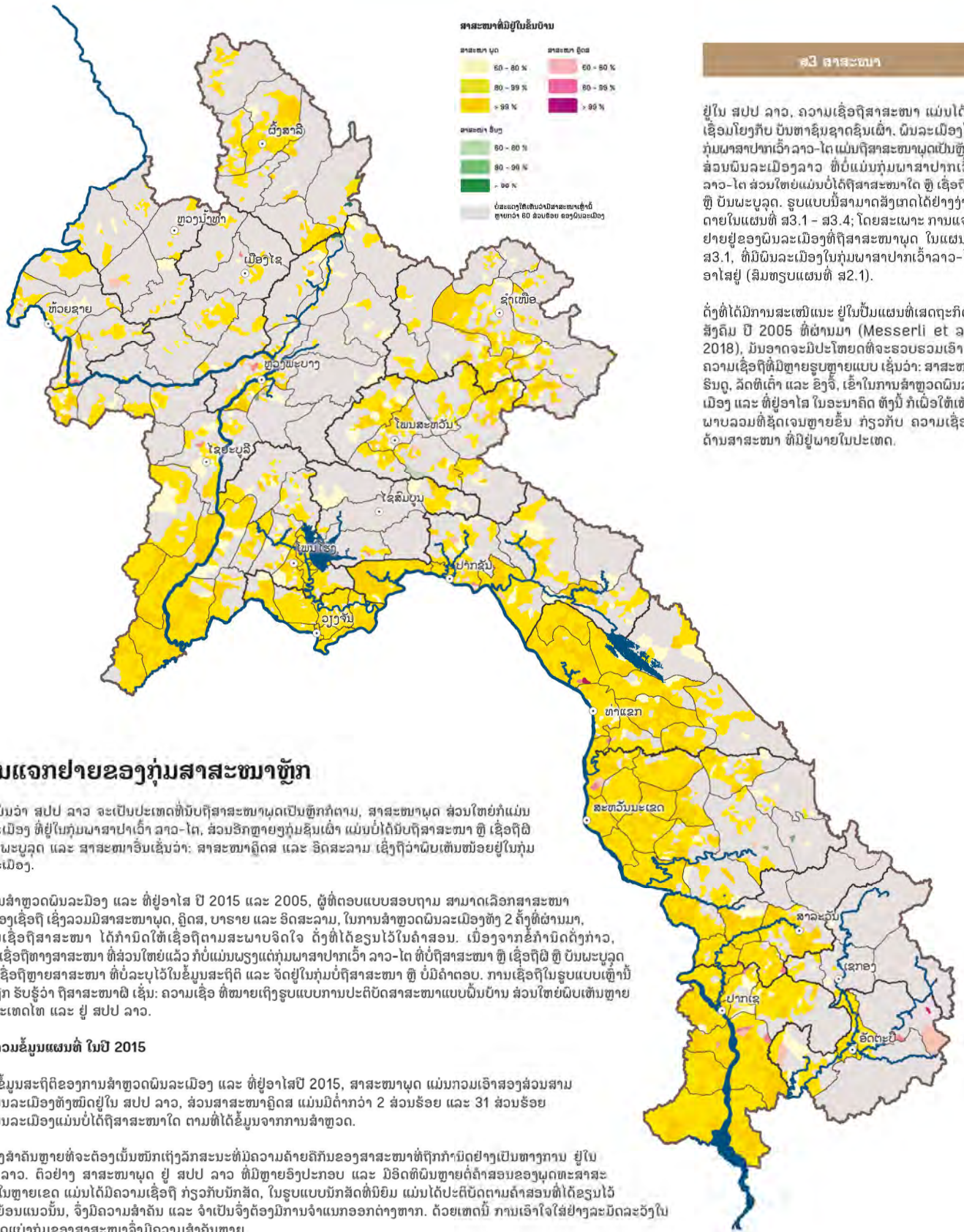
ສ2.4 ການແຈກຢາຍຂອງພື້ນລະເມືອງ
ເຜົ່າມອນ-ຂະແນມ

ການແຈກຢາຍຂອງພື້ນລະເມືອງທີ່ໃຊ້ພາສາ
ຊົນເຜົ່າ ມອນ-ຂະແນມ

1 ເມັດ = 100 ຄົນ

- ພາກເມັກ-ຂະແນມ
- ຂະຫຼຸກ
- ກະດ້ວງ
- ຫວຽດນິກ
- ປ່າລວງນິກ

ສ3 ສາສະໜາ

ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ, ຄວາມເຊື່ອຖືສາສະໜາ ແມ່ນໄດ້ ເຊື່ອມໂຍງກັບ ບັນຫາຊົນຊາດຊົນເຜົ່າ. ຜົນລະເມືອງໃນ ກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າລາວ-ໄຕ ແມ່ນຖືສາສະໜາບຸດເປັນຫຼັກ, ສ່ວນຜົນລະເມືອງລາວ ທີ່ບໍ່ແມ່ນກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າ ລາວ-ໄຕ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນບໍ່ໄດ້ຖືສາສະໜາໃດ ຫຼື ເຊື່ອຖືຜີ ຫຼື ບັນພະບູລຸດ. ຮູບແບບນີ້ສາມາດສັງເກດໄດ້ຢ່າງງ່າຍ ດ້າຍໃນແຜນທີ່ ສ3.1 - ສ3.4; ໂດຍສະເພາະ ການແຈກ ຢາຍຢູ່ຂອງຜົນລະເມືອງທີ່ຖືສາສະໜາບຸດ ໃນແຜນທີ່ ສ3.1, ທີ່ມີຜົນລະເມືອງໃນກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າລາວ-ໄຕ ອາໄສຢູ່ (ສົມທຽບແຜນທີ່ ສ2.1).

ດັ່ງທີ່ໄດ້ມີການສະເໜີແນະ ຢູ່ໃນປື້ມແຜນທີ່ເສດຖະກິດ- ສັງຄົມ ປີ 2005 ທີ່ຜ່ານມາ (Messerli et al., 2018), ມັນອາດຈະມີປະໂຫຍດທີ່ຈະຮວບຮວມເອົາ ຄວາມເຊື່ອຖືທີ່ມີຫຼາຍຮູບຫຼາຍແບບ ເຊັ່ນວ່າ: ສາສະໜາ ຮິນດູ, ລັດທິເຕົ້າ ແລະ ຂົງຈີ້. ເຂົ້າໃນການສຳຫຼວດຜົນລະ ເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ໃນອະນາຄົດ ທັງນີ້ ກໍ່ເພື່ອໃຫ້ເຫັນ ພາບລວມທີ່ຊັດເຈນຫຼາຍຂຶ້ນ ກ່ຽວກັບ ຄວາມເຊື່ອຖື ດ້ານສາສະໜາ ທີ່ມີຢູ່ພາຍໃນປະເທດ.

ການແຈກຢາຍຂອງກຸ່ມສາສະໜາຫຼັກ

ເຖິງແມ່ນວ່າ ສປປ ລາວ ຈະເປັນປະເທດທີ່ມີບຸກຄົນຖືສາສະໜາບຸດເປັນຫຼັກກຳຕາມ, ສາສະໜາບຸດ ສ່ວນໃຫຍ່ກໍ່ແມ່ນ ຜົນລະເມືອງ ທີ່ຢູ່ໃນກຸ່ມພາສາປາກເວົ້າ ລາວ-ໄຕ, ສ່ວນອີກຫຼາຍໆກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ແມ່ນບໍ່ໄດ້ມີບຸກຄົນຖືສາສະໜາ ຫຼື ເຊື່ອຖືຜີ ຫຼື ບັນພະບູລຸດ ແລະ ສາສະໜາອື່ນເຊັ່ນວ່າ: ສາສະໜາຄຣິດສ ແລະ ອິດສະລາມ ເຊິ່ງຖືວ່າຜົນເຫັນໜ້ອຍຢູ່ໃນກຸ່ມ ຜົນລະເມືອງ.

ໃນການສຳຫຼວດຜົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ປີ 2015 ແລະ 2005, ຜູ້ທີ່ຕອບແບບສອບຖາມ ສາມາດເລືອກສາສະໜາ ທີ່ຕົນເອງເຊື່ອຖື ເຊິ່ງລວມມີສາສະໜາບຸດ, ຄຣິດສ, ບາຮາຍ ແລະ ອິດສະລາມ. ໃນການສຳຫຼວດຜົນລະເມືອງທັງ 2 ຄັ້ງທີ່ຜ່ານມາ, ຄວາມເຊື່ອຖືສາສະໜາ ໄດ້ກຳນົດໃຫ້ເຊື່ອຖືຕາມສະພາບຈິດໃຈ ດັ່ງທີ່ໄດ້ຂຽນໄວ້ໃນຄຳສອນ. ເນື່ອງຈາກຂໍ້ກຳນົດດັ່ງກ່າວ, ຄວາມເຊື່ອຖືທາງສາສະໜາ ທີ່ສ່ວນໃຫຍ່ແລ້ວ ກໍ່ບໍ່ແມ່ນບຸກຄົນຖືສາສະໜາປາກເວົ້າ ລາວ-ໄຕ ທີ່ບໍ່ຖືສາສະໜາ ຫຼື ເຊື່ອຖືຜີ ຫຼື ບັນພະບູລຸດ ແລະ ເຊື່ອຖືຫຼາຍສາສະໜາ ທີ່ບໍ່ລະບຸໄວ້ໃນຂໍ້ມູນສະຖິຕິ ແລະ ຈັດຢູ່ໃນກຸ່ມບໍ່ຖືສາສະໜາ ຫຼື ບໍ່ມີຄຳຕອບ. ການເຊື່ອຖືໃນຮູບແບບເຫຼົ່ານີ້ ແມ່ນຖືກ ຮັບຮູ້ວ່າ ຖືສາສະໜາຜີ ເຊັ່ນ: ຄວາມເຊື່ອ ທີ່ໝາຍເຖິງຮູບແບບການປະຕິບັດສາສະໜາແບບຜົນບ້ານ ສ່ວນໃຫຍ່ຜົນເຫັນຫຼາຍ ຢູ່ໃນປະເທດໄທ ແລະ ຢູ່ ສປປ ລາວ.

ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ໃນປີ 2015

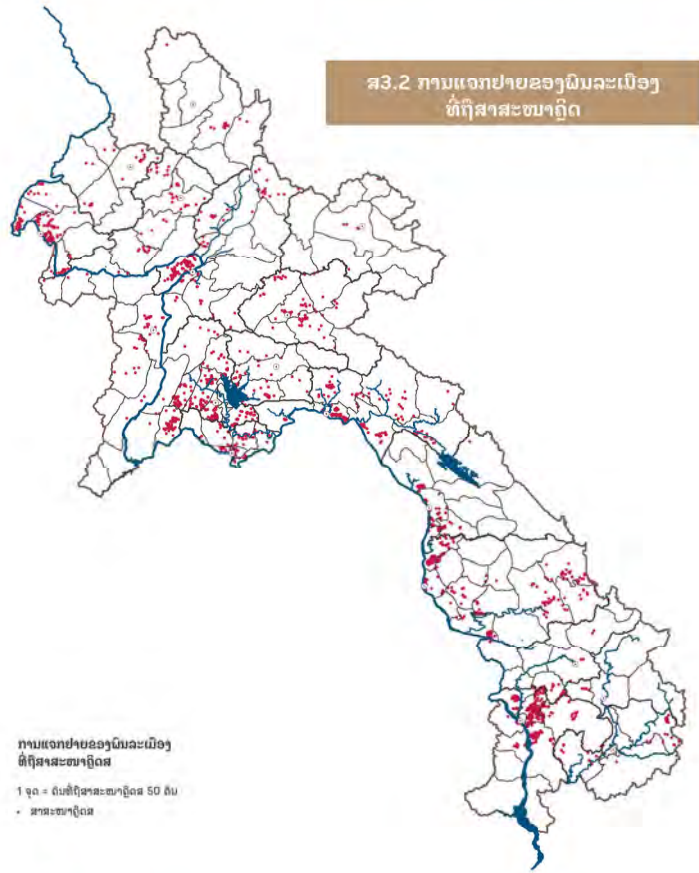
ອີງໃສ່ຂໍ້ມູນສະຖິຕິຂອງການສຳຫຼວດຜົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສປີ 2015, ສາສະໜາບຸດ ແມ່ນກວມເອົາສອງສ່ວນສາມ ຂອງຜົນລະເມືອງທັງໝົດຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ, ສ່ວນສາສະໜາຄຣິດສ ແມ່ນມີຕໍ່າກວ່າ 2 ສ່ວນຮ້ອຍ ແລະ 31 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງຜົນລະເມືອງແມ່ນບໍ່ໄດ້ຖືສາສະໜາໃດ ຕາມທີ່ໄດ້ຂໍ້ມູນຈາກການສຳຫຼວດ.

ເປັນສິ່ງສຳຄັນຫຼາຍທີ່ຈະຕ້ອງເນັ້ນໜັກເຖິງລັກສະນະທີ່ມີຄວາມຄ້າຍຄືກັນຂອງສາສະໜາທີ່ຖືກກຳນົດຢ່າງເປັນທາງການ ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ. ຕົວຢ່າງ ສາສະໜາບຸດ ຢູ່ ສປປ ລາວ ທີ່ມີຫຼາຍອົງປະກອບ ແລະ ມີອິດທິພົນຫຼາຍຕໍ່ຄຳສອນຂອງບຸດທະສາສະ ໜາ. ໃນຫຼາຍເຂດ ແມ່ນໄດ້ມີຄວາມເຊື່ອຖື ກ່ຽວກັບນັກສັດ, ໃນຮູບແບບນັກສັດທີ່ນິຍົມ ແມ່ນໄດ້ປະຕິບັດຕາມຄຳສອນທີ່ໄດ້ຂຽນໄວ້ ແລະ ຍ້ອນແນວນັ້ນ, ຈິ່ງມີຄວາມສຳຄັນ ແລະ ຈຳເປັນຈິ່ງຕ້ອງມີການຈຳແນກອອກຕ່າງຫາກ. ດ້ວຍເຫດນີ້ ການເອົາໃຈໃສ່ຢ່າງລະມັດລະວັງໃນ ການຈັດແບ່ງກຸ່ມຂອງສາສະໜາຈິ່ງມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍ.

ສ3.1 ການແຈກຢາຍຂອງພື້ນລະເມືອງທີ່ຖືສາສະໜາພຸດ

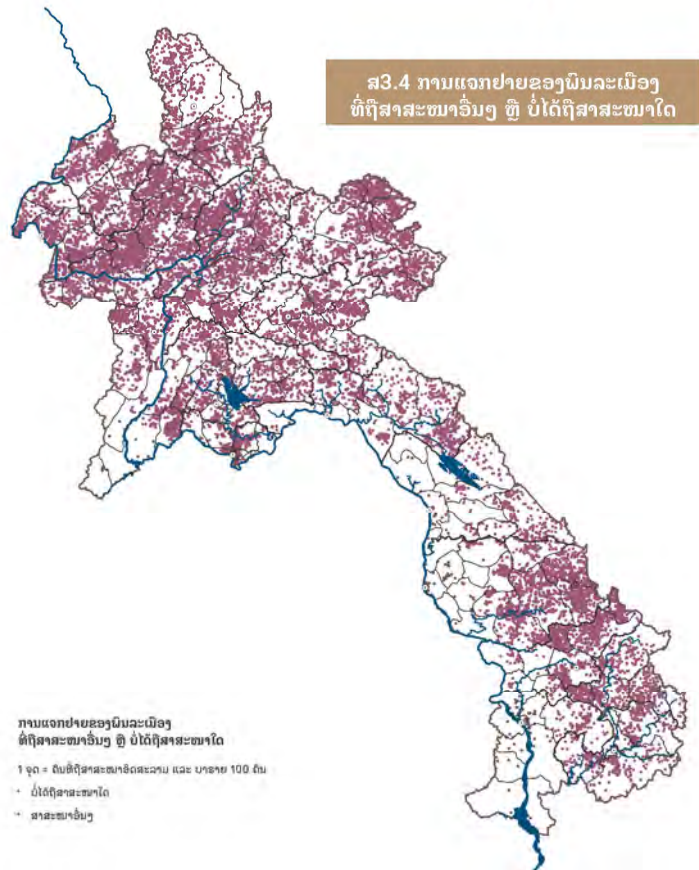
ສ3.2 ການແຈກຢາຍຂອງພື້ນລະເມືອງທີ່ຖືສາສະໜາຄຼິດ

ສ3.3 ການແຈກຢາຍຂອງພື້ນລະເມືອງທີ່ຖືສາສະໜາອິດສະລາມ ແລະ ບາຮາຍ

ສ3.4 ການແຈກຢາຍຂອງພື້ນລະເມືອງທີ່ຖືສາສະໜາອື່ນໆ ທີ່ ບໍ່ໄດ້ຖືສາສະໜາໃດ

ກິດຈະກຳດ້ານເສດຖະກິດ

ຄວາມສາມາດເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ

ດັ່ງທີ່ເສດຖະກິດຂອງປະເທດລາວເຮົາ ມີການຂະຫຍາຍຕົວຂຶ້ນ, ການຜະລິດກໍ່ຫັນເປັນການຜະລິດເພື່ອການສົ່ງອອກຫຼາຍຂຶ້ນ ນອກນັ້ນ ການຜະລິດກະສິກຳກໍ່ມີການຫັນເປັນສິນຄ້າຫຼາຍຂຶ້ນ. ຄວາມສາມາດໃນການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດຖືເປັນເລື່ອງທີ່ສຳຄັນອັນໜຶ່ງໃນການປ່ຽນແປງ ແລະ ການພັດທະນາ. ຕະຫຼາດແມ່ນຈຸດທີ່ສຳຄັນເພື່ອເຮັດໃຫ້ເກີດມີການຜະລິດ - ປຸຍ, ເມັດພັນໃໝ່ນາໆຊະນິດ, ຈຸປະກອນທີ່ຖືວ່າເປັນຈຸດຂາຍຂອງຕົວສິນຄ້າ ທີ່ສາມາດຜະລິດໄດ້ ແລະ ທີ່ມັນເກີນຄວາມຕ້ອງການໃນການບໍລິໂພກຂອງຄົວເຮືອນ. ທີ່ສຸດແລ້ວ, ການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດເປັນສ່ວນທີ່ສຳຄັນຫຼາຍເຊິ່ງຕິດພັນກັບບັນຫາຄວາມທຸກຍາກ ແລະ ມາດຕະການອື່ນໆໃນການພັດທະນາ ໂດຍສະເພາະ ໃນເຂດທີ່ມີການຜະລິດກະສິກຳຫຼາຍ ແລະ ກິດຈະກຳທາງດ້ານເສດຖະກິດ ອື່ນໆທີ່ເຊື່ອມໂຍງກັບການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ.

ການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ ແມ່ນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ. ພາຍໃນປະເທດ ມີບາງບ້ານແມ່ນຍັງບໍ່ທັນມີຕະຫຼາດ ໂດຍສະເພາະເຂດທຸລະກິນດານເຊິ່ງຖະໜົນຫົນທາງຍັງໄປບໍ່ທັນຮອດ, ຜົນລະເມືອງສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຈະຕ້ອງໄດ້ໃຊ້ເວລາໃນການເດີນທາງໄກ ເພື່ອທີ່ຈະສາມາດຂົນສົ່ງ ແລະ ຈຳໜ່າຍສິນຄ້າຂອງຕົນໃນຕະຫຼາດທີ່ໃກ້ທີ່ສຸດ. ເວລາໃດທີ່ຖະໜົນຫົນທາງ ແລະ ຮູບແບບການຂົນສົ່ງໄດ້ຮັບການປັບປຸງໃຫ້ດີຂຶ້ນກໍ່ຈະເຮັດໃຫ້ຄວາມສາມາດໃນການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງໃນທົ່ວປະເທດ. ຈຳນວນຄົວເຮືອນທີ່ຜະລິດພືດສັງເກດເພື່ອສົ່ງເຂົ້າໄປຂາຍໃນຕະຫຼາດມີການເພີ່ມຂຶ້ນຈາກ 6 ສ່ວນຮ້ອຍ ໃນປີ 1999 ເປັນ 30 ສ່ວນຮ້ອຍ ໃນປີ 2011 ແລະ ເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍ (ປະມານ 71 ສ່ວນຮ້ອຍ) ສຳລັບການຂາຍຜົນຜະລິດທີ່ໃຊ້ຢູ່ໃນຄົວເຮືອນບາງສ່ວນເຂົ້າສູ່ຕະຫຼາດ (ການສຳຫຼວດກະສິກຳທົ່ວປະເທດຢູ່ ສປປ ລາວ ໃນປີ 2010/11).

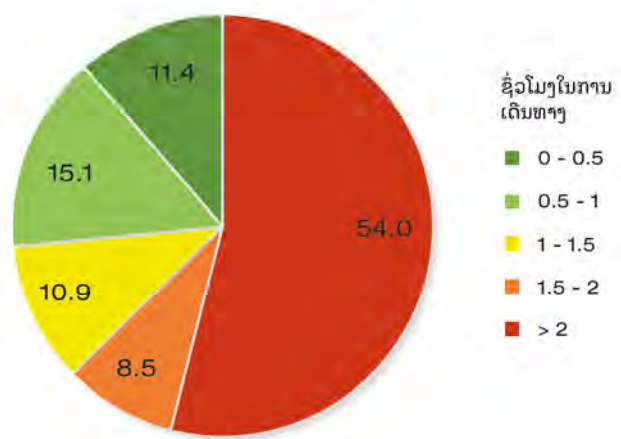
ຄວາມສາມາດໃນການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ ແມ່ນວັດແທກໂດຍການຄາດຄະເນໄລຍະເວລາໃນການເດີນທາງຫາຕະຫຼາດທີ່ຢູ່ໃກ້ຄຽງທີ່ສຸດ ໂດຍສົມມຸດໃນການນຳໃຊ້ການຄົມມະນາຄົມຂົນສົ່ງທີ່ດີທີ່ສຸດ (ເບິ່ງແຜນທີ່ກ2.1 ແລະ ກ2.2).

ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ປີ 2015

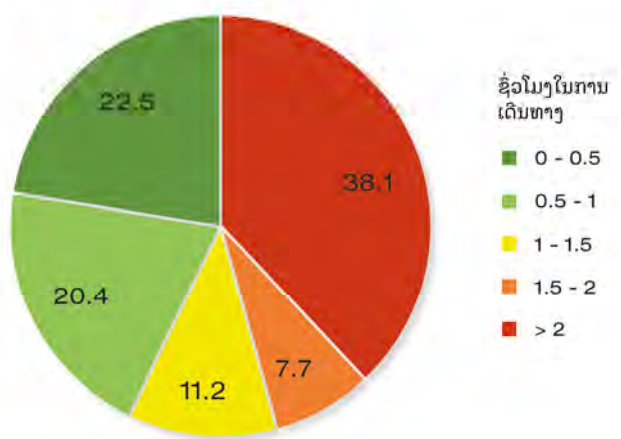
ຄວາມສະດວກໃນການເດີນທາງສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນກຳນົດໂດຍຄຸນນະພາບ ແລະ ຄວາມພ້ອມຂອງຕາໜ່າງການຄົມມະນາຄົມຂົນສົ່ງ ແລະ ທີ່ສຳຄັນແມ່ນພູມິປະເທດໃນເຂດທ້ອງຖິ່ນ, ຮູບແບບແຜນທີ່ຂອງການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ ແມ່ນສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນຢ່າງຊັດເຈນທາງດ້ານພູມິສາດຂອງປະເທດ ແລະ ໂຄງລ່າງພື້ນຖານຂອງສປປ ລາວ (ແຜນທີ່ ຊ1). ການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຢູ່ບັນດາບ້ານທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃນເຂດທີ່ມີຕາໜ່າງການຄົມມະນາຄົມຂົນສົ່ງທີ່ເປັນສາຍຫຼັກ (ເສັ້ນທາງສາຍຫຼັກແມ່ນສະແດງເປັນສີແດງໃນແຜນທີ່) ແລະ ບ້ານຕ່າງໆທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃກ້ກັບສູນກາງການບໍລິຫານ ແລະ ການປົກຄອງ. ໂດຍສະເພາະ ເຂດທົ່ງພຽງລຽບຕາມແຄມແມ່ນ້ຳຂອງ ສົມທຽບໃສ່ເຂດພູດອຍທາງພາກເໜືອ ແລະ ພາກຕາເວັນອອກ. ເຂດທີ່ມີຂໍ້ຈຳກັດໃນການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຕັ້ງຢູ່ເຂດທ້ອງໄກສອກຫຼີກ ຫຼະກັນດານທາງພາກຕາເວັນອອກລຽບຕາມຊາຍແດນຂອງປະເທດຫວຽດນາມ.

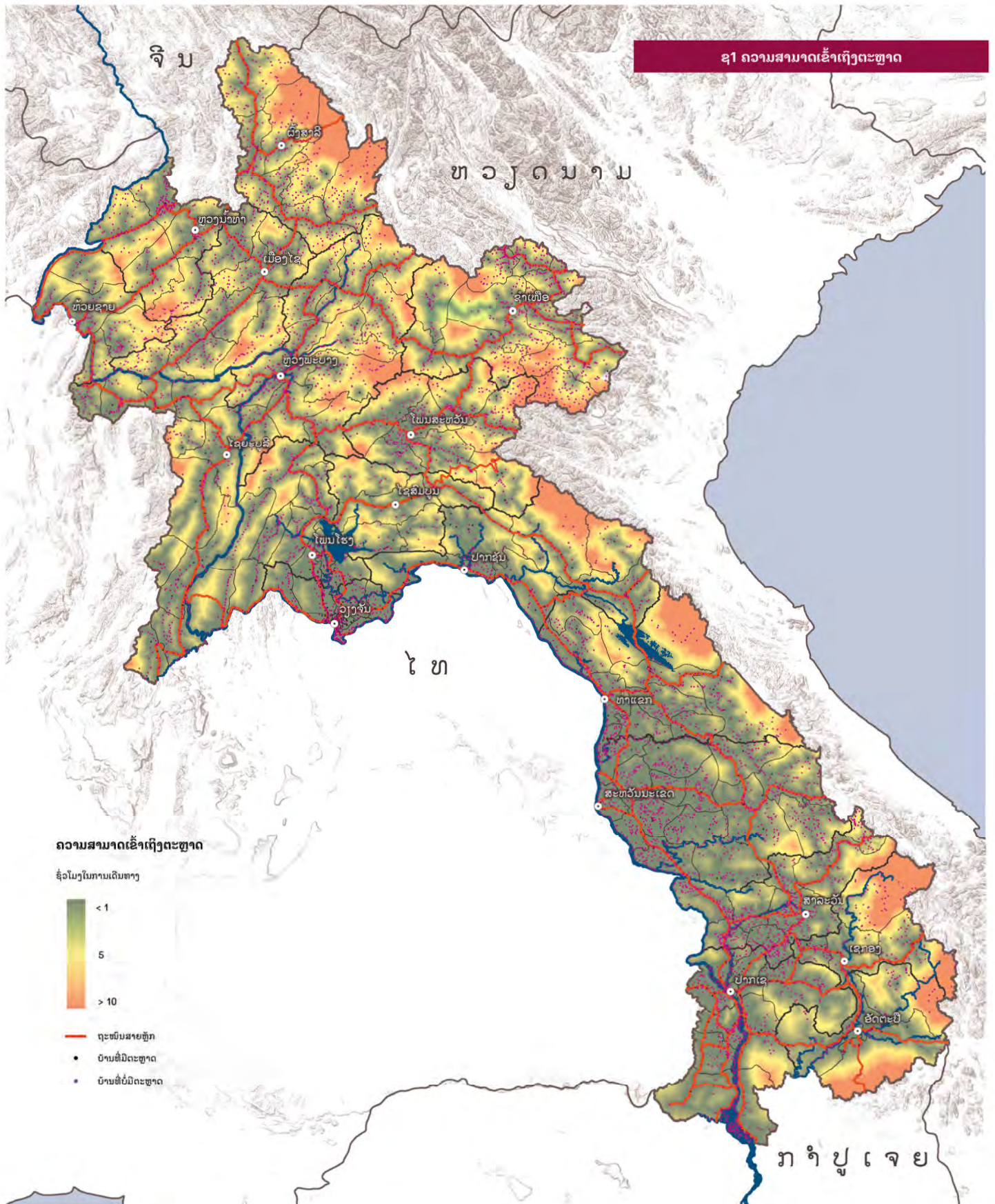
ອີງໃສ່ການສຳຫຼວດຜົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ປີ 2015, ມີພຽງແຕ່ 7 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງບ້ານທີ່ມີຕະຫຼາດທີ່ຖາວອນ. ຕະຫຼາດຖາວອນກໍ່ມີພຽງແຕ່ 4 ສ່ວນຮ້ອຍ ໃນບ້ານຊົນນະບົດທີ່ມີເສັ້ນທາງເຂົ້າເຖິງ ແລະ ມີພຽງແຕ່ 1 ສ່ວນຮ້ອຍ ຢູ່ໃນບ້ານຊົນນະບົດທີ່ບໍ່ມີເສັ້ນທາງເຂົ້າເຖິງ. ຜົນລະເມືອງມີພຽງແຕ່ 4 ສ່ວນຮ້ອຍ ທີ່ອາໄສຢູ່ໃນເຂດຊາຍແດນທີ່ອາດຈະຢູ່ຫ່າງໄກຈາກຕະຫຼາດພາຍໃນປະເທດ. ແຕ່ວ່າ, ຜົນລະເມືອງເຫຼົ່ານັ້ນອາດຈະມີສ່ວນຮ່ວມຫຼາຍໃນກິດຈະກຳການຊື້ຂາຍສິນຄ້າຊາຍແດນ.

ຮູບສະແດງ 7: ສັດສ່ວນບ້ານ ຄິດເປັນເວລາເດີນທາງສະເລ່ຍໄປຫາ ຕະຫຼາດທີ່ໃກ້ທີ່ສຸດ

ຮູບສະແດງ 8: ສັດສ່ວນຜົນລະເມືອງ (ອາຍຸ 10 ປີຂຶ້ນໄປ) ໂດຍໃຊ້ເວລາສະເລ່ຍ ໃນການເດີນທາງໄປຫາຕະຫຼາດທີ່ໃກ້ທີ່ສຸດ

ພົນລະເມືອງທີ່ໃຊ້ແຮງງານໃນຂະແໜງເສດຖະກິດ ແມ່ນມີການຈ້າງງານ ຫຼື ຜົນກຳໄລທີ່ມາຈາກການເຮັດວຽກໃນທຸລະກິດຂອງຄົວເຮືອນ ຫຼື ເຮັດກະສິກຳໃນຄົວເຮືອນ ຫຼື ຜູ້ທີ່ຫວ່າງງານ ແຕ່ສາມາດເຮັດວຽກໄດ້. ຜູ້ທີ່ຕອບແບບສອບຖາມເຫຼົ່ານັ້ນແມ່ນບໍ່ໄດ້ໝາຍຄວາມວ່າມີຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ກໍ່ບໍ່ໄດ້ລວມເຖິງນັກຮຽນ, ພົນລະເມືອງທີ່ເຮັດວຽກຫຼັກຢູ່ໃນຄົວເຮືອນ ພາຍໃນບ້ານ ແລະ ຜູ້ທີ່ບໍ່ນານແລ້ວ. ໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດໂດຍສະເລ່ຍ ມີ 68 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງພົນລະເມືອງທັງໝົດທີ່ເຮັດວຽກປົກກະຕິໃນໄລຍະ 12 ເດືອນຜ່ານມາ, ມີພຽງ 1.4 ສ່ວນຮ້ອຍ ທີ່ຫວ່າງງານ ແລະ ອີກ 29 ສ່ວນຮ້ອຍ ທີ່ບໍ່ແມ່ນກຳລັງແຮງງານ ເຊິ່ງອາດຈະກຳລັງສຶກສາຢູ່, ເຮັດວຽກຢູ່ບ້ານ ຫຼື ກຸ່ມທີ່ອາຍຸກາຍໄວທີ່ຕ້ອງເຮັດວຽກໄປແລ້ວ.

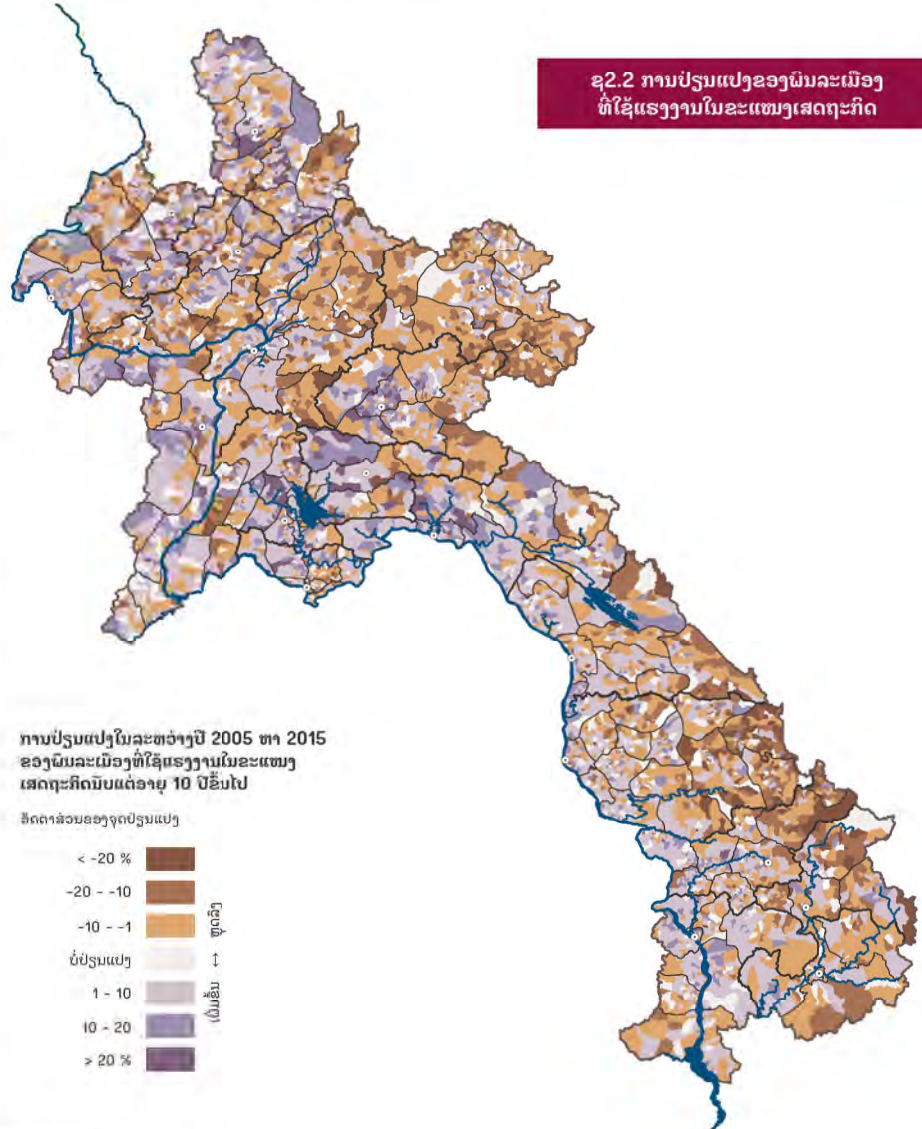
ໃນການວັດແທກອັດຕາການຈ້າງງານ ແມ່ນມີຄວາມແຕກຕ່າງຈາກການວັດແທກພົນລະເມືອງທີ່ໃຊ້ແຮງງານໃນຂະແໜງເສດຖະກິດ ເຊິ່ງໃນນັ້ນ ບໍ່ໄດ້ລວມເຖິງພົນລະເມືອງທີ່ຫວ່າງງານ, ເຖິງແມ່ນວ່າພົນລະເມືອງດັ່ງກ່າວ ຈະກຳລັງຊອກຫາວຽກເຮັດງານທຳກໍຕາມ. ອັດຕາການຫວ່າງງານແມ່ນຄິດໄລ່ໂດຍ ຈຳນວນຜູ້ທີ່ຖືກຈ້າງງານຕໍ່ກັບພົນລະເມືອງທັງໝົດ, ເຊິ່ງອັດຕາຫວ່າງງານໃນລະດັບຊາດ ປີ 2015 ເທົ່າກັບ 67.7 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງພົນລະເມືອງທັງໝົດ.

ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ປີ 2015

ແຜນທີ່ 2.1 ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ພົນລະເມືອງທີ່ໃຊ້ແຮງງານໃນຂະແໜງເສດຖະກິດ ເຊິ່ງຊີ້ໃຫ້ເຫັນ ອັດຕາສ່ວນຂອງບ້ານທັງໝົດທີ່ມີພົນລະເມືອງອາຍຸ 10 ປີຂຶ້ນໄປ. ເຊິ່ງໄດ້ປ່ຽນແປງໃນຕົວຊີ້ບອກດັ່ງກ່າວໂດຍຜ່ານຂັ້ນໜູ່ບ້ານ ແລະ ເຂດທ້ອງຖິ່ນ. ເນື່ອງຈາກວ່າການເຮັດວຽກສ່ວນໃຫຍ່ ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ແມ່ນມີຜົນຖານໃນການເຮັດກະສິກຳເປັນຫຼັກ, ຫຼາຍເຂດເນື້ອທີ່ຂອງບັນດາແຂວງແມ່ນມີອັດຕາການຈ້າງງານທີ່ສູງທີ່ສຸດໃນປະເທດ ມີ 74.6 ສ່ວນຮ້ອຍ ແລະ 75.0 ສ່ວນຮ້ອຍ ເຊິ່ງຜົນເຫັນຢູ່ໃນແຂວງໄຊຍະບູລີ ແລະ ສາລະວັນຕາມລຳດັບ. ໃນຂອບເຂດນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ມີສູນກາງການສຶກສາຢູ່ໃນລະດັບສູງ ແລະ ແມ່ນໜຶ່ງໃນເຂດຕົວເມືອງໃນປະເທດ. ພົນລະເມືອງທີ່ໃຊ້ແຮງງານໃນຂະແໜງເສດຖະກິດ ຖືວ່າມີສິດສ່ວນໜ້ອຍຕໍ່ພົນລະເມືອງທັງໝົດ (59.5 ສ່ວນຮ້ອຍ - ລະດັບຕໍ່າສຸດຂອງບັນດາແຂວງພາຍໃນປະເທດ), ເຊິ່ງໃນຫຼາຍເຂດທີ່ຢູ່ອາໄສແມ່ນມີນັກຮຽນ ແລະ ພົບເຫັນຫຼາຍໃນເຂດຕົວເມືອງ ເຊິ່ງສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນປະກອບຢູ່ໃນການເຮັດວຽກທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບຄ່າຈ້າງໃນຄົວເຮືອນ. ສະແດງໃຫ້ເຫັນໃນແຜນທີ່ 2.2, ອັດຕາການຫວ່າງງານໃນນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ສະແດງໃຫ້ເຫັນຕົວເລກທີ່ຕໍ່າກວ່າໃນເຂດອື່ນໆຂອງປະເທດພຽງເລັກນ້ອຍເທົ່ານັ້ນ.

ໃນເຂດຕົວເມືອງ ມີອັດຕາການຈ້າງງານ (61 ສ່ວນຮ້ອຍ) ຕໍ່າກວ່າເຂດຊົນນະບົດ (71 ສ່ວນຮ້ອຍ) ໂດຍສະເລ່ຍ, ຢູ່ໃນເຂດຊົນນະບົດ, ກະສິກຳ ແລະ ຫຸລະກິດການກະເສດຍັງຄົງແມ່ນການຈ້າງງານຫຼັກໃນທົ່ວ ສປປ ລາວ ແລະ ເສດຖະກິດດ້ານກະສິກຳ ແມ່ນດັງດູດແຮງງານທີ່ມີຄວາມສາມາດ ແລະ ການສຶກສາຂອງຄົນທີ່ຢູ່ໃນລະດັບຕໍ່າ. ໃນເຂດຕົວເມືອງ ແມ່ນມີທຸລະກິດວຽກງານແບບຮັບເໝົາກໍ່ສ້າງ, ໂຮກາດ ໃນການເຮັດວຽກແມ່ນຈະມີໜ້ອຍລົງສຳລັບພົນລະເມືອງທີ່ບໍ່ມີຄວາມຊຳນານງານ ແລະ ກຳມະກອນກໍ່ສ້າງທີ່ເຮັດວຽກຕາມລະດູການໃນເຂດຕົວເມືອງ ແມ່ນມີທ່າອ່ຽງທີ່ບໍ່ຖືກຈັດນັບໃນການສຳຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ທົ່ວປະເທດ.

ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ, ເຂດທີ່ສຳຄັນຂອງແຂວງຫົວພັນ ແລະ ຊຽງຂວາງ ມີພົນລະເມືອງທີ່ໃຊ້ແຮງງານໃນຂະແໜງເສດຖະກິດໜ້ອຍກວ່າລະດັບສະເລ່ຍຂອງປະເທດ ເຊິ່ງເທົ່າກັບ 62.6 ສ່ວນຮ້ອຍ ແລະ 63.9 ສ່ວນຮ້ອຍ ຕາມລຳດັບ. ໃນ 2 ແຂວງດັ່ງກ່າວແມ່ນມີອັດຕາຂອງພົນລະເມືອງທີ່ສູງອາຍຸຫຼາຍທີ່ສຸດ ເຊິ່ງສະແດງໃນແຜນທີ່ 2.3.

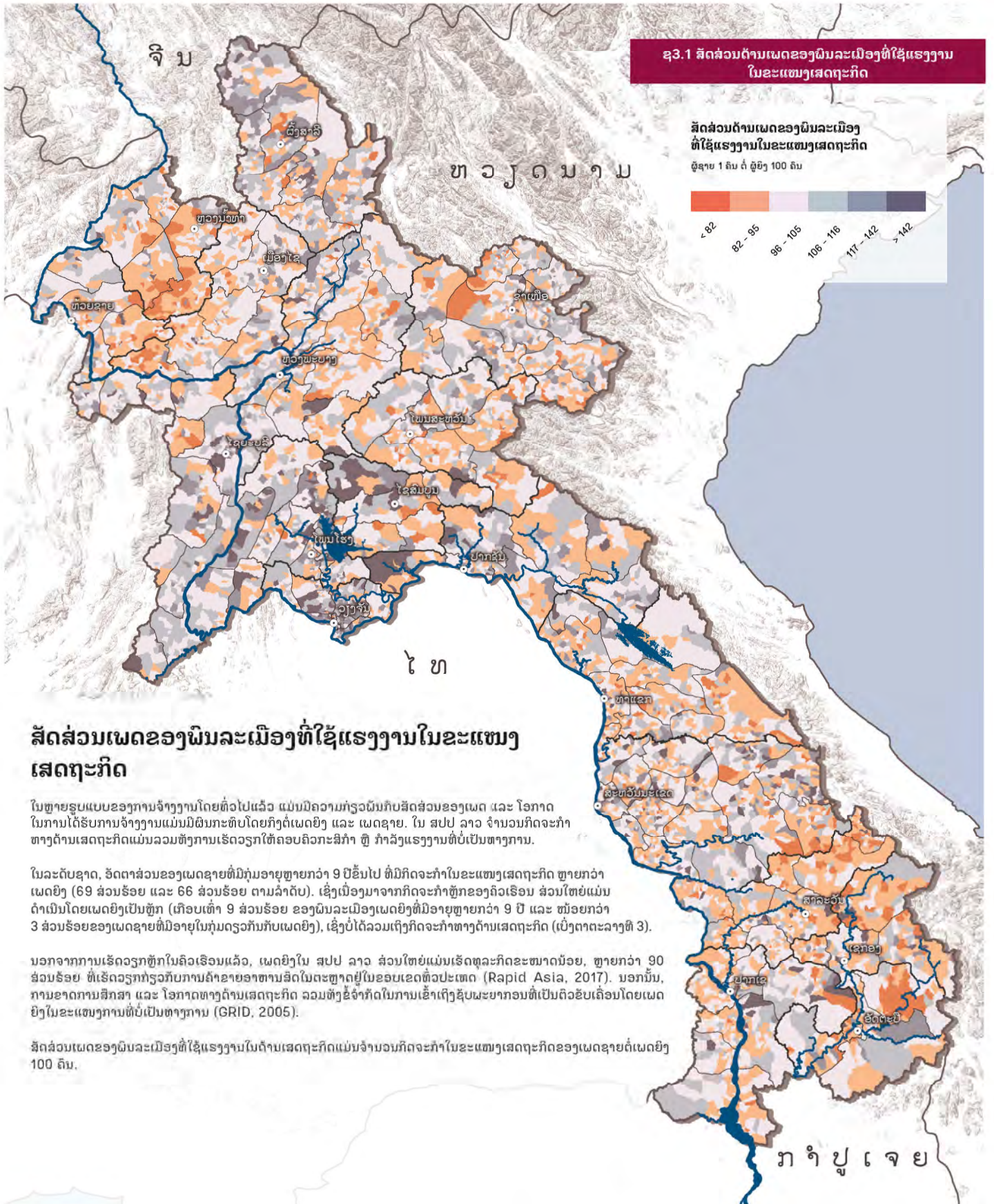
ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015

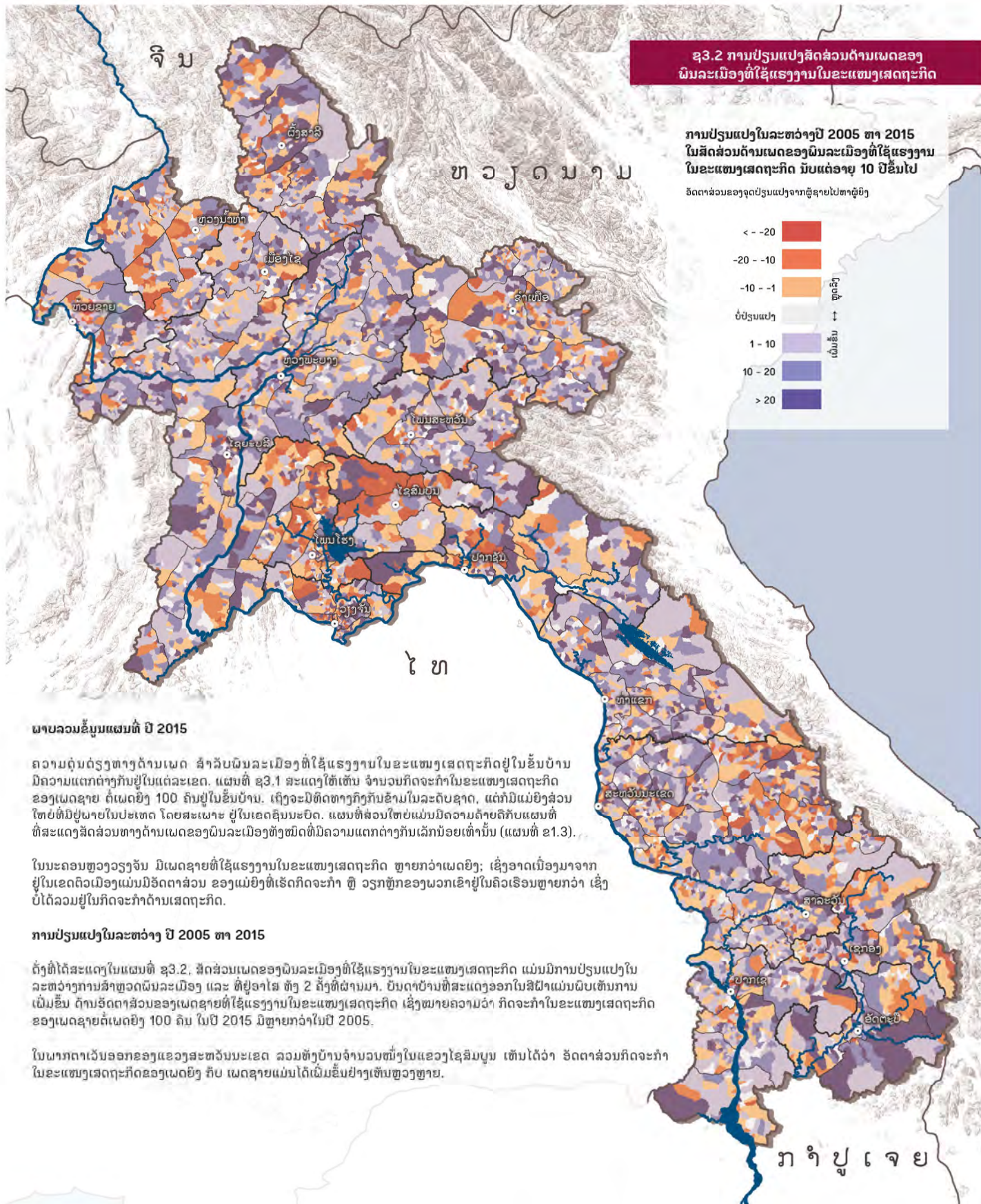
ອັດຕາຂອງພົນລະເມືອງທີ່ໃຊ້ແຮງງານໂດຍລວມ ໃນຂະແໜງເສດຖະກິດຕໍ່ພົນລະເມືອງທັງໝົດແມ່ນບໍ່ມີການປ່ຽນແປງ ໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015 - ຈາກ 66 ສ່ວນຮ້ອຍ ມາເປັນ 68 ສ່ວນຮ້ອຍ ຕາມລຳດັບ. ຢູ່ໃນຂັ້ນບ້ານແມ່ນມີການປ່ຽນແປງຢ່າງຈະແຈ້ງໃນແຜນທີ່ 2.2 ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ມີຫຼາຍໜູ່ບ້ານໃນ ສປປ ລາວ ທີ່ມີການປ່ຽນແປງອັດຕາພົນລະເມືອງທີ່ໃຊ້ແຮງງານໃນຂະແໜງເສດຖະກິດ. ໃນລະດັບຊາດ, ມີຫຼາຍບ້ານທີ່ສິດສ່ວນພົນລະເມືອງ ທີ່ໃຊ້ແຮງງານໃນຂະແໜງເສດຖະກິດ ໄດ້ຫຼຸດລົງ ເຊິ່ງຜົນເຫັນຫຼາຍຢູ່ໃນເຂດ ຖະໜົນຫົນທາງຍັງໄປບໍ່ຮອດ ແລະ ເຂດທີ່ມີການກະແຈກກະຈາຍຢູ່ເພີ່ມຂຶ້ນໃນທົ່ວປະເທດ, ໃນຂະນະທີ່ບ້ານທີ່ມີອັດຕາການຈ້າງງານເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ຫຼຸດລົງແມ່ນກະແຈກກະຈາຍຢູ່ໃນທົ່ວປະເທດ (ແຜນທີ່ 2.4) ແລະ ລະດັບການປ່ຽນແປງຂອງອັດຕາການຈ້າງງານ ລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015 ໄດ້ປ່ຽນແປງໃນລະດັບທີ່ຕໍ່າກວ່າ ການປ່ຽນແປງອັດຕາພົນລະເມືອງທີ່ໃຊ້ແຮງງານໃນຂະແໜງເສດຖະກິດ.

ຕາຕະລາງ 2: ການແຈກຢາຍຢູ່ຂອງພົນລະເມືອງອີງຕາມກິດຈະກຳຫຼັກ

ຈຳນວນພົນລະເມືອງທັງໝົດ (+15.5%)					
ພົນລະເມືອງອາຍຸ 10 ປີ ຂຶ້ນໄປ ມີ 79% (+4.5%)					
ເດັກອາຍຸ ຕໍ່າກວ່າ 10 ປີ ມີ 21% (-4.5%)	ພົນລະເມືອງທີ່ບໍ່ຕິດພັນກັບ ດ້ານເສດຖະກິດ ມີ 29% (-3.4%)			ພົນລະເມືອງທີ່ຕິດພັນກັບດ້ານເສດຖະກິດ ມີ 69.1% (+2.5%)	
	ມີກຽມ ມີ 70.8% (+1%)	ເຮັດວຽກກັບ ຄົວເຮືອນ ມີ 20% (+6.4%)	ບ້ານນາມ, ເຈັບປ່ວຍ, ສູງອາຍຸ, (ອື່ນໆ) ມີ 9.2% (-7.4%)	ເຮັດຕາມ ມີ 97.9% (-0.7%)	ບໍ່ໄດ້ເຮັດຕາມ ມີ 2.1% (+0.7%)
					ບໍ່ໄດ້ລະບຸ 1.8% (+0.7%)

ພາບແທດ: ອັດຕາສ່ວນຮ້ອຍພາຍເຖິງ ຈຳນວນຄົນທີ່ມີຢູ່. ໃນວົງແລ້ວແມ່ນຕົວເລກຂອງການປ່ຽນແປງຕັ້ງແຕ່ປີ 2005

ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ປີ 2015

ຄວາມດຸ່ນດ່ຽງທາງດ້ານເພດ ສໍາລັບພົນລະເມືອງທີ່ໃຊ້ແຮງງານໃນຂະແໜງເສດຖະກິດຢູ່ໃນຂັ້ນບ້ານ ມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນຢູ່ໃນແຕ່ລະເຂດ. ແຜນທີ່ 3.1 ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ຈໍານວນກິດຈະກຳໃນຂະແໜງເສດຖະກິດຂອງເພດຊາຍ ຕໍ່ເພດຍິງ 100 ຄົນຢູ່ໃນຂັ້ນບ້ານ. ເຖິງຈະມີທິດທາງກົງກັນຂ້າມໃນລະດັບຊາດ, ແຕ່ກໍມີແມ່ຍິງສ່ວນໃຫຍ່ທີ່ມີຜູ້ພາຍໃນປະເທດ ໂດຍສະເພາະ ຢູ່ໃນເຂດຊົນນະບົດ. ແຜນທີ່ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນມີຄວາມຄ້າຍຄືກັບແຜນທີ່ທີ່ສະແດງສັດສ່ວນທາງດ້ານເພດຂອງພົນລະເມືອງທັງໝົດທີ່ມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນເລັກນ້ອຍເທົ່ານັ້ນ (ແຜນທີ່ 2.13).

ໃນນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ມີເພດຊາຍທີ່ໃຊ້ແຮງງານໃນຂະແໜງເສດຖະກິດ ຫຼາຍກວ່າເພດຍິງ; ເຊິ່ງອາດເນື່ອງມາຈາກຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງແມ່ນມີອັດຕາສ່ວນ ຂອງແມ່ຍິງທີ່ເຮັດກິດຈະກຳ ຫຼື ວຽກຫຼັກຂອງພວກເຂົາຢູ່ໃນຄົວເຮືອນຫຼາຍກວ່າ ເຊິ່ງບໍ່ໄດ້ລວມຢູ່ໃນກິດຈະກຳດ້ານເສດຖະກິດ.

ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015

ດັ່ງທີ່ໄດ້ສະແດງໃນແຜນທີ່ 3.2, ສັດສ່ວນເພດຂອງພົນລະເມືອງທີ່ໃຊ້ແຮງງານໃນຂະແໜງເສດຖະກິດ ແມ່ນມີການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງການສ້າງສັດສ່ວນເພດຂອງພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ທັງ 2 ຄັ້ງທີ່ຜ່ານມາ. ບັນດາບ້ານທີ່ສະແດງອອກໃນສີຝ້າແມ່ນຜູ້ເຫັນການເພີ່ມຂຶ້ນ ດ້ານອັດຕາສ່ວນຂອງເພດຊາຍທີ່ໃຊ້ແຮງງານໃນຂະແໜງເສດຖະກິດ ເຊິ່ງພາຍຄວາມວ່າ ກິດຈະກຳໃນຂະແໜງເສດຖະກິດຂອງເພດຊາຍຕໍ່ເພດຍິງ 100 ຄົນ ໃນປີ 2015 ມີຫຼາຍກວ່າໃນປີ 2005.

ໃນພາກຕາເວັນອອກຂອງແຂວງສະຫວັນນະເຂດ ລວມທັງບ້ານຈໍານວນໜຶ່ງໃນແຂວງໄຊສົມບູນ ເຫັນໄດ້ວ່າ ອັດຕາສ່ວນກິດຈະກຳໃນຂະແໜງເສດຖະກິດຂອງເພດຍິງ ກັບ ເພດຊາຍແມ່ນໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງເຫັນຫຼວງຫຼາຍ.

ການຫວ່າງງານ

ການຫວ່າງງານໝາຍເຖິງ ສະຖານນະຂອງພົນລະເມືອງທີ່ກຳລັງຊອກຫາວຽກເຮັດງານທຳ ແຕ່ວ່າ ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຮັບການຈ້າງງານ ໃນປະຈຸບັນ.

ອັດຕາການຫວ່າງງານແມ່ນວັດແທກດ້ວຍອັດຕາສ່ວນຂອງການຫວ່າງງານ ແລະ ຄິດໄລ່ໂດຍ ອັດຕາສ່ວນ ຮ້ອຍຂອງຈຳນວນຜູ້ທີ່ ຫວ່າງງານ ຕໍ່ພົນລະເມືອງທີ່ຢູ່ໃນກຳລັງແຮງງານທັງໝົດ. ຂະໜາດຂອງກຳລັງ ແຮງງານ ແມ່ນລວມທັງອັດຕາຂອງຜູ້ທີ່ຖືກຈ້າງງານ ແລະ ຜູ້ທີ່ຫວ່າງງານ ເຊິ່ງແມ່ນຂໍ້ມູນສະຖິຕິທີ່ມີຄວາມ ສຳຄັນໃນການວາງແຜນ ແລະ ການພັດທະນາ. ການຫວ່າງງານທີ່ສູງ ບໍ່ໄດ້ ນຳໄປສູ່ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງ ເສດຖະກິດ ແລະ ກໍ່ມີຜົນກະທົບໃນທາງລົບຕໍ່ຜູ້ທີ່ຫວ່າງງານ ແລະ ພົນລະເມືອງຜູ້ທີ່ຕ້ອງໄດ້ເຜິ້ງພາອາ ໄສ ດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມໂດຍລວມ.

ໃນການສຳຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ປີ 2005 ແລະ 2015, ກິດຈະກຳຫຼັກໃນໄລຍະ 12 ເດືອນ ຜ່ານມາກ່ອນການເຮັດການສຳຫຼວດພົນລະເມືອງທັງໝົດທີ່ມີອາຍຸ 10 ປີຂຶ້ນໄປແມ່ນໄດ້ຖືກຈັດນັບຂໍ້ມູນ ດັ່ງກ່າວ.

ດັ່ງທີ່ໄດ້ອະທິບາຍໃນຫົວຂໍ້ທີ່ຜ່ານມາ ໃນການສຳຫຼວດ ປີ 2015, ພົນລະເມືອງທີ່ຢູ່ໃນກຳລັງແຮງງານ ແມ່ນລວມທັງຜູ້ທີ່ມີອາຊີບ ເຊິ່ງໄດ້ຮັບຄ່າຈ້າງ ຫຼື ຜູ້ທີ່ເຮັດວຽກໃຫ້ຄອບຄົວໃນດ້ານກະສິກຳ ຫຼື ທຸລະກິດ ທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບຄ່າຈ້າງງານ. ພົນລະເມືອງທີ່ຫວ່າງງານ ຜູ້ທີ່ສາມາດເຮັດວຽກໄດ້ກໍຢູ່ໃນກຳລັງແຮງງານ. ພົນລະ ເມືອງທີ່ບໍ່ແມ່ນກຳລັງແຮງງານລວມທັງຜູ້ທີ່ບໍ່ມີສ່ວນຮ່ວມໃນກິດຈະກຳ ຂອງຂະແໜງເສດຖະກິດ ໃນໄລຍະເວລາທີ່ກຳນົດ ແລະ ບໍ່ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການເຮັດວຽກທີ່ເປັນປົກກະຕິ ເຊິ່ງລວມທັງ ນັກຮຽນ, ແມ່ເຮືອນທີ່ເຮັດວຽກຢູ່ພາຍໃນຄົວເຮືອນຂອງຕົນເອງ ແລະ ຜູ້ທີ່ບໍ່ນານ.

ແນວໃດກໍຕາມ, ຂໍ້ຈຳກັດໃນການວັດແທກແມ່ນຈຳເປັນຕ້ອງຄຳນຶງເຖິງ: ວິທີການຮ່າງແບບສອບຖາມຂອງ ການສຳຫຼວດ ເຊິ່ງ ມັນເປັນສິ່ງທຳອິດ, ສຳລັບພົນລະເມືອງທີ່ບອກວ່າມີການຫວ່າງງານ. ຈຸດທີສອງ, ຜູ້ ທີ່ຕອບແບບສອບຖາມບໍ່ໄດ້ຖືກຖາມເຖິງ ການຫວ່າງງານດັ່ງກ່າວວ່າໄດ້ຊອກຫາວຽກເຮັດງານທຳບໍ່. ໃນ ສອງຈຸດນີ້ແມ່ນຈຳເປັນຕ້ອງພິຈາລະນາກ່ອນທີ່ຈະສະຫຼຸບ ກ່ຽວກັບ ຂໍ້ມູນການຫວ່າງງານພາຍໃນປະເທດ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ການສົມທຽບຂໍ້ມູນໃນລະດັບສາກົນ.

ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ປີ 2015

ການຫວ່າງງານພາຍໃນປະເທດ ແມ່ນພົບເຫັນຫຼາຍຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງ ເຊິ່ງມີອັດຕາການຫວ່າງງານເທົ່າກັບ 3.7 ສ່ວນຮ້ອຍ, ທຽບກັບ 1.4 ສ່ວນຮ້ອຍ ໃນເຂດຊຸມນະບົດທີ່ມີເສັ້ນທາງເຂົ້າເຖິງ ແລະ ມີ 1 ສ່ວນຮ້ອຍ ທີ່ມີຢູ່ໃນເຂດຊຸມນະບົດທີ່ບໍ່ມີເສັ້ນທາງເຂົ້າເຖິງໄດ້. ດັ່ງທີ່ໄດ້ສະແດງອອກໃນສອງແຜນທີ່, ນະຄອນຫຼວງ ວຽງຈັນ ແລະ ເກືອບທຸກບ້ານໃນຂອບເຂດນະຄອນຫຼວງ ແມ່ນມີອັດຕາການຫວ່າງງານທີ່ຂ້ອນຂ້າງສູງ.

ເພດຍິງໃນເຂດຕົວເມືອງ ແມ່ນມີ 3.8 ສ່ວນຮ້ອຍ ເຊິ່ງມີການຈ້າງງານທີ່ຫຼາຍກວ່າເພດຊາຍ, ສຳລັບເຂດຊຸມ ນະບົດ ເພດຍິງ ມີ 3.6 ສ່ວນຮ້ອຍ ເຊິ່ງມີການຈ້າງງານທີ່ໜ້ອຍກວ່າເພດຊາຍ ໃນເຂດດັ່ງກ່າວ. ຄວາມບໍ່ ເທົ່າທຽມກັນທາງດ້ານເພດໃນການຖືກຈ້າງງານກໍມີການປ່ຽນແປງໃນດ້ານອາຍຸເຊັ່ນ: ໃນກຸ່ມພົນລະເມືອງ ຜູ້ທີ່ມີອາຍຸນ້ອຍ, ເພດຍິງ ແມ່ນມີການຈ້າງງານທີ່ໜ້ອຍກວ່າຖ້າທຽບໃສ່ເພດຊາຍ ເຊິ່ງຊື່ໃຫ້ເຫັນວ່າ ເພດຊາຍ ແມ່ນມີການເລີ່ມເຮັດວຽກ ໃນໄລຍະອາຍຸຍັງໜຸ່ມນ້ອຍ ໃນຂະນະທີ່ ເພດຍິງແມ່ນອາດຈະເລີ່ມ ເຮັດວຽກພາຍຫຼັງທີ່ມີອາຍຸສູງ: ຢູ່ໃນກຸ່ມພົນລະເມືອງທີ່ມີອາຍຸ 60-64 ປີ ແມ່ນມີອັດຕາການຫວ່າງງານ ຂອງເພດຍິງເທົ່າກັບ 2.5 ສ່ວນຮ້ອຍ ແລະ ເພດຊາຍເທົ່າກັບ 1.1 ສ່ວນຮ້ອຍ.

ໃນເຂດຕົວເມືອງໃຫຍ່ເຊັ່ນ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ຖືວ່າແມ່ນຈຸດໝາຍປາຍທາງໜຶ່ງຂອງພົນລະເມືອງ ທີ່ຢູ່ໃນເຂດຊຸມນະບົດ ທີ່ມີການເຄື່ອນຍ້າຍຖິ່ນຖານ ເຊິ່ງອາດແມ່ນບັນດາກຸ່ມດັ່ງກ່າວຂອງພົນລະເມືອງ ທີ່ພົບກັບຂໍ້ຈຳກັດທາງດ້ານໂອກາດໃນການຊອກຫາອາຊີບ. ອີງໃສ່ການສຳຫຼວດຂໍ້ມູນຂອງທະນາຄານ ໂລກ (2016), ອັດຕາການຂະຫຍາຍຕົວຂອງການຈ້າງງານ ແມ່ນຢູ່ໃນ ທິດທາງລົບຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ເຊິ່ງສົມທຽບໃສ່ 5-10 ສ່ວນຮ້ອຍ ທີ່ມີອັດຕາການຂະຫຍາຍຕົວ ໄປໃນທິດທາງບວກຢູ່ໃນເສດຖະກິດຂອງອາຊຽນ; ຮູບແບບນີ້ ແມ່ນມີຄວາມສອດຄ່ອງກັບແບບຈຳລອງ ທາງດ້ານເສດຖະກິດ ເຊິ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ທີ່ມີຢູ່ໃນເຂດຊຸມນະບົດ ແລະ ບໍ່ໄດ້ເພີ່ມການສ້າງຈຳນວນອາຊີບ.

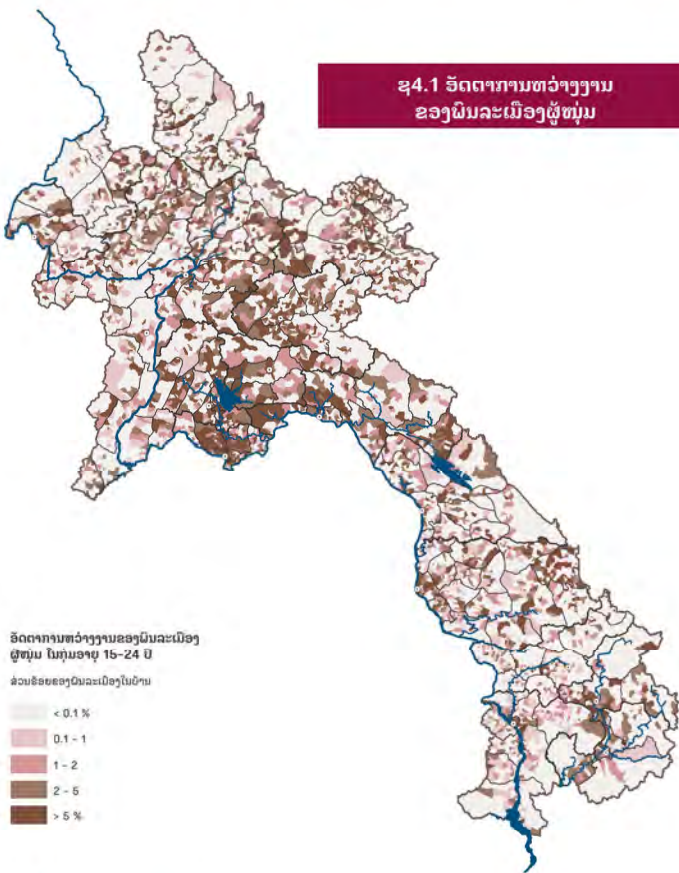
ແຜນທີ່ ສະແດງໃຫ້ ອັດຕາສ່ວນຮ້ອຍຂອງພົນລະເມືອງໃນກຸ່ມອາຍຸສະເພາະທີ່ຫວ່າງງານ ແລະ ອາໄສ ຢູ່ໃນບ້ານ. ແຜນທີ່ ຊ4.1 ສະແດງໃຫ້ເຫັນການຫວ່າງງານຂອງໄວໜຸ່ມ ຢູ່ໃນກຸ່ມພົນລະເມືອງທີ່ມີອາຍຸລະ ຫວ່າງ 15 ຫາ 24 ປີ, ໃນຂະນະທີ່ ແຜນທີ່ ຊ4.3 ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ອັດຕາການຫວ່າງງານຢູ່ໃນຂັ້ນບ້ານ ໃນກຸ່ມພົນລະເມືອງທີ່ມີອາຍຸລະຫວ່າງ 25 ຫາ 64 ປີ.

ສົມທຽບໃນສອງແຜນທີ່ດັ່ງກ່າວນີ້ ແມ່ນເຫັນໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນວ່າ ການຫວ່າງງານຂອງໄວໜຸ່ມແມ່ນມີຫຼາຍ ກວ່າ ຂອງຜູ້ໃຫຍ່. ຢູ່ໃນກຸ່ມພົນລະເມືອງໄວໜຸ່ມ ແມ່ນມີອຸປະສັກຫຼາຍຢ່າງ ໃນການຊອກຫາອາຊີບທີ່ເໝາະ ສົມກັບການສ້າງຄອບຄົວຂອງຕົນ ໃນໄລຍະທຳອິດ ແລະ ພ້ອມທັງຂາດການສຶກສາ ແລະ ການຝຶກອົບຮົມ. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ, ຫຼາຍບ້ານທີ່ຢູ່ທາງຜາກກາງ ແລະ ຜາກເໜືອ ມີອັດຕາການຫວ່າງງານທີ່ສູງກວ່າຜາກ ໃຕ້ຂອງປະເທດ. ໂດຍສະເພາະ ບ້ານທີ່ມີອັດຕາການຫວ່າງງານສູງ ພົບເຫັນຫຼາຍແມ່ນຢູ່ໃນນະຄອນຫຼວງ ວຽງຈັນ, ບໍລິຄຳໄຊ, ໄຊສົມບູນ, ຜົງສາລີ ແລະ ຫົວພັນ.

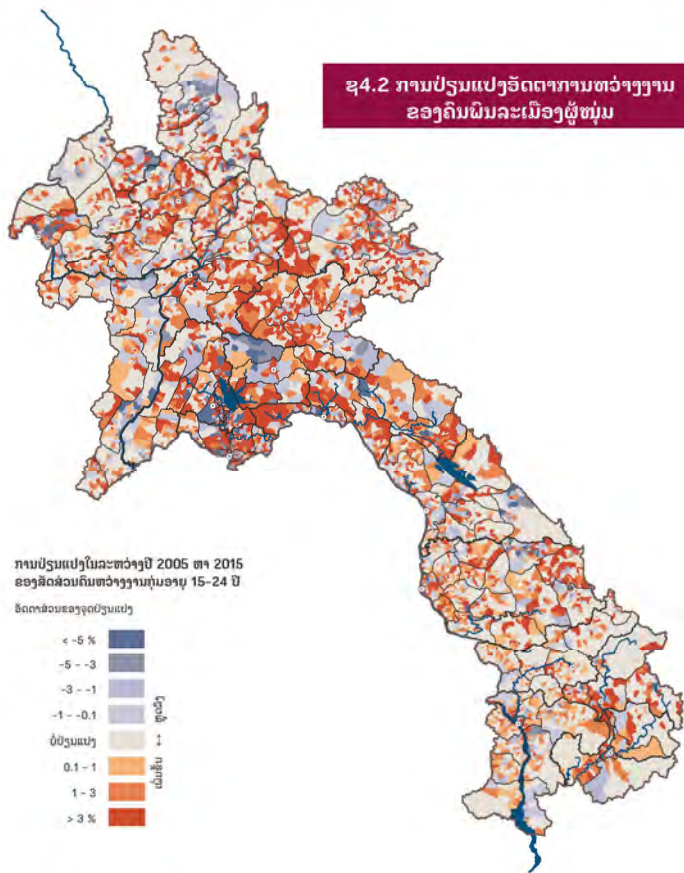
ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015

ອັດຕາການຫວ່າງງານໃນປະເທດ ເພີ່ມຂຶ້ນຈາກ 1.4 ສ່ວນຮ້ອຍ ໃນປີ 2005 ເປັນ 2.1 ສ່ວນຮ້ອຍ ໃນປີ 2015. ແຜນທີ່ ຊ4.2 ແລະ ຊ4.4 ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ການປ່ຽນແປງອັດຕາການຫວ່າງງານຂອງໄວໜຸ່ມ ແລະ ຜູ້ໃຫຍ່ ໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015. ອັດຕາການຫວ່າງງານຂອງໄວໜຸ່ມ ເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍໃນ ໄລຍະຂອງການສຳຫຼວດທັງສອງຄັ້ງ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ເຂດຜາກກາງ ແລະ ບັນດາແຂວງໃນຜາກເໜືອ. ກົງກັນຂ້າມ, ບ້ານດ່າງໆທີ່ ອັດຕາການຫວ່າງງານຂອງໄວໜຸ່ມຫຼຸດລົງ ແມ່ນພົບເຫັນຫຼາຍຢູ່ໃນແຂວງ ໄຊສົມບູນ ແລະ ຜາກດາເວັນອອກຂອງແຂວງຜົງສາລີ. ອັດຕາການຫວ່າງງານຂອງຜູ້ໃຫຍ່ບໍ່ມີຂໍ້ມູນ ການປ່ຽນແປງທີ່ຈະແຈ້ງ ຢູ່ໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ.

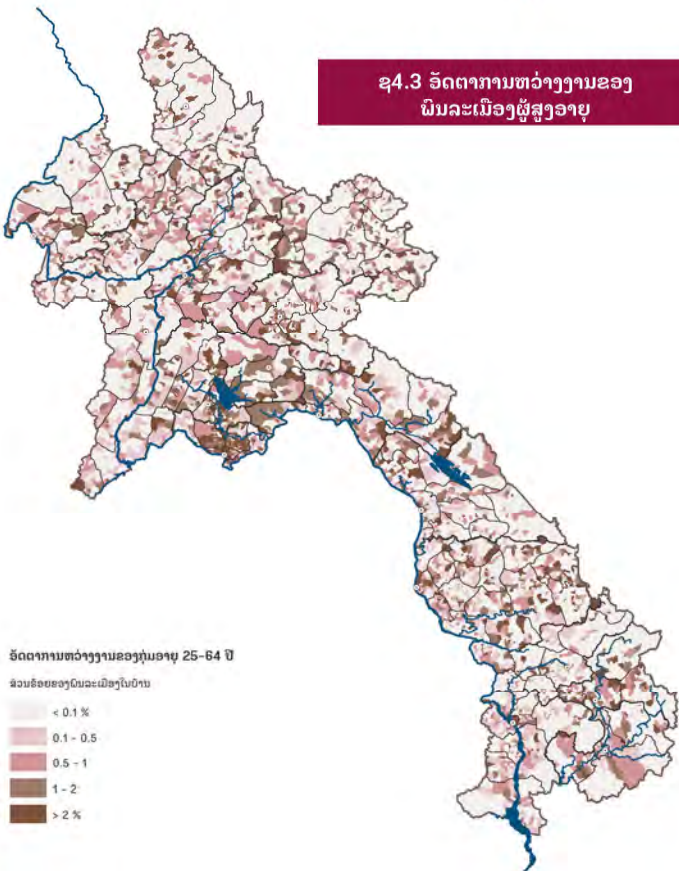
ຊ4.1 ອັດຕາການຫວ່າງງານຂອງພົນລະເມືອງຜູ້ໜຸ່ມ

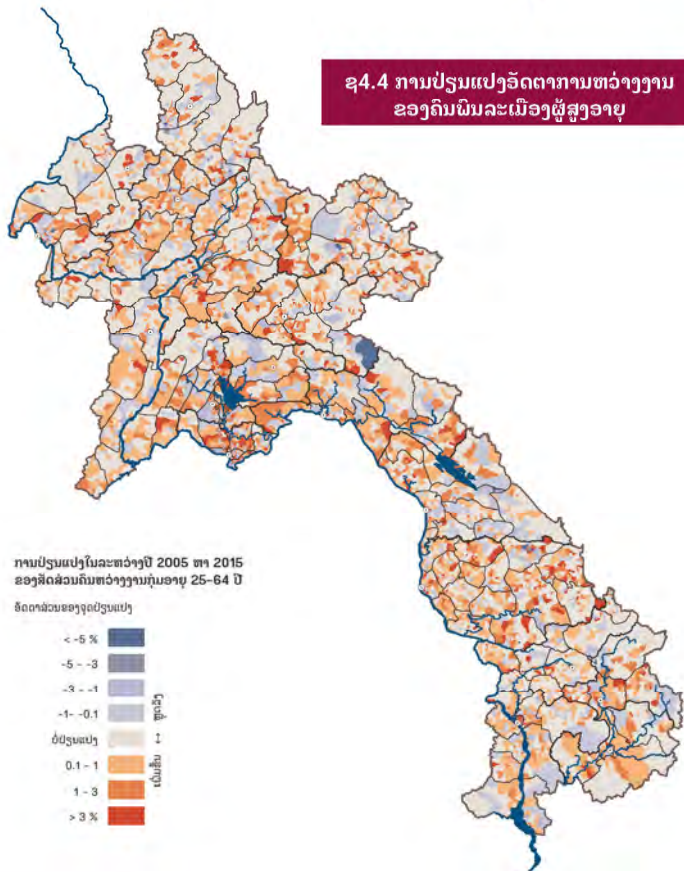
ຊ4.2 ການປ່ຽນແປງອັດຕາການຫວ່າງງານຂອງຄົນພົນລະເມືອງຜູ້ໜຸ່ມ

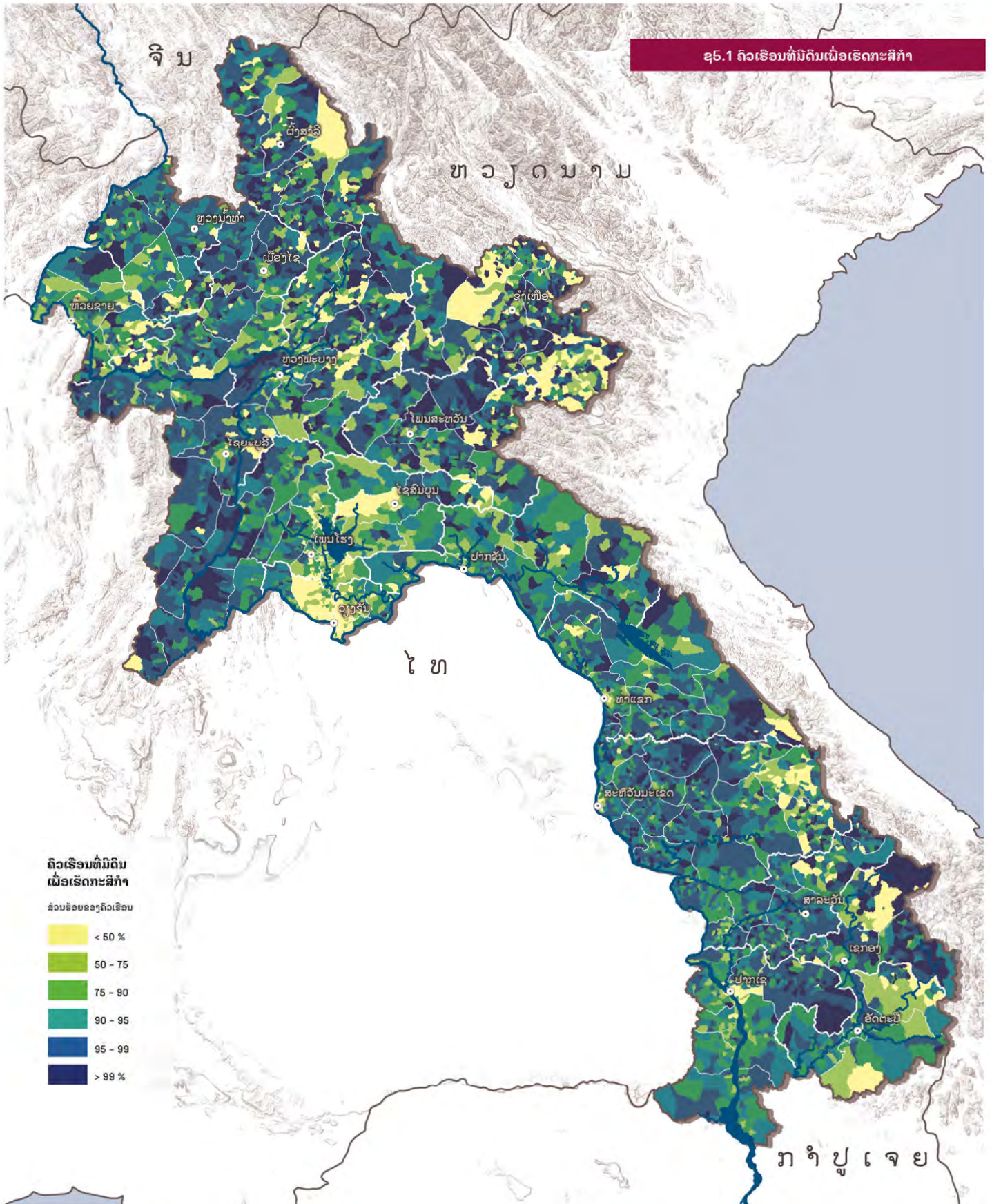
ຊ4.3 ອັດຕາການຫວ່າງງານຂອງພົນລະເມືອງຜູ້ສູງອາຍຸ

ຊ4.4 ການປ່ຽນແປງອັດຕາການຫວ່າງງານຂອງຄົນພົນລະເມືອງຜູ້ສູງອາຍຸ

ຊ5.1 ຄົວເຮືອນທີ່ມີດິນເພື່ອເຮັດກະສິກຳ

ຄົວເຮືອນທີ່ມີດິນເພື່ອເຮັດກະສິກໍາ

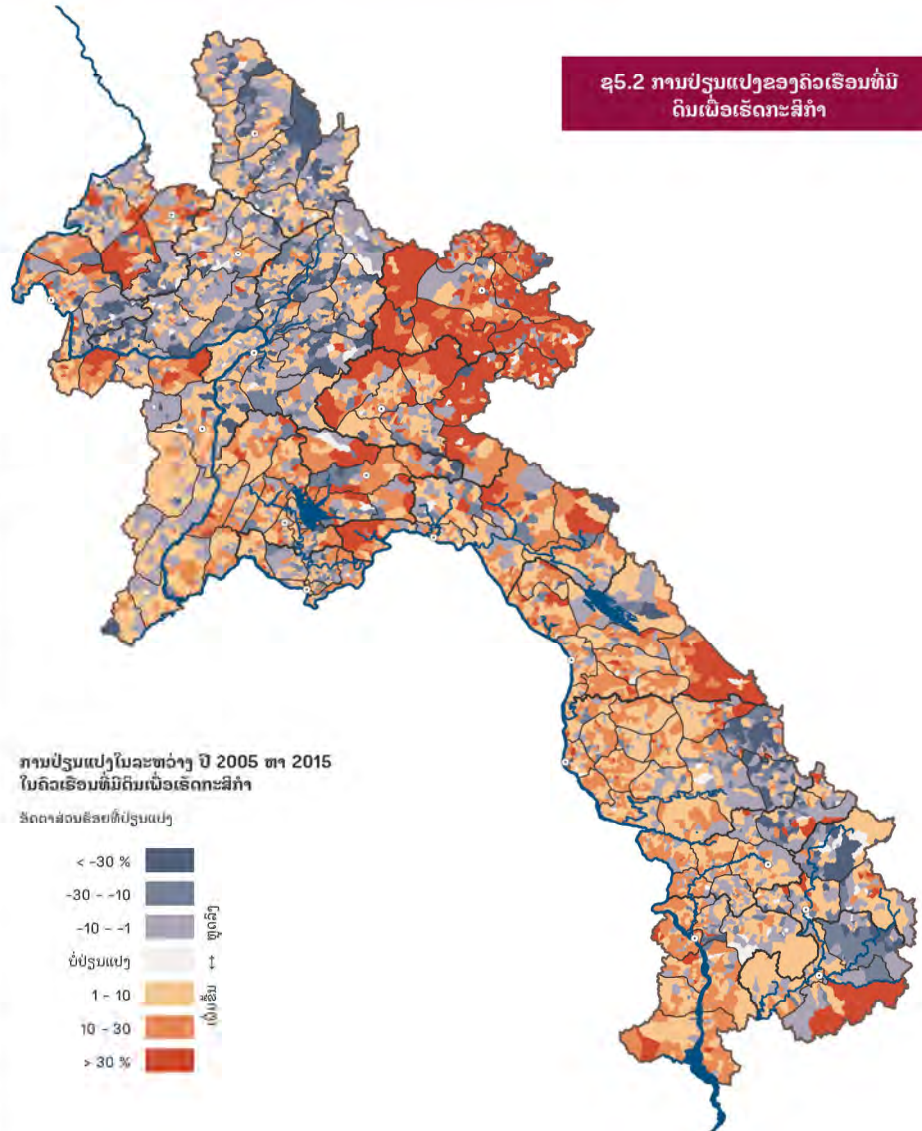
ດິນກະສິກໍາແມ່ນ ເນື້ອທີ່ດິນທີ່ມີຄວາມເໝາະສົມໃນການປູກພືດລົມລູກ ໃນແຕ່ລະປີ, ການປູກພືດຍືນຕົ້ນ ຫຼື ປູກຫຍ້າເພື່ອລ້ຽງສັດທີ່ມີລັກສະນະຖາວອນ. ດິນກະສິກໍາແມ່ນ ຊັບສິນທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນຫຼາຍ ເຊິ່ງຊື່ໃຫ້ເຫັນສະຖານະພາບທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຂອງຄົວເຮືອນ ເຊິ່ງຂະແໜງກະສິກໍາກໍຍັງແມ່ນຂະແໜງທີ່ເປັນເສດຖະກິດທີ່ສໍາຄັນ ໃນ ສປປ ລາວ.

ເພື່ອເປັນການທໍາຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບ ມາດຕະຖານໃນການດໍາລົງ ຊີວິດທົ່ວໄປຂອງພົນລະເມືອງລາວໃຫ້ຫຼາຍຂຶ້ນ, ທຸກຄົວເຮືອນ ແມ່ນ ຖືກຖາມໃນໄລຍະຂອງການສໍາຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສປີ 2015 ກ່ຽວກັບຄວາມເປັນເຈົ້າຂອງ ແລະ ການຄອບຄອງຊັບສິນ ເຊິ່ງລວມເຖິງການຖືຄອງດິນກະສິກໍາ ທີ່ພວກເຂົາເຈົ້າເປັນເຈົ້າຂອງຢູ່.

ໂດຍລວມແລ້ວ, ສາມສ່ວນສີ່ ຂອງຄົວເຮືອນທັງໝົດ (892,013 ຄົວເຮືອນ) ແມ່ນມີດິນກະສິກໍາ ທີ່ຄົວເຮືອນເປັນເຈົ້າຂອງ ຫຼື ຄອບຄອງ ໃນປີ 2015. ເຊິ່ງມີອັດຕາສ່ວນທີ່ຂ້ອນຂ້າງສູງ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ຢູ່ໃນເຂດຊົນນະບົດ ເຊິ່ງມີການຄອບຄອງດິນກະສິກໍາ ຫຼາຍກວ່າ 86 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງຄົວເຮືອນທັງໝົດ, ເຊິ່ງມີພຽງແຕ່ 54 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງຄົວເຮືອນທີ່ມີດິນກະສິກໍາຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງ. ຄວາມແຕກຕ່າງກັນ ແມ່ນມີພຽງເລັກນ້ອຍເທົ່ານັ້ນຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ, ຜູ້ທີ່ອາໄສຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງມີການຄອບຄອງດິນກໍາສິກໍາຂ້ອນຂ້າງສູງ ແລະ ປະຊາຊົນທີ່ອາໄສຢູ່ໃນເຂດຊົນນະບົດ ຜົດມີການຄອບຄອງດິນກະສິກໍາໜ້ອຍກວ່າ ແຕ່ກໍເປັນຜູ້ທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມຫຼັກໃນຂະບວນການຜະລິດກະສິກໍາ ໃນໄລຍະຜ່ານມາ. ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ ອາດມີສາເຫດມາຈາກ ຄວາມສົບສິນໃນການຄອບຄອງ ຫຼື ການເປັນເຈົ້າຂອງດິນກະສິກໍາຢູ່ ຫຼາຍເຂດໃນ ສປປ ລາວ. ລວມທັງ ການກໍານົດນິຍາມຂອງເຂດຕົວເມືອງ ແລະ ຊົນນະບົດ ຢູ່ໃນການສໍາຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ (ກໍານົດເອົາຄວາມສາມາດໃນການເຂົ້າເຖິງສາທາລະນະປະໂພກ ຫຼາຍກວ່າ ທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ສະພາບຂອງການຕັ້ງຖິ່ນຖານ, ຂະໜາດ ແລະ ຄວາມໜ້າແໜ້ນຂອງພົນລະເມືອງ ເປັນຕົ້ນ).

ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ປີ 2015

ແຜນທີ່ 2.1 ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ອັດຕາສ່ວນຂອງຄົວເຮືອນທີ່ມີການ ຄອບຄອງດິນກະສິກໍາ. ໃນຂະນະທີ່ ອັດຕາສ່ວນຂອງການເປັນເຈົ້າ ຂອງດິນກະສິກໍາທີ່ມີ ຍັງຢູ່ໃນລະດັບຕໍ່າ ຢູ່ເຂດນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ເຊິ່ງແມ່ນເລື່ອງປົກກະຕິໃນເຂດຕົວເມືອງຂອງປະເທດທັງໝົດ, ເຂດ ທີ່ມີການຄອບຄອງດິນກະສິກໍາແມ່ນຢູ່ໃນລະດັບຕໍ່າ ໂດຍສະເພາະ ເຂດທີ່ຢູ່ໃກ້ກັບຊາຍແດນຂອງປະເທດ ຫວຽດນາມ, ແຂວງຜົ້ງສາລີ, ຫົວພັນ, ສະຫວັນນະເຂດ ແລະ ເຊກອງ. ລວມທັງພາກໃຕ້ຂອງແຂວງ ອັດຕະປື, ໃນເຂດດັ່ງກ່າວນີ້ ຄົວເຮືອນສ່ວນໃຫຍ່ ແມ່ນສາມາດເຂົ້າ ເຖິງການຜະລິດກະສິກໍາຂະໜາດນ້ອຍ. ສິດໃນການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ແມ່ນມີໜ້ອຍ ຢູ່ໃນຄົວເຮືອນທີ່ມີລາຍຊື່ແຈ້ງເປັນທາງການໃນປະຈຸ ບັນ, ລວມທັງການຜິດຈາລະນາໃນການໃຫ້ເປັນດິນລວມຂອງຊຸມຊົນ ຫຼາຍກວ່າ ດິນທີ່ມີການຄອບຄອງສະເພາະຂອງຄົວເຮືອນ.

ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015 ໃນຄົວເຮືອນທີ່ມີດິນເພື່ອເຮັດກະສິກໍາ

ອັດຕາສ່ວນຮ້ອຍທີ່ປ່ຽນແປງ

ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015

ໄດ້ມີການປ່ຽນແປງທີ່ສໍາຄັນຫຼາຍຢ່າງ ໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015. ການເປັນເຈົ້າຂອງດິນກະສິກໍາ ແມ່ນໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຈາກ 67 ສ່ວນຮ້ອຍ ເປັນ 75 ສ່ວນຮ້ອຍ ແລະ ການຄອບຄອງດິນກະສິກໍາ ໃນເຂດຕົວເມືອງ ກໍໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຈາກ 40 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງຄົວເຮືອນທີ່ອາໄສຢູ່ໃນເຂດ ຕົວເມືອງທັງໝົດ ໃນປີ 2005 ເພີ່ມຂຶ້ນເປັນ 54 ສ່ວນຮ້ອຍໃນປີ 2015. ໃນຫຼາຍໆບ້ານ ຖືກຈັດເປັນບ້ານໃນເຂດຕົວເມືອງ ໃນປີ 2015 ເຊິ່ງໃນເມື່ອກ່ອນແມ່ນຍັງເປັນປະເພດບ້ານຊົນນະບົດ, ຖືວ່າມັນເປັນຮູບແບບທີ່ສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນເຖິງການປັບປຸງທາງດ້ານສາທາລະນະປະໂພກ ໃນບ້ານທີ່ມີການຜະລິດກະສິກໍາ (ການກໍານົດປະເພດບ້ານໃນເຂດຕົວເມືອງ), ແລະ ພົນລະເມືອງທີ່ອາໄສຢູ່ໃນເຂດຊານເມືອງ ກໍໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ ໄວກວ່າ ການພັດທະນາພື້ນຖານໂຄງລ່າງ ເຊິ່ງສົ່ງຜົນໃຫ້ການເຂົ້າເຖິງ ສາທາລະນະປະໂພກດ້ານຕ່າງໆໂດຍສະເລ່ຍ ໃນເຂດດັ່ງກ່າວນັ້ນຫຼຸດລົງ.

ແຜນທີ່ 2.2 ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ການຄອບຄອງດິນກະສິກໍາຢູ່ໃນແຂວງຫົວພັນໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍກວ່າ 30 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງຫຼາຍບ້ານ ທີ່ຢູ່ໃນແຂວງດັ່ງກ່າວ. ແຂວງຫົວພັນແມ່ນເຂດຊົນນະບົດທີ່ມີການຄອບຄອງດິນກະສິກໍາ ໃນລະດັບໜ້ອຍທີ່ສຸດໃນປີ 2005 (ເບິ່ງ ປຶ້ມແຜນທີ່ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ປີ 2005). ຄົວເຮືອນໃນເຂດພາກຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້ ຂອງແຂວງຄໍາມ່ວນ, ພາກໃຕ້ຂອງແຂວງອັດຕະປື ແລະ ພາກຕາເວັນຕົກຂອງແຂວງຫຼວງນໍ້າທານ ເຫັນໄດ້ວ່າ ການຄອບຄອງດິນກະສິກໍາ ມີລັກສະນະເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍ.

ໃນທິດສະວັດທີ່ຜ່ານມາ, ຢູ່ໃນເຂດຫຼ້າງໄດ້ມີປະສິດທິພາບທີ່ສໍາຄັນທີ່ປັບປຸງໄປສູ່ການເຮັດກະສິກໍາເພື່ອຂາຍເປັນສິນຄ້າ. ເຊິ່ງອາດເປັນສາເຫດ ເຮັດໃຫ້ເນື້ອທີ່ດິນລວມນັ້ນ ຫຼຸດລົງ ແລະ ສົ່ງຜົນໃຫ້ການຄອບຄອງເນື້ອທີ່ດິນກະສິກໍາເພີ່ມຂຶ້ນສູງຂຶ້ນ.

ການເຮັດວຽກໃຫ້ດີເນີນ

ການເຮັດວຽກໃຫ້ດີເນີນ ແມ່ນສ່ວນປະກອບທີ່ສຳຄັນຂອງພື້ນຖານລະເມືອງໃນພາກເສດຖະກິດຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ແລະ ພື້ນຖານລະເມືອງ ຜູ້ທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມກິດຈະກຳໃນພາກເສດຖະກິດ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນພູລະກິດຂອງຄອບຄົວ ຫຼື ການເຮັດກະສິກຳ ໃນຄອບຄົວຂອງພວກເຂົາເຈົ້າເອງ.

ການສຳຫຼວດພື້ນຖານລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ປີ 2015 ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ພື້ນຖານລະເມືອງທີ່ຖືກຈ້າງງານ ໄດ້ຖືກຈັດແບ່ງອອກ ເປັນກຸ່ມດັ່ງນີ້: ຜູ້ທີ່ຖືກຈ້າງງານເຮັດວຽກກັບລັດຖະບານ, ເອກະຊົນ, ລັດວິສາຫະກິດ ຫຼື ອົງການ ຈັດຕັ້ງທີ່ບໍ່ຂຶ້ນກັບລັດຖະບານຕ່າງໆ; ໃນນັ້ນ ຜູ້ທີ່ເປັນນາຍຈ້າງ, ຄົນທີ່ເຮັດວຽກໃຫ້ກັບຕົນເອງ ແລະ ຜູ້ທີ່ເຮັດວຽກໃນຄອບຄົວ ແມ່ນບໍ່ໄດ້ຮັບຄ່າຈ້າງ. ການເຮັດວຽກໃຫ້ດີເນີນແມ່ນຈັດຢູ່ໃນ ສາມກຸ່ມດັ່ງກ່າວ.

ພື້ນຖານລະເມືອງທີ່ໃຊ້ແຮງງານໃນພາກເສດຖະກິດທີ່ເຮັດວຽກໃຫ້ດີເນີນເອງມີ 84.1 ສ່ວນຮ້ອຍ. ໃນຂະນະທີ່ 76.2 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງພື້ນຖານລະເມືອງທີ່ຖືກຈ້າງງານເປັນເພດຊາຍ, ແລະ ການເຮັດວຽກໃຫ້ດີເນີນເອງຂອງ ເພດຍິງແມ່ນມີ 87 ສ່ວນຮ້ອຍ. ອັດຕາສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງເພດຍິງທີ່ເຮັດວຽກໃຫ້ດີເນີນເອງແມ່ນຂ້ອນຂ້າງສູງ ເຊິ່ງລວມທັງການເຮັດວຽກໃຫ້ຄອບຄົວທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບຄ່າຈ້າງ ແລະ ເປັນ ໜຶ່ງໃນຮູບແບບຫຼັກຂອງການມີສ່ວນ ຮ່ວມໃນການເຮັດວຽກຂອງເພດຍິງໃນ ສປປ ລາວ (40 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງເພດຍິງທີ່ມີອາຍຸ ຫຼາຍກວ່າ 9 ປີຂຶ້ນໄປ ທີ່ໃຊ້ແຮງງານເຂົ້າໃນຂະແໜງເສດຖະກິດ).

ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ປີ 2015

ການເຮັດວຽກໃຫ້ດີເນີນ ແມ່ນພົບເຫັນຫຼາຍຢູ່ໃນເຂດຊົນນະບົດ ເຊິ່ງກວມເອົາເກືອບທັງໝົດຂອງຈຳນວນ ພື້ນຖານລະເມືອງ ທີ່ກຳລັງ ເຮັດວຽກຢູ່ໃນຫຼາຍໆບ້ານ. ໃນເຂດຕົວເມືອງ ແມ່ນມີຜູ້ທີ່ເຮັດວຽກໃຫ້ກັບຕົນເອງ ໜ້ອຍກວ່າ ສິດສ່ວນຂອງພື້ນຖານລະເມືອງທີ່ຢູ່ໃນ ກຳລັງແຮງງານທັງໝົດ ເນື່ອງຈາກວ່າ ໂອກາດໃນການຊອກ ຫາວຽກເຮັດງານທຳຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງແມ່ນລະດັບທີ່ແຕກຕ່າງກັນ.

ແຜນທີ່ ໑6.1 ແລະ ໑6.3 ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ການເຮັດວຽກໃຫ້ດີເນີນເອງຂອງເພດຊາຍ ແລະ ເພດຍິງ ສະແດງອອກໃນອັດຕາສ່ວນ ຂອງເພດຍິງ ແລະ ເພດຊາຍ ແລະ ການຈ້າງງານທັງໝົດ. ທັງສອງແຜນທີ່ນີ້ ສະແດງໃຫ້ເຫັນຢ່າງຊັດເຈນ ໃນການເຮັດວຽກ ໃຫ້ ດີເນີນແມ່ນປະເພດຂອງການຈ້າງງານຕົ້ນຕໍ ໂດຍສະເພາະຢູ່ໃນເຂດຊົນນະບົດ. ໃນເຂດຕົວເມືອງເຊັ່ນ: ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ແລະ ບໍລິເວນຂອບເຂດ ຕົວເມືອງເຫດສະບານຫຼັກຂອງແຂວງ ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ອັດຕາສ່ວນຮ້ອຍຂອງພື້ນຖານລະເມືອງ ທີ່ເຮັດວຽກໃຫ້ດີເນີນເອງ ທີ່ຢູ່ໃນລະດັບຕ່ຳ ທັງເພດຊາຍ ແລະ ເພດຍິງ.

ການສົມທຽບລະຫວ່າງ ສອງແຜນທີ່ນີ້ແມ່ນເຫັນໄດ້ຢ່າງຈະແຈ້ງວ່າ ອັດຕາສ່ວນຂອງເພດຊາຍທີ່ເຮັດວຽກ ໃຫ້ດີເນີນເອງ ຕໍ່ການ ຈ້າງງານຂອງເພດຊາຍທັງໝົດ ມີໜ້ອຍກວ່າ ອັດຕາສ່ວນຂອງເພດຍິງທີ່ເຮັດວຽກໃຫ້ ດີເນີນເອງ ຕໍ່ການຈ້າງງານຂອງເພດຍິງທັງໝົດ ໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ. ດັ່ງທີ່ໄດ້ກ່າວມານັ້ນ, ເນື່ອງຈາກວ່າ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນເພດຍິງ ທີ່ມີການເຮັດວຽກໃຫ້ຄອບຄົວໂດຍ ບໍ່ໄດ້ຮັບຄ່າຈ້າງ, ໃນຂະນະທີ່ ເພດຊາຍ ທີ່ ເຮັດວຽກໃຫ້ຄອບຄົວໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບຄ່າຈ້າງມີພຽງແຕ່ 26 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງເພດຊາຍທີ່ມີ ການຈ້າງງານທັງໝົດ. ແຜນທີ່ ໑6.5 ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ສິດສ່ວນເພດຂອງການເຮັດວຽກໃຫ້ດີເນີນເອງ ເຊິ່ງແມ່ນຈຳນວນເພດ ຊາຍທີ່ເຮັດວຽກໃຫ້ດີເນີນເອງ ຕໍ່ເພດຍິງ 100 ຄົນ ຢູ່ໃນຂັ້ນບ້ານ.

ຕາຕະລາງ 3: ການແຈກຢາຍຢູ່ຂອງພື້ນຖານລະເມືອງທີ່ມີອາຍຸ 10 ປີຂຶ້ນໄປອີງຕາມປະເພດ ຂອງການຈ້າງງານ ແລະ ເພດ

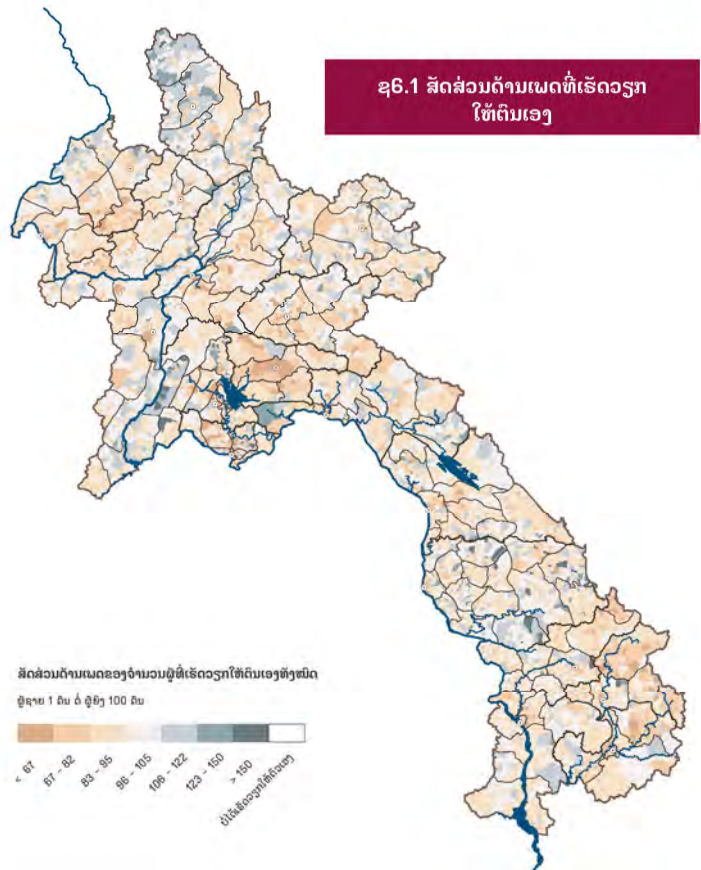
ປະເພດຂອງການຈ້າງງານ		ເພດຊາຍ (%)	ເພດຍິງ (%)	ລວມ (%)
ຕິດພັນກັບດ້ານເສດຖະກິດ	ມະນຸດງານລັດ	9.28	4.31	6.8
	ມີການຈ້າງງານ			
	ອຸກຈ້າງພາກເອກະຊົນ	6.31	3.88	5.1
	ພະນັກງານລັດວິສາຫະກິດ	0.86	0.38	0.6
	ອົງການສາກົນ ຫຼື ບໍ່ຂຶ້ນກັບລັດ	0.14	0.08	0.1
	ນາຍຈ້າງ	0.54	0.26	0.4
ບໍ່ຕິດພັນກັບ ດ້ານເສດຖະກິດ	ເຮັດວຽກໃຫ້ຄົວເຮງ	34.14	17.14	25.6
	ເຮັດວຽກໃຫ້ຄອບຄົວ ບໍ່ໄດ້ຮັບຄ່າຈ້າງ	18.16	40.18	29.1
	ບໍ່ໄດ້ເຮັດວຽກ	1.47	1.39	1.4
ອື່ນໆ	ນັກສຶກສາ	21.25	19.05	20.5
	ເຮັດວຽກເຮືອນ	2.74	8.88	5.8
	ອື່ນໆ	2.79	2.37	2.7
ບໍ່ໄດ້ລະບຸ	2.34	2.07	1.8	
ລວມ	100.00	100.00	100.00	

ຮູບແບບໃນລະດັບຊາດ ແມ່ນສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນໄດ້ໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ ເຊິ່ງຈຳນວນເພດຍິງທີ່ເຮັດວຽກ ໃຫ້ກັບຕົນເອງ ແມ່ນມີຫຼາຍກວ່າ ຈຳນວນການເຮັດວຽກໃຫ້ດີເນີນເອງຂອງເພດຊາຍໃນເກືອບທຸກໆບ້ານ ນອກຈາກເຂດພາກຕາເວັນຕົກ ສ່ຽງເໜືອຂອງແຂວງຜົ້ງສາລີ, ເຂດພາກເໜືອຂອງແຂວງຫຼວງນໍ້າທາ ລວມທັງເຂດລຽບຕາມແຄມແມ່ນໍ້າອູ ແລະ ແມ່ນໍ້າຂອງ ຈາກພາກເໜືອຂອງແຂວງຫຼວງພະບາງ ໄປເຖິງ ເຂດຊາຍແດນປະເທດໄທໃນແຂວງໄຊຍະບູລີ.

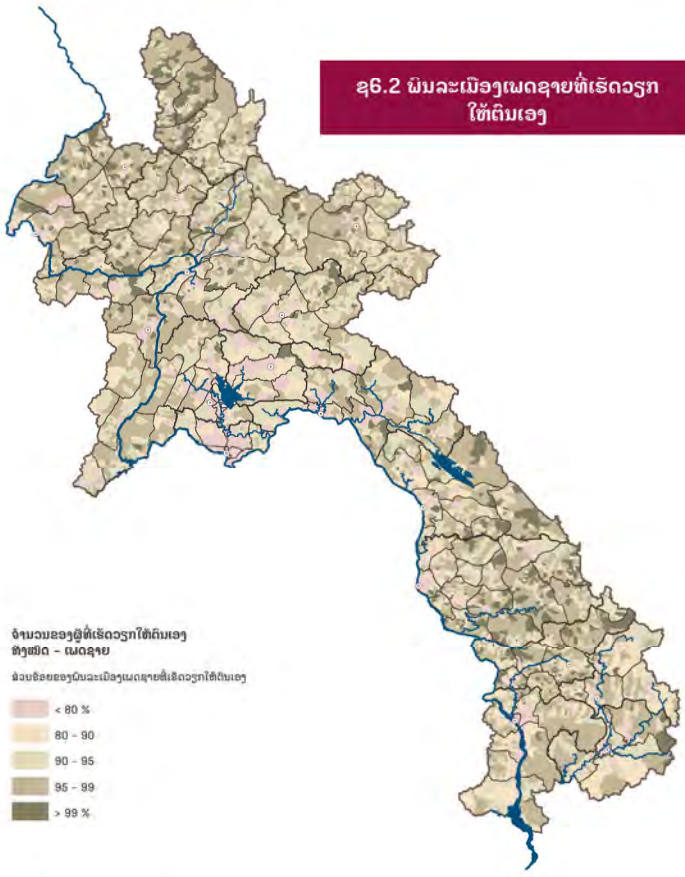
ຮູບແບບເຫຼົ່ານີ້ ຊີ້ໃຫ້ເຫັນ ຄວາມແຕກໂຕນກັນທາງດ້ານຊ່ອງຫວ່າງດ້ານເພດ ເຊິ່ງວ່າ ເພດຍິງ ໄດ້ເຮັດວຽກໃຫ້ຄອບຄົວ ໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບຄ່າຈ້າງ ຫຼາຍກວ່າ ການເຮັດວຽກໃຫ້ຄົວເຮືອນຂອງເພດຊາຍ.

ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015

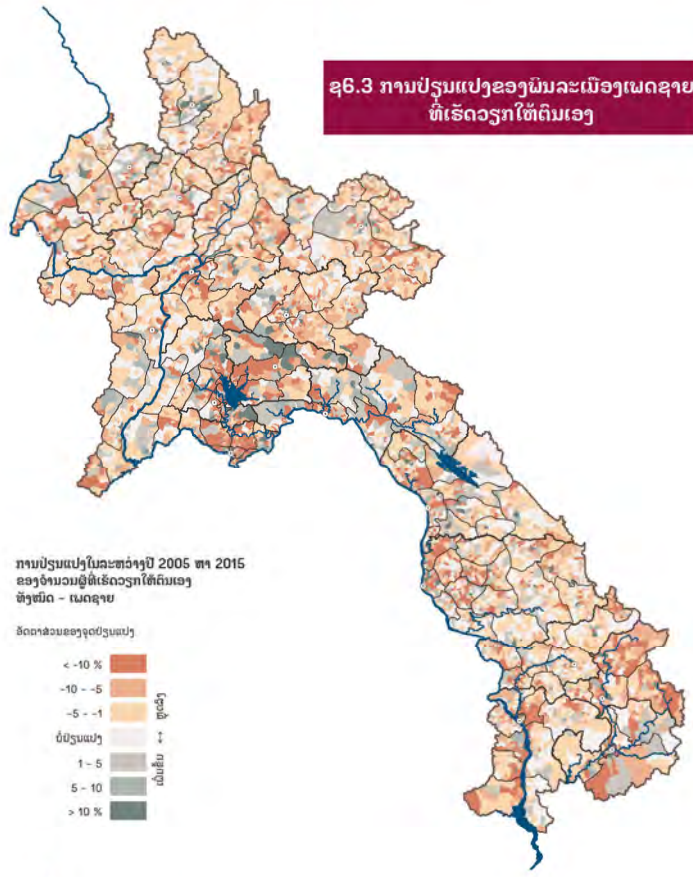
ແຜນທີ່ ໑6.2 ແລະ ໑6.4 ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ການປ່ຽນແປງຂອງສິດສ່ວນຜູ້ທີ່ເຮັດວຽກໃຫ້ດີເນີນ ຕໍ່ການ ຈ້າງງານຂອງເພດຊາຍ ແລະ ເພດຍິງ ຕາມລຳດັບ. ເຫັນໄດ້ຢ່າງຢ່າງຈະແຈ້ງວ່າ ອັດຕາສ່ວນຂອງການ ເຮັດວຽກໃຫ້ດີເນີນ ແມ່ນມີການຫຼຸດລົງ ທັງເພດ ຊາຍ ແລະ ເພດຍິງ, ເຖິງແມ່ນວ່າ ໃນກຸ່ມເພດຊາຍຈະຫຼຸດ ລົງຫຼາຍກວ່າກໍຕາມ. ຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງເຫດສະບານຫຼັກ ແລະ ເຂດທັງພຽງລຽບຕາມແຄມແມ່ນໍ້າຂອງ ແມ່ນໄດ້ຫຼຸດລົງຫຼາຍ. ທ່າວຽງການຫຼຸດລົງນີ້ ແມ່ນມີການເຊື່ອມໂຍງກັບການຂະຫຍາຍຕົວຂອງຂະແໜງ ການສຶກສາໃນຊັ້ນມັດທະຍົມ ແລະ ຊັ້ນສູງ ເຊິ່ງໄດ້ເກີດຂຶ້ນຫຼາຍໃນຂອບເຂດຕົວເມືອງ ແລະ ເຂດທີ່ມີພື້ນ ລະເມືອງອາໄສຢູ່ຢ່າງໜ້າແໜ້ນ. ການຫຼຸດລົງດັ່ງກ່າວ ມີຜົນມາຈາກໂອກາດໃນການຈ້າງງານຂອງຂະແໜງການ ເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນມີຫຼາຍຂຶ້ນ ແລະ ພາໃຫ້ ການເຮັດວຽກໃຫ້ກັບຕົນເອງຢູ່ໃນເຂດດັ່ງກ່າວນັ້ນ ມີຈຳນວນຫຼຸດລົງ.

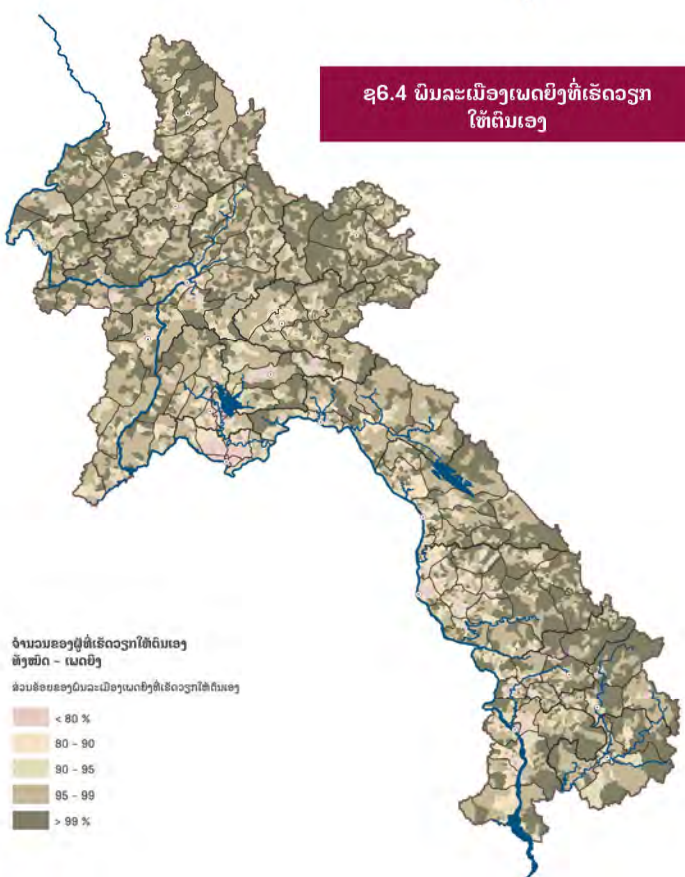
ຊ6.2 ພົນລະເມືອງເພດຊາຍທີ່ເຮັດວຽກໃຫ້ຕົນເອງ

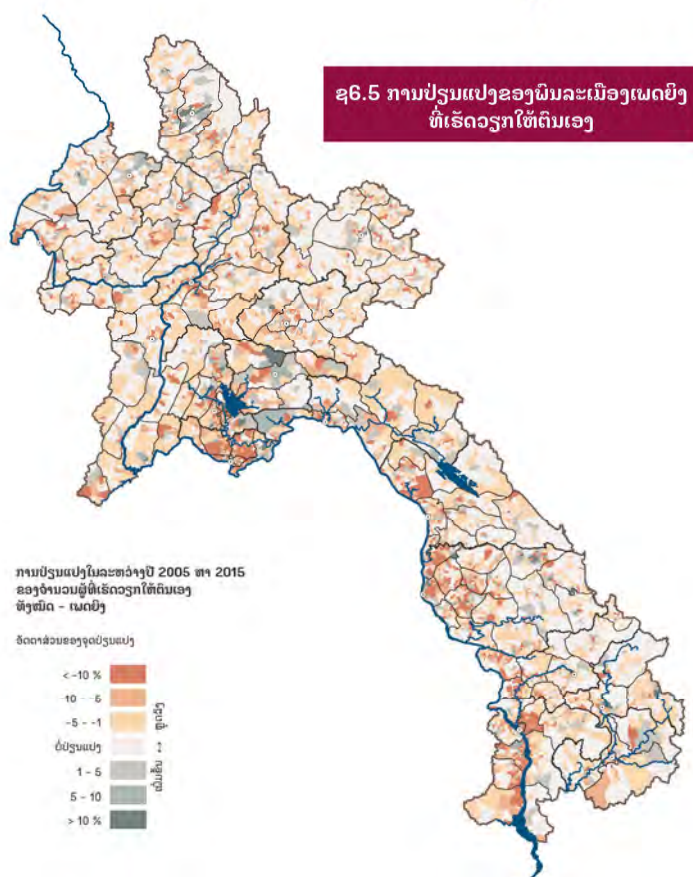
ຊ6.3 ການປ່ຽນແປງຂອງພົນລະເມືອງເພດຊາຍທີ່ເຮັດວຽກໃຫ້ຕົນເອງ

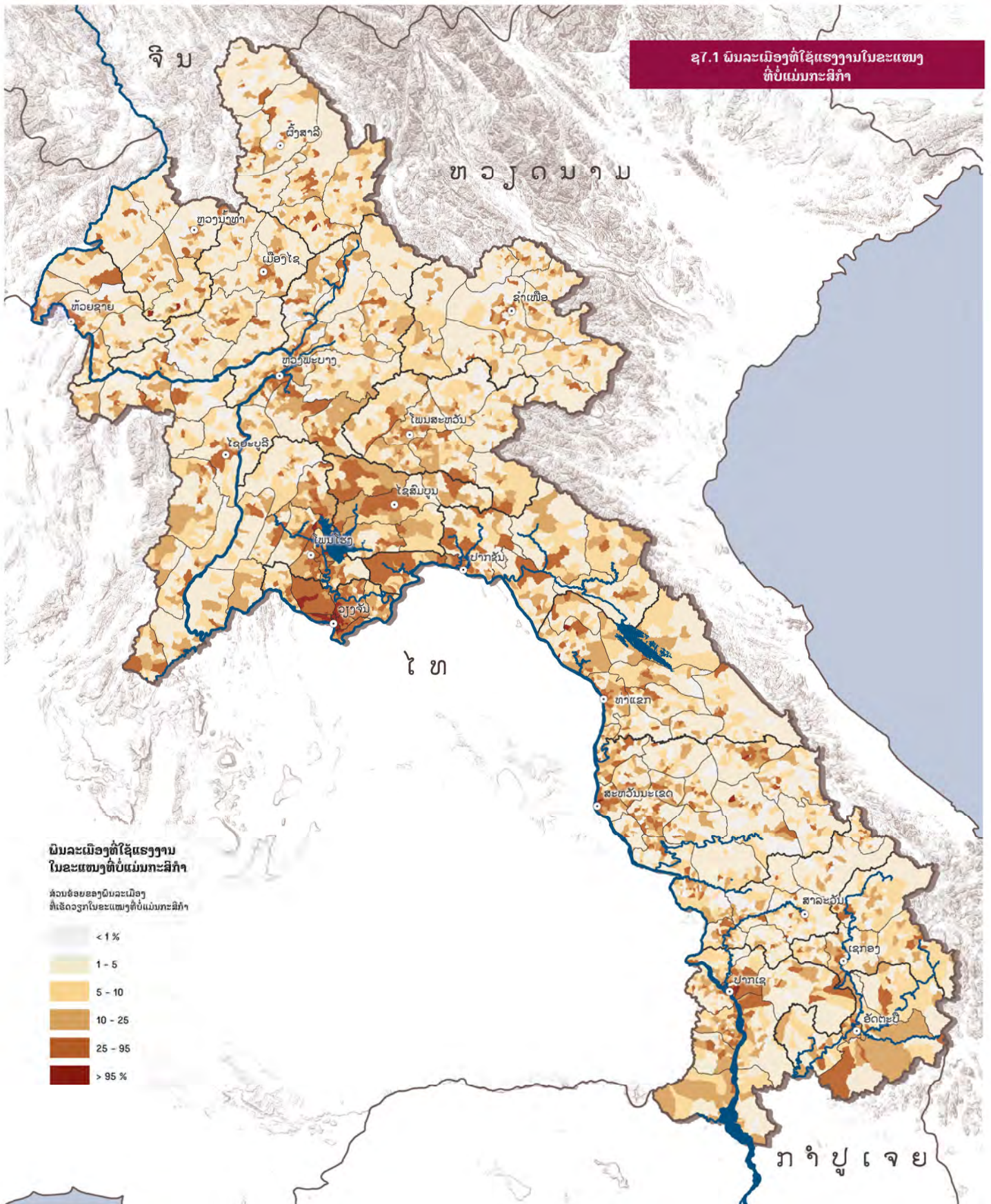
ຊ6.4 ພົນລະເມືອງເພດຍິງທີ່ເຮັດວຽກໃຫ້ຕົນເອງ

ຊ6.5 ການປ່ຽນແປງຂອງພົນລະເມືອງເພດຍິງທີ່ເຮັດວຽກໃຫ້ຕົນເອງ

ຊຸດ 7.1 ຜົນລະເມືອງທີ່ໃຊ້ແຮງງານໃນຂະແໜງທີ່ບໍ່ແມ່ນກະສິກຳ

ພິນລະເມືອງທີ່ໃຊ້ແຮງງານໃນຂະແໜງທີ່ບໍ່ແມ່ນກະສິກໍາ

ເພື່ອທໍາຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບສະພາບເສດຖະກິດ, ຈຸດແຂງ, ຈຸດອ່ອນ ແລະ ທິດທາງໃນການຂະຫຍາຍຕົວ (ເຊິ່ງ ເປັນສິ່ງທີ່ສໍາຄັນໃນການຮັບຮູ້ວ່າ ໃນຂະແໜງການຈຸດສະຫະກໍາໃດ ທີ່ຕິດພັນກັບການໃຊ້ແຮງງານຂອງພິນລະເມືອງ.

ໃນການສໍາຫຼວດພິນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ວາໂສ ປີ 2015, ການໃຊ້ແຮງງານຂອງພິນລະເມືອງ ເຂົ້າໃນແຕ່ລະລະແໜງເສດຖະກິດ, ຂະແໜງຈຸດສະຫະກໍາ ແມ່ນມີການຈືດນັບການເຮັດວຽກຫຼັກ ໃນໄລຍະ 12 ເດືອນທີ່ຜ່ານມາ. ຂະແໜງການຈຸດສະຫະກໍາ ໃນແຕ່ລະຂະແໜງ ແມ່ນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນ. ຂະແໜງການກະສິກໍາ ແມ່ນຂະແໜງການຫຼັກທີ່ມີພິນລະເມືອງ ທີ່ໃຊ້ແຮງງານເຂົ້າໃນຂະແໜງເສດຖະກິດ (72 ສ່ວນຮ້ອຍ) ເຊິ່ງໄດ້ຫຼຸດລົງ 6 ສ່ວນຮ້ອຍ ຖ້າສົມທຽບໃສ່ປີ 2005. ໃນຂະແໜງຈຸດສະຫະກໍາອື່ນໆ ແມ່ນມີໜ້ອຍກວ່າ 10 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງພິນລະເມືອງທີ່ມີການຈ້າງງານ. ໃນກຸ່ມພິນລະເມືອງເຫຼົ່ານີ້ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຢູ່ໃນພາກສ່ວນການບໍລິຫານ ແລະ ປັກຄອງຂອງລັດ ແລະ ເຈົ້າໜ້າທີ່ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ (6 ສ່ວນຮ້ອຍ), ການຄ້າຂາຍເຄື່ອງສົ່ງ-ຍ່ອຍ ແລະ ສ້ອມແປງລົດ (5 ສ່ວນຮ້ອຍ) ແລະ ຢູ່ຕາມໂຮງຈັກໂຮງງານ (3.5 ສ່ວນຮ້ອຍ).

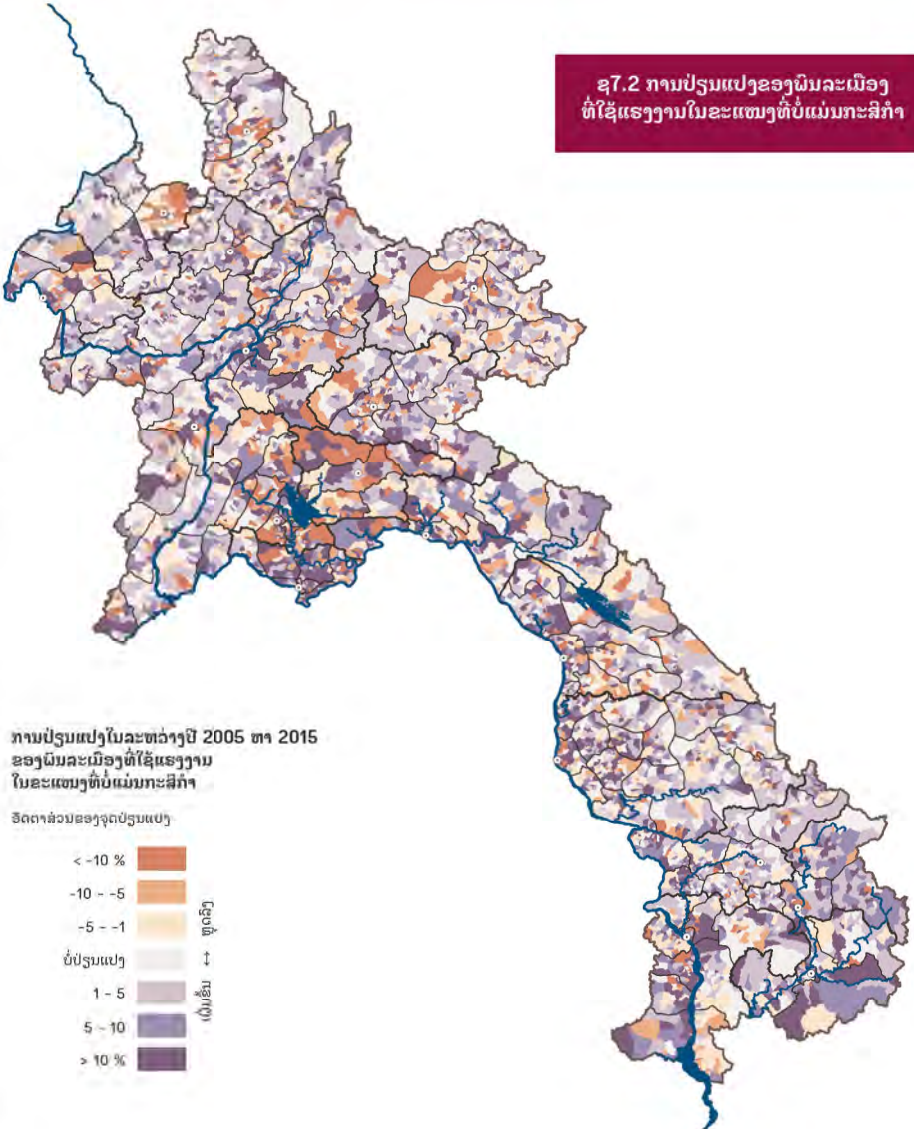
ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ປີ 2015

ແຜນທີ່ ໑7.1 ສະແດງໃຫ້ເຫັນອັດຕາສ່ວນຮ້ອຍຂອງພິນລະເມືອງທີ່ຢູ່ໃນຂັ້ນບ້ານ ຜູ້ທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມໃນກິດຈະກຳຫຼັກທີ່ບໍ່ແມ່ນຂະແໜງກະສິກໍາ. ມະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ແລະ ເຂດພື້ນທີ່ຕິວເມືອງສະແດງໃຫ້ເຫັນ ເຖິງອັດຕາສ່ວນຮ້ອຍຂອງພິນລະເມືອງທີ່ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນຂະແໜງທີ່ບໍ່ແມ່ນກະສິກໍາຢູ່ໃນລະດັບສູງ ແລະ ກໍມີສູງຫຼາຍຢູ່ໃນເຂດຕິວເມືອງເຫດສະບານຫຼັກທີ່ກຳລັງມີການພັດທະນາໃນເຂດຈຸດສະຫະກໍາ ແລະ ຂະແໜງບໍລິການ. ໃນຕິວເມືອງຂອງຫຼວງພະບາງ, ສະຫວັນນະເຂດ ແລະ ປາກເຊ ສະແດງໃຫ້ເຫັນຮູບແບບທີ່ບໍ່ມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນຫຼາຍປານໃດ. ເຂດພື້ນທີ່ທີ່ມີສັດສ່ວນຂອງພິນລະເມືອງ ທີ່ໃຊ້ແຮງງານເຂົ້າໃນຂະແໜງການທີ່ບໍ່ແມ່ນກະສິກໍາ ແມ່ນພົບເຫັນຫຼາຍຢູ່ໃນແຂວງໄຊສົມບູນ ແລະ ບໍລິຄໍາໄຊ. ເຊິ່ງກໍສາມາດອະທິບາຍໄດ້ດ້ວຍເຂດດັ່ງກ່າວນີ້ ແມ່ນມີການຂຸດຄົ້ນບໍ່ແຮ່ ແລະ ໂຄງການພັດທະນາເຂື່ອນໄຟຝ້ານໍ້າຕົກ ຢູ່ໃນສອງແຂວງດັ່ງກ່າວ ເຊິ່ງກໍມີການນໍາໃຊ້ແຮງງານເຂົ້າໃນຂົງເຂດດັ່ງກ່າວ.

ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015

ໃນໄລຍະ 10 ປີທີ່ຜ່ານມາ, ການພັດທະນາທາງດ້ານຂະແໜງການສຶກສາໃນຂັ້ນມັດທະຍົມ ແລະ ຊັ້ນສູງ ພ້ອມກັບການປ່ຽນແປງຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງຂອງຫຼາຍເຂດ ທີ່ໄດ້ຫັນໄປເຮັດການຜະລິດກະສິກໍາເພື່ອເປັນສິນຄ້າ ເຊິ່ງມີການສ້າງຄວາມອາດສາມາດໃນຫຼາຍກິດຈະກຳຂອງຂະແໜງທີ່ບໍ່ແມ່ນກະສິກໍາຢູ່ພາຍໃນປະເທດ ເຊິ່ງຈຳນວນພິນລະເມືອງທີ່ບໍ່ໄດ້ຢູ່ໃນຂະແໜງກະສິກໍາກໍໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍ.

ແຜນທີ່ ໑7.2 ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015 ພົບວ່າ ຮູບແບບການປ່ຽນແປງຢູ່ໃນເຂດຕິວເມືອງ ເຊິ່ງມີອັດຕາການປ່ຽນແປງຢູ່ໃນເຂດຕິວເມືອງເຫດສະບານຫຼັກ ແລະ ບໍ່ມີການເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍໃນຂອບເຂດນອກເມືອງ. ເຊິ່ງອາດເປັນຍ້ອນສາເຫດທີ່ມາຈາກ ສັດສ່ວນຂອງພິນລະເມືອງທີ່ອາໄສຢູ່ໃນເຂດຕິວເມືອງ ແມ່ນນໍາໃຊ້ແຮງງານຢູ່ໃນຂົງເຂດທີ່ແມ່ນຂະແໜງການກະສິກໍາແລ້ວ ໃນປີ 2005. ໃນຫຼາຍໆເຂດແມ່ນມີກິດຈະກຳທີ່ບໍ່ແມ່ນຂະແໜງກະສິກໍາໄດ້ຫຼຸດລົງຫຼາຍກວ່າ 10 ສ່ວນຮ້ອຍ ໂດຍສະເພາະຢູ່ເຂດພາກເໜືອຂອງແຂວງໄຊສົມບູນ ແລະ ແຂວງວຽງຈັນ. ເຊິ່ງອາດເນື່ອງມາຈາກມີການຍົກຍ້າຍເຂົ້າຂອງພິນລະເມືອງທີ່ຢູ່ໃນຂະແໜງກະສິກໍາທີ່ມາອາໄສຢູ່ໃນເຂດດັ່ງກ່າວ ລວມເຖິງການພັດທະນາໂຄງການຂຸດຄຸດຄົ້ນບໍ່ແຮ່ ແລະ ການສ້າງເຂື່ອນໄຟຝ້ານໍ້າຕົກຢູ່ໃນເຂດນັ້ນ.

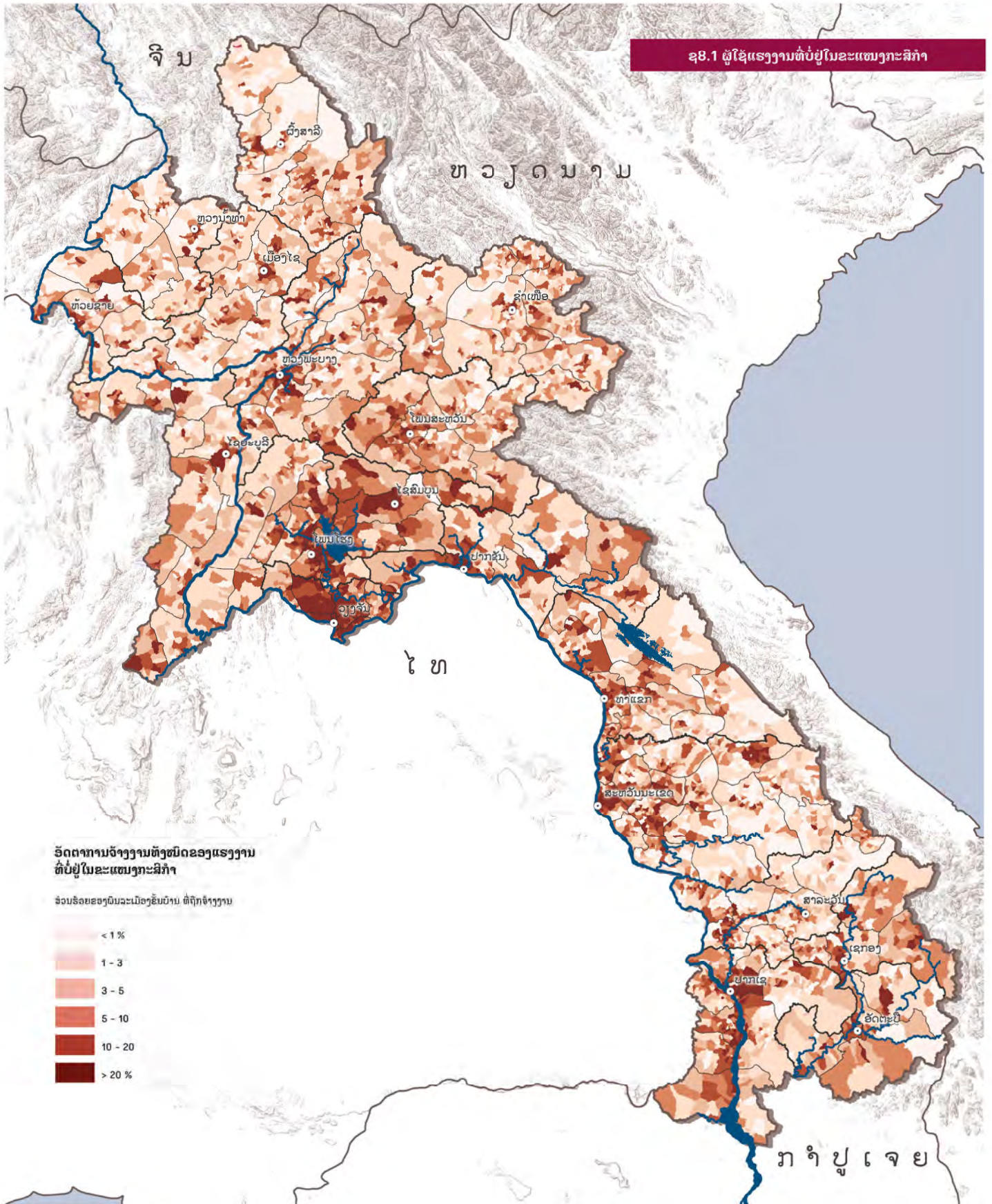

ຊ7.2 ການປ່ຽນແປງຂອງພິນລະເມືອງທີ່ໃຊ້ແຮງງານໃນຂະແໜງທີ່ບໍ່ແມ່ນກະສິກໍາ

ຕາຕະລາງ 4: ການແຈກຢາຍຢູ່ຂອງພິນລະເມືອງທີ່ຖືກຈ້າງງານເປັນປົກກະຕິ ໃນກຸ່ມອາຍຸ 10 ປີຂຶ້ນໄປ ໃນສາມຂະແໜງການຫຼັກຄ້ານເສດຖະກິດ ແຍກເປັນເພດ.

ຊັ້ນປະຖົມ		ຊັ້ນມັດທະຍົມ		ຊັ້ນສູງຂຶ້ນໄປ		ລວມ	
2,514,662		409,701		664,676		3,589,039	
70.1%		11.4%		18.5%		100%	
ເພດຊາຍ	ເພດຍິງ	ເພດຊາຍ	ເພດຍິງ	ເພດຊາຍ	ເພດຍິງ	ເພດຊາຍ	ເພດຍິງ
1,225,944	1,288,718	201,595	208,106	380,026	284,650	1,807,565	1,781,474
48.8%	51.2%	49.2%	50.8%	57.2%	42.8%	50.4%	49.6%

ຊຸ8.1 ຜູ້ໄຊ້ແຮງງານທີ່ບໍ່ຢູ່ໃນຂະແໜງກະສິກຳ

ລາຍຮັບຈາກຂະແໜງທີ່ບໍ່ແມ່ນກະສິກໍາ ແລະ ອັດຕາການຈ້າງງານໃນຂະແໜງທີ່ບໍ່ແມ່ນກະສິກໍາ

ເຖິງວ່າຂະແໜງກະສິກໍາຈະແມ່ນຂະແໜງທີ່ມີການຈ້າງກໍາລັງແຮງງານເປັນຫຼັກກໍ່ຕາມ, ລາຍຮັບຈາກຂະແໜງທີ່ບໍ່ແມ່ນກະສິກໍາ ກໍ່ເທົ່າກັບ 97.5 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງລາຍຮັບທັງໝົດຂອງພົນລະເມືອງ ໃນປີ 2015, ເຊິ່ງມີ 55 ສ່ວນຮ້ອຍ ແມ່ນຜະນິດການລັດ, 40 ສ່ວນຮ້ອຍ ແມ່ນຜະນິດການຜາກເອກະຊົນ ແລະ 5 ສ່ວນຮ້ອຍ ແມ່ນຜະນິດການຈາກພາກລັດວິສາຫະກິດ.

ໃນຂະນະທີ່ກໍາລັງແຮງງານຢູ່ໃນ ລປປ ລາວ ມີເກືອບເທົ່າທຽມກັນທັງສອງເພດ, ເຊິ່ງເພດຊາຍເທົ່າກັບ 51.1 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງພົນລະເມືອງທັງໝົດ ແລະ ເພດຍິງເທົ່າກັບ 48.9 ສ່ວນຮ້ອຍ, ເຊິ່ງສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນວ່າ ຮູບແບບທີ່ພົນເດີນຂອງຂະແໜງກະສິກໍາ, ຄວາມສົມດູນທາງດ້ານເພດ ແມ່ນມີຢູ່ໃນທຸກຂະແໜງການ (ເທົ່າກັບ 28 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງພົນລະເມືອງທີ່ໃຊ້ແຮງງານໃນຂະແໜງເສດຖະກິດ) ເຊິ່ງມີຄວາມຫ່າງໄກຈາກຄວາມສົມດູນທາງດ້ານເພດ. ຢູ່ໃນອຸດສາຫະກໍາຂະແໜງການຂົນສົ່ງ ແລະ ອຸດສາຫະກໍາດ້ານສາງເຄື່ອງມືພຽງແຕ່ 9 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງກໍາລັງແຮງງານທີ່ເປັນເພດຍິງ; ໃນຂະແໜງໄຟຟ້າ, ອາຍແກັສ ແລະ ເຄື່ອງປັບອາກາດ ມີ 18 ສ່ວນຮ້ອຍ ແລະ ຢູ່ໃນຂະແໜງການຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານສາທາລະນະ ແລະ ຂະແໜງປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບມີ 22 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງແຮງງານທີ່ເປັນເພດຍິງ. ອີກດ້ານໜຶ່ງ, ຢູ່ໃນຂະແໜງການບໍລິການເຮືອນຝັກ ແລະ ອາຫານ ເຊິ່ງລວມທັງມູນລະນິທິທາງດ້ານວຽກງານສັງຄົມ ມີເພດຍິງປະມານ 67 ແລະ 60 ສ່ວນຮ້ອຍ ທີ່ເປັນກໍາລັງແຮງງານ ຕາມລຳດັບ.

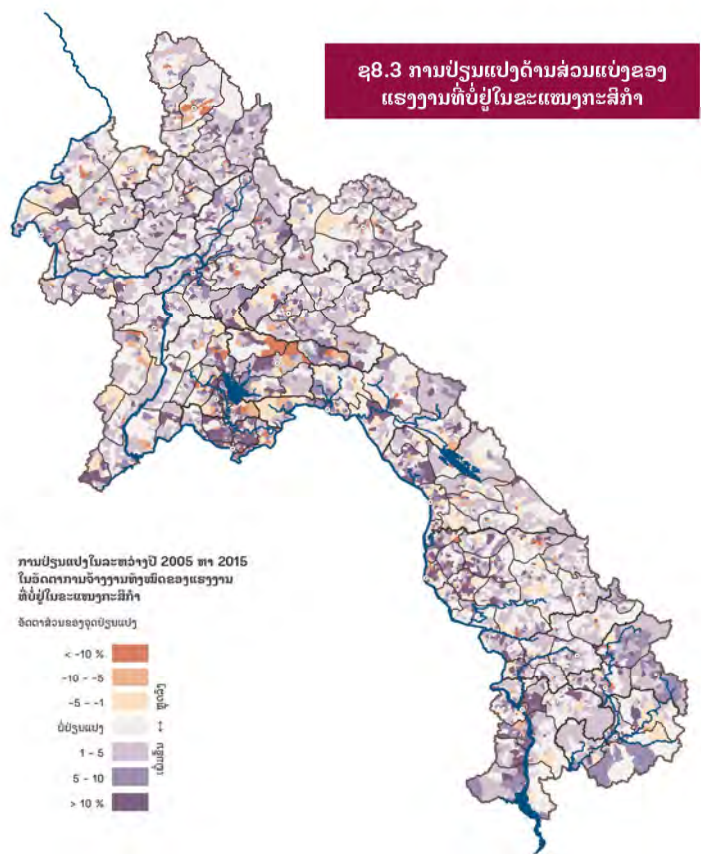
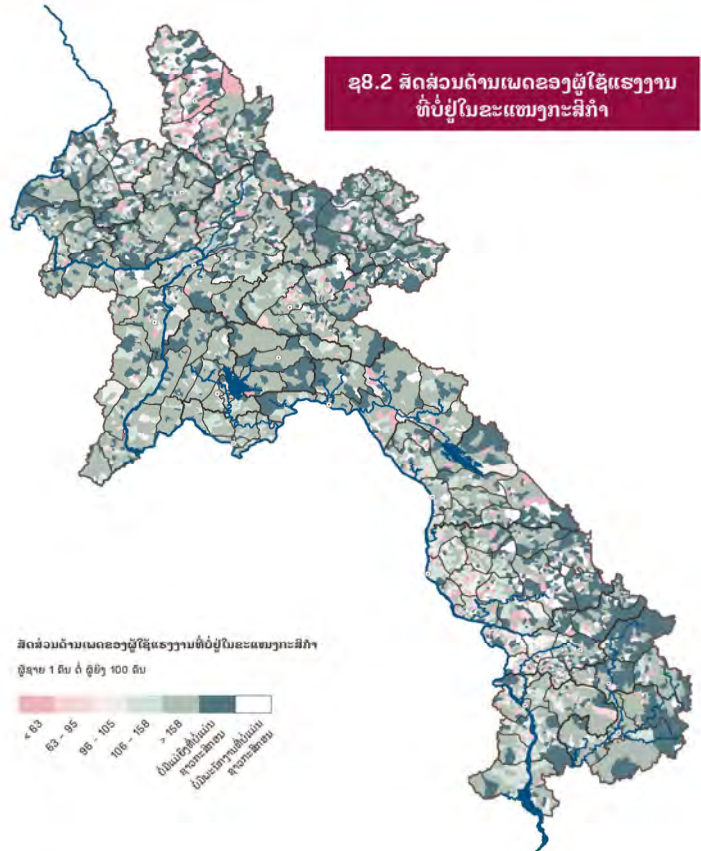
ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ປີ 2015

ແຜນທີ່ ຊຸ8.1 ແມ່ນຄ້າຍຄືກັບແຜນທີ່ ຊຸ7.1 ເຊິ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນ ອັດຕາສ່ວນຮ້ອຍຂອງລາຍຮັບຈາກຂະແໜງທີ່ບໍ່ແມ່ນກະສິກໍາ ທີ່ຢູ່ໃນລະດັບສູງ ໃນເຂດຕົວເມືອງ ແລະ ໃນແຂວງໄຊສົມບູນ. ໃນບັນດາບ້ານສ່ວນຫຼາຍແມ່ນ ຢູ່ໃນນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ເຊິ່ງມີລາຍຮັບຈາກຂະແໜງທີ່ບໍ່ແມ່ນກະສິກໍາ ຫຼາຍກວ່າ 20 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງພົນລະເມືອງທີ່ມີວຽກເຮັດທັງໝົດ. ໃນເຂດອື່ນລວມທັງເຂດເຫດສະບານເມືອງຫຼວງພະບາງ, ຫໍາແຂກ, ສະຫວັນນະເຂດ ແລະ ປາກເຊ.

ການເກັບກໍາຂໍ້ມູນທີ່ມີການແຍກເພດ ໃນການສໍາຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ເຮັດໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມແຕກຕ່າງກັນຂອງລາຍຮັບ ແບ່ງຕາມເພດຢູ່ຂັ້ນບ້ານ. ແຜນທີ່ ຊຸ8.3 ສະແດງໃຫ້ເຫັນອັດຕາສ່ວນຂອງເພດດ້ານລາຍຮັບ ທີ່ບໍ່ແມ່ນໄດ້ມາຈາກພາກເສດຖະກິດຕໍ່ການຈ້າງງານທັງໝົດໃນຂັ້ນບ້ານເຊິ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າມີເພດຍິງກຸ່ມນ້ອຍໜຶ່ງທີ່ເຮັດວຽກໃນຂະແໜງທີ່ບໍ່ແມ່ນກະສິກໍາ ຢູ່ໃນບາງເຂດຂອງປະເທດ. ຍົກເວັ້ນໃນບາງເຂດຂອງແຂວງຜົ້ງສາລີ ພ້ອມທັງ ບາງບ້ານຢູ່ໃນເຂດທົ່ງພຽງຂອງພາກໃຕ້.

ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015

ແຜນທີ່ ຊຸ8.2 ສະແດງໃຫ້ເຫັນການປ່ຽນແປງຂອງອັດຕາສ່ວນຮ້ອຍຂອງລາຍຮັບຈາກຂະແໜງທີ່ບໍ່ແມ່ນກະສິກໍາ ໃນລະຫວ່າງ ການສໍາຫຼວດພົນລະເມືອງ ທັງສອງຄັ້ງ. ໂດຍລວມແລ້ວ ແມ່ນມີອັດຕາທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ. ສັດສ່ວນຂອງການຈ້າງງານໃນຂະແໜງທີ່ບໍ່ແມ່ນກະສິກໍາຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງ ເຫັນວ່າມີການເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍ. ໂດຍສະເພາະ ຕົວເມືອງຜົ້ງສາລີ, ຊໍາເໜືອ ແລະ ໂພນສະຫວັນ ອັດຕາສ່ວນຮ້ອຍຂອງລາຍຮັບໃນຂະແໜງທີ່ບໍ່ແມ່ນກະສິກໍານັ້ນຫຼຸດລົງຫຼາຍ. ລັກສະນະແບບນີ້ແມ່ນອາດເນື່ອງມາຈາກ ການຍົກຍ້າຍເຂົ້າຂອງພົນລະເມືອງ ເຊື່ອມໂຍງກັບຂະແໜງກະສິກໍາ ເຊິ່ງຖືວ່າມີສັດສ່ວນໜ້ອຍໃນການເຮັດວຽກ ຢູ່ໃນຂະແໜງທີ່ບໍ່ແມ່ນກະສິກໍາ. ສ່ວນເຂດອື່ນທີ່ມີອັດຕາສ່ວນຂອງລາຍຮັບຂອງຂະແໜງທີ່ບໍ່ແມ່ນກະສິກໍາ ແມ່ນມີການຫຼຸດລົງ ເຊິ່ງພົບເຫັນຢູ່ທາງພາກເໜືອຂອງແຂວງໄຊສົມບູນ ເຊິ່ງອາດເນື່ອງມາຈາກ ການຍົກເລີກໂຄງການການຂຸດຄົ້ນບໍ່ແຮ່ໃນເຂດນັ້ນ ເຊິ່ງໄດ້ມີການຈ້າງງານຂອງກໍາລັງແຮງງານໃນປີ 2005.

ເງື່ອນໄຂການດໍາລົງຊີວິດ

ວັດຖຸ/ອຸປະກອນ ທີ່ໃຊ້ເຂົ້າໃນກໍ່ສ້າງເຮືອນ

ທີ່ຢູ່ອາໄສ ແມ່ນຄວາມຕ້ອງການພື້ນຖານຂອງມະນຸດ. ມັນຊ່ວຍປ້ອງກັນຄົນເຮົາຈາກອາກາດໜາວ ແລະ ຈາກຝົນຕົກ. ເປັນສະຖານທີ່ທີ່ບໍ່ໄດ້ໃຊ້ໃນກໍ່ສ້າງ, ເປັນບ່ອນທີ່ໃຫ້ຄວາມເປັນສ່ວນຕົວ ແລະ ໃຫ້ຄວາມສະດວກສະບາຍໃຫ້ສະມາຊິກໃນຄົວເຮືອນອີກດ້ວຍ. ດ້ວຍເຫດນັ້ນ, ການມີສະຖານທີ່ພັກພາອາໄສທີ່ມີຄວາມປອດໄພ ຈຶ່ງໄດ້ຖືກບັນຈຸໃຫ້ເປັນເປົ້າໝາຍໜຶ່ງ ໃນວາລະຂອງຈັງການສະຫະປະຊາຊາດ 2030 (ຄາດໝາຍທີ່ 11.1 ຂອງ SDG “ດ້ານຄວາມຍິນຍົງຂອງ ຕົວເມືອງ ແລະ ຊຸມຊົນ”). ປະເພດວັດຖຸອຸປະກອນທີ່ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການກໍ່ສ້າງເຮືອນຊາຍ ແມ່ນຕົວຊີ້ບອກໜຶ່ງຂອງຄວາມຍິນຍົງໃນການດັ່ງກ່າວ. ໃນວາລະ 2030 ລວມທັງຄາດໝາຍທີ່ສຳຄັນໃນການນຳໃຊ້ວັດຖຸອຸປະກອນກໍ່ສ້າງຂອງທ້ອງຖິ່ນ (ຄາດໝາຍ 11.c).

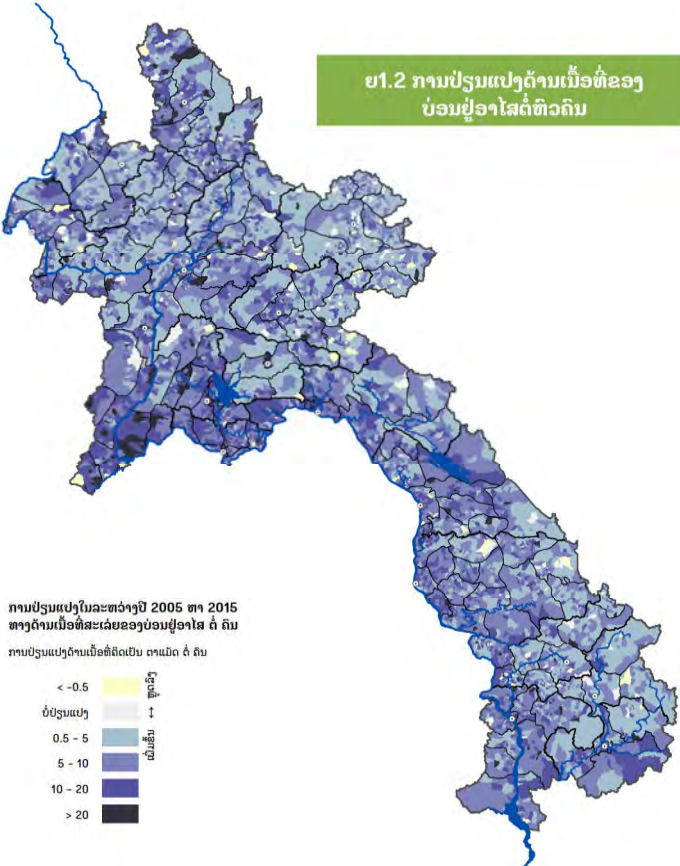
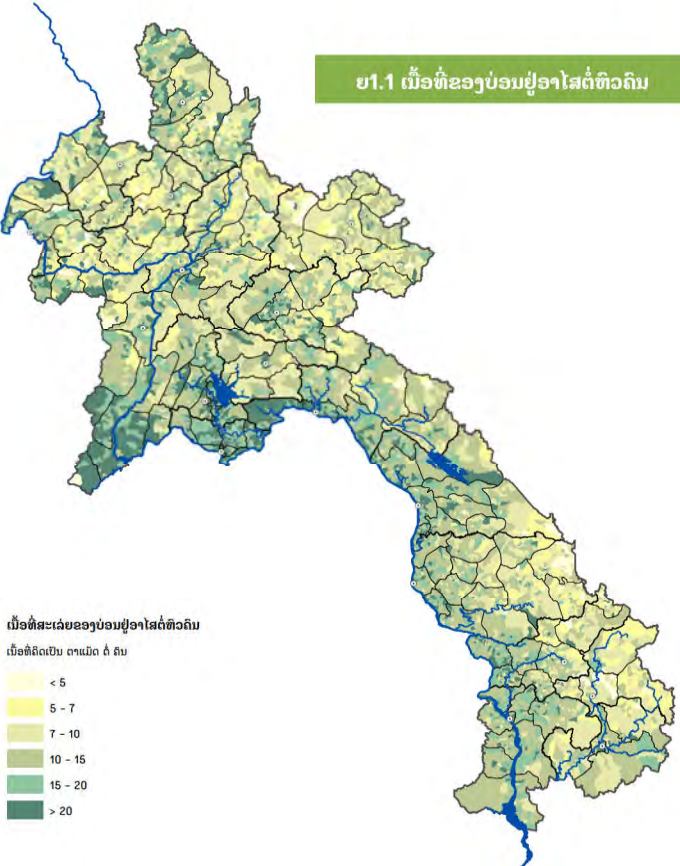
ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ, ວັດຖຸອຸປະກອນຫັນສະໄໝທີ່ໃຊ້ເຂົ້າໃນການກໍ່ສ້າງ ໂດຍສະເພາະ ຫຼັງຄາ ແມ່ນມີການປ່ຽນແທນຈາກຮູບແບບດັ້ງເດີມທີ່ເຄີຍນຳໃຊ້ໃນທ້ອງຖິ່ນ. ຂະນະທີ່ ການນຳໃຊ້ແຜ່ນສັງກະສີແມ່ນໄດ້ຫຼຸດລົງ ນັບຕັ້ງແຕ່ ປີ 2005 (ຈາກ 54 ສ່ວນຮ້ອຍເປັນ 50 ສ່ວນຮ້ອຍ), ການນຳໃຊ້ກະເບື້ອງມຸງຫຼັງຄາ ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍ (ຈາກ 13 ສ່ວນຮ້ອຍ ເປັນ 42 ສ່ວນຮ້ອຍ). ວັດຖຸອຸປະກອນອື່ນໆເຊັ່ນ: ຫຍ້າຄາ, ໄມ້ ແລະ ໄມ້ໄຜ່ ແມ່ນຫຼຸດລົງຫຼາຍຈາກ 28 ສ່ວນຮ້ອຍ ເຫຼືອບໍ່ເຖິງ 10 ສ່ວນຮ້ອຍ. ວັດຖຸອຸປະກອນທີ່ໃຊ້ເຂົ້າໃນການເຮັດ ພື້ນເຮືອນແມ່ນໄດ້ປ່ຽນແປງໜ້ອຍໜຶ່ງ ນັບຕັ້ງແຕ່ ປີ 2005, ແຕ່ກໍ່ມີບາງຂໍ້ສັງເກດຄື: ພື້ນເຮືອນທີ່ເຮັດດ້ວຍໄມ້ແມ່ນຫຼຸດລົງຈາກ 55 ສ່ວນຮ້ອຍເປັນ 40 ສ່ວນຮ້ອຍ ແລະ ເຮັດດ້ວຍໄມ້ໄຜ່ ຈາກ 15 ສ່ວນຮ້ອຍເປັນ 5 ສ່ວນຮ້ອຍ, ໃນຂະນະທີ່ ຄອນກຼີດແມ່ນເພີ່ມຂຶ້ນຈາກ 17 ສ່ວນຮ້ອຍເປັນ 24 ສ່ວນຮ້ອຍ ແລະ ກະເບື້ອງ ກໍ່ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຈາກ 8 ສ່ວນຮ້ອຍເປັນ 25 ສ່ວນຮ້ອຍ. ສິ່ງທີ່ໜ້າສົນໃຈຄື ສັດສ່ວນ ຂອງເຮືອນທີ່ມີຝາເຮືອນ ທີ່ເຮັດດ້ວຍໄມ້ ແມ່ນບໍ່ມີການປ່ຽນແປງ ນັບຕັ້ງແຕ່ ປີ 2005 (43 ສ່ວນຮ້ອຍ). ໃນຂະນະດຽວກັນ, ໄມ້ໄຜ່ແມ່ນໄດ້ຫຼຸດລົງຢ່າງຈະແຈ້ງ (ຈາກ 36 ສ່ວນຮ້ອຍເປັນ 14 ສ່ວນຮ້ອຍ) ແລະ ໄດ້ປ່ຽນແທນຝາເຮືອນດ້ວຍດິນຈີ່ ແລະ ຊີມັງ (ຈາກ 18 ເປັນ 41 ສ່ວນຮ້ອຍ). ການປ່ຽນແປງຈາກຮູບແບບດັ້ງເດີມ, ແຫຼ່ງວັດຖຸອຸປະກອນທີ່ຫາໄດ້ ແລະ ປະເພດອຸປະກອນກໍ່ສ້າງທີ່ມີລາຄາຖືກກວ່າເຊັ່ນ: ໄມ້ໄຜ່, ຫຍ້າຄາ ແລະ ໄມ້ບາງປະເພດ ທີ່ຜະລິດພາຍໃນທ້ອງຖິ່ນ ຫຼື ວັດຖຸອຸປະກອນທີ່ນຳເຂົ້າມາ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນມີລາຄາແພງເຊັ່ນ: ກະເບື້ອງມຸງຫຼັງຄາ ແລະ ຊີມັງ ເຊິ່ງກ່ຽວຂ້ອງກັບການພັດທະນາມາດຕະຖານໃນການດຳລົງຊີວິດໂດຍທົ່ວໄປ.

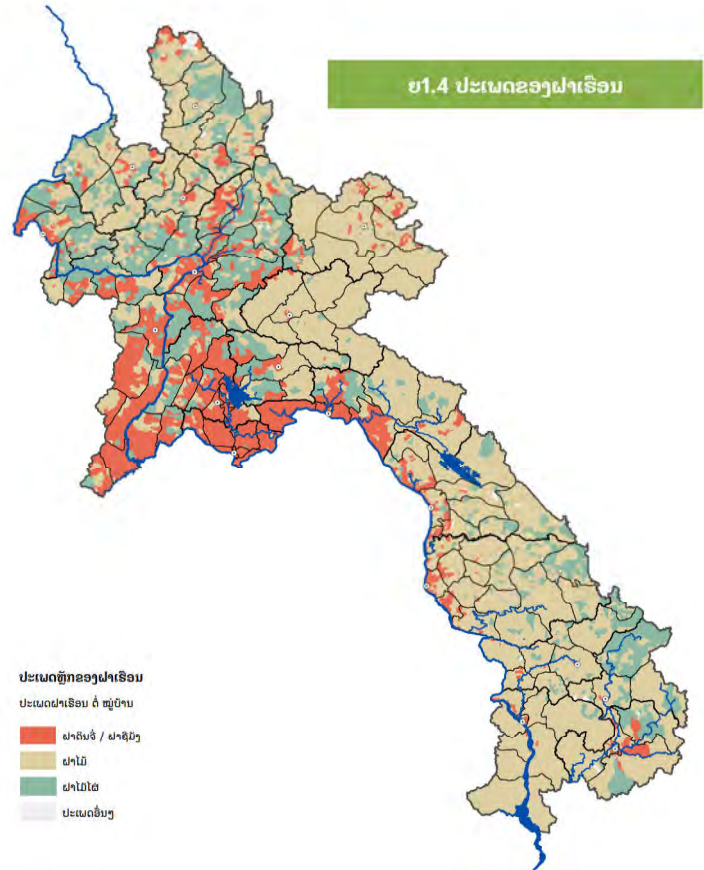
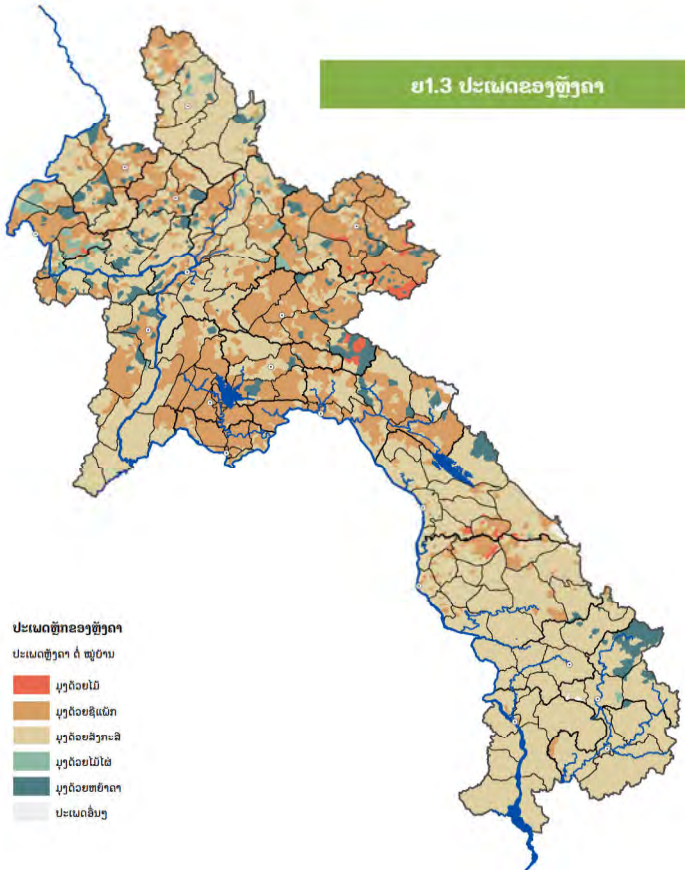
ໃນໄລຍະການສຳຫຼວດ, ວັດຖຸອຸປະກອນຫຼັກທີ່ໃຊ້ເຂົ້າໃນການກໍ່ສ້າງຫຼັງຄາ, ພື້ນເຮືອນ ແລະ ຝາເຮືອນຂອງແຕ່ລະຄົວເຮືອນ ແມ່ນໄດ້ຖືກຈັດນັບ.

ຂະໜາດຂອງເຮືອນ: ໃນປີ 2015, ປະມານ 96 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງຄົວເຮືອນຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ແມ່ນເປັນເຈົ້າຂອງເຮືອນທີ່ຕົນເອງອາໄສຢູ່ນັ້ນ (2 ສ່ວນຮ້ອຍແມ່ນເຊົ່າຢູ່ ແລະ ອີກ 2 ສ່ວນຮ້ອຍແມ່ນເຮືອນຫຼື ຫ້ອງແຖວທີ່ລັດຖະບານເປັນເຈົ້າຂອງ). ຜົນລະເມືອງຫຼາຍກວ່າເຄິ່ງໜຶ່ງຂອງປະເທດອາໄສຢູ່ໃນເຮືອນທີ່ມີຂະໜາດປານກາງ ເຊິ່ງມີຂະໜາດ 26 ຫາ 75 ຕາແມັດ. ແຜນທີ່ ຍ1.1 ສະແດງໃຫ້ເຫັນເນື້ອທີ່ສະເລ່ຍຂອງການອາໄສຢູ່ຕໍ່ຫົວຄົນ ເຊິ່ງສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຢູ່ໃນເຂດທີ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງໄດ້ງ່າຍ ໃນຂອບເຂດນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ແລະ ລຽບຕາມແຄມແມ່ນ້ຳຂອງໄປທາງທິດໃຕ້. ທາງພາກເໜືອ ແລະ ພາກໃຕ້, ເນື້ອທີ່ ຂອງການບ່ອນຢູ່ອາໄສ ຕໍ່ຄົນ ແມ່ນມີໜ້ອຍກວ່າ ເຊິ່ງມີເນື້ອທີ່ຕໍ່າກວ່າ 10 ຕາແມັດຕໍ່ຄົນ. ເນື້ອທີ່ຢູ່ອາໄສ ຕໍ່ຄົນ ແມ່ນເພີ່ມຂຶ້ນໃນທົ່ວທຸກເຂດພາຍໃນປະເທດ ໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ແລະ 2015, ໂດຍສະເພາະ ໃນເຂດຕົວເມືອງ, ເຂດທາງຕາເວັນຕົກສ່ຽງໃຕ້ຢູ່ພາກໃຕ້ ລຽບຕາມແຄມແມ່ນ້ຳຂອງ (ແຜນທີ່ ຍ1.2). ເຊິ່ງສ່ວນຫຼາຍເນື້ອທີ່ໃຊ້ສອຍຕໍ່ຄົນ ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ ເຊິ່ງຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ ມາດຕະຖານການດຳລົງຊີວິດ ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ, ຜົນລະເມືອງສາມາດໃຊ້ຈ່າຍໃນການສ້າງເຮືອນຫຼັງໃຫຍ່ຂອງຕົນເອງ, ເນື່ອງຈາກການຫຼຸດລົງຂອງຂະໜາດຄົວເຮືອນໃນຊ່ວງໄລຍະດຽວກັນ. ໃນປີ 2005, ຂະໜາດຄົວເຮືອນສະເລ່ຍໃນປະເທດແມ່ນ 5.9 ຄົນ ໄດ້ຫຼຸດລົງມາເປັນ 5.3 ໃນປີ 2015.

ວັດຖຸທີ່ໃຊ້ເຮັດຫຼັງຄາ (ແຜນທີ່ ຍ1.3): ຢູ່ພາຍໃນປະເທດ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນສັງກະສີ ເຊິ່ງໄດ້ກາຍມາເປັນວັດຖຸອຸປະກອນຫຼັກທີ່ໃຊ້ເຮັດຫຼັງຄາ (50 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງຄົວເຮືອນ), ຮອງລົງມາແມ່ນກະເບື້ອງມຸງຫຼັງຄາ (42 ສ່ວນຮ້ອຍ). ໃນເຂດທີ່ມີຂະໜາດນ້ອຍໂດຍສະເພາະຢູ່ທາງພາກຕາເວັນຕົກສ່ຽງເໜືອ ແລະ ພາກໃຕ້ຂອງປະເທດ ແມ່ນໄດ້ນຳໃຊ້ຫຍ້າຄາ ແລະ ໄມ້ໄຜ່ ເຮັດເປັນຫຼັງຄາເປັນສ່ວນໃຫຍ່. ສິ່ງທີ່ໜ້າສົນໃຈ, ກະເບື້ອງມຸງຫຼັງຄາ ແມ່ນບໍ່ໄດ້ຮັບຄວາມນິຍົມຢູ່ທາງພາກຕາເວັນຕົກສ່ຽງເໜືອ ແລະ ສັງກະສີ ຂັ້ນຂ້າງຈະສາມາດປະຢັດໄດ້ຫຼາຍກວ່າ (ຕົວຢ່າງ: ຫຼາຍກວ່າສາມສ່ວນຂອງຫຼັງຄາເຮືອນທັງໝົດໃນແຂວງອັດຕະປື), ໃນຂະນະທີ່ ເຮືອນທີ່ມຸງຫຼັງຄາດ້ວຍກະເບື້ອງປະເພດຕ່າງໆທີ່ມີລາຄາແພງ ແມ່ນມີຢູ່ໃນຂອບເຂດນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ (69 ສ່ວນຮ້ອຍໃນແຂວງວຽງຈັນ) ຈົນໄປເຖິງພາກຕາເວັນອອກສ່ຽງເໜືອ, ເຊິ່ງຊີ້ໃຫ້ເຫັນ ການປ່ຽນແປງມາດຕະຖານໃນການດຳລົງຊີວິດຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນ (ເບິ່ງແຜນທີ່ ດ2.2).

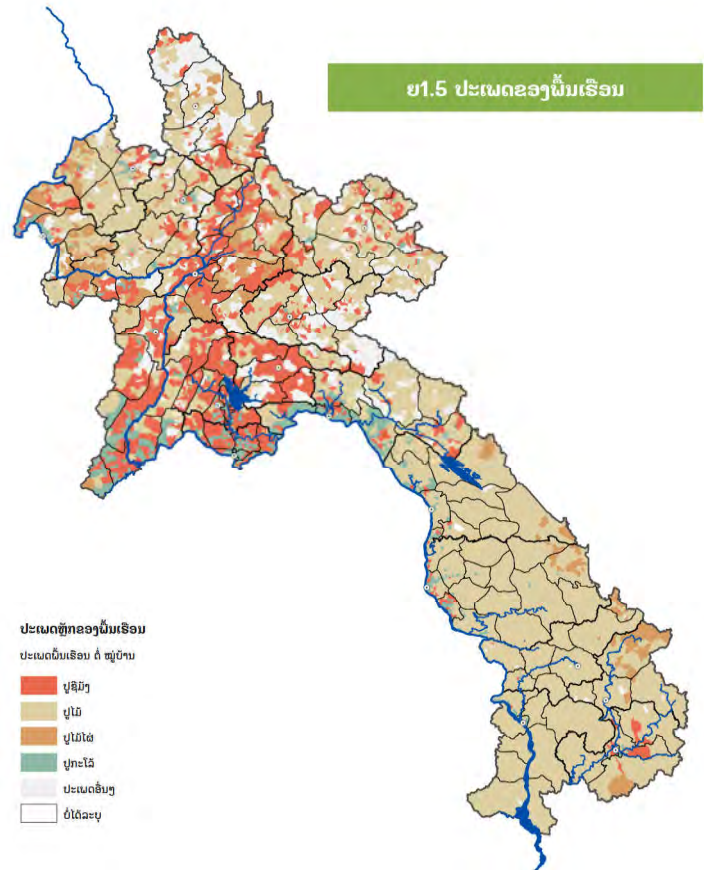
ພື້ນເຮືອນ (ແຜນທີ່ ຍ1.4): ໄມ້ ຍັງແມ່ນວັດຖຸທີ່ມີຄວາມຕ້ອງການໃນການເຮັດພື້ນເຮືອນ (40 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງຄົວເຮືອນ), ໂດຍສະເພາະຢູ່ເຂດທາງພາກໃຕ້ (ເຊັ່ນ: ຫົວພໍ່າສາມສ່ວນຂອງແຂວງເຊກອງ ແລະ ສາລະວັນ). ການນຳໃຊ້ໄມ້ໄຜ່ແມ່ນຈຳກັດໃຫ້ໜ້ອຍລົງ, ຢູ່ຕາມເຂດພູດອຍໃນແຂວງຫຼວງພະບາງ, ບໍ່ແກ້ວ, ພາກເໜືອຂອງໄຊຍະບູລີ ແລະ ພາກຕາເວັນຕົກຂອງຫຼວງພະບາງ ແລະ ເຂດທາງພາກໃຕ້. ຢູ່ແຂວງວຽງຈັນ, ໄຊຍະບູລີ ແລະ ຫຼວງພະບາງ ໂດຍສະເພາະເຂດຖະໜົນສາຍຫຼັກ ແລະ ໃນເຂດຕົວເມືອງ ແມ່ນໄດ້ແຜ່ຫຼາຍໃນການນຳໃຊ້ຄອນກຼີດໃນການເຮັດພື້ນເຮືອນ ເຊິ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ຫ້າຮ່ຽງໃນການສ້າງອາຄານບ້ານເຮືອນທີ່ມີຄວາມແໜ້ນໜາຫຼາຍຂຶ້ນ.

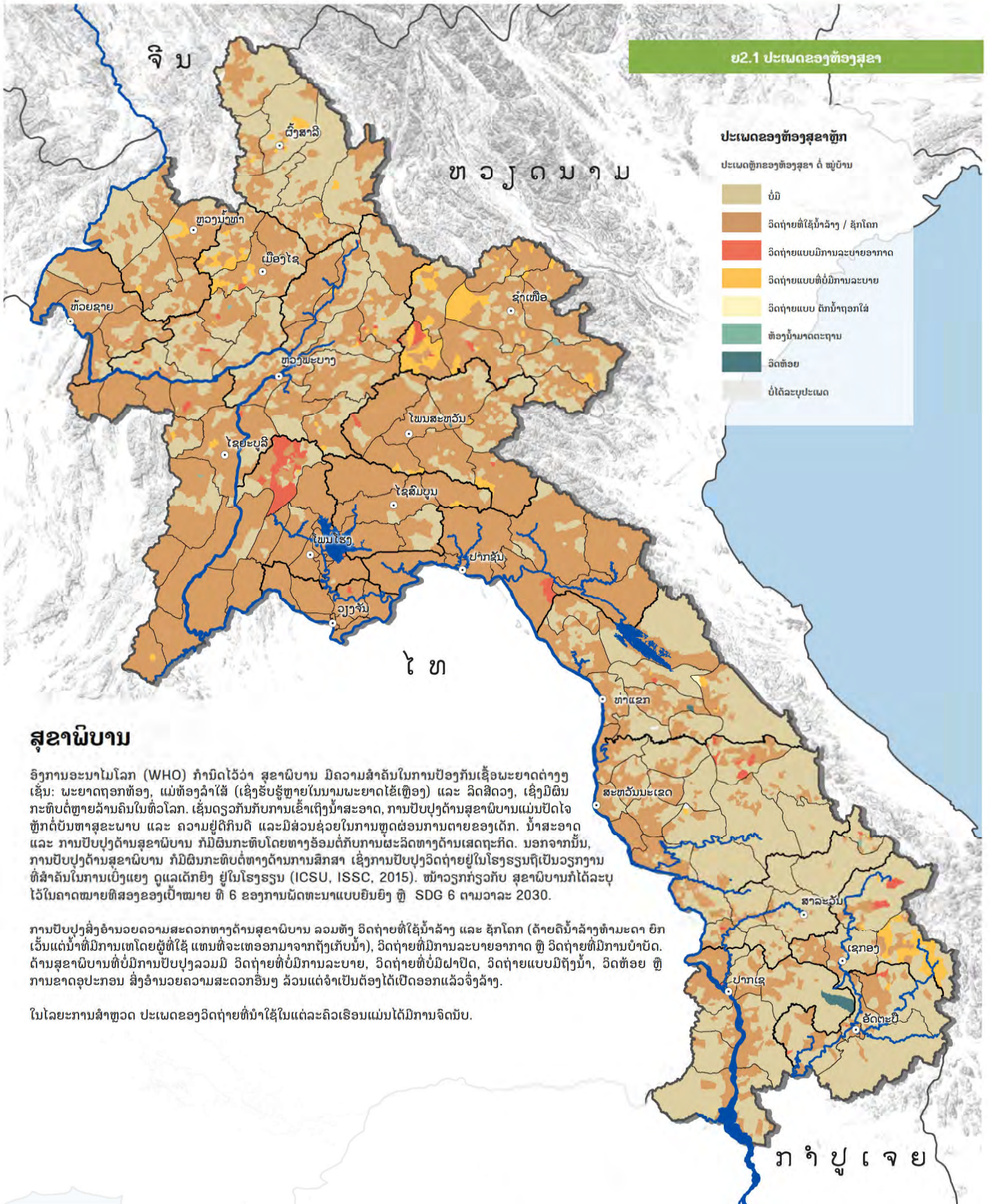

ຝາເຮືອນ (ແຜນທີ່ ຍ1.5): ໄມ້ ກໍຍັງແມ່ນວັດຖຸ ທີ່ມີຄວາມຕ້ອງການໃນການເຮັດຝາເຮືອນ (43 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງຄົວເຮືອນ), ໂດຍສະເພາະຢູ່ເຂດພາກໃຕ້ ແລະ ພາກຕາເວັນຕົກສ່ຽງເໜືອ ແມ່ນເຫັນໄດ້ຢ່າງຈະແຈ້ງ. ວັດຖຸສ່ວນທີ່ສູງທີ່ສຸດແມ່ນພົບຫຼາຍຢູ່ໃນແຂວງຊຽງຂວາງ ເຊິ່ງມີສາມສ່ວນຂອງຄົວເຮືອນພາຍໃນແຂວງ ທີ່ນໍາໃຊ້ໄມ້ເພື່ອເຮັດຝາເຮືອນຂອງພວກເຂົາ. ຮອງລົງມາແມ່ນ ແຂວງຈໍາປາສັກ ແລະ ຫົວພັນ ຢູ່ໃນຈັບດັບທີສອງ ແລະ ສາມ ຕາມລໍາດັບ ທີ່ມີຫຼາຍກວ່າ ສອງສ່ວນສາມຂອງຄົວເຮືອນທີ່ມີການນໍາໃຊ້ໄມ້ເພື່ອເຮັດຝາເຮືອນ. ໄມ້ໄຜ່ ແມ່ນຍັງຄົງມີຄວາມນິຍົມໃນການນໍາໃຊ້ເຮັດຝາເຮືອນ. ໂດຍສະເພາະ ໃນເຂດພູດອຍ ເຊັ່ນ: ແຂວງຫຼວງພະບາງ, ຜົ້ງສາລີ, ບໍ່ແກ້ວ, ຫຼວງນໍ້າທາ ແລະ ຈຸດົມໄຊ (ແຕ່ 20 ສ່ວນຮ້ອຍ ຫາ 30 ສ່ວນຮ້ອຍ), ລວມທັງເຂດທາງພາກໃຕ້ (ແຂວງສະຫວັນນະເຂດ, ສາລະວັນ, ເຊກອງ ແລະ ຣັດຕະນີ).

ເຖິງແມ່ນວ່າ ພົນລະເມືອງລາວ ຍຶດຖືໃນການນໍາໃຊ້ໄມ້ເຂົ້າໃນການກໍ່ສ້າງພື້ນ ແລະ ຝາເຮືອນກໍຕາມ, ແຕ່ກໍມີທ່າອ່ຽງໃນການນໍາໃຊ້ຮູບແບບທີ່ "ຫັ້ນສະໄໝ" ແລະ ວັດຖຸອຸປະກອນ ທີ່ມີຄວາມທົນທານໃນການກໍ່ສ້າງເຮືອນ. ການປ່ຽນແທນຂອງວັດຖຸ ອຸປະກອນ ທີ່ເຄີຍນໍາໃຊ້ແບບດັ້ງເດີມ ເຊັ່ນ: ຫຍ້າຄາ ແລະ ໄມ້ໄຜ່ ທີ່ໄດ້ປ່ຽນແທນດ້ວຍສິ່ງກະສີ ແລະ ກະເບື້ອງມຸງຫຼັງຄາ ແມ່ນ ພົບເຫັນຢູ່ໃນທົ່ວປະເທດ, ສ່ວນຝັ່ງໃນການສ້າງ ແລະ ຫຼັງຄາແບບເກົ່າ ແມ່ນອາດຈະສູນຫາຍໄປ. ເຊັ່ນດຽວກັນ, ຢູ່ເຂດທີ່ເຮັດເຮືອນດ້ວຍກະເບື້ອງ ແລະ ຊີມັງ ແມ່ນປ່ຽນແທນໄມ້ ແລະ ໄມ້ໄຜ່ ກໍຄ່ອຍໆຫາຍໄປ ໂດຍສະເພາະໃນເຂດຕົວເມືອງ ແລະ ບໍລິເວນໃກ້ຄຽງ, ການປ່ຽນແປງເຫຼົ່ານີ້ ເກີດຂຶ້ນຂ້ອນຂ້າງໄວຫຼາຍ ໂດຍສະເພາະໃນເຂດຕົວເມືອງ ແລະ ເຂດທີ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງໄດ້ງ່າຍ ເຊິ່ງສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນ ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງກຳລັງໃນການໃຊ້ຈ່າຍ ແຕ່ກໍສົ່ງຜົນໃຫ້ມີການປ່ຽນແປງເຖິງ ຄວາມລົງເຄີຍ ແລະ ສະພາບການດຳລົງຊີວິດຂອງພົນລະເມືອງໂດຍລວມ.

ຍ2.1 ປະເພດຂອງຫ້ອງສຸຂາ

ປະເພດຂອງຫ້ອງສຸຂາຫຼັກ

ປະເພດຫຼັກຂອງຫ້ອງສຸຂາ ດໍ ພູບ້ານ

- ບໍ່ມີ
- ວິດຖ່າຍທີ່ໃຊ້ນ້ຳລ້າງ / ຊັກໂຄກ
- ວິດຖ່າຍແບບມີການລະບາຍອາກາດ
- ວິດຖ່າຍແບບທີ່ບໍ່ມີການລະບາຍ
- ວິດຖ່າຍແບບ ດັກນ້ຳຖອກໃສ່
- ຕ້ອງນຳມາດຕະຖານ
- ວິດທ້ອຍ
- ບໍ່ໄດ້ລະບຸປະເພດ

ສຸຂາພິບານ

ອົງການອະນາໄມໂລກ (WHO) ກຳນົດໄວ້ວ່າ ສຸຂາພິບານ ມີຄວາມສຳຄັນໃນການປ້ອງກັນເຊື້ອພະຍາດຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ພະຍາດຖອກທ້ອງ, ແມ່ທ້ອງລຳໄສ້ (ເຊິ່ງຮັບຮູ້ຫຼາຍໃນນາມພະຍາດໄຂ້ເຫຼືອງ) ແລະ ລິດສິດວງ, ເຊິ່ງມີຜົນກະທົບຕໍ່ຫຼາຍລ້ານຄົນໃນທົ່ວໂລກ. ເຊັ່ນດຽວກັນກັບການເຂົ້າເຖິງນ້ຳສະອາດ, ການປັບປຸງດ້ານສຸຂາພິບານແມ່ນປັດໄຈຫຼັກຕໍ່ບັນຫາສຸຂະພາບ ແລະ ຄວາມຢູ່ດີກິນດີ ແລະ ມີສ່ວນຊ່ວຍໃນການຫຼຸດຜ່ອນການຕາຍຂອງເດັກ. ນ້ຳສະອາດ ແລະ ການປັບປຸງດ້ານສຸຂາພິບານ ກໍ່ມີຜົນກະທົບໂດຍທາງອ້ອມຕໍ່ກັບການຜະລິດທາງດ້ານເສດຖະກິດ. ນອກຈາກນັ້ນ, ການປັບປຸງດ້ານສຸຂາພິບານ ກໍ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ທາງດ້ານການສຶກສາ ເຊິ່ງການປັບປຸງວິດຖ່າຍຢູ່ໃນໂຮງຮຽນຖືເປັນວຽກງານທີ່ສຳຄັນໃນການເບິ່ງແຍງ ດູແລເດັກຍິງ ຢູ່ໃນໂຮງຮຽນ (ICSU, ISSC, 2015). ໜ້າວຽກກ່ຽວກັບ ສຸຂາພິບານກໍ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນຄາດໝາຍທີສອງຂອງເປົ້າໝາຍ ທີ່ 6 ຂອງການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ຫຼື SDG 6 ຕາມວາລະ 2030.

ການປັບປຸງສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກທາງດ້ານສຸຂາພິບານ ລວມທັງ ວິດຖ່າຍທີ່ໃຊ້ນ້ຳລ້າງ ແລະ ຊັກໂຄກ (ຄ້າບຄືນນ້ຳລ້າງທຳມະດາ ຍົກເວັ້ນແຕ່ນ້ຳທີ່ມີການເຫໂດຍຜູ້ທີ່ໃຊ້ ແຜນທີ່ຈະເຫອກມາຈາກຕັ້ງເກັບນ້ຳ), ວິດຖ່າຍທີ່ມີການລະບາຍອາກາດ ຫຼື ວິດຖ່າຍທີ່ມີການປ່າປັດ. ດ້ານສຸຂາພິບານທີ່ບໍ່ມີການປັບປຸງລວມມີ ວິດຖ່າຍທີ່ບໍ່ມີການລະບາຍ, ວິດຖ່າຍທີ່ບໍ່ມີຝາປັດ, ວິດຖ່າຍແບບມີຖັງນ້ຳ, ວິດທ້ອຍ ຫຼື ການຂາດອຸປະກອນ ສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກອື່ນໆ ລ້ວນແຕ່ຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ເປີດອອກແລ້ວຈິ່ງລ້າງ.

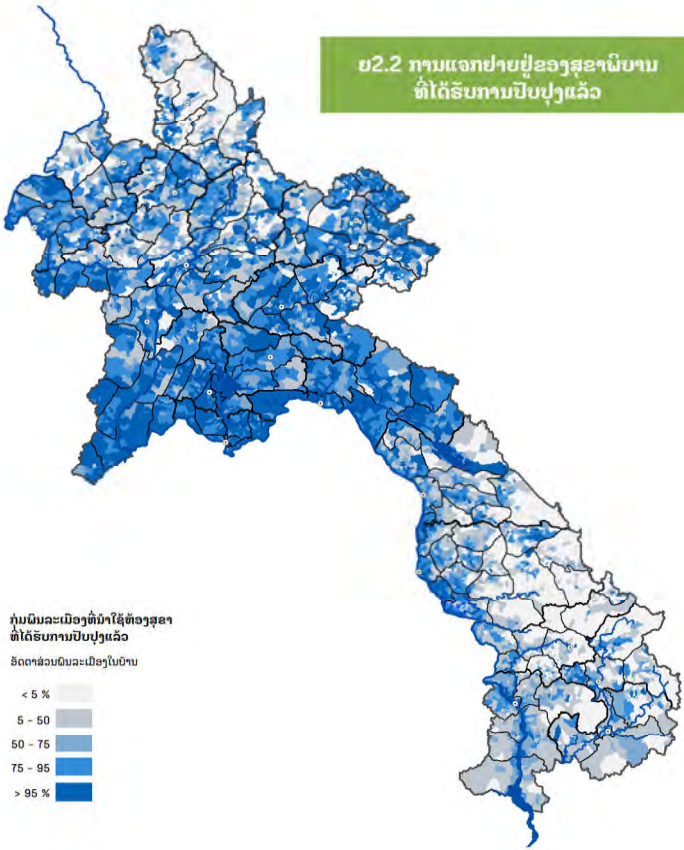
ໃນໄລຍະການສຳຫຼວດ ປະເພດຂອງວິດຖ່າຍທີ່ນຳໃຊ້ໃນແຕ່ລະຄົວເຮືອນແມ່ນໄດ້ມີການຈົດນັບ.

ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ປີ 2015

ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ, ເກືອບເທົ່າສາມສ່ວນ (73.2 ສ່ວນຮ້ອຍ) ຂອງພົນລະເມືອງທີ່ນໍາໃຊ້ສຸຂາພິບານທີ່ໄດ້ຮັບການປັບປຸງ ໃນປີ 2015. ອົງໃສ່ອົງການອະນາໄມໂລກ (WHO) ແລະ ອົງການສະຫະປະຊາຊາດເພື່ອສິດທິເດັກ (UNICEF), ຍັງເຫຼືອ 26.8 ສ່ວນຮ້ອຍທີ່ຍັງຄົງໃຊ້ສຸຂາພິບານທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບການປັບປຸງ, 22.1 ສ່ວນຮ້ອຍແມ່ນມີການນໍາໃຊ້ວິດຖ່າຍທີ່ມີການລ້າງ. ສິດສ່ວນຂອງພົນລະເມືອງທີ່ນໍາໃຊ້ສຸຂາພິບານທີ່ໄດ້ຮັບການປັບປຸງ ແມ່ນຫຼາຍກວ່າ 90 ສ່ວນຮ້ອຍ ຢູ່ໃນນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ແຂວງໄຊຍະບູລີ ແລະ ບໍລິຄໍາໄຊ. ໂດຍສະເພາະ ຢູ່ໃນລະດັບທີ່ຕໍ່າຫຼາຍ ແມ່ນແຂວງສາລະວັນ (36.8 ສ່ວນຮ້ອຍ) ແລະ ຜົ້ງສາລີ (43.9 ສ່ວນຮ້ອຍ).

ແຜນທີ່ ຍ2.1 ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ວິດຖ່າຍທີ່ໃຊ້ນໍາລ້າງ ແມ່ນມີການນໍາໃຊ້ຢ່າງແຜ່ຫຼາຍໃນເຂດພາກກາງຂອງປະເທດ, ແຂວງໄຊຍະບູລີ, ວຽງຈັນ, ຊຽງຂວາງ ແລະ ບໍລິຄໍາໄຊ. ໃນເຂດທາງພາກໃຕ້ ລວມທັງພາກເໜືອຄົວເຮືອນສ່ວນຫຼາຍແມ່ນບໍ່ມີວິດຖ່າຍ.

ຍ2.2 ການແຈກຢາຍຢູ່ຂອງສຸຂາພິບານທີ່ໄດ້ຮັບການປັບປຸງແລ້ວ

ກຸ່ມພົນລະເມືອງທີ່ນໍາໃຊ້ທ້ອງສຸຂາທີ່ໄດ້ຮັບການປັບປຸງແລ້ວ
 ສິດສ່ວນພົນລະເມືອງໃນບ້ານ

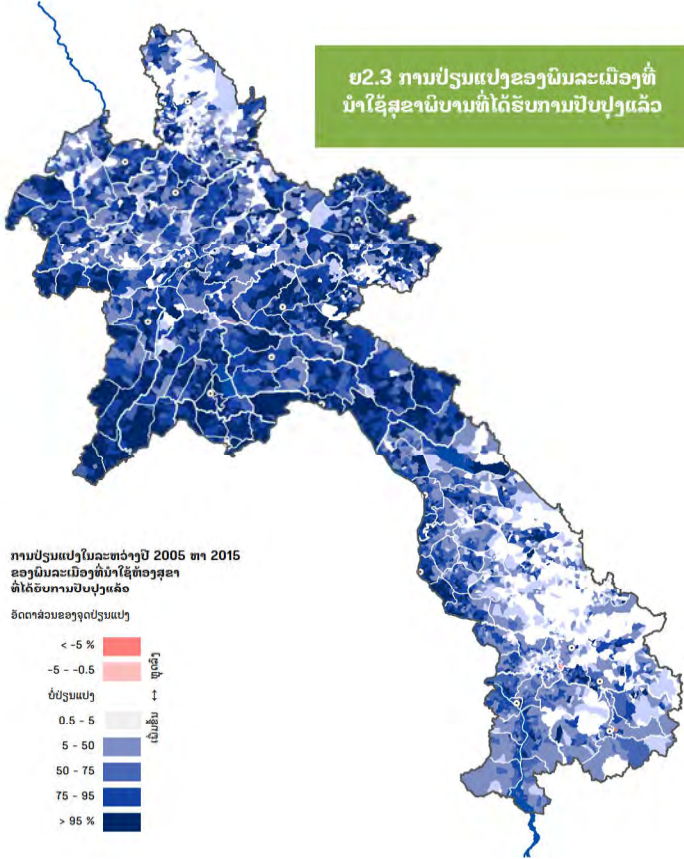
- < 5 %
- 5 - 50
- 50 - 75
- 75 - 95
- > 95 %

ຍ2.3 ການປ່ຽນແປງຂອງພົນລະເມືອງທີ່ນໍາໃຊ້ສຸຂາພິບານທີ່ໄດ້ຮັບການປັບປຸງແລ້ວ

ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015

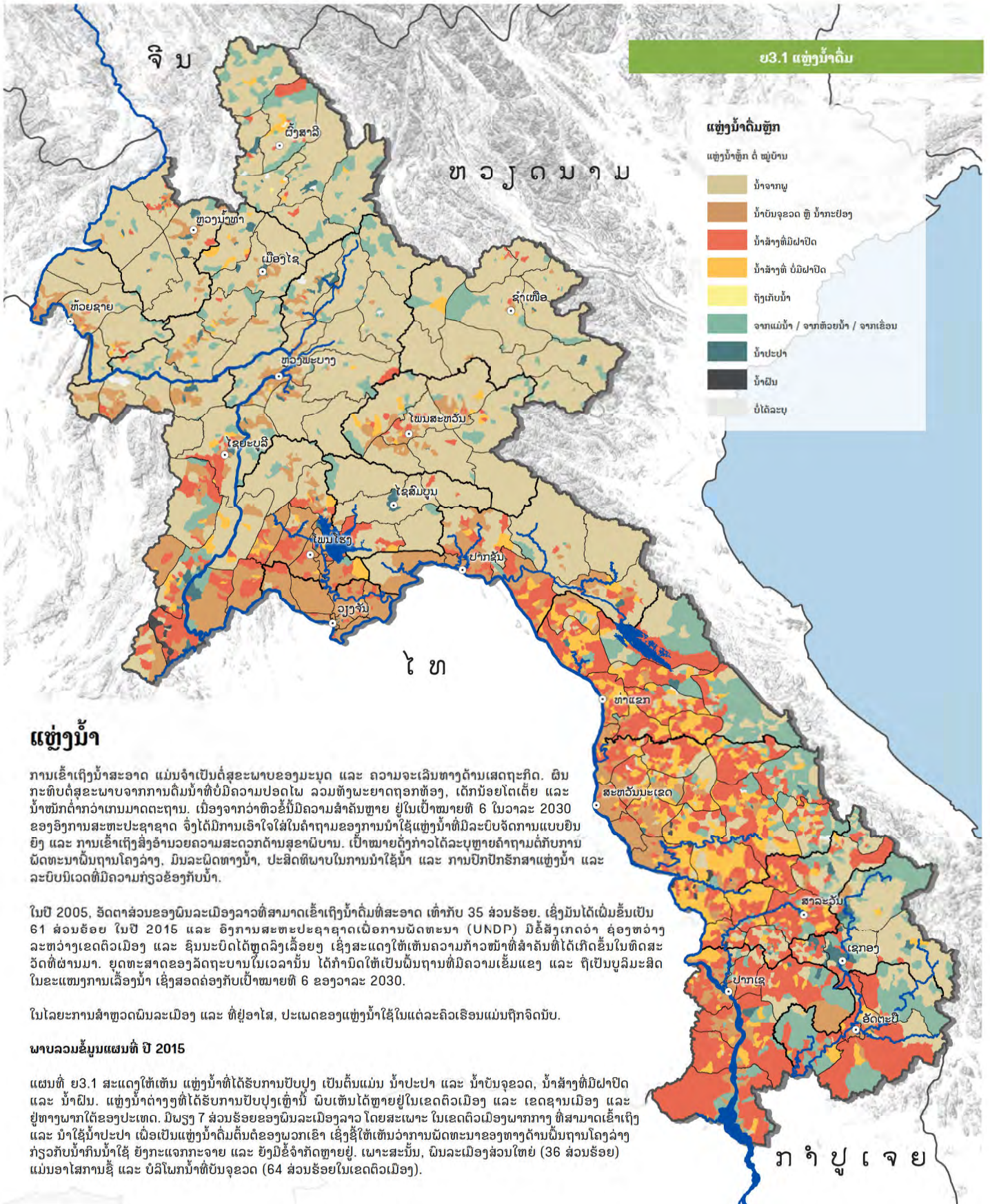
ແຜນທີ່ ຍ2.3 ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ການເຂົ້າເຖິງສຸຂາພິບານໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015 ໄດ້ມີການເພີ່ມຂຶ້ນໃນຫຼາຍເຂດຢູ່ໃນທົ່ວປະເທດ ແລະ ບໍ່ມີເຂດໃດທີ່ເພີ່ມການຫຼຸດລົງຂອງສິ່ງອໍານວຍຄວາມສະດວກດ້ານສຸຂາພິບານ. ການປ່ຽນແປງທີ່ພົບເຫັນຫຼາຍ ແມ່ນຢູ່ໃນເຂດພາກກາງ ແລະ ພາກເໜືອຂອງປະເທດ (ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ແຂວງວຽງຈັນ ແລະ ບໍລິຄໍາໄຊ) ເປັນເຂດທີ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງໄດ້ງ່າຍ ເຊິ່ງມີຫຼາຍກວ່າ 75 ສ່ວນຮ້ອຍ. ໃນພາກໃຕ້ (ສະຫວັນນະເຂດ, ສາລະວັນ ແລະ ເຊກອງ), ລວມທັງຢູ່ໃນແຂວງຜົ້ງສາລີ ເຊິ່ງການເຂົ້າເຖິງສຸຂາພິບານ ແມ່ນຍັງມີຢູ່ໃນລະດັບຕໍ່າ ເຊິ່ງໄດ້ຮັບການປັບປຸງພຽງເລັກນ້ອຍຢູ່ໃນບາງບ້ານເທົ່ານັ້ນ (ສົມທຽບແຜນທີ່ ຍ2.3).

ທະນາຄານໂລກໂດ້ອະທິບາຍວ່າ ສປປ ລາວ ໄດ້ປ່ຽນແປງໄວຫຼາຍ ໃນການເຂົ້າເຖິງສິ່ງອໍານວຍຄວາມສະດວກທາງດ້ານສຸຂາພິບານທີ່ໄດ້ຮັບການປັບປຸງ ໂດຍລັດຖະບານເອງ ກໍໄດ້ມີການແນະນໍາວິທີການນໍາໃຊ້ສຸຂາລວມໃນຊຸມຊົນ (CLTS). ວິທີການນີ້ແມ່ນໄດ້ສອດເຂົ້າໃສ່ໃນຫຼັກສູດການຮຽນການສອນ ແລະ ມີພະນັກງານລັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຈໍານວນ 469 ຄົນ ຢູ່ຂັ້ນແຂວງ ແລະ ເມືອງ ທີ່ເປັນຄູ່ຝຶກໃນຫົວຂໍ້ສຸຂາພິບານ (ຂໍ້ມູນຈາກທະນາຄານໂລກ). ເຖິງແມ່ນວ່າຈະມີຄວາມພະຍາຍາມສູງປານໃດກໍຕາມ, ສປປ ລາວ ຍັງຖືກຈັດຢູ່ໃນອັນດັບສອງ ຂອງການຖ່າຍແບບຊະຊາຍທີ່ສູງທີ່ສຸດ ຮອງຈາກປະເທດກໍາປູເຈຍ.

ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງປີ 2005 ຫາ 2015 ຂອງພົນລະເມືອງທີ່ນໍາໃຊ້ທ້ອງສຸຂາທີ່ໄດ້ຮັບການປັບປຸງແລ້ວ
 ສິດສ່ວນຂອງປ່ຽນແປງ

- < -5 %
- 5 - -0.5
- 0.5 - 5
- 5 - 50
- 50 - 75
- 75 - 95
- > 95 %

ຍ3.1 ແຫຼ່ງນ້ຳດື່ມ

ແຫຼ່ງນ້ຳ

ການເຂົ້າເຖິງນ້ຳສະອາດ ແມ່ນຈຳເປັນຕໍ່ສຸຂະພາບຂອງມະນຸດ ແລະ ຄວາມຈະເລີນທາງດ້ານເສດຖະກິດ. ຜົນກະທົບຕໍ່ສຸຂະພາບຈາກການດື່ມນ້ຳທີ່ບໍ່ມີຄວາມປອດໄພ ລວມທັງພະຍາດຖອກຫ້ອງ, ເດັກນ້ອຍໂຕເຕີຍ ແລະ ນ້ຳໜັກຕໍ່າກວ່າເກນມາດຕະຖານ. ເນື່ອງຈາກວ່າຫົວຂໍ້ນີ້ມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍ ຢູ່ໃນເປົ້າໝາຍທີ່ 6 ໃນວາລະ 2030 ຂອງອົງການສະຫະປະຊາຊາດ ຈຶ່ງໄດ້ມີການເອົາໃຈໃສ່ໃນຄຳຖາມຂອງການນຳໃຊ້ແຫຼ່ງນ້ຳທີ່ມີລະບົບຈັດການແບບຍືນຍົງ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກດ້ານສຸຂະພາບ. ເປົ້າໝາຍດັ່ງກ່າວໄດ້ລະບຸຫຼາຍຄຳຖາມຕໍ່ກັບການພັດທະນາພື້ນຖານໂຄງລ່າງ, ມີນະລະພິດທາງນ້ຳ, ປະສິດທິພາບໃນການນຳໃຊ້ນ້ຳ ແລະ ການປົກປັກຮັກສາແຫຼ່ງນ້ຳ ແລະ ລະບົບນິເວດທີ່ມີຄວາມກ່ຽວຂ້ອງກັບນ້ຳ.

ໃນປີ 2005, ອັດຕາສ່ວນຂອງພົນລະເມືອງລາວທີ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງນ້ຳດື່ມທີ່ສະອາດ ເທົ່າກັບ 35 ສ່ວນຮ້ອຍ. ເຊິ່ງມັນໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນເປັນ 61 ສ່ວນຮ້ອຍ ໃນປີ 2015 ແລະ ອີງການສະຫະປະຊາຊາດເພື່ອການພັດທະນາ (UNDP) ມີຂໍ້ສັງເກດວ່າ ຄຸ້ອງຫວ່າງລະຫວ່າງເຂດຕົວເມືອງ ແລະ ຊົນນະບົດໄດ້ຫຼຸດລົງເລື້ອຍໆ ເຊິ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນຄວາມກ້າວໜ້າທີ່ສຳຄັນທີ່ໄດ້ເກີດຂຶ້ນໃນທິດສະວິດທີ່ຜ່ານມາ. ຍຸດທະສາດຂອງລັດຖະບານໃນເວລານັ້ນ ໄດ້ກຳນົດໃຫ້ເປັນພື້ນຖານທີ່ມີຄວາມເຂັ້ມແຂງ ແລະ ຖືເປັນບູລິມະສິດໃນຂະແໜງການເລື່ອງນ້ຳ ເຊິ່ງສອດຄ່ອງກັບເປົ້າໝາຍທີ່ 6 ຂອງວາລະ 2030.

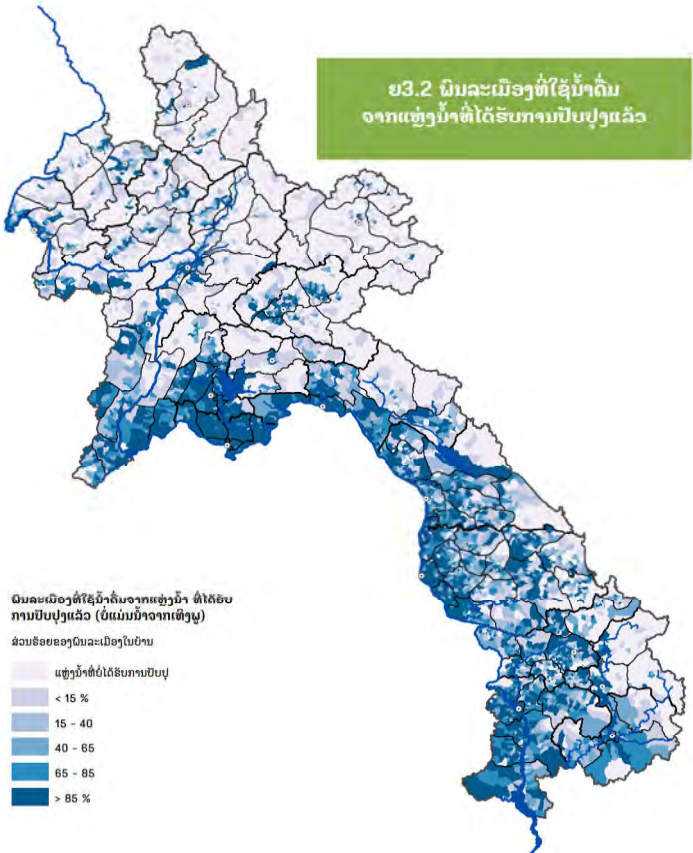
ໃນໄລຍະການສຳຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ, ປະເພດຂອງແຫຼ່ງນ້ຳໃຊ້ໃນແຕ່ລະຄົວເຮືອນແມ່ນຖືກຈັດນັບ.

ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ປີ 2015

ແຜນທີ່ ຍ3.1 ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ແຫຼ່ງນ້ຳທີ່ໄດ້ຮັບການປັບປຸງ ເປັນຕົ້ນແມ່ນ ນ້ຳປະປາ ແລະ ນ້ຳບັນຈຸຂວດ, ນ້ຳສ້າງທີ່ມີຝາປິດ ແລະ ນ້ຳຝົນ. ແຫຼ່ງນ້ຳດ່າງໆທີ່ໄດ້ຮັບການປັບປຸງເຫຼົ່ານີ້ ພົບເຫັນໄດ້ຫຼາຍຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງ ແລະ ເຂດຊານເມືອງ ແລະ ຢູ່ທາງພາກໃຕ້ຂອງປະເທດ. ມີພຽງ 7 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງພົນລະເມືອງລາວ ໂດຍສະເພາະ ໃນເຂດຕົວເມືອງພາກກາງ ທີ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງ ແລະ ນຳໃຊ້ນ້ຳປະປາ ເພື່ອເປັນແຫຼ່ງນ້ຳດື່ມຕົ້ນຕໍຂອງພວກເຂົາ ເຊິ່ງຊື່ໃຫ້ເຫັນວ່າການພັດທະນາຂອງທາງດ້ານພື້ນຖານໂຄງລ່າງກ່ຽວກັບນ້ຳກິນນ້ຳໃຊ້ ຍັງກະແຈກກະຈາຍ ແລະ ຍັງມີຂໍ້ຈຳກັດຫຼາຍຢູ່. ເພາະສະນັ້ນ, ພົນລະເມືອງສ່ວນໃຫຍ່ (36 ສ່ວນຮ້ອຍ) ແມ່ນອາໄສການຊື້ ແລະ ບໍລິໂພກນ້ຳທີ່ບັນຈຸຂວດ (64 ສ່ວນຮ້ອຍໃນເຂດຕົວເມືອງ).

ແຫຼ່ງນໍ້າທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບການປັບປຸງລວມມີ ແຫຼ່ງນໍ້າທີ່ມາຈາກຮ່ອມບູ, ນໍ້າສ້າງທີ່ບໍ່ມີຝາປິດ ແລະ ແມ່ນໍ້າ ຫຼື ຫ້ວຍຮ່ອງຄອງບຶງ. ແຫຼ່ງນໍ້າທີ່ມາຈາກພູ ແມ່ນຢູ່ໄກ ແລະ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນແຕ່ຫຼາຍຢູ່ໃນເຂດພາກເໜືອ ຂອງປະເທດ. ໜຶ່ງສ່ວນສໍາຄັນຂອງຜົນລະເມືອງຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ຍັງຄົມນໍ້າທີ່ມີແຫຼ່ງນໍ້າມາຈາກພູ. ເຖິງວ່າແຫຼ່ງ ນໍ້າດັ່ງກ່າວ ຈະຖືກຈັດຢູ່ໃນກຸ່ມແຫຼ່ງນໍ້າທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບການປັບປຸງກໍຕາມ. ຄຸນນະພາບຂອງນໍ້າທີ່ມາຈາກເທິງພູ ກໍຢູ່ໃນສະພາບດີ ແລະ ໃນການບໍລິໂພກນໍ້າດັ່ງກ່າວແມ່ນບໍ່ໜ້າເປັນຫ່ວງຕໍ່ບັນຫາສອບຮົບ. ເຊື່ອມະຍາດ ທີ່ເກີດມາຈາກນໍ້າແມ່ນອາດຜົບເຫັນຢູ່ໃນນໍ້າສ້າງທີ່ບໍ່ມີການປ້ອງກັນ ເຊິ່ງມີການນໍ້າໃຊ້ປະມານ 8 ສ່ວນ ຮ້ອຍຂອງຜົນລະເມືອງໃນທົ່ວປະເທດ. ຢູ່ທາງພາກໃຕ້ ຜົນລະເມືອງທີ່ນໍ້າໃຊ້ນໍ້າທີ່ມາຈາກແມ່ນໍ້າ ແລະ ຫ້ວຍຮ່ອງຄອງບຶງ. ໂດຍລວມແລ້ວ, 6 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງຜົນລະເມືອງທີ່ນໍ້າໃຊ້ແຫຼ່ງນໍ້າທີ່ມາຈາກແມ່ນໍ້າ, ຫ້ວຍ, ໜອງ ຫຼື ເຂື່ອນ ເພື່ອເປັນແຫຼ່ງນໍ້າດື່ມ.

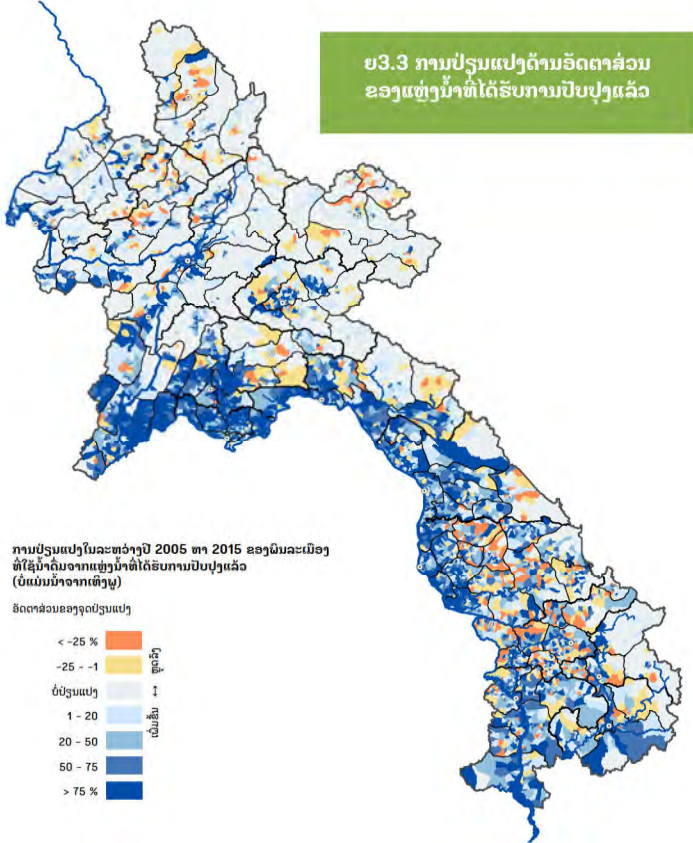
ປະມານ ສອງສ່ວນສາມ ຂອງຜົນລະເມືອງລາວ ນໍ້າໃຊ້ແຫຼ່ງນໍ້າດື່ມທີ່ໄດ້ຮັບການປັບປຸງ. ໃນເຂດຕົວເມືອງ ມີສັດສ່ວນສູງ ເທົ່າກັບ 90 ສ່ວນຮ້ອຍ, ເຊິ່ງຢູ່ໃນເຂດຊຸມນະບົດ ແລະ ເຂດທຸລະກັນດານ ແມ່ນໄດ້ຫຼຸດລົງເປັນ 13 ສ່ວນຮ້ອຍ, ເນື່ອງຈາກວ່າ ການນໍ້າໃຊ້ແຫຼ່ງນໍ້າດັ່ງກ່າວແມ່ນມາຈາກພູ (ແຜນທີ່ ຍ3.3). ເຊິ່ງຍັງມີ ຄວາມແຕກຕ່າງໃນການເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງນໍ້າທີ່ໄດ້ຮັບການປັບປຸງ. ນອກຈາກແຫຼ່ງນໍ້າປະເພດຕ່າງໆແລ້ວ, ໃນການປະເມີນເບິ່ງການເຂົ້າເຖິງນໍ້າ ສິ່ງສໍາຄັນແມ່ນຍັງຂຶ້ນກັບ ໄລຍະທາງຈາກ ຄົວເຮືອນ ໄປຫາແຫຼ່ງນໍ້າ ເຫຼົ່ານີ້. ເຊັ່ນວ່າ: 94 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງຄົວເຮືອນທີ່ອາໄສນໍ້າປະປາ ແມ່ນມີທີ່ສິ່ງນໍ້າໄປຫາບ່ອນທີ່ພວກ ເຂົາຢູ່, ແຕ່ມີ 2 ສ່ວນຮ້ອຍທີ່ຕ້ອງໄດ້ເດີນທາງຫຼາຍກວ່າ 1 ກິໂລແມັດ ເພື່ອໄປຮອດແຫຼ່ງນໍ້າ. ໃນກໍລະນີ ທີ່ນໍ້າໃຊ້ແຫຼ່ງນໍ້າທີ່ມາຈາກແມ່ນໍ້າ, ຫ້ວຍບຶງ ແລະ ນໍ້າດື່ມບັນຈຸຂວດ ແມ່ນມີ 5 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງຄົວເຮືອນ ທີ່ຕ້ອງໄດ້ເດີນທາງຫຼາຍກວ່າ 1 ກິໂລແມັດ ເພື່ອເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງນໍ້າເຫຼົ່ານີ້ ແລະ ກໍລະນີທີ່ນໍ້າໃຊ້ນໍ້າສ້າງທີ່ບໍ່ ຝາປິດ ແມ່ນມີ 7.5 ສ່ວນຮ້ອຍ ທີ່ຕ້ອງເດີນທາງໄກຂຶ້ນເພື່ອໄປຫາແຫຼ່ງນໍ້າ.

ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015

ແຜນທີ່ ຍ3.2 ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ການນໍ້າໃຊ້ແຫຼ່ງນໍ້າທີ່ໄດ້ຮັບການປັບປຸງທີ່ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ ລະຫວ່າງປີ 2005 ແລະ 2015, ໃນຕົວເມືອງຂອງນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ແລະ ທາງພາກໃຕ້ ແລະ ພາກຕາເວັນຕົກຂອງ ແຂວງວຽງຈັນ, ທາງພາກໃຕ້ຂອງແຂວງໄຊຍະບູລີ, ສະຫວັນນະເຂດ ແລະ ລຽບຕາມແຄມແມ່ນໍ້າຂອງຢູ່ ທາງພາກກາງຂອງ ສປປ ລາວ. ໃນເຂດທຸລະກັນດານ ແລະ ເຂດພູດອຍ, ຈັດຕາສ່ວນຂອງຜົນລະເມືອງ ທີ່ນໍ້າໃຊ້ແຫຼ່ງນໍ້າທີ່ໄດ້ຮັບການປັບປຸງແມ່ນບໍ່ໄດ້ປ່ຽນແປງຫຼາຍ, ໂດຍສະເພາະ ຢູ່ພາກເໜືອ ເຊິ່ງແຫຼ່ງນໍ້າ ທີ່ ມາຈາກພູແມ່ນຍັງມີຄວາມສໍາຄັນໃນການສະໜອງນໍ້າ ແລະ ອາດຈະສືບຕໍ່ໄປໃນອະນາຄົດ. ການພັດທະນາ ໃນຕໍ່ໜ້າຂອງແຫຼ່ງນໍ້າດື່ມທີ່ສະອາດໃນເຂດເຫຼົ່ານີ້ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນໄດ້ປົກປັກຮັກສາແຫຼ່ງນໍ້າຕາມພູ ແລະ ຕິດຕັ້ງລະບົບທີ່ສິ່ງນໍ້າທີ່ໄດ້ປ້ອງກັນສິ່ງສຶກະປົກທີ່ມາຈາກແຫຼ່ງນໍ້າຕ່າງໆໄປຫາບ້ານເຮືອນປະຊາຊົນ. ແຜນທີ່ ຍ3.3 ສະແດງໃຫ້ເຫັນການຫຼຸດລົງຂອງການເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງນໍ້າ ທີ່ສະແດງອອກໃນຈໍານວນບ້ານ ເຊິ່ງພົບເຫັນຢູ່ໃນເຂດພູດອຍທາງພາກເໜືອ ແລະ ຢູ່ໃນບາງເຂດຂອງພາກໃຕ້.

ການຕິດຕາມເບິ່ງການປັບປຸງ ການເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງນໍ້າສະອາດ ແມ່ນມີຄວາມກ່ຽວຂ້ອງກັບ ການຫຼຸດຜ່ອນ ທີ່ເໝາະສົມໃນການຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການນໍ້າທີ່ເປັນຜົນຖານ. ຜົນປະໂຫຍດເຫຼົ່ານີ້ ແມ່ນນໍ້າໄປ ສູ່ການເພີ່ມຂຶ້ນໃນການສະໜອງແຮງງານ ແລະ ໂອກາດທີ່ເປັນໄປໄດ້ໃນການສ້າງເສດຖະກິດ (ບົວລະພາ ແລະ ຝິລາວົງ, 2011).

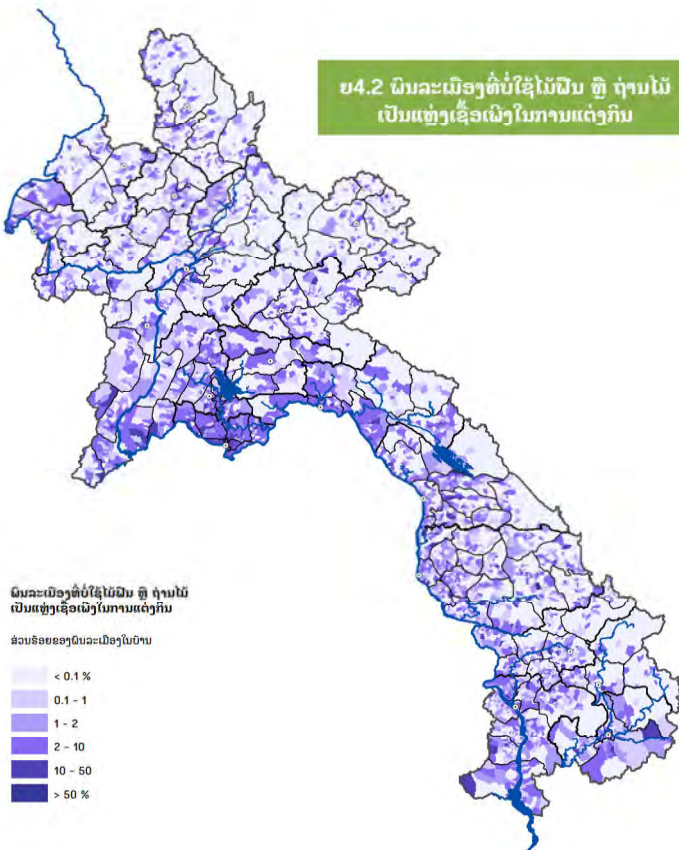
ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ປີ 2015

ເຊື້ອໄຟທີ່ມາຈາກຝົນ ແລະ ຖ່ານ ເປັນແຫຼ່ງທີ່ສໍາຄັນຂອງເຊື້ອໄຟທີ່ໃຊ້ແຕ່ງຢູ່ຄົວກິນ ໃນ ສປປ ລາວ ເຊິ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນ ຢູ່ໃນແຜນທີ່ ຍ4.1. ໃນນັ້ນ 67 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງຄົວເຮືອນທັງໝົດ ແມ່ນນໍາໃຊ້ຝົນສໍາລັບແຕ່ງກິນ ແລະ ປະມານໜຶ່ງສ່ວນສີ່ຂອງຝົນລະເມືອງແມ່ນນໍາໃຊ້ຖ່ານ. ຝົນ ແມ່ນແຫຼ່ງເຊື້ອໄຟຕົ້ນຕໍ ໂດຍສະເພາະ ເຂດຊົນນະບົດ ເຊິ່ງມີ 88 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງຄົວເຮືອນທີ່ມີການນໍາ ໃຊ້. ໃນບັນດາແຂວງທີ່ມີເນື້ອທີ່ປ່າຕົບໜາ ເຊັ່ນ: ແຂວງຜົ້ງສາລີ, ໂຊລິມບູນ ແລະ ອຸດົມໄຊ ແມ່ນຫຼາຍກວ່າ 90 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງຄົວເຮືອນທີ່ນໍາໃຊ້ຝົນເປັນແຫຼ່ງເຊື້ອໄຟຕົ້ນຕໍ. ຝົນແມ່ນແຫຼ່ງເຊື້ອໄຟທີ່ມີຄວາມນິຍົມ ສູງໃນເຂດເຫຼົ່ານີ້ ເພາະວ່າ ຝົນແມ່ນສາມາດນໍາໃຊ້ໄດ້ໃນລາຄາທີ່ຕໍ່າ ຫຼື ບໍ່ມີຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຫຍັງເລີຍ.

ຖ່ານ ແມ່ນມີຄວາມຕ້ອງການຫຼາຍຢູ່ໃນເຂດທີ່ມີຄວາມໜາແໜ້ນຂອງຝົນລະເມືອງ, ຢູ່ເຂດຕົວເມືອງທາງ ພາກກາງ ເຊັ່ນ: ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ແລະ ລຽບຕາມແຄມແມ່ນໍ້າຂອງຢູ່ທາງພາກໃຕ້. ໃນເຂດຕົວເມືອງ 36 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງຄົວເຮືອນທີ່ໃຊ້ຖ່ານເປັນເຊື້ອໄຟຫຼັກສໍາລັບແຕ່ງກິນ ແມ່ນມີສອງເຫດຜົນຫຼັກໃນການນໍາ ໃຊ້ຖ່ານ ເຊິ່ງມີຈໍານວນຫຼາຍຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງ. ເຫດຜົນໜຶ່ງແມ່ນ ມັນເບົາ ແລະ ຂົນສົ່ງງ່າຍກວ່າ ແລະ ເຊື້ອໄຟຊະນິດນີ້ ຖືວ່າກົມດົນກວ່າຝົນ. ເຫດຜົນທີ່ສອງແມ່ນການເຜົາໄໝ້ຂອງຖ່ານ ມີຄວັນໜ້ອຍກວ່າ ໄມ້ຝົນ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ນໍາໃຊ້ສະດວກກວ່າຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງ, ມີຄົວເຮືອນຢູ່ ສປປ ລາວ ຈໍານວນໜ້ອຍໜຶ່ງ ທີ່ນໍາໃຊ້ອາຍກໍາສ ເປັນເຊື້ອໄຟຫຼັກໃນການແຕ່ງກິນ, ເຊິ່ງໄດ້ໃຊ້ຫຼາຍສະເພາະຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງ (ຕົວຢ່າງ 8 ແລະ 17 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງຄົວເຮືອນຢູ່ໃນນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ). ໃນບາງບ່ອນ, ບາງຄົວເຮືອນໄດ້ນໍາ ໃຊ້ໄຟຝ້າ, ຖ່ານຫີນ, ອາຍກໍາສ ແລະ ເຊື້ອໄຟອື່ນໆ ທີ່ເປັນແຫຼ່ງເຊື້ອໄຟສໍາຮອງໂດຍມີ ໄມ້ຝົນ ແລະ ຖ່ານດັງໄຟ.

ຄົວເຮືອນຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ແມ່ນອາໄສການນໍາໃຊ້ຝົນ ແລະ ຖ່ານເປັນຕົ້ນຕໍ ເນື່ອງຈາກວ່າມີ ປະລິມານ ແລະ ລາຄາທີ່ເໝາະສົມສໍາລັບ ເຊື້ອໄຟທີ່ມາຈາກສອງແຫຼ່ງນີ້ ເຮັດໃຫ້ຄົວເຮືອນນິຍົມນໍາໃຊ້ຫຼາຍ ກວ່າ ລະບົບເຊື້ອໄຟທີ່ທັນສະໄໝ ໂດຍສະເພາະ ຄົວເຮືອນທີ່ມີລາຍຮັບໜ້ອຍ. ຮີດຄອງປະເພນີ ແລະ ຄວາມຊື່ນເຄີຍ ກໍສາມາດອະທິບາຍໄດ້ ກ່ຽວກັບການນໍາໃຊ້ເຊື້ອໄຟຈາກສອງແຫຼ່ງຕົ້ນຕໍ ນີ້. ລະດັບຂອງປະເພດໄມ້ ລວມທັງ ຖ່ານແມ່ນມີຄວາມນິຍົມສູງ ເຊິ່ງສາມາດເບິ່ງໃນແຜນທີ່ ຍ4.2 ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ໂດຍສະເພາະໃນເຂດຊົນນະບົດ ມີສັດສ່ວນຂອງຄົວເຮືອນທີ່ບໍ່ໄດ້ນໍາໃຊ້ຝົນ ຫຼື ຖ່ານ ແມ່ນມີໜ້ອຍທີ່ສຸດ (ຕໍ່າກວ່າ 1 ສ່ວນຮ້ອຍ) ແລະ ເຖິງຈະແມ່ນເຂດຕົວເມືອງ ກໍມີບໍ່ເຖິງ 50 ສ່ວນຮ້ອຍ.

ຍ4.2 ຝົນລະເມືອງທີ່ບໍ່ໃຊ້ໄມ້ຝົນ ຫຼື ຖ່ານໄມ້ ເປັນແຫຼ່ງເຊື້ອເຜິງໃນການແຕ່ງກິນ

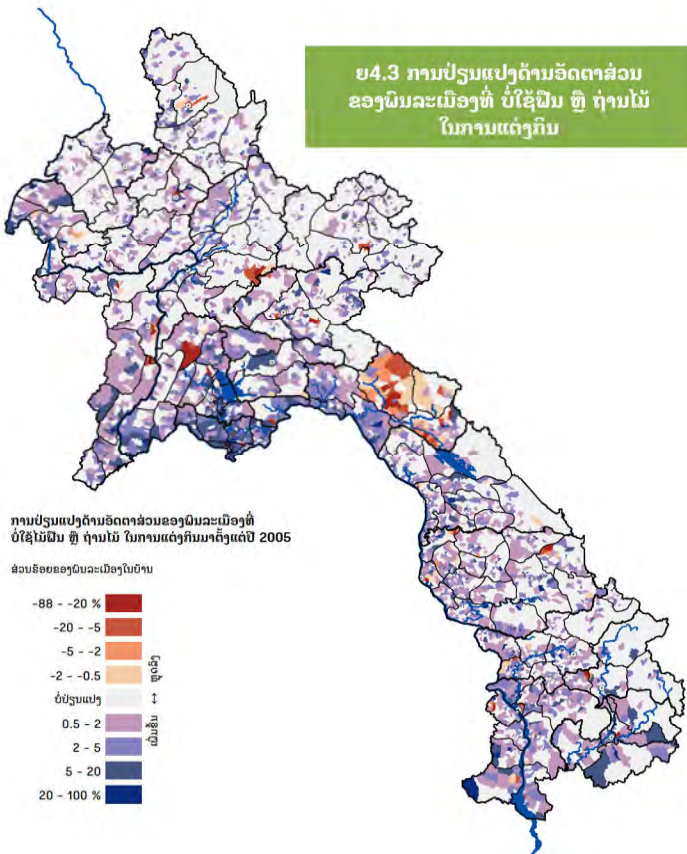

ຝົນລະເມືອງທີ່ບໍ່ໃຊ້ໄມ້ຝົນ ຫຼື ຖ່ານໄມ້ ເປັນແຫຼ່ງເຊື້ອເຜິງໃນການແຕ່ງກິນ

ສ່ວນຮ້ອຍຂອງຝົນລະເມືອງໃນບ້ານ

- < 0.1 %
- 0.1 - 1
- 1 - 2
- 2 - 10
- 10 - 50
- > 50 %

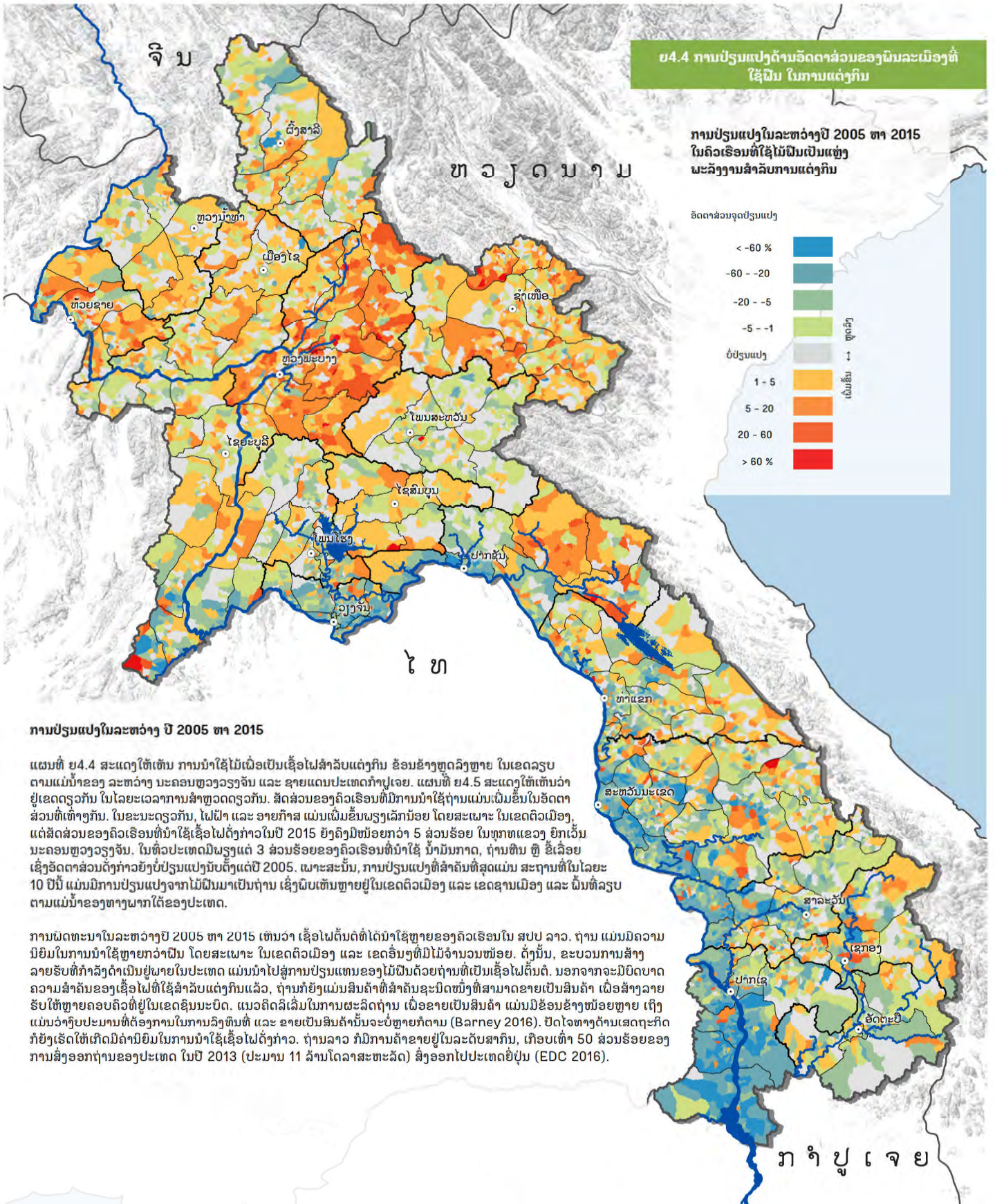
ຍ4.3 ການປ່ຽນແປງດ້ານອັດຕາສ່ວນ ຂອງຝົນລະເມືອງທີ່ ບໍ່ໃຊ້ຝົນ ຫຼື ຖ່ານໄມ້ ໃນການແຕ່ງກິນ

ການປ່ຽນແປງດ້ານອັດຕາສ່ວນຂອງຝົນລະເມືອງທີ່ ບໍ່ໃຊ້ໄມ້ຝົນ ຫຼື ຖ່ານໄມ້ ໃນການແຕ່ງກິນມາຕັ້ງແຕ່ປີ 2005

ສ່ວນຮ້ອຍຂອງຝົນລະເມືອງໃນບ້ານ

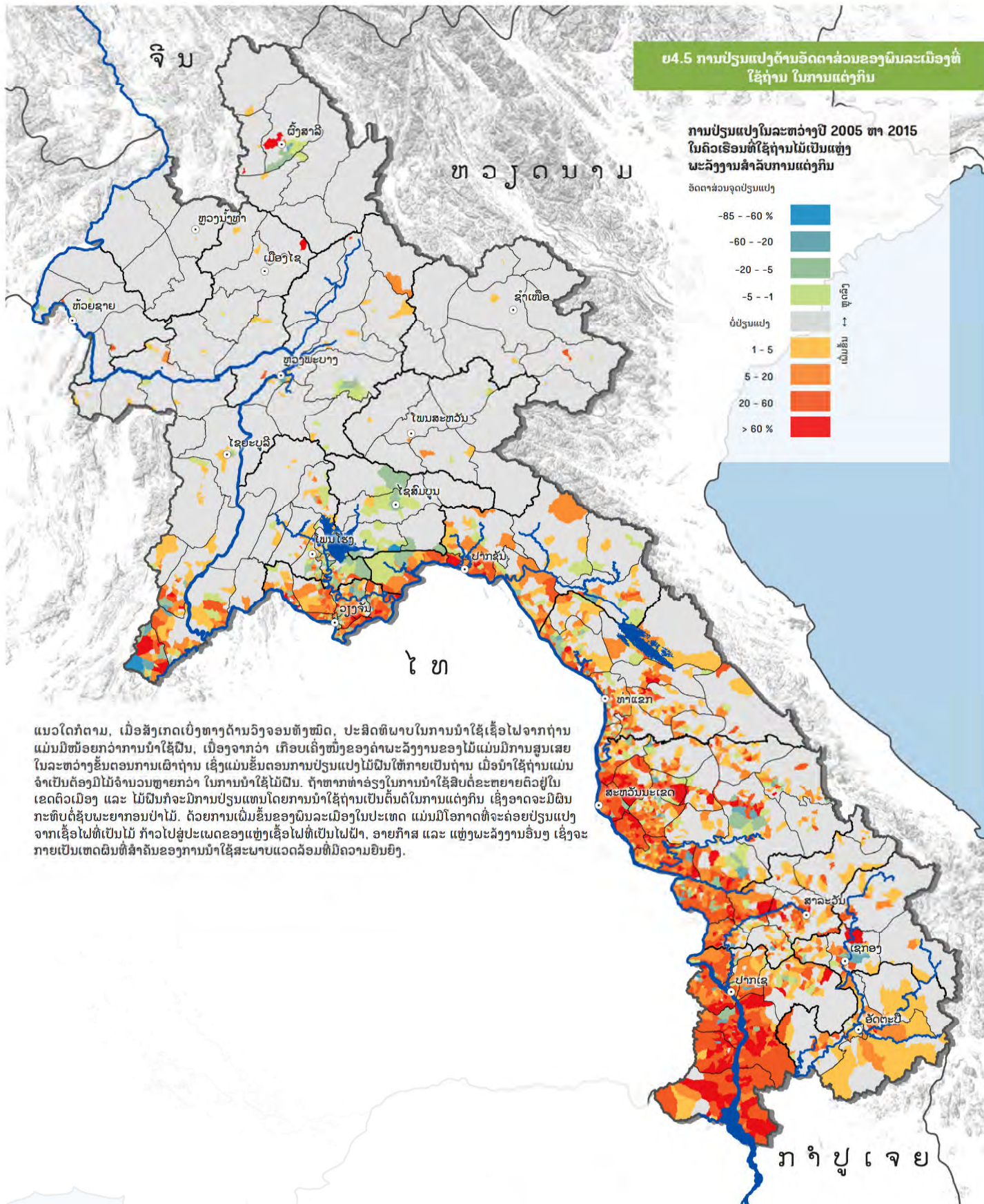
- 88 - -20 %
- 20 - -5
- 5 - -2
- 2 - -0.5
- ຫຼຸດລົງ
- ບໍ່ປ່ຽນແປງ
- 0.5 - 2
- ຝົນຂຶ້ນ
- 2 - 5
- 5 - 20
- 20 - 100 %

ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015

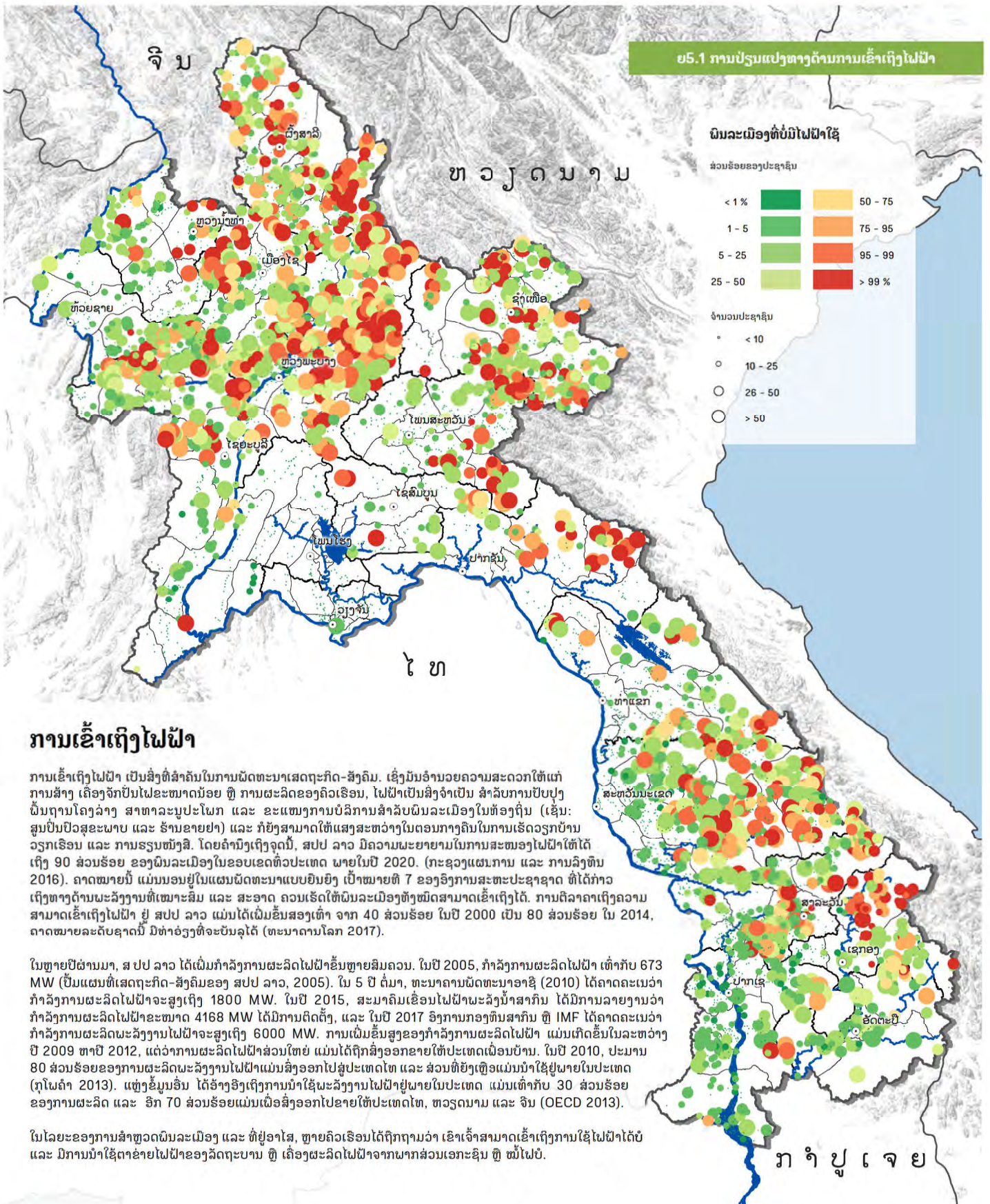
ແຜນທີ່ ບ4.4 ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ການນຳໃຊ້ໄມ້ເພື່ອເປັນເຊື້ອໄຟສຳລັບແຕ່ງກິນ ຂ້ອນຂ້າງຫຼຸດລົງຫຼາຍ ໃນເຂດລຽບຕາມແມ່ນ້ຳຂອງ ລະຫວ່າງ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ແລະ ຊາຍແດນປະເທດກຳປູເຈຍ. ແຜນທີ່ ບ4.5 ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ຢູ່ເຂດດຽວກັນ ໃນໄລຍະເວລາການສຳຫຼວດດຽວກັນ. ສັດສ່ວນຂອງຄົວເຮືອນທີ່ນຳໃຊ້ຖ້ານແມ່ນເພີ່ມຂຶ້ນໃນອັດຕາສ່ວນທີ່ເທົ່າກັນ. ໃນຂະນະດຽວກັນ, ໄຟຟ້າ ແລະ ອາຍກຳສ ແມ່ນເພີ່ມຂຶ້ນພຽງເລັກນ້ອຍ ໂດຍສະເພາະ ໃນເຂດຕົວເມືອງ ແຕ່ສັດສ່ວນຂອງຄົວເຮືອນທີ່ນຳໃຊ້ເຊື້ອໄຟດັ່ງກ່າວໃນປີ 2015 ຍັງຄົງມີໜ້ອຍກວ່າ 5 ສ່ວນຮ້ອຍ ໃນທຸກທແຂວງ ຍົກເວັ້ນນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ. ໃນທົ່ວປະເທດມີພຽງແຕ່ 3 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງຄົວເຮືອນທີ່ນຳໃຊ້ ນ້ຳມັນກາດ, ຖ້ານຫີນ ຫຼື ຂີ້ເລືອຍເຊິ່ງອັດຕາສ່ວນດັ່ງກ່າວຍັງບໍ່ປ່ຽນແປງນັບຕັ້ງແຕ່ປີ 2005. ເພາະສະນັ້ນ, ການປ່ຽນແປງທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດແມ່ນ ສະຖານທີ່ໃນໄລຍະ 10 ປີນີ້ ແມ່ນມີການປ່ຽນແປງຈາກໄມ້ພື້ນມາເປັນຖ້ານ ເຊິ່ງພົບເຫັນຫຼາຍຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງ ແລະ ເຂດຊານເມືອງ ແລະ ພື້ນທີ່ລຽບຕາມແມ່ນ້ຳຂອງທາງພາກໃຕ້ຂອງປະເທດ.

ການພັດທະນາໃນລະຫວ່າງປີ 2005 ຫາ 2015 ເຫັນວ່າ ເຊື້ອໄຟຕົ້ນຕໍທີ່ໄດ້ນຳໃຊ້ຫຼາຍຂອງຄົວເຮືອນໃນ ສປປ ລາວ. ຖ້ານ ແມ່ນມີຄວາມນິຍົມໃນການນຳໃຊ້ຫຼາຍກວ່າຝັ່ງ ໂດຍສະເພາະ ໃນເຂດຕົວເມືອງ ແລະ ເຂດອື່ນໆທີ່ມີໄມ້ຈຳນວນໜ້ອຍ. ດັ່ງນັ້ນ, ຂະບວນການສ້າງລາຍຮັບທີ່ກຳລັງດຳເນີນຢູ່ພາຍໃນປະເທດ ແມ່ນນຳໄປສູ່ການປ່ຽນແທນຂອງໄມ້ພື້ນດ້ວຍຖ້ານທີ່ເປັນເຊື້ອໄຟຕົ້ນຕໍ. ນອກຈາກຈະມີບົດບາດຄວາມສຳຄັນຂອງເຊື້ອໄຟທີ່ໃຊ້ສຳລັບແຕ່ງກິນແລ້ວ, ຖ້ານກໍຍັງແມ່ນສິນຄ້າທີ່ສຳຄັນຊະນິດໜຶ່ງທີ່ສາມາດຂາຍເປັນສິນຄ້າ ເພື່ອສ້າງລາຍຮັບໃຫ້ຫຼາຍຄອບຄົວທີ່ຢູ່ໃນເຂດຊົນນະບົດ. ແນວຄິດລິເລີ່ມໃນການຜະລິດຖ້ານ ເພື່ອຂາຍເປັນສິນຄ້າ ແມ່ນມີຂ້ອນຂ້າງໜ້ອຍຫຼາຍ ເຖິງແມ່ນວ່າຈັບປະມານທີ່ຕ້ອງການໃນການລົງທຶນທີ່ ແລະ ຂາຍເປັນສິນຄ້າມັນຈະບໍ່ຫຼາຍກໍດາມ (Barney 2016). ປັດໄຈທາງດ້ານເສດຖະກິດກໍຍັງເຮັດໃຫ້ເກີດມີຄ່ານິຍົມໃນການນຳໃຊ້ເຊື້ອໄຟດັ່ງກ່າວ. ຖ້ານລາວ ກໍມີການຄ້າຂາຍຢູ່ໃນລະດັບສາກົນ, ເກືອບເທົ່າ 50 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງການສົ່ງອອກຖ້ານຂອງປະເທດ ໃນປີ 2013 (ປະມານ 11 ລ້ານໂດລາສະຫະລັດ) ສົ່ງອອກໄປປະເທດຍີ່ປຸ່ນ (EDC 2016).

ແນວໃດກໍຕາມ, ເມື່ອສັງເກດເບິ່ງທາງດ້ານວິຊາຈອນທັງໝົດ, ປະສິດທິພາບໃນການນໍາໃຊ້ເຊື້ອໄຟຈາກຖ່ານ ແມ່ນມີໜ້ອຍກວ່າການນໍາໃຊ້ຜືນ, ເນື່ອງຈາກວ່າ ເກືອບເຄິ່ງໜຶ່ງຂອງຄ່າພະລັງງານຂອງໄມ້ແມ່ນມີການສູນເສຍ ໃນລະຫວ່າງຂັ້ນຕອນການເຜົາຖ່ານ ເຊິ່ງແມ່ນຂັ້ນຕອນການປ່ຽນແປງໄມ້ຜືນໃຫ້ກາຍເປັນຖ່ານ ເມື່ອນໍາໃຊ້ຖ່ານແມ່ນ ຈໍາເປັນຕ້ອງມີໄມ້ຈໍານວນຫຼາຍກວ່າ ໃນການນໍາໃຊ້ໄມ້ຜືນ. ຖ້າຫາກທ່າອ່ຽງໃນການນໍາໃຊ້ສິບຕໍ່ຂະຫຍາຍຕົວຢູ່ໃນ ເຂດຕົວເມືອງ ແລະ ໄມ້ຜືນກໍຈະມີການປ່ຽນແທນໂດຍການນໍາໃຊ້ຖ່ານເປັນຕົ້ນຕໍໃນການແຕ່ງກິນ ເຊິ່ງອາດຈະມີຜົນ ກະທົບຕໍ່ຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້. ດ້ວຍການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງພື້ນລະເມືອງໃນປະເທດ ແມ່ນມີໂອກາດທີ່ຈະຄ່ອຍປ່ຽນແປງ ຈາກເຊື້ອໄຟທີ່ເປັນໄມ້ ກໍາວໄປສູ່ປະເພດຂອງແຫຼ່ງເຊື້ອໄຟທີ່ເປັນໄຟຟ້າ, ອາຍກໍາສ ແລະ ແຫຼ່ງພະລັງງານອື່ນໆ ເຊິ່ງຈະ ກາຍເປັນເຫດຜົນທີ່ສໍາຄັນຂອງການນໍາໃຊ້ສະພາບແວດລ້ອມທີ່ມີຄວາມຍືນຍົງ.

ຍ5.1 ການປ່ຽນແປງທາງດ້ານການເຂົ້າເຖິງໄຟຟ້າ

ການເຂົ້າເຖິງໄຟຟ້າ

ການເຂົ້າເຖິງໄຟຟ້າ ເປັນສິ່ງທີ່ສຳຄັນໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ. ເຊິ່ງມີນ້ອນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການສ້າງ ເຄື່ອງຈັກປັ້ນໄຟຂະໜາດນ້ອຍ ຫຼື ການຜະລິດຂອງຄົວເຮືອນ, ໄຟຟ້າເປັນສິ່ງຈຳເປັນ ສຳລັບການປັບປຸງພື້ນຖານໂຄງລ່າງ ສາທາລະນະປະໂພກ ແລະ ຂະແໜງການບໍລິການສຳລັບພື້ນທີ່ເມືອງໃນທ້ອງຖິ່ນ (ເຊັ່ນ: ສູນປັ້ນປົວສຸຂະພາບ ແລະ ຮ້ານຂາຍຢາ) ແລະ ກໍຍັງສາມາດໃຫ້ແສງສະຫວ່າງໃນຕອນກາງຄືນໃນການເຮັດວຽກບ້ານວຽກເຮືອນ ແລະ ການຮຽນໜັງສື. ໂດຍຄຳນຶງເຖິງຈຸດນີ້, ສປປ ລາວ ມີຄວາມພະຍາຍາມໃນການສະໜອງໄຟຟ້າໃຫ້ໄດ້ເຖິງ 90 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງພື້ນທີ່ເມືອງໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ ພາຍໃນປີ 2020. (ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ 2016). ຄາດໝາຍນີ້ ແມ່ນອນຢູ່ໃນແຜນພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ເປົ້າໝາຍທີ 7 ຂອງອົງການສະຫະປະຊາຊາດ ທີ່ໄດ້ກ່າວເຖິງທາງດ້ານພະລັງງານທີ່ເໝາະສົມ ແລະ ສະອາດ ຄວນເຮັດໃຫ້ພື້ນທີ່ເມືອງທັງໝົດສາມາດເຂົ້າເຖິງໄດ້. ການຕີລາຄາເຖິງຄວາມສາມາດເຂົ້າເຖິງໄຟຟ້າ ຢູ່ ສປປ ລາວ ແມ່ນໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນສອງເທົ່າ ຈາກ 40 ສ່ວນຮ້ອຍ ໃນປີ 2000 ເປັນ 80 ສ່ວນຮ້ອຍ ໃນ 2014, ຄາດໝາຍລະດັບຊາດນີ້ ມີທ່າອ່ຽງທີ່ຈະບັນລຸໄດ້ (ທະນາຄານໂລກ 2017).

ໃນຫຼາຍປີຜ່ານມາ, ສປປ ລາວ ໄດ້ເພີ່ມກຳລັງການຜະລິດໄຟຟ້າຂັ້ນຫຼາຍສົມຄວນ. ໃນປີ 2005, ກຳລັງການຜະລິດໄຟຟ້າ ເທົ່າກັບ 673 MW (ປຶ້ມແຜນທີ່ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂອງ ສປປ ລາວ, 2005). ໃນ 5 ປີ ຕໍ່ມາ, ທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ (2010) ໄດ້ຄາດຄະເນວ່າ ກຳລັງການຜະລິດໄຟຟ້າຈະສູງເຖິງ 1800 MW. ໃນປີ 2015, ສະມາຄົມເຂື່ອນໄຟຟ້າພະລັງນ້ຳສາກົນ ໄດ້ມີການລາຍງານວ່າ ກຳລັງການຜະລິດໄຟຟ້າຂະໜາດ 4168 MW ໄດ້ມີການຕິດຕັ້ງ, ແລະ ໃນປີ 2017 ອົງການກອງທຶນສາກົນ ຫຼື IMF ໄດ້ຄາດຄະເນວ່າ ກຳລັງການຜະລິດພະລັງງານໄຟຟ້າຈະສູງເຖິງ 6000 MW. ການເພີ່ມຂຶ້ນສູງຂອງກຳລັງການຜະລິດໄຟຟ້າ ແມ່ນເກີດຂຶ້ນໃນລະຫວ່າງປີ 2009 ຫາປີ 2012, ແຕ່ວ່າການຜະລິດໄຟຟ້າສ່ວນໃຫຍ່ ແມ່ນໄດ້ຖືກສົ່ງອອກຂາຍໃຫ້ປະເທດເພື່ອນບ້ານ. ໃນປີ 2010, ປະມານ 80 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງການຜະລິດພະລັງງານໄຟຟ້າແມ່ນສົ່ງອອກໄປສູ່ປະເທດໄທ ແລະ ສ່ວນທີ່ຍັງເຫຼືອແມ່ນນຳໃຊ້ຢູ່ພາຍໃນປະເທດ (ກູໂພຄຳ 2013). ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນອື່ນ ໄດ້ອ້າງອີງເຖິງການນຳໃຊ້ພະລັງງານໄຟຟ້າຢູ່ພາຍໃນປະເທດ ແມ່ນເທົ່າກັບ 30 ສ່ວນຮ້ອຍຂອງການຜະລິດ ແລະ ອີກ 70 ສ່ວນຮ້ອຍແມ່ນເພື່ອສົ່ງອອກໄປຂາຍໃຫ້ປະເທດໄທ, ຫວຽດນາມ ແລະ ຈີນ (OECD 2013).

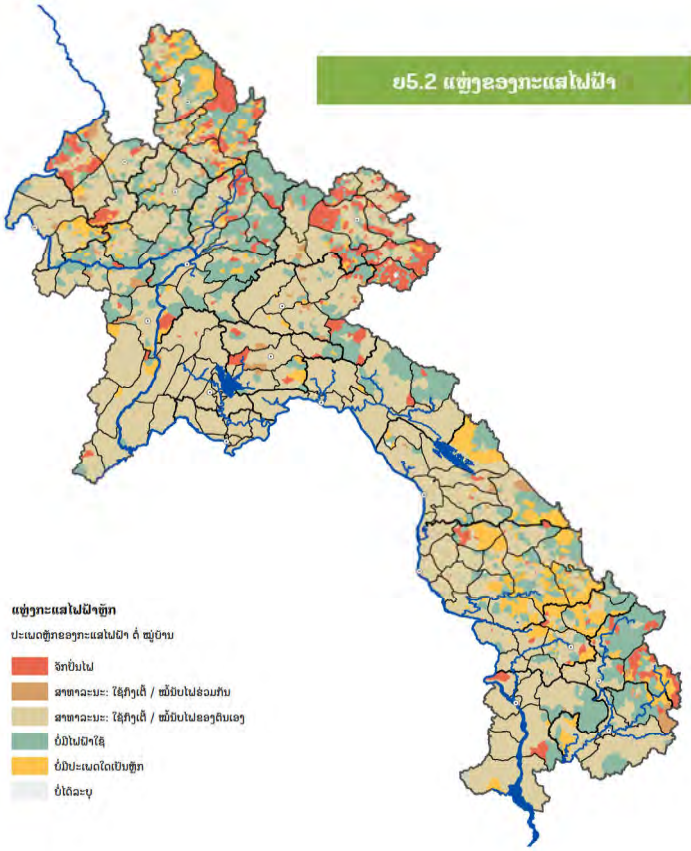
ໃນໄລຍະຂອງການສຳຫຼວດພື້ນທີ່ເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ, ຫຼາຍຄົວເຮືອນໄດ້ຖືກຖາມວ່າ ເຂົາເຈົ້າສາມາດເຂົ້າເຖິງການໃຊ້ໄຟຟ້າໄດ້ບໍ່ ແລະ ມີການນຳໃຊ້ຕາຊ່າຍໄຟຟ້າຂອງລັດຖະບານ ຫຼື ເຄື່ອງຜະລິດໄຟຟ້າຈາກພາກສ່ວນເອກະຊົນ ຫຼື ໜີ້ໄຟບໍ່.

ພາບລວມຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ປີ 2015

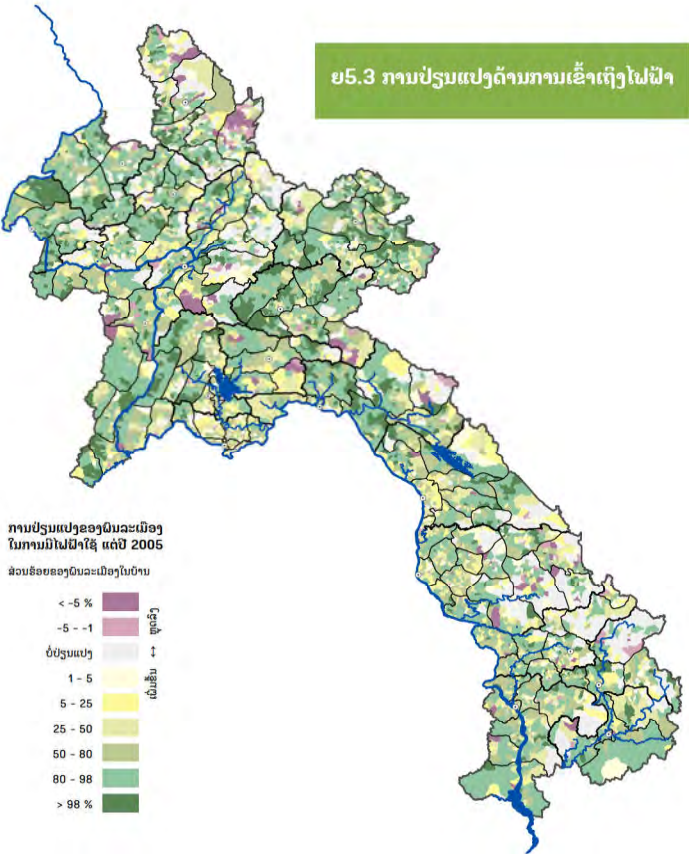
ປະມານ 84 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງພົນລະເມືອງຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ສາມາດເຂົ້າເຖິງການໃຊ້ໄຟຟ້າໂດຍຜ່ານລະບົບ ຕາຂ່າຍໄຟຟ້າຂອງລັດຖະບານ. ການເຂົ້າເຖິງໄຟຟ້າຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງແມ່ນຂ້ອນຂ້າງສູງ (97 ສ່ວນຮ້ອຍ). ພົນລະເມືອງເກືອບທັງໝົດຂອງນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ແລະ ຕົວເມືອງຫຼັກຂອງແຂວງຕ່າງໆໃນອອບເຂດທົ່ວ ປະເທດສາມາດເຂົ້າເຖິງໄຟຟ້າ. ແນວໃດກໍຕາມ, ການເຂົ້າເຖິງໄຟຟ້າຍັງໜ້ອຍຫຼາຍໃນເຂດຊົນນະບົດ ທັງພາກເໜືອ ແລະ ພາກໃຕ້ຂອງປະເທດ. ແຜນທີ່ ຍ5.1 ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ຈຳນວນພົນລະເມືອງທັງໝົດທີ່ ບໍ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງໄຟຟ້າທີ່ສະແດງອອກໃນວົງມົນທີ່ມີຂະໜາດຕ່າງໆ ແລະ ສິດສ່ວນຂອງພົນລະເມືອງ ໃນບ້ານທີ່ບໍ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງໄຟຟ້າ ສະແດງອອກໃນສີຂຽວ ຫາ ສີແດງ. ຢູ່ໃກ້ຖະໜົນຫົນທາງ ແມ່ນສາມາດ ເຂົ້າເຖິງໄດ້ຫຼາຍກວ່າ (82 ສ່ວນຮ້ອຍ) ເຊິ່ງຖືວ່າໄດ້ຫຼຸດລົງຫຼາຍຢູ່ເຂດທ່າງໄກສອກຫຼີກທີ່ບໍ່ມີຖະໜົນຫົນທາງ ເຂົ້າເຖິງໄດ້ (37 ສ່ວນຮ້ອຍ) (ສົມທຽບແຜນທີ່ ຍ5.1 ແລະ ກ2.1). ແຜນທີ່ ຍ5.1 ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ຢູ່ໃນ ຫຼາຍເຂດຊົນນະບົດທີ່ບໍ່ມີພົນລະເມືອງອາໄສຢູ່ຢ່າງໜາແໜ້ນນັ້ນ, ຕາຂ່າຍໄຟຟ້າກໍຍັງບໍ່ທັນສາມາດເຂົ້າໄປເຖິງ ໄດ້ ແລະ ຍັງສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມແຕກໂຕນທາງດ້ານພື້ນຖານໂຄງລ່າງ ແລະ ສາທາລະນະໂພກຕ່າງໆ ລະຫວ່າງ ເຂດທີ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງໄຟຟ້າ ແລະ ຢູ່ເຂດທຸລະກິນດານຂອງປະເທດ. ນອກນັ້ນກໍຍັງສະແດງໃຫ້ ເຫັນຄວາມຫຍຸ້ງຍາກຢູ່ໃນເຂດເຊື່ອມຕໍ່ຕ່າງໆ ທີ່ຈະຂະຫຍາຍຕາຂ່າຍໄຟຟ້າເຂົ້າໄປຫາ ແມ່ນເຫັນວ່າມີຄ່າ ໃຊ້ຈ່າຍທີ່ສູງຫຼາຍ ເນື່ອງຈາກສະພາບພູມິປະເທດ (ເບິ່ງແຜນທີ່ ກ1.2) - ແລະ ຈຳນວນຜູ້ຊົມໃຊ້ໄຟຟ້າທີ່ອາໄສ ຢູ່ໃນເຂດເຫຼົ່ານັ້ນ (ສົມທຽບແຜນທີ່ ຂ1.1) ດັ່ງນັ້ນ, ຜົນຕອບແທນຈາກການລົງທຶນຈຶ່ງຢູ່ໃນລະດັບຕໍ່າ.

ໃນເຂດດັ່ງກ່າວນັ້ນ, ກະແສໄຟຟ້າທີ່ມາຈາກແຫຼ່ງອື່ນໆ ຖືວ່າມີບົດບາດສຳຄັນຫຼາຍ ໂດຍໄດ້ມາປ່ຽນແທນ ສາຍສົ່ງໄຟຟ້າຂອງຊາດ. ແຜນທີ່ ຍ5.2 ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ການນຳໃຊ້ເຄື່ອງຈັກປັ່ນໄຟ ແມ່ນອາດຈະເປັນ ທາງເລືອກໜຶ່ງທີ່ສາມາດສະໜອງກະແສໄຟຟ້າແທນສາຍສົ່ງຂອງລັດຖະບານໄດ້. ເຄື່ອງຈັກປັ່ນໄຟແມ່ນ ຖືກນຳໃຊ້ ໂດຍສະເພາະໃນເຂດທາງພາກເໜືອ ແລະ ພາກໃຕ້ຂອງປະເທດ ທີ່ການເຂົ້າເຖິງໄຟຟ້າແມ່ນຍັງ ມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ ແລະ ເປັນເຂດທີ່ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ມີການເຊື່ອມຕໍ່ໄປຫາສາຍສົ່ງໄຟຟ້າຂອງລັດຖະບານໄດ້ ເທື່ອ. ສິ່ງສຳຄັນ ແຜນທີ່ ຍ5.2 ພຽງແຕ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງ ແຫຼ່ງຕົ້ນຕໍຂອງການນຳໃຊ້ໄຟຟ້າຢູ່ແຕ່ລະ ບ້ານ. ການນຳໃຊ້ພະລັງງານໄຟຟ້າແສງຕາເວັນ ກໍອາດຈະເປັນແຫຼ່ງພະລັງງານສຳຮອງເຊິ່ງພົບເຫັນຢູ່ຫຼາຍ ເຂດຂອງປະເທດ ແຕ່ບໍ່ໄດ້ສະແດງອອກຢູ່ໃນແຜນທີ່ນີ້. ໃນທົ່ວປະເທດ ປະມານ 9 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງຄົວ ເຮືອນທີ່ນຳໃຊ້ແຫຼ່ງພະລັງງານອື່ນໆ ເຊິ່ງອາດຈະແມ່ນພະລັງງານແສງຕາເວັນ. ໃນ 2013, ລັດຖະບານໄດ້ ອອກຮ່າງດຳລັດໃນການພັດທະນາພະລັງງານແສງຕາເວັນ ແລະ ສະໜອງລະບົບພະລັງງານແສງຕາເວັນ ໃຫ້ບັນດາຄົວເຮືອນທີ່ໃຊ້ພະລັງງານແສງຕາເວັນ ເຊິ່ງມີປະມານ 13,000 ຄົວເຮືອນທີ່ຢູ່ໃນເຂດທຸລະກິນດານ.

ຍ5.2 ແຫຼ່ງຂອງກະແສໄຟຟ້າ

ຍ5.3 ການປ່ຽນແປງດ້ານການເຂົ້າເຖິງໄຟຟ້າ

ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015

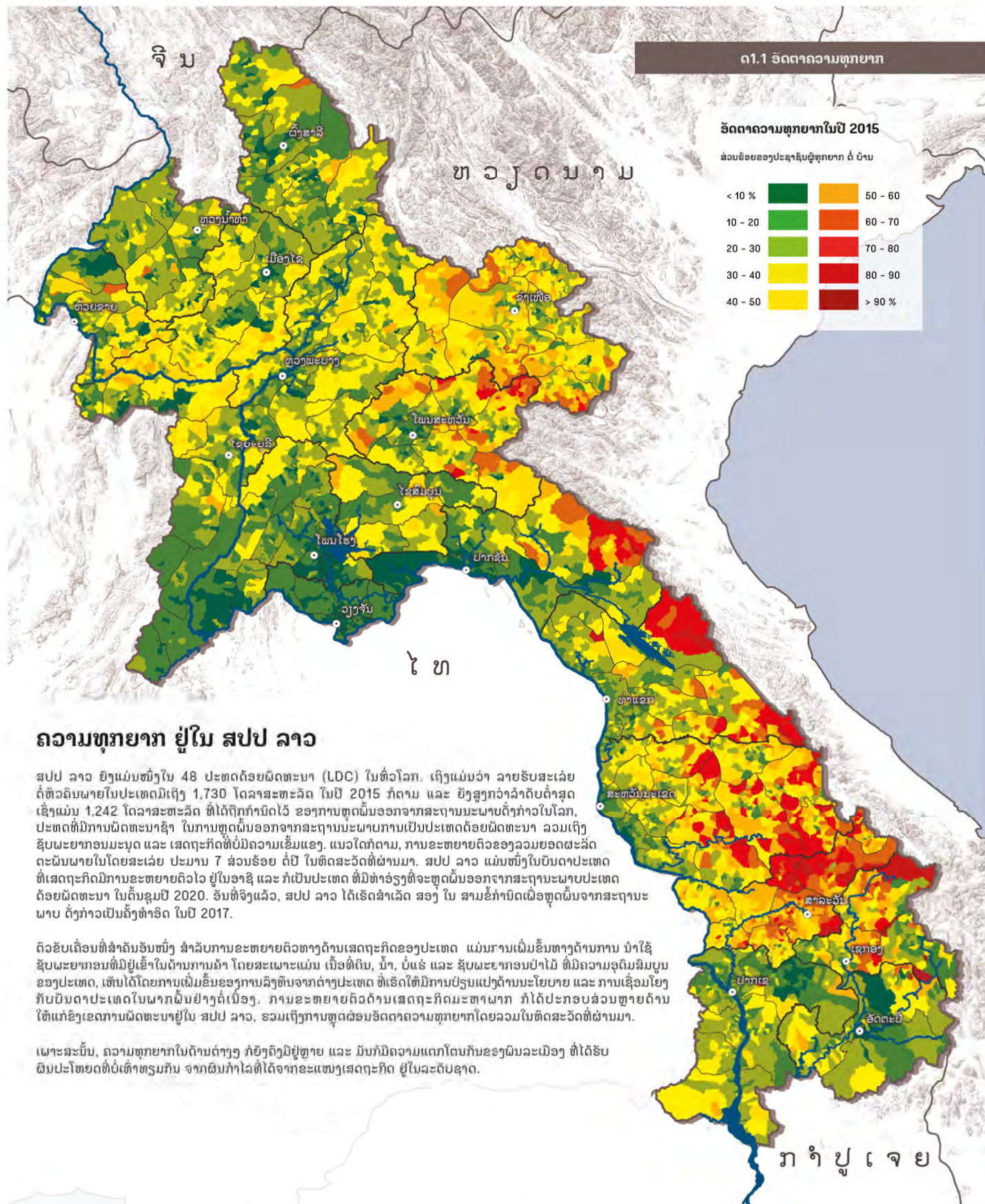
ໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015, ການເຂົ້າເຖິງໄຟຟ້າ ໄດ້ຮັບການປັບປຸງເກືອບທຸກເຂດໃນທົ່ວປະເທດ ຍົກເວັ້ນໃນບາງເຂດ ທີ່ບໍ່ມີການຈັດນັບການປ່ຽນແປງຫຼາຍ (ແຜນທີ່ ຍ5.3). ຢູ່ເຂດທີ່ ການເຂົ້າເຖິງໄຟຟ້າໄດ້ ຍັງຄົງທີ່ ແລະ ບໍ່ມີການປ່ຽນແປງ ລວມເຖິງ ເຂດທາງພາກເໜືອຂອງແຂວງຫຼວງພະບາງ, ຜົງສາລີ, ອຸດົມໄຊ ແລະ ຫຼວງນ້ຳທາ. ເຊັ່ນດຽວກັນກັບ ເຂດທີ່ສຳຄັນທາງພາກໃຕ້ຂອງແຂວງສະຫວັນນະເຂດ, ສາລະວັນ ແລະ ເຊກອງ. ມີບາງເຂດກໍມີສິດສ່ວນຂອງພົນລະເມືອງທີ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງໄຟຟ້າ ຫຼຸດລົງ ເຊິ່ງ ອາດຈະມີຜົນສະທ້ອນມາຈາກພົນລະເມືອງທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ຄຽງຄູ່ກັບ ພື້ນຖານໂຄງລ່າງທີ່ມີການພັດທະນາຊ້າ.

ສິ່ງສຳຄັນແມ່ນ ຄວາມສາມາດໃນການເຂົ້າເຖິງໄຟຟ້າ ທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ແມ່ນຂ້ອນຂ້າງສູງຢູ່ໃນເຂດຊົນນະບົດ ແລະ ເຂດທ່າງໄກສອກຫຼີກ ເຊັ່ນ: ແຂວງຫົວພັນ ແລະ ຊຽງຂວາງ ແມ່ນໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍກວ່າ ໃນເຂດຕົວເມືອງທາງພາກກາງ ເຊິ່ງເປັນເຂດທີ່ພົນລະເມືອງສ່ວນໃຫຍ່ມີການເຂົ້າເຖິງໄຟຟ້າໃຊ້ຢູ່ແລ້ວ ນັບຕັ້ງແຕ່ປີ 2005.

ຄວາມທຸກຍາກ ແລະ ຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບ

ຄວາມທຸກຍາກ ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ

ສປປ ລາວ ຍັງແມ່ນໜຶ່ງໃນ 48 ປະເທດດ້ອຍພັດທະນາ (LDC) ໃນທົ່ວໂລກ. ເຖິງແມ່ນວ່າ ລາຍຮັບສະເລ່ຍຕໍ່ຫົວຄົນພາຍໃນປະເທດມີເຖິງ 1,730 ໂດລາສະຫະລັດ ໃນປີ 2015 ກໍຕາມ ແລະ ຍັງສູງກວ່າລຳດັບຕໍ່າສຸດເຊິ່ງແມ່ນ 1,242 ໂດລາສະຫະລັດ ທີ່ໄດ້ຖືກກຳນົດໄວ້ ຂອງການຫຼຸດຜົນອອກຈາກສະຖານະພາບດັ່ງກ່າວໃນໂລກ. ປະເທດທີ່ມີການພັດທະນາຊ້າ ໃນການຫຼຸດຜົນອອກຈາກສະຖານະພາບການເປັນປະເທດດ້ອຍພັດທະນາ ລວມເຖິງ ຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ແລະ ເສດຖະກິດທີ່ບໍ່ມີຄວາມເຂັ້ມແຂງ. ແນວໃດກໍຕາມ, ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງລວມຍອດຜະລິດຕະພັນພາຍໃນໂດຍສະເລ່ຍ ປະມານ 7 ສ່ວນຮ້ອຍ ຕໍ່ປີ ໃນທົດສະວັດທີ່ຜ່ານມາ. ສປປ ລາວ ແມ່ນໜຶ່ງໃນບັນດາປະເທດທີ່ເສດຖະກິດມີການຂະຫຍາຍຕົວໄວ ຢູ່ໃນອາຊີ ແລະ ກໍເປັນປະເທດ ທີ່ມີທ່າອ່ຽງທີ່ຈະຫຼຸດຜົນອອກຈາກສະຖານະພາບປະເທດດ້ອຍພັດທະນາ ໃນຕົ້ນຊຸມປີ 2020. ອັນທີ່ຈິງແລ້ວ, ສປປ ລາວ ໄດ້ເຮັດສຳເລັດ ສອງ ໃນ ສາມຂໍ້ກຳນົດເພື່ອຫຼຸດຜົນຈາກສະຖານະພາບ ດັ່ງກ່າວເປັນຄັ້ງທຳອິດ ໃນປີ 2017.

ຕົວຂັບເຄື່ອນທີ່ສຳຄັນອັນໜຶ່ງ ສຳລັບການຂະຫຍາຍຕົວທາງດ້ານເສດຖະກິດຂອງປະເທດ ແມ່ນການເພີ່ມຂຶ້ນທາງດ້ານການ ນຳໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນທີ່ມີຢູ່ເຂົ້າໃນດ້ານການຄ້າ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ເນື້ອທີ່ດິນ, ນໍ້າ, ບໍ່ແຮ່ ແລະ ຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້ ທີ່ມີຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງປະເທດ, ເຫັນໄດ້ໂດຍການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງການລົງທຶນຈາກຕ່າງປະເທດ ທີ່ເຮັດໃຫ້ມີການປ່ຽນແປງດ້ານນະໂຍບາຍ ແລະ ການເຊື່ອມໂຍງກັບບັນດາປະເທດໃນພາກພື້ນຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ. ການຂະຫຍາຍຕົວດ້ານເສດຖະກິດມະຫາພາກ ກໍໄດ້ປະກອບສ່ວນຫຼາຍດ້ານໃຫ້ແກ່ຂົງເຂດການພັດທະນາຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ, ຮວມເຖິງການຫຼຸດຜ່ອນອັດຕາຄວາມທຸກຍາກໂດຍລວມໃນທົດສະວັດທີ່ຜ່ານມາ.

ເພາະສະນັ້ນ, ຄວາມທຸກຍາກໃນດ້ານຕ່າງໆ ກໍຍັງຄົງມີຢູ່ຫຼາຍ ແລະ ມັບກໍມີຄວາມແຕກໂຕນກັນຂອງພື້ນລະເມືອງ ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດທີ່ບໍ່ເທົ່າທຽມກັນ ຈາກຜົນກຳໄລທີ່ໄດ້ຈາກຂະແໜງເສດຖະກິດ ຢູ່ໃນລະດັບຊາດ.

ກໍ່ມີໂຄງການທີ່ສ້າງຜົນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ພົນລະເມືອງໃນເຂດທີ່ອຸ່ນ ແລະ ຍັງຄົງໃຫ້ບໍລິການແກ່ພົນລະເມືອງ ຜູ້ທີ່ທຸກຍາກເປັນຕົ້ນຕໍ.

ໃນເຂດທີ່ມີສັດສ່ວນຂອງພົນລະເມືອງທຸກຍາກບໍ່ຫຼາຍ, ໂຄງການທີ່ສ້າງຜົນປະໂຫຍດຕໍ່ພົນລະເມືອງສ່ວນ ໃຫຍ່ກໍ່ຈະສາມາດ ເຂົ້າໄປເຖິງປະຊາຊົນຜູ້ທີ່ບໍ່ທຸກຍາກ. ການເຂົ້າເຖິງເຂດທີ່ມີອັດຕາຄວາມທຸກຍາກບໍ່ສູງ ຈະມີຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທີ່ບໍ່ສູງປານໃດ, ແຕ່ມັນກໍ່ຍັງເຫັນວ່າຈຳນວນຂອງຜູ້ທຸກຍາກນັ້ນມີຈຳນວນທີ່ສູງຢູ່. ເຊິ່ງ ມັນກໍ່ກຳນົດໃຫ້ມີຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທີ່ມີມູນຄ່າສູງ ບໍ່ວ່າຈະຢູ່ໃນ ຮູບແບບຂອງຊັບພະຍາກອນໄປສູ່ ພົນລະເມືອງ ຜູ້ທີ່ບໍ່ທຸກເປັນຕົ້ນຕໍ ຫຼື ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທີ່ສູງຂອງການລະບຸ ແລະ ເລືອກ ເປົ້າໝາຍສະເພາະພົນລະເມືອງທີ່ ທຸກຍາກເທົ່ານັ້ນ.

ເຫັນໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນວ່າ ຄວາມພະຍາຍາມໃນການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກນັ້ນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການກຳນົດ ວິທີການທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ໃນເຂດທີ່ມີຄວາມໜ້າແໜ້ນຂອງພົນລະເມືອງສູງ ຫຼື ໃນເຂດທີ່ມີສະພາບການ ທີ່ມີຄວາມຕ່າງກັນ.

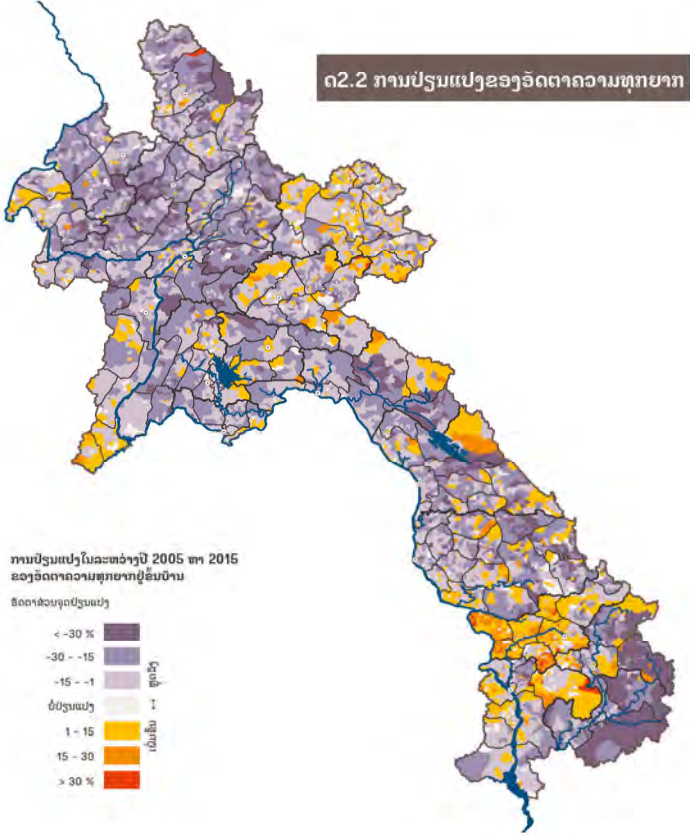
ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015

ສປປ ລາວ ສາມາດບັນລຸໄດ້ ບັນຫາການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກທີ່ສຳຄັນ, ການຫຼຸດລົງຂອງອັດຕາ ຄວາມທຸກຍາກໃນປະເທດ ປະມານ 10 ສ່ວນຮ້ອຍ ພາຍໃນໜຶ່ງທົດສະວັດ ເຊິ່ງຫຼຸດລົງປະມານ 25 ສ່ວນຮ້ອຍໃນປີ 2015. ໃນໄລຍະເວລາດຽວກັນ, ຈຳນວນພົນລະເມືອງຜູ້ທຸກຍາກທັງໝົດ ກໍ່ໄດ້ຫຼຸດລົງ 16 ສ່ວນຮ້ອຍ, ເຖິງແມ່ນວ່າ ຈຳນວນພົນລະເມືອງທັງໝົດຈະເພີ່ມຂຶ້ນ 20 ສ່ວນຮ້ອຍ ກໍ່ຕາມ.

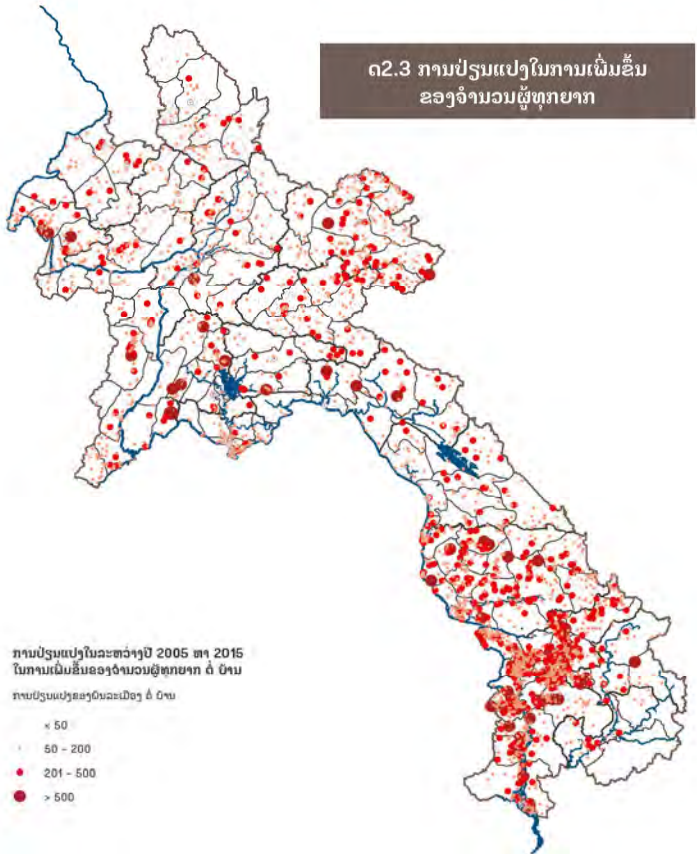
ການບັນລຸຄາດໝາຍດ່າງໜີ້ ສາມາດສະແດງໃຫ້ເຫັນໄດ້ວ່າ ທາງພາກລັດຖະບານລາວ ແລະ ບັນດາຄູ່ ຮ່ວມພັດທະນາ ມີຄວາມພະຍາຍາມໃນການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ ໃນເຂດທີ່ທຸກຍາກທີ່ສຸດຂອງປະເທດ ແລະ ກໍ່ຍັງເປັນການປັບປຸງ ເສດຖະກິດສະຫາພາກໂດຍລວມ, ເຊິ່ງພົນລະເມືອງສ່ວນໃຫຍ່ທີ່ຢູ່ໃນເຂດທັງພຽງ ກໍ່ສາມາດໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດດັ່ງກ່າວ.

ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ການຫຼຸດຜ່ອນອັດຕາຄວາມທຸກຍາກ ຖືໄດ້ວ່າມີຄວາມຄືບໜ້າທີ່ພື້ນເດັ່ນຢູ່ໃນຂອບ ເຂດທົ່ວປະເທດ: ເກືອບທັງໝົດທຸກພາກໃນ ສປປ ລາວ, ອັດຕາຄວາມທຸກຍາກ ເຫັນໄດ້ວ່າຫຼຸດລົງຢ່າງ ຊັດເຈນ, ເຊິ່ງຖືວ່າມັນເປັນອັດຕາທີ່ສູງທີ່ສຸດ ທີ່ສາມາດບັນລຸໄດ້ຢູ່ແຂວງອັດຕະປື ແລະ ເຊກອງ. ແຕ່ກໍ່ຍັງມີຢູ່ໃນຫຼາຍເຂດ ທີ່ອັດຕາຄວາມທຸກຍາກ ລວມເຖິງຈຳນວນ ພົນລະເມືອງທີ່ທຸກຍາກກໍ່ຍັງເພີ່ມຂຶ້ນ. ແຂວງຫົວພັນ ປາກົດວ່າອັດຕາຄວາມທຸກຍາກທີ່ຫຼຸດລົງມີການປ່ຽນແປງທີ່ບໍ່ຫຼາຍ, ແຂວງສາລະວັນ ແມ່ນ ພົບເຫັນກ່ຽວກັບທ່າອ່ຽງທາງດ້ານລົບ: ເຊິ່ງຢູ່ໃນຫຼາຍເຂດທາງພາກກາງ ແລະ ພາກຕາເວັນຕົກຂອງ ແຂວງ ແມ່ນມີອັດຕາຄວາມທຸກຍາກ ລວມທັງຈຳນວນພົນລະເມືອງທີ່ທຸກຍາກທີ່ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ (ແຜນທີ່ ດ2.2 ແລະ ດ2.3).

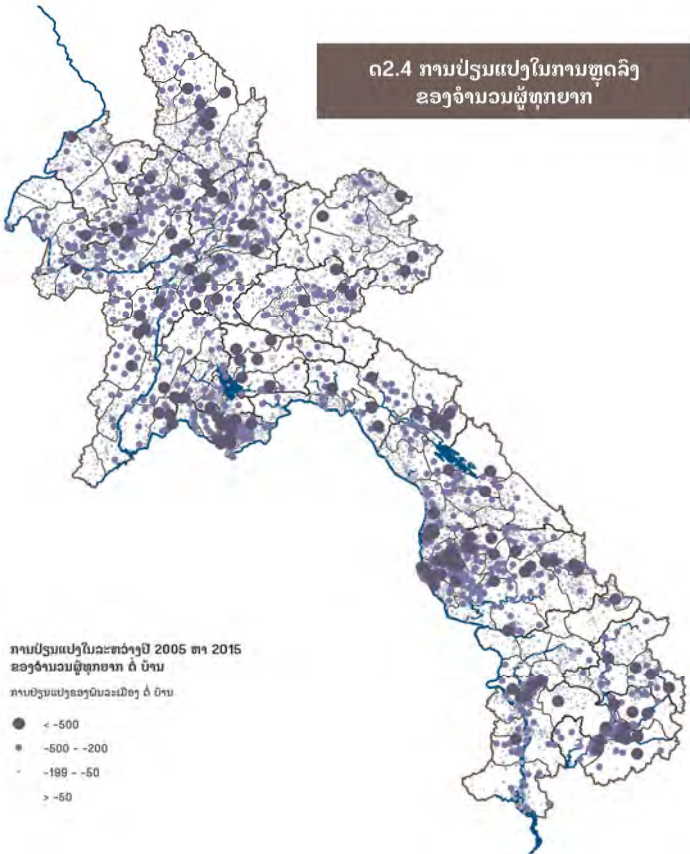
ດ2.2 ການປ່ຽນແປງຂອງອັດຕາຄວາມທຸກຍາກ

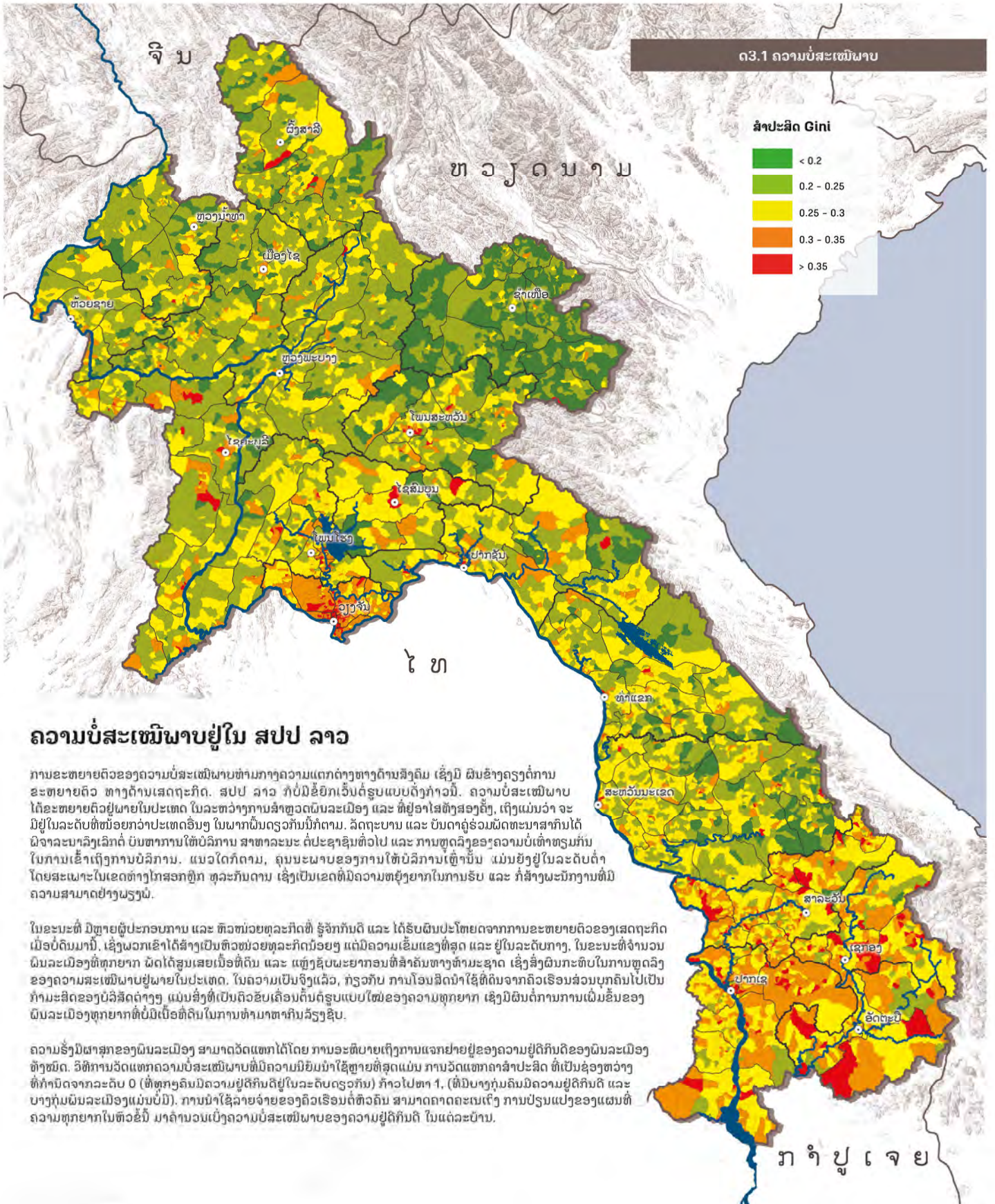

ດ2.3 ການປ່ຽນແປງໃນການເພີ່ມຂຶ້ນ ຂອງຈຳນວນຜູ້ທຸກຍາກ

ດ2.4 ການປ່ຽນແປງໃນການຫຼຸດລົງ ຂອງຈຳນວນຜູ້ທຸກຍາກ

ດ3.1 ຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບ

ສໍາປະສິດ Gini

- < 0.2
- 0.2 - 0.25
- 0.25 - 0.3
- 0.3 - 0.35
- > 0.35

ຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ

ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບທ່າມກາງຄວາມແຕກຕ່າງທາງດ້ານສັງຄົມ ເຊິ່ງມີ ຜົນຂ້າງຄຽງຕໍ່ການຂະຫຍາຍຕົວ ທາງດ້ານເສດຖະກິດ. ສປປ ລາວ ກໍ່ບໍ່ມີຂໍ້ຍົກເວັ້ນຕໍ່ຮູບແບບດັ່ງກ່າວນີ້. ຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບໄດ້ຂະຫຍາຍຕົວຢູ່ພາຍໃນປະເທດ ໃນລະຫວ່າງການສໍາຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສທັງສອງຄັ້ງ, ເຖິງແມ່ນວ່າ ຈະມີຢູ່ໃນລະດັບທີ່ໜ້ອຍກວ່າປະເທດອື່ນໆ ໃນພາກພື້ນດຽວກັນນີ້ກໍຕາມ. ລັດຖະບານ ແລະ ບັນດາຄູ່ຮ່ວມພັດທະນາສາກົນໄດ້ພິຈາລະນາລົງເລິກຄໍ່ ບັນຫາການໃຫ້ບໍລິການ ສາທາລະນະ ຕໍ່ປະຊາຊົນທົ່ວໄປ ແລະ ການຫຼຸດລົງຂອງຄວາມບໍ່ເທົ່າທຽມກັນໃນການເຂົ້າເຖິງການບໍລິການ. ແນວໃດກໍຕາມ, ຄຸນນະພາບຂອງການໃຫ້ບໍລິການເຫຼົ່ານັ້ນ ແມ່ນຍັງຢູ່ໃນລະດັບຕໍ່າ ໂດຍສະເພາະໃນເຂດທ້າງໂກສອກຫຼັກ ທຸລະກິນດານ ເຊິ່ງເປັນເຂດທີ່ມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການຮັບ ແລະ ກໍ່ສ້າງພະນັກງານທີ່ມີຄວາມສາມາດຢ່າງພຽງພໍ.

ໃນຂະນະທີ່ ມີຫຼາຍຜູ້ປະກອບການ ແລະ ຫົວໜ່ວຍທຸລະກິດທີ່ ຮູ້ຈັກກັນດີ ແລະ ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຈາກການຂະຫຍາຍຕົວຂອງເສດຖະກິດເມື່ອບໍ່ດົນມານີ້, ເຊິ່ງພວກເຂົາໄດ້ສ້າງເປັນຫົວໜ່ວຍທຸລະກິດນ້ອຍໆ ແຕ່ມີຄວາມເຂັ້ມແຂງທີ່ສຸດ ແລະ ຢູ່ໃນລະດັບກາງ. ໃນຂະນະທີ່ຈໍານວນພົນລະເມືອງທີ່ທຸກຍາກ ພົດໄດ້ສູນເສຍເນື້ອທີ່ດິນ ແລະ ແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນທີ່ສໍາຄັນທາງທຳມະຊາດ ເຊິ່ງສົ່ງຜົນກະທົບໃນການຫຼຸດລົງຂອງຄວາມສະເໝີພາບຢູ່ພາຍໃນປະເທດ. ໃນຄວາມເປັນຈິງແລ້ວ, ກ່ຽວກັບ ການໂອນສິດນໍາໃຊ້ທີ່ດິນຈາກຄົວເຮືອນສ່ວນບຸກຄົນໄປເປັນກໍາມະສິດຂອງບໍລິສັດຕ່າງໆ ແມ່ນສິ່ງທີ່ເປັນຕົວຂັບເຄື່ອນຕົ້ນຕໍຮູບແບບໃໝ່ຂອງຄວາມທຸກຍາກ ເຊິ່ງມີຜົນຕໍ່ການການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງພົນລະເມືອງທຸກຍາກທີ່ບໍ່ມີເນື້ອທີ່ດິນໃນການທຳມາຫາກິນລ້ຽງຊີບ.

ຄວາມຮັ່ງມີຜາສຸກຂອງພົນລະເມືອງ ສາມາດວັດແທກໄດ້ໂດຍ ການອະທິບາຍເຖິງການແຈກຢາຍຢູ່ຂອງຄວາມຢູ່ດີກິນດີຂອງພົນລະເມືອງທັງໝົດ. ວິທີການວັດແທກຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບທີ່ມີຄວາມນິຍົມນໍາໃຊ້ຫຼາຍທີ່ສຸດແມ່ນ ການວັດແທກຄາສໍາປະສິດ ທີ່ເປັນຊ່ອງຫວ່າງທີ່ກໍານົດຈາກລະດັບ 0 (ທີ່ທຸກໆຄົນມີຄວາມຢູ່ດີກິນດີຢູ່ໃນລະດັບດຽວກັນ) ກ້າວໄປຫາ 1, (ທີ່ມີບາງກຸ່ມຄົນມີຄວາມຢູ່ດີກິນດີ ແລະ ບາງກຸ່ມພົນລະເມືອງແມ່ນບໍ່ມີ). ການນໍາໃຊ້ລາຍຈ່າຍຂອງຄົວເຮືອນຕໍ່ຫົວຄົນ ສາມາດຄາດຄະເນເຖິງ ການປ່ຽນແປງຂອງແຜນທີ່ຄວາມທຸກຍາກໃນຫົວຂໍ້ນີ້ ມາຄຳນວນເບິ່ງຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບຂອງຄວາມຢູ່ດີກິນດີ ໃນແຕ່ລະບ້ານ.

ຂໍ້ມູນແຜນທີ່ ປີ 2015

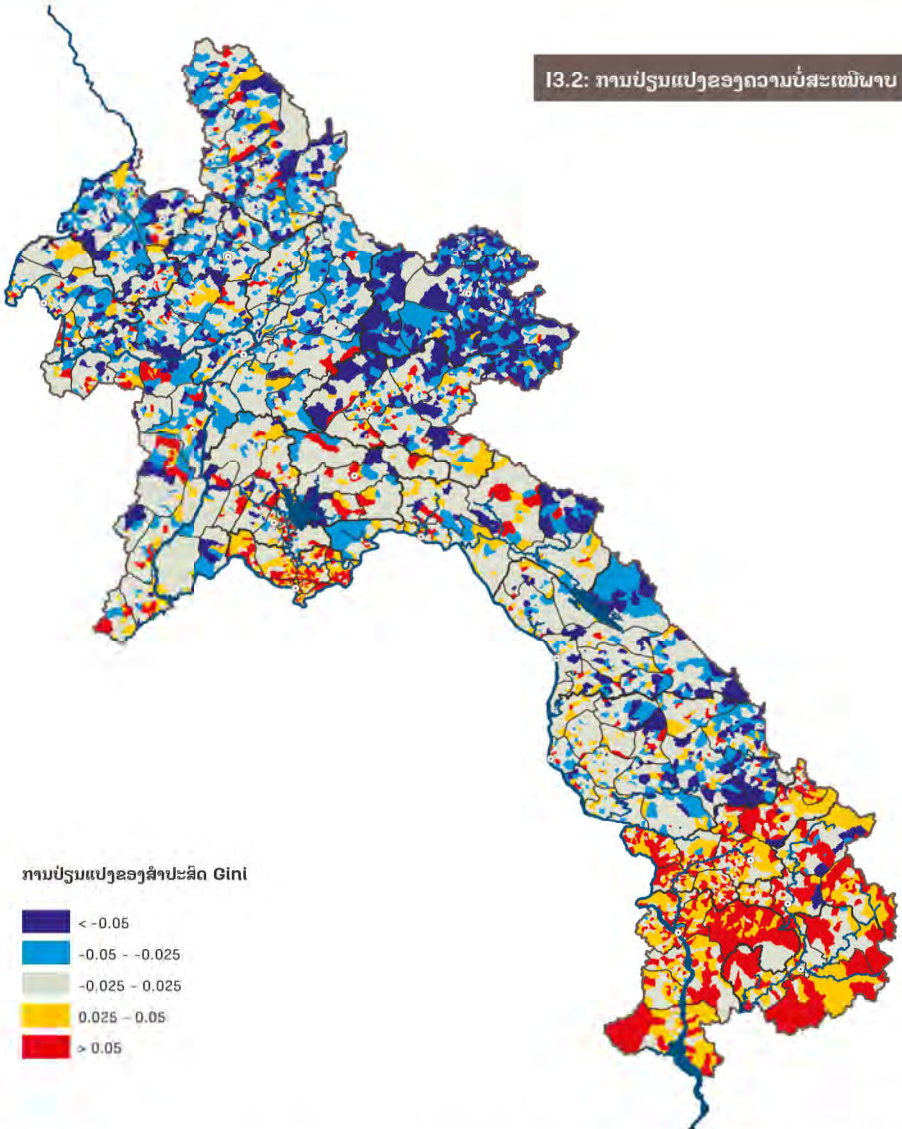
ຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ແມ່ນຂ້ອນຂ້າງຢູ່ໃນລະດັບຕໍ່າ ຖ້າສົມທຽບໃສ່ບັນດາປະເທດອື່ນໆ ທີ່ມີການພັດທະນາ ຄ້າຍຄືກັນກັບ ສປປ ລາວ. ແຜນທີ່ ດ 3.1 ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ສໍາປະສິດທີ່ເປັນຊ່ອງຫວ່າງ ໃນແຕ່ລະບ້ານ. ໂດຍສະເພາະຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບແມ່ນມີຫຼາຍຢູ່ໃນ ເຂດຕົວເມືອງເຊິ່ງມີຫຼາຍກວ່າເຂດຊົນນະບົດ. ອີງໃສ່ເຂດນະຄອນ ຫຼວງວຽງຈັນ ເຊັ່ນ: ເຂດທີ່ສະແດງອອກເປັນສີສົ້ມ ໝາຍເຖິງ ເຂດ ທີ່ມີຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບຢູ່ໃນລະດັບສູງ ເຊິ່ງສົມທຽບໃສ່ພື້ນທີ່ສ່ວນ ໃຫຍ່ໃນເຂດຊົນນະບົດຢູ່ທາງພາກເໜືອ ແລະ ພາກກາງຂອງ ສປປ ລາວ. ຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບພາຍໃນບ້ານ ແມ່ນພົບເຫັນໜ້ອຍ ໂດຍສະເພາະຢູ່ແຂວງຫົວພັນ, ເຊິ່ງສົມທຽບກັບລະດັບຄວາມບໍ່ ສະເໝີພາບພາຍໃນບ້ານ ກັບລະດັບທີ່ສິ່ງເກດເຫັນຢູ່ໃນນະຄອນ ຫຼວງວຽງຈັນ – ເຊິ່ງເຫັນໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນໃນສີແຂວງພາກໃຕ້ ທີ່ ແຂວງຈໍາປາສັກ, ອັດຕະປື, ສາລະວັນ ແລະ ເຊກອງ. ກົງກັນຂ້າມ, ຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບໃນຂັ້ນບ້ານຢູ່ເຂດຊົນນະບົດເຫຼົ່ານັ້ນ ແລະ ບ້ານຊົນນະບົດໃນເຂດພາກກາງ ແລະ ພາກເໜືອຂອງ ສປປ ລາວ ແມ່ນມີຮູບແບບທີ່ແຕກຕ່າງຢ່າງຊັດເຈນ.

ໃນຂະນະທີ່ ການສົມທຽບລະດັບຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບທີ່ມີຢູ່ໃນລະດັບ ສູງ ຢູ່ຕາມພື້ນທີ່ສ່ວນໃຫຍ່ເຂດຕົວເມືອງ, ຊານເມືອງ ແລະ ບັນດາບ້ານ ທີ່ຕິກວ່າໃນຂອບເຂດນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ. ກົງກັນຂ້າມ, ຄວາມບໍ່ສະ ເໝີພາບທີ່ຢູ່ໃນລະດັບຕໍ່າ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຢູ່ຕາມເຂດພູດອຍທາງ ພາກກາງ ແລະ ພາກເໜືອຂອງ ສປປ ລາວ ເຊິ່ງຊື່ໃຫ້ເຫັນໄດ້ຢ່າງຊັດ ເຈນເຖິງຮູບແບບທີ່ຄາດເດົາໄວ້. ຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບທີ່ຢູ່ໃນລະດັບສູງ ສ່ວນໃຫຍ່ກວມເອົາ ສີ່ແຂວງພາກໃຕ້ ເຊິ່ງເປັນສິ່ງທີ່ໜ້າປະຫຍາຍໃຈຫຼາຍ.

ການປ່ຽນແປງໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015

ໂດຍລວມແລ້ວ, ຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ ພຽງເລັກນ້ອຍ ໃນໄລຍະເວລາຫຼາຍກວ່າ 10 ປີທີ່ຜ່ານມາ. ການວິດ ແທກໂດຍຊ່ອງຫວ່າງຂອງສໍາປະສິດ ເຊິ່ງເທົ່າກັບ 0.33 ໃນປີ 2005 ແລະ ເທົ່າກັບ 0.35 ໃນປີ 2015. ໃນຂະນະທີ່ ມັນໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນພຽງເລັກ ນ້ອຍຢູ່ໃນເຂດຊົນນະບົດໂດຍລວມ, ແຕ່ຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບກໍໄດ້ ເພີ່ມຂຶ້ນແທນຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງ ໃນລະຫວ່າງ ປີ 2005 ຫາ 2015 ເຊິ່ງມີຄ່າປະສິດເທົ່າກັບ 0.32 ເພີ່ມຂຶ້ນເປັນ 0.36.

ຢູ່ເຂດຊົນນະບົດ ເຖິງວ່າຈະມີການປ່ຽນແປງໄປໃນສອງທິດທາງ – ທັງໃນດ້ານການເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ຫຼຸດລົງຂອງຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບ ແມ່ນເຫັນໄດ້ຫຼາຍໃນເຂດຕົວເມືອງ: ໃນເຂດພູດອຍທົ່ວໄປ ລຽບຕາມຊາຍແດນຢູ່ທາງພາກກາງຂອງ ສປປ ລາວ ແລະ ຫວຽດນາມ, ຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບ ແມ່ນໄດ້ຫຼຸດລົງ. ເຊັ່ນດຽວກັບ ເຂດທີ່ພົບເຫັນການເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍຂອງອັດຕາຄວາມທຸກຍາກ ແລະ ຢູ່ໃນເຂດທີ່ທຸກຍາກທີ່ສຸດ. ມີສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ຢູ່ໃນເຂດດັ່ງກ່າວ ມີພົນລະເມືອງທີ່ບໍ່ທຸກຍາກໃນປີ 2005 ກາຍມາເປັນຜູ້ທີ່ມີຄວາມ ທຸກຍາກໃນຫຼາຍປີຕໍ່ມາ. ໃນຂະນະທີ່ ພົນລະເມືອງທີ່ທຸກຍາກໃນປີ 2005 ກໍຍັງມີຄວາມທຸກຍາກຄືເກົ່າ. ເຊິ່ງມັນໄດ້ສົ່ງຜົນໂດຍລວມ ຕໍ່ຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບທີ່ໄດ້ຫຼຸດລົງ, ແຕ່ວ່າ ລະດັບຄວາມຢູ່ດີຄືກິນ ດີກໍໄດ້ຫຼຸດລົງເຊັ່ນກັນ. ໃນຂະນະທີ່ ຄວາມທຸກຍາກຫຼຸດລົງນັ້ນ, ຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບກໍໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ ເຊິ່ງການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງຄວາມບໍ່ ສະເໝີພາບໃນທີ່ນີ້ ແມ່ນເປັນສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ຄວາມທຸກຍາກເພີ່ມ ຂຶ້ນ.

13.2: ການປ່ຽນແປງຂອງຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບ

ການປ່ຽນແປງຂອງສໍາປະສິດ Gini

< -0.05
-0.05 - -0.025
-0.025 - 0.025
0.025 - 0.05
> 0.05

ໃນສີ່ແຂວງພາກໃຕ້ ເຫັນໄດ້ວ່າ ຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍໃນລະຫວ່າງປີ 2005 ຫາ 2015, ເຊິ່ງສົ່ງຜົນໃຫ້ຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບໃນ ເຂດຊົນນະບົດມີລະດັບສູງ ໃນຂອບເຂດສີ່ແຂວງເຫຼົ່ານັ້ນ ໃນປີ 2015. ຢູ່ແຂວງສາລະວັນ, ຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບ ລວມທັງອັດຕາຄວາມທຸກຍາກ ແມ່ນຢູ່ໃນລະດັບສູງທີ່ສຸດຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ, ຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ອັດຕາຄວາມທຸກຍາກ ໄດ້ຫຼຸດລົງຫຼາຍກວ່າ ໃນສາມແຂວງພາກໃຕ້ (ອັດຕະປື, ຈໍາປາສັກ ແລະ ເຊກອງ), ເຊິ່ງໃນປະຈຸບັນຖືວ່າ ເປັນເຂດຊົນນະບົດຂອງປະເທດທີ່ດີຂຶ້ນກວ່າເກົ່າ.

ແຂວງຫົວພັນ ກໍມີຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບຢູ່ໃນລະດັບຕໍ່າ ແລະ ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ບັນຫາດ້ານຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບຫຼຸດລົງຫຼາຍນັບຕັ້ງແຕ່ ປີ 2005 ທຽບໃສ່ບັນດາແຂວງອື່ນຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ.

ເຫັນໄດ້ວ່າຢູ່ທົ່ວທຸກແຂວງ ທີ່ມີລະດັບຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບໃນປະຈຸບັນ ແລະ ການປ່ຽນແປງນັບຕັ້ງແຕ່ ປີ 2005 ແມ່ນມີຄວາມແຕກຕ່າງ ກັນຢ່າງສັ້ນເຊິ່ງ. ການຄົ້ນຄວ້າໃນຕໍ່ໜ້າ ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີນະໂຍບາຍທີ່ມີຜົນຕໍ່ຮູບແບບຂອງການປ່ຽນແປງເຫຼົ່ານີ້, ນອກນັ້ນ ການຮວບຮວມ ເອົາຂໍ້ມູນທີ່ສໍາຄັນເພື່ອມາຮັບໃຊ້ໃຫ້ແກ່ການວາງນະໂຍບາຍສະເພາະ ທີ່ຈະນໍາໄປສູ່ການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ ແລະ ເພື່ອຍົກລະດັບຄວາມ ສະເໝີພາບຂອງພົນລະເມືອງໃຫ້ສູງຂຶ້ນຢູ່ໃນຂັ້ນຕ່ອງຖິ່ນ.

ເອກະສານອ້າງອີງ

- ທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ (ADB). (2010). ຂະແໜງພະລັງງານໃນ ສປປ ລາວ. ບົດສຶກສາການປະເມີນຜົນຂອງກົມປະເມີນຜົນ. ເອກະສານອ້າງອີງສະບັບເລກທີ: SAP LAO 2010-42. ຂະແໜງປະເມີນຜົນໂຄງການ. ເດືອນຕຸລາ 2010
- Barney K. (2016). ກະຕຸ້ນການພັດທະນາ ຫຼື ການນໍາໃຊ້ໃນຂອບເຂດຊຸມນະບົດ? ເຄືອຂ່າຍຜະລິດຕະພັນສິນຄ້າໃນເຂດລຸ່ມແມ່ນໍ້າຂອງ. ອາຊີ ປາຊີຟິກ, ເຫຼັ້ມທີ. 57, ໝາຍເລກ 2, 2016. ISSN 1360-7456, ໜ້າ 194-206.
- ບົວລະພາ ຈ. ແລະ ພິລາວິງ ອ. (2011) ການວາງແຜນ ດ້ານນໍ້າ ຢູ່ ສປປ ລາວ. ວົງການສະຫະປະຊາຊາດ-ກອງປະຊຸມສາກົນທາງດ້ານນໍ້າ. ຊາລາໂກຊ້າ, ປະເທດສະເປນ. ບົດສະເໜີຈາກກົມຊັບພະຍາກອນນໍ້າ, ກະຊວງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ.
- ໜ່ວຍງານສືບລາດຊະການລັບ. (2018). ອາຍຸສະເລ່ຍຂອງແມ່ໃນການເກີດລູກຜູ້ທ້າອິດ. ໄດ້ຂໍ້ມູນມາຈາກ: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/2256.html>
- Coulombe H., Epprecht M., Pimhidzai O., ສີສຸລາດ ວ. (2016). ຜູ້ທຸກຍາກຢູ່ໃສ? ສປປ ລາວ 2015 ການສຳຫຼວດຜົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ທົ່ວປະເທດ-ແຜນທີ່
- ຄວາມທຸກຍາກ: ຜົນໃນລະດັບແຂວງ ແລະ ເມືອງ (ພາສາອັງກິດ). ວໍຊິງຕັນ. ດີ. ຊີ: ທະນາຄານໂລກ. ໄດ້ຂໍ້ມູນມາຈາກ: <http://documents.worldbank.org/curated/en/477381468415961977/Where-are-the-poor-Lao-PDR-2015-census-based-poverty-map-province-and-district-level-results>
- ດໍາລັດ ກ່ຽວກັບ ຄົນພິການ, ສປປ ລາວ, ໝາຍເລກ. 137 of 2014. ໄດ້ຂໍ້ມູນມາຈາກ: <http://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/ELECTRONIC/100544/120646/F1620025534/LAO100544.pdf>
- ບໍລິສັດ ທີ່ປຶກສາດ້ານການພັດທະນາວິສາຫະກິດ ຈຳກັດ (EDC). (2016). ການສຳຫຼວດພາກສະໜາມ: ມາດຕະການທີ່ບໍ່ແມ່ນພາສີ (NTMs) ຕໍ່ກັບຜູ້ສົ່ງອອກຂອງ ສປປ ລາວ. ໄດ້ຂໍ້ມູນມາຈາກ: http://www.unescap.org/sites/default/files/2-5.Lao_NTM_survey9_2016.pdf
- Epprecht M., Minot N., Dewina R., Messerli P., Heinemann A. (2008). ພູມິສາດດ້ານຄວາມທຸກຍາກ ແລະ ຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບ ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ. ສູນການຄົ້ນຄວ້າແຫ່ງຊາດປະເທດສະວິດ ເຊີແລນ (NCCR) ເໜືອ-ໃຕ້, ມະຫາວິທະຍາໄລເບີນ ແລະ ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າໃນການວາງແຜນ ດ້ານອາຫານ ສາກົນ (IFPRI).
- Epprecht M., Weber A., Bernhard R., ແກ້ວກາ ຄ., ສະພັງທອງ ທ., ມະນີວິງ ວ., ອິງໄຊ ພ., ວົງສຳພັດ ພ., Bosoni N., ຫານພິມ ສ., ວັນນິໄຊ ພ., ກວ້າງບຸນຮຽງ ອ., ສີສຸວັນ ຫ., ຂຸນທິກຸມມານ ສ., ໄຊຈຸນິຊິວ ປ., Ingalls M., ນັນທະວົງ ວ., Lu J., ນໍ້ະສິງຫໍ້ ອ., Wiesmann U., Breu T. (2018). ປຶ້ມແຜນທີ່ກະສິກໍາ ຂອງ ສປປ ລາວ: ສະພາບລວມ ແລະ ຫ່າວຮຽງ ແຕ່ປີ 1999 ຫາ 2011. ນະຄອນຫຼວງເບີນ, ປະເທດສະວິດສະແລນ ແລະ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ສປປ ລາວ: ສູນເຄືອກພັດທະນາ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ, ມະຫາວິທະຍາໄລເບີນ, ແລະ ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້, ສປປ ລາວ ກັບ Bern Open Publishing. ຈຳນວນ 164 ໜ້າ.
- ຂໍ້ມູນຊັບພະຍາກອນດ້ານເພດ & ສູນການພັດທະນາ (GRID). (2005). ສປປ ລາວ ຂໍ້ມູນດ້ານເພດ. ໄດ້ຂໍ້ມູນມາຈາກ <http://siteresources.worldbank.org/INTLAOPRD/Resources/Lao-Gender-Report-2005.pdf>
- ລັດຖະບານແຫ່ງ ສປປ ລາວ (GoL). ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ. (2016). ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມແຫ່ງຊາດ ຄັ້ງທີ 8 (2016-2020). ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ.
- ລັດຖະບານແຫ່ງ ສປປ ລາວ (GoL). ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ. (2011). ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມແຫ່ງຊາດ ຄັ້ງທີ 7 (2016-2020). ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ.
- Alderman H. and Headey D. (2017). ຄວາມສຳຄັນຂອງການສຶກສາຂອງພໍ່ແມ່ຕໍ່ກັບໂພສະນາການຂອງເດັກ? World Development, Volume 94, ໜ້າທີ 448-464. ໄດ້ຂໍ້ມູນຈາກ <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0305750X17300451>
- Hinton M. and Rutherford K. (2014). ສິດທິຄົນພິການ ຢູ່ ສປປ ລາວ. Journal of Conventional Weapons Destruction, 18(2), 8. ໄດ້ຂໍ້ມູນມາຈາກ <http://commons.lib.jmu.edu/cisr-journal/vol18/iss2/8>
- ສະພາວິທະຍາສາດລະຫວ່າງປະເທດ (ICSU). ສະພາສັງຄົມສາດລະຫວ່າງປະເທດ (ISSC). (2015). ທົບທວນຄືນເປົ້າໝາຍພັດທະນາແບບຍືນຍົງ: ມຸມມອງທາງວິທະຍາສາດ. ປາຣີສ: ສະພາວິທະຍາສາດລະຫວ່າງປະເທດ (ICSU). ISBN: 978-0-930357-97-9.
- ວົງການກອງທຶນສາກົນ (IMF) (2017). ສປປ ລາວ. IMF ບົດລາຍງານ ໝາຍເລກ. 17/53.
- ສະຫະພັນ ລັດຖະສະພາສາກົນ (IPU) ແລະ ວົງການອະນາໄມໂລກ (WHO). (2016). ເດັກນ້ອຍ, ກິດໝາຍວ່າດ້ວຍການແຕ່ງງານກ່ອນອາຍຸ ແລະ ການບັງຄັບໃຫ້ແຕ່ງງານ ໃນ 37 ປະເທດ ໃນ ອາຊີ-ປາຊີຟິກ. ປະເທດຝຣັ່ງ: Courand et Associés.
- ກູໂລຄຳ ຄ. (2013). 'ບົດລາຍງານຂອງ ສປປ ລາວ' ຂອງ Kimura, S. (ed.), ການວິໄຈ ກ່ຽວກັບ ຄວາມເປັນໄປໄດ້ໃນການຮັກສາພະລັງງານ ໃນອາຊີຕາເວັນອອກ, ERIA ບົດລາຍງານໂຄງການ 2012-19, pp.191-205.ERIA. ໄດ້ຂໍ້ມູນມາຈາກ http://www.eria.org/RPR_FY2012_No.19_Chapter_10.pdf
- Messerli P., Heinemann A., Epprecht M., ພອນສະຫຼີ ສ., ທິລະຄາ ຈ., Minot N., ຜູ້ກວດກາ. 2008: ບົດລາຍງານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຂອງ ສປປ ລາວ- ການວິເຄາະຜົນດ້ວຍຂໍ້ມູນການສຳຫຼວດຜົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ທົ່ວປະເທດ ໃນປີ 2005. ສູນຄົ້ນຄວ້າດ້ານຄວາມອາດສາມາດແຫ່ງຊາດ ຂອງສະວິດເຊີແລນ (NCCR) ພາກເໜືອ-ພາກໃຕ້, ມະຫາວິທະຍາໄລເບີນ, ນະຄອນຫຼວງເບີນ ແລະ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ: Geographica Bernensia
- OECD. (2013). ນະໂຍບາຍໂຄງສ້າງຂອງປະເທດ. ສປປ ລາວ. ຄັດມາຈາກ ບົດສຶກສາດ້ານເສດຖະກິດຂອງ ອາຊີຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້, ປະເທດ ຈີນ ແລະ ອິນເດຍ 2014: ການກ້າວຂ້າມຫຼຸມພາງຂອງລາຍຮັບປານກາງ. ໄດ້ຂໍ້ມູນມາຈາກ <http://dx.doi.org/10.1787/saao-2014-en>
- Rapid Asia, ສປປ ກ່ຽວກັບແມ່ຍິງ. (2017). ສະຖານະການຂອງການຄ້າແມ່ຍິງໃນຕະຫຼາດຢູ່ວຽງຈັນ: ບົດລາຍງານ. ໄດ້ຂໍ້ມູນມາຈາກ <http://www2.unwomen.org/-/media/field%20office%20eseasia/docs/publications/2017/01/women-market-vientiane.pdf?la=en&vs=240>
- ທະນາຄານໂລກ. (2016). ການສຳຫຼວດເສດຖະກິດ. ໄດ້ຂໍ້ມູນມາຈາກ <http://www.enterprisesurveys.org>

ສະຫະປະຊາຊາດ (ສປຊ). (2015). ບົດລາຍງານການວິໄຈ: ສປປ ລາວ. ການວິໄຈເພື່ອ ສປປ ລາວ - ກອບຂອງການເປັນຄູ່ຮ່ວມງານຂອງ ສະຫະປະຊາຊາດ (2017-2021). ໄດ້ຂໍ້ມູນມາຈາກ file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/Country%20Analysis%20Report%20Lao%20PDR%202015.pdf

ສະຫະປະຊາຊາດ (ສປຊ). (2016). ເມືອງ ແລະ ຊຸມຊົນທີ່ມີຄວາມຍືນຍົງ, ການຊ່ວຍໃຫ້ເມືອງ ແລະ ການຕັ້ງຖິ່ນຖານຂອງມະນຸດມີຄວາມປອດໄພ ແລະ ຍືນຍົງ. ໄດ້ຂໍ້ມູນມາຈາກ <http://www.unescap.org/sites/default/files/SDG%2011%20Goal%20Profile%20Final%20Edit%20260218.pdf>

ສະຫະປະຊາຊາດ (ສປຊ)., Treaty Series, vol. 2515, ໜ້າ. 3; ໄດ້ຂໍ້ມູນມາຈາກ https://treaties.un.org/doc/Publication/CTC/Ch_IV_15.pdf

ສະຫະປະຊາຊາດ. ອົງການສະຫະປະຊາຊາດ ເພື່ອສິດທິເດັກ (UNICEF), (n.d.). ສະຖານະການຂອງເດັກນ້ອຍ. ໄດ້ຂໍ້ມູນມາຈາກ https://www.unicef.org/laos/about_22341.html

ສະຫະປະຊາຊາດ. ອົງການສະຫະປະຊາຊາດ ເພື່ອການພັດທະນາ (UNDP). (2015). ເປົ້າໝາຍພັດທະນາແບບຍືນຍົງ. ໄດ້ຂໍ້ມູນມາຈາກ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

ສະຫະປະຊາຊາດ. ອົງການສະຫະປະຊາຊາດ ດ້ານການສຶກສາ, ວິທະຍາສາດ ແລະ ວັດທະນະທຳ (UNESCO). (2015). ການສຶກສາສຳລັບທຸກຂະບວນການ. ໄດ້ຂໍ້ມູນມາຈາກ <http://www.unesco.org/new/en/education/themes/leading-the-international-agenda/education-for-all>

ທະນາຄານໂລກ. (2016). ບົດລາຍງານ ກ່ຽວກັບ ການໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອທາງດ້ານວິຊາການ: ການຕະຫຼາດສຸຂະພິບານຢູ່ ສປປ ລາວ ແລະ ການສະໜັບສະໜູນ ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງສຸຂະພິບານໃນເຂດຊືນນະບັດໂດຍຜ່ານສຸຂະພິບານລວມຂອງຊຸມຊົນ (ສະບັບພາສາອັງກິດ). ນະຄອນຫຼວງວິຊິງຕັນ ດີ ຊີ.; ກຸ່ມທະນາຄານໂລກ.

ທະນາຄານໂລກ. (2017). ຊຸດຂໍ້ມູນໃນຮູບແບບອອນລາຍ. ໄດ້ຂໍ້ມູນມາຈາກ <http://data.worldbank.org/indicator/EG.ELC.ACCS.ZS?locations=LA>

ອົງການອະນາໄມໂລກ (WHO). (2018). ການຖືພາໃນໄວໜຸ່ມ. ໄດ້ຂໍ້ມູນມາຈາກ <http://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/adolescent-pregnancy>

ອົງການອະນາໄມໂລກ (WHO). (n.d.). ນ້ຳ ແລະ ສຸຂະພິບານ. ໄດ້ຂໍ້ມູນມາຈາກ http://www.who.int/water_sanitation_health/sanitation-waste/sanitation/en/

ອົງການອະນາໄມໂລກ. (2018). ຖານຂໍ້ມູນສະຖິຕິດ້ານສຸຂະພິບານຂອງແຮງງານ. ໄດ້ຂໍ້ມູນມາຈາກ http://www.who.int/gho/maternal_health/reproductive_health/adolescent_fertility/en/

ຊື່ປື້ມ: ປື້ມແຜນທີ່ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຂອງ ສປປ ລາວ - ສະພາບລວມ ແລະ ທຳອຽງຈາກປີ 2005 ຫາ 2015

ພິມຄັ້ງທີ: 1

ພາສາ: ພາສາລາວ ແລະ ພາສາອັງກິດ

ອົງການຈັດຕັ້ງ: ສູນສະຖິຕິແຫ່ງຊາດ (ສຖຕ), ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ (ກຜທ), ສປປ ລາວ
ສູນເພື່ອການພັດທະນາ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (CDE), ມະຫາວິທະຍາໄລເບີນ, ປະເທດສະວິດເຊີແລນ

ຂະໜາດ: A3

ຈຳນວນໜ້າ: 124

ເລກທະບຽນພິມຈຳໜ່າຍ: 254-255/ພຈ23112018

ພິມທີ່: ປານຄຳ ຈຳປາ ການພິມ, ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ສປປ ລາວ

ປຶ້ມແຜນທີ່ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຂອງ ສປປ ລາວ ສະພາບລວມ ແລະ ທ່າອ່ຽງ ຈາກປີ 2005 ຫາ 2015

ໃນທົດສະວັດທີ່ຜ່ານມາພົນລະເມືອງຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ແມ່ນໄດ້ມີລັກສະນະປ່ຽນແປງ ແລະ ເພີ່ມຈໍານວນຂຶ້ນ. ມາດຕະຖານການດໍາລົງຊີວິດກໍໄດ້ມີການປ່ຽນປ່ຽນໃນຫຼາຍໆດ້ານໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ ແລະ ອັດຕາຄວາມຫຼາຍກາກໍເຫັນໄດ້ວ່າຫຼຸດລົງ. ການປັບປຸງພື້ນຖານໂຄງລ່າງ ແລະ ລາຍຮັບກໍໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ. ການເຄື່ອນໄຫວຂອງພົນລະເມືອງເຜີຍແຜ່ເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ເຊິ່ງສົ່ງຜົນສະທ້ອນໄຫມິການປ່ຽນແປງພາຍໃນປະເທດ.

ການສໍາຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງ ສປປ ລາວ ແມ່ນໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຂຶ້ນໃນທຸກໆທົດສະວັດ ເຊິ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງແຫຼ່ງຂໍ້ມູນທີ່ສໍາຄັນທີ່ສຸດ ໃນການປ່ຽນແປງທາງດ້ານຂໍ້ມູນພົນລະເມືອງ, ການປ່ຽນແປງທາງດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມ ພາຍໃນປະເທດ. ໂດຍການເກັບຮວບຮວມຂໍ້ມູນການສໍາຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສທັງ 2 ຄັ້ງ ໃນປີ 2005 ແລະ 2015 ພ້ອມທັງຂໍ້ມູນລະອຽດທາງດ້ານພູມິສາດ ເຊິ່ງເປັນເລື່ອງມືທີ່ສໍາຄັນໃນການວາງແຜນ ແລະ ການຕິດຕາມແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ແລະ ການວາງນະໂຍບາຍໃນການພັດທະນາພາຍໃນປະເທດ.

ປຶ້ມແຜນທີ່ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂອງ ສປປ ລາວ ສະບັບໃໝ່ນີ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນທີ່ມີຄວາມລະອຽດເກ່າຜູ້ອ່ານ ຜູ້ຊົມໃຊ້, ຊຸດຂໍ້ມູນລົງເລິກລະອຽດໃນຫຼາຍຮູບຫຼາຍແບບ ແລະ ຫຼາຍມິຕິ ໂດຍຜ່ານການເກັບຮວບຮວມຂໍ້ມູນ ເຊິ່ງບໍ່ພຽງແຕ່ເປັນການສືບທຽບການສໍາຫຼວດພົນລະເມືອງ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ເທົ່ານັ້ນ, ແຕ່ກໍຍັງເປັນການນໍາສະເໜີ ແລະ ສະແດງຊຸດຂໍ້ມູນທີ່ໂພ້ມ, ລັກສະນະທາງດ້ານປະຊາກອນ, ສັງຄົມ ແລະ ເສດຖະກິດຂອງພົນລະເມືອງ ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ແມ່ນຄົວຊີວິດທີ່ສໍາຄັນທີ່ສະແດງອອກໃນຮູບແບບແຜນທີ່ ໂດຍລະອຽດພ້ອມທັງຄໍາອະທິບາຍຂໍ້ມູນ. ຮູບແບບນີ້ແມ່ນຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ອ່ານສາມາດເບິ່ງເຫັນລັກສະນະຮູບແບບທີ່ມີຄວາມຊັບຊ້ອນໄດ້ຢ່າງວ່ອງໄວ, ທ່າອ່ຽງ ແລະ ຄວາມແຕກຕ່າງໂດຍຜ່ານພື້ນທີ່ຂອບເຂດ ແລະ ພົນລະເມືອງລາວ.

ປຶ້ມແຜນທີ່ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ເຫຼິ້ນໃໝ່ສະບັບນີ້ແມ່ນໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂດຍສູນເພື່ອການພັດທະນາ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (CDE) ຂອງນະທາດິທະຍາໄລເປີນ, ປະເທດສະວິດສະແລນ ຮ່ວມກັບ ສູນສະຖິຕິແຫ່ງຊາດ (ສຖຕ) ພາຍໃຕ້ກອບແນວຄິດລິເລີ່ມ ຂອງ ລາວ ຕີຊາຍ ອິນໂຟ. ໂຄງການນີ້ ໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກລັດຖະບານສະວິດເຊີແລນໂດຍຜ່ານ ອົງການເພື່ອການພັດທະນາ ແລະ ການຮ່ວມມື ຂອງປະເທດສະວິດເຊີແລນ (SDC), ເຊິ່ງມີຈຸດປະສົງໃນການເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນ ແລະ ເຊື່ອມໂຍງຂໍ້ມູນເຂົ້າໃນການປັບປຸງການວິເຄາະ ແລະ ການວາງແຜນພັດທະນາ.

